BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
16 H
13
III. 76
2
K. S.

~~[illegible]~~

Fr. Maria [illegible] [illegible] [illegible]
hunc librum [illegible]

a p[ro]p[ri]is & dis monasterii [illegible]
[illegible] seu recessus illorum ut [illegible] nos valeat revocare seu loc[illegible]

HADRIANVS TI. S. GRISOGONI. S. R. E. PRÆSBYTERI CARDI. BATONIEN. DE SERMONE LATINO, ET MODIS LATINÆ LOQVENDI IAM DENVO RESTITVTVS.

EIVSDEM VENATIO AD *Aſcanium Cardinalem.*

Iam iter Iulii. II. Pontif. Roma.

CVM INDICE.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Abdo 29
Abeſſe 35
Abeſſe bidui 35
Abhinc quãdoq; ablatiuo, quãdoq; actõ iungi 24
Ab ineunte ætate 58
Ab initio. A principio 36
Ablegare 23
Abſit uerbo inuidia 35
Abſq; 61
Abſtinere manus & continere 100
Accedere 33
Acceptum referre, expenſum referre 11
Acceptus male 26
Accipere hoſpitio 26
Accipere uulnus 25
Accipere plagam 26
Accipere cladem 26
Accipere beneficium 27
Accipere iniuriam 26
Accipere conditionem 27
Accipere detrimentum 27
Accipere dolorem 27
Acquieſcere 31
Acta ætas 57
Acutum 37
Adeo 22
Ad diem 91
Ad exemplum 75
Ad extremum 37
Adhæreſcere 32
Adiicere oculum 35
Adire 32
Adiungere, et accedere 32
Ad manum eſt aliquid 98
Ad pedes deſilire 122
Ad rem facit 156
Adrepere 33
Adſcribere 27. 38
Ad ſum 72 14
Ad tempus 141
Ad uerbum, ad unum 35
Aduerſaria 30
Aduerſus animi ſñiam. 111
Adulta ætas 58
Adeſſe 31 55
Aedificare nauem 55
Aeditimum, an æditum ſit dicendum 8
Aeq;, & perinde, particula coniuncta cũ de, atq;, ut q̃ 18
Aeque, abſolute 18
Aes alienum 67
Aetatem uiuere 58
Affecta ætas 58
Affectus 30
Afferre pedem 74
Afferre manus 99

Agere ad præſcriptum	37	Applico	35
Agere ætatem	58	Anteuertere	117
Agere iniuriarum.	37	Appoſite	31
Aggredior	32	A primo	36
Alienus	37	A principio	36
Alio cum particula, ac	14	A proprio uerborum ſignificato non recedendum	13
Aliud ac	14		
Alius	14	Apuleium curioſi leguntur	6
Item de alio cum particula atq; coniunctio.	15	Aqua mihi hæret	101
		Arbitratu meo	35
Alius atq;	15	Arteria	33
Aliusmodi atq;	15	Aſpicio	33
Allegare	23	Aſpirare	29
Aliouerſum	153	Aſſequor	43
Aliquo uerſum	153	Aſſignare	27.35
Aliter particula, cum ac, atque coniuncta	16	Aſtringo & relaxo	15
		Aſſumo	138
Alter	19	At	34
Alterum tantum	21	At at	34
Alter & uigeſimus	21	Atq;	66
Alter quiſquam	106	Attrectare	37
Amo	31	Attribuo	27
Amo ut cum maxime	44	Attentare	143
Amabo	28	Autem	36
Amplius	23		
Amplius particula, coniũcta nominatiuo acc͠ ó et abl͠ ó	24	Barbarum	38
		Belle habere	39
Animaduertere	37	Bene audire	38
Animi cauſa	36	Bene cadere	38
Animo præſenti	38	Bene mane	38

Bene multi 39
Boni conſulere 39
Bona pars 39
Bene uertat 38
Bono ſſe 39

C

Caput 39
Capite aperto 39
Capite obuoluto 39
Cadere cauſa 45
Cauſa animi, officii, &c. 35
Caueor 43
Cedo aduerbium 44
Cedere uita. Cede patria 45
Cæſar Lati fuit. 3.4
Cæli grauitas 44
Certus 44
Certum ſcire 156
Certum habere 156
Cohors 45
Commodum 44
Commode cadere 4
Comparatiuus cum particula ac & atq; coniunctus 15
Conducere 44
Confectus ætate 58
Conferre manus 99
Conferre pedem 75
Confertum 54
Confertiſſimum 54
Confertim 54
Confirmare 46
Conſcendere 42
Conſentio 44
Conſequor 43
Conſidere 119
Contendo, & remitto 154
Contra particula, cum ac, atque quam coniuncta 17
Continere manus 100
Contraho & dilato 154
Conturbare 4
Cornelius Cetegus. 2
Corrumpere 42
Crepare 46
Cum 40
Cur 130

D

Dare auribus 55.140
Dare bibere 53
Dare uitio crimini 49
Dare, legare 153
Dare manus 99
Dare negotium 54
Dare pœnas 54
Dare pigneri 49
Dare præſtare 153
Dare promiſſa 157
Dare ſe in pedes. 55
Dare in ſe uiam. 55

Darifieri 153
De 46
Declamo 6
De die de nocte 101
Deducere ſignificat comitari, ſiue domum pducere: quãdoq; de ratione aliqua demere, redigere & deinceps 51.52
Deferre nomen 52
Degere ætatem 58
Degitur uita 59
Deorſum uerſum 153
Deponentia paſſiue ſump. 50
Deprecandi modus 118
Deiicere oculos 50
De meliore nota 55
Deſcribere 53
De ſententia 57
Deſidere 133
Deſpero & deſperor 137
Dicere legem 49
Dicere ſortem 49
Dicere diem 49
Dicere ius 49
Dicere ſententiam 49
Dicere teſtimonium 47
Dicet aliquis 59
Dii faciant, pro utinam 55
Dii meliora 55
Diminuere caput 51
Differtum 54
Diſſimilis cum ac & atq; 15
Diſſimulare 55
Diſcedere a perſona &c. 53
Ducere ſortem, uitam, ſpiritum 49
Dum 50
Eatenus 128
Ecquæ 61
Ecquid 61
Ecce tibi 60
Edere 63
Edere annos 64
Edere cædem 64
Edere nomen 63
Edere clamorem 63
Edere exempla auaritiæ 64
Edere fœtus 64
Edere iudicium 64
Edere ignem 63
Edere munus gladiatoriũ 63
Edere prælium 63
Edere riſus 64
Edere ſpiritum 63
Edere ſignum 64
Edere ſcriptum 63
Edere ſtragem 63
Edere ſonos 63
Edere oracula 63

Edere librum 63
Edere ſcelus 63
Eodē exēplo literas accipere 33
E dignitate 33
Ediuſſimum 64
E dormire 59
Efferre pedem 75
Eloquentia omnium regina contribuit, 5. et. 6
Eloquentiam perituram Cicero prædixit 4
Ennius 2
Ero loci, quo loci 81
Aequi, boniq́; facio 66
Es 55
Eſſe bibere 15.3
Eſſe curæ aut uoluptati 56
Eſſe malo 60
Eſſe bono 60
Eſſe numero 60
Aeſtimare litem 60
Aeſtimare capitis 81
Eſt quod 64
Etiam 112
Etiamnum 155
Etiam nunc 154
Etiam tum 155
Euello 65
Ex 47
Exacta 56
Exacta ætas 57
Ex animo 57
Exaudio 62
Excepto 60
Excludi tempore 56
Excipere 56
Exhalare crapulam 59
Exempli cauſa 36
Execrandi modus 102
Exigere ætatem 59
Eximere 66
Expenſum ferre 108
Experiens uir 157
Ex re tua 85
Ex ſententia 57
Extra 61
Extra iocum 56
Extrahere diem, Iudiciū 59
Exigere nomina 110
Ex uſu 59
Facere officium 72
Facere mecū, facere ſecū, facere nobiſcū, una facere 71
Facere uerſus 72
Facere ſumptum 72
Facere uitium 72
Facere iniuriam 72
Facere impetum 72
Facere contumeliam 73

Facere modos 73
Facere gratum. 73
Facere ſacrificium 68
Facere turbas 70
Facere poteſtatem 73
Facere argentariam 73
Facere manum 73
Facere uellaturam 73
Facere cœdem 73
Facere uota 73
Facere inſidias 73
Facere funus 74
Facere reum 74
Facere mentionem 74
Facere ſcelus 68
Facere conuitium 70
Facere iudicatum 74
Facere imperata 74
Facere uindemiam 74
Facere ſementem 74
Facere iuſta 71
Facere copiam 71
Facere medicinam 71
Facere iudicium 71
Facere autoritatem 71
Facere lucrum 71
Facere coniecturam 71
Facere rem diuinam 72
Facere furtum 72
Facere rem 72
Facere uerbum & uerba 70
Facere ſcriptum 69
Facere ſtipendia 68
Facere prælium 73
Facere teſtamentum 69
Facere dolorem 69
Facere iter 70
Facere flagitium 68
Facere iratum 68
Facere ludos 69
Fac eſſe: pro quo barbari dicũt ponamus quod ita ſit 67
Facere promiſſum 70
Facere fidem 69
Facere hæredes 74
Facere periculum 70
Facere delicias 68
Facere æs alienum 69
Facere caſtra 70
Facere damnum 68
Facere naufragium 70
Facere finem 69
Facere facinus 68
Factus ad unguem 75
Facinoris & ſceleris crimen 78
Ferre, inferre, & referre 74
Ferre ad cœlum 67
Ferre in oculis 68
Firmus & infirmus 148

75. Fraus 148
Frugi cũ bono ſæpe poſitũ 68
Gaudere in ſinu 77
Gemor 43
Generatim 76
Germanus 76
Gratulari 77
Grauate aduerbium 77
Græcia inops uerborum 57
Habeo dictum 79
Habeo dicere 79
Habere honorem 77
Habere q̃ſtui, hẽre honori 155
Habere ſenatum 78
Haberi numero 60
Habitare in oculis 68
Hoc ætatis, quid ſis ætatis 8
Hoc me mouet 156
Hactenus 127
Homo Romanus, hõ græcus, hõ adoleſcens, hõ Italicus, homo no uus, hõ conſularis &c. 78
Homo ualens 78
Honoris cauſa 35
Habere ſermonem 77
Habere iter 77
Habere fidem 78
Hortenſius elegans 4
Iacere ad pedes 84
Iam a principio iam inde uſq; a puero, iam a puero, a pueris, uſq; a pueris, & a puero, iam in de ab adoleſcentia, iam inde uſq; a pueritia 79. 80
Iam nunc iam tum 155
Id ætatis 155
Id temporis, per id tempus 80
Idem cũ ac, atq; coniuncta 19
Ille alter 21
Imperfecta loquendi ætas 5
Impingere 81
Impreſſio 82
Importunus 89
In apertum proferre 157
Incidit mihi 84
Indiem 90
In dies ſingulos 90
Indormire 59
Indicta cauſa 49
Ineunte uere 58
Ineunte ætate 58
Infantia 81
Informare 86
Ingraueſcente ætate 58
In hunc diẽ, in hanc horã 90
Inijcere manus 100
Inire epulas 83
Inire gratiam 82

Inire ratione͂. 82. In loco 87
In manum conuenire 88
In manibus, inter manus 97
In manu 97
In manus dare &c. 98
Initio 36
In militem, in capita 91
In prima͂ die͂ i prima͂ hora͂ 91
In paucos dies 91
In partem, particula iuncta cu͂ atq; 18
In rem eſſe 85
Inſtruere 84
In manibus eſt 97
Inire pugnam & prœliu͂ 83
Inſanus 136
Inire urbem 83
Inire conſulatum 83
Inire conuiuium 83
Inire inter regnum 83
Inire numeru͂ interfectoru͂ 83
Inſolens 92
Integer 87
In tempus 142
Intentare mortem 83
Interdiu 108
Inſtar 84
Ire, agere 153
Ire in ſententiam 92
Iubeo te bene ualere 87
Iurare conceptis uerbis 81
Periurare 81
Iurare in uerba. 81
Iure tuo iure meo 84
Iuxta particula, cum ac atq; me cu͂ tecu͂q; coniuncta, et qua͂do q; abſolu. poſita. 19
Item & ita 85
Ite͂ particula, cu͂ atq;, & ut, ro͂ iuncta 15
Iterum 20

Labes 96
Lapide quadrato ædificare 92
Lapide ſtructuli, aut ementicio, uel ſtructura aut rude ratione ædificare 92
Latinitas uera Vergilianis te͂poribus aboleſcere i͂cipiebat 19
Latinoru͂ quatuor tempora 1
Latine loqui 97
Legare 22
Leua & ſiniſtra 96
Licet 95
Licet abſolute 95
Limen ſuperum 97
Lingua nuncupare 96
Liuius Andronicus primus latine ſcripſit 2. & 3
Loci, & cœli grauitas 44

Locus Plauti enodatus 12
Longe 93
Loquendi perfecta ætas 5

Magnus numerus 104
Male audire 38
Male cadere 38
Male uertat 38
Martianus capella 6
Maximus 113
Male acceptus 26
Manere in ſententia 57
Maxime omnium 156
Meam facere, ſecũ facere, una facere nobiſcum facere 71
Mea ſententia 57
Medietas 8
Meis uerbis 103
Meo, tuo, ſuo, reip. noĩe 100
Merito te amo 102
Mihi aqua hæret 101
Metuo ne non 106
Miles 78
Minus particula, mõ & accuſatiuo, ablatiuo iuncta 25
Minimum 156
Minime omnium 156
Miſcere 53
Miſſum facere 104
Mittere ſubſidio 56
Mittere ſanguinem 102
Modice 104
Modium 105
Modus agri 103
Momentum 103
More maiorum 103
Mouet me 103
Multa nocte & die & nocte 101
Multo mane 39
Multo 94

Negatio 106
Negatio ſimpliciter poſitæ ſine uerbo metuo, uereor, timeo 107
Nec caput, nec pedes hẽre 108
Nemo 105
Nemo quiſquam, nemo homo, homo quiſquam 105
Nẽo unus, et nẽo unus uir eo.
Ne plura, ne longum faciam, ne multis &c. 107
Ne uiuam, Ne ualeam 109
Ne ea res ſit mihi fraudi 75
Neue hoc, neue illud 109
Nihil abeſt 143
Nihil ad Perſium 108
Nihil eſt quod 64
Nihil mihi longius 108
Nihil ſimul inuẽtũ et ꝑfectũ 1
Noctu 108

Nomen facere 109
Nomina facere 109
Nomina exigere 110
Nomina ſimpliciter 110
Nõ habeo quod te accuſem 108
Non idem tibi & mihi 108
Non ires 107
Non nemo 105
Noua fugienda 8
Nullo negocio 107
Numerus uini 104
Nunc erat 109
Nunquid Romã uelis: uel numquid me uis &c. 108

O

Ob 111
Ob pro circa 112
Obire prouinciam, obire fundos obire ſacra 112
Obtinere prouinciam 111
Obtingere prouinciam 111
Offendere 112
Officii cauſa 36
Operam ludere 110
Operæ 111
Opes 112
Opportune cadere 38
Optimus, maximus 115
Os 110

Paganus 123
Par ac pariter particula comuncta cum atq; ut 18
Pars pro uirili parte 119
Participia nomina effecta 123
Parum abeſt 143
Paruo labore, ſiue paruo negotio 118
Pedibus ſtipendia facere 122
Pedibus ire 122
Peius odiſſe 122
Per fortunas, per fidem 118
Per ætatem 96
Perinde quaſi 18
Perinde, & æque particulæ coniuncta cum ac, atq;, ut, q̃ 18
Per manus 98
Perpetuare 114
Perpetuus 113
Perſcribere 125
Perſcriptor 125
Per tempus 142
Pertinere 117
Peruadere 120
Piiſſimus 7
Planum facere 121
Plena manu 100
Plus particula ablatiuo, actõ, & nominatiuo iuncta 14
Ponere in lucro, et ĩ lucris 118

Poſt hominum memoriam 102
Poſt homines natos 101
Poſt tempus 142
Præ 115
Præ manibus 99
Præ manu dare 99
Præire uerba 121
Præcipito 117
Præiudicare 116
Præſtare culpam,dolum & huiuſmodi. 114
præſcribo 120
præſumere 138
Præterea 120
Præter ſententiam 7
Præuertere 117
Primæ 124
Primas ferre 124
Primo 36
Primo quoq; die 142
Primo quoq; tempore 142
Primoribus latebris,uel primoribus digitis attingere,ſumere 122
Præcipitata ætas 58
Principio 36
Pro certo habere 156
Prodere memoriæ 121
Pro eo particula coniuncta cum atq; 18
Profiteri 125
Prouecta ætas 58
Prouolui ad pedes 84
Propinare 53
Pro ſe quiſq; uterq; 122
Pro tēpore,pro re,pro loco 118
Pro uirili parte 119
Proxime propius 119
Proxime particula,cum atq; coniuncta 17
Proximum & uicinum 116
Prudens et imprudēs legū 155
Punctum,momentum 124
Qua cauſa 131
qua itineris 132
qua de bruto 132
quam 27
quamdudum 128
quam citiſſime 132
quam mox 128
quamobrem 130
quamplurimis 132
quam pridem 128
quanti facere 72
quapropter 130
quare 130
quatenus 127
quoquo uerſum 153
quaqua uerſum 153
quæ malum 129

quid faceret aliud 126
quid illi fiet: quid faciam 126
quid illi factum eſt 126
quid quod 119
quiſq. 132
quiſquam gentium 132
quiuis unus, quiſquam unus,
quiſquam omnium 132
quod te oro 132
quod ſine moleſtia tua fiat 128
quotānis & ſingulis annis 92
quotus 126
quotuſquiſq; 126
quotuſq; tandem 126

Roget aliquis 50
Recedere a conditione 53
Rationem habere 78
Redire in gratiam 133
Referre in codicem 27
Renunciare 132
Referre pedem 74
Refercio 54
Refertum 54
Relinquere præſidio 56
Reſecare ad uiuum 133
Reſidere 131
Reſpectus 133
Reſpondere ad rogatum 133
Retuſum 37
Roget quis dicat quis, petat quis 133
Saluere 139
Sapientia eloquentiæ fundamentum 8
Sarta tecta 141
Satin ſaluæ 141
Scienter 139
Scribere mēa, tua, ſua manu nō propria 133
Scriptura 139
Sectari 140
Secundum 137
Secus particula, cum ac, atque quam coniuncta 16
Senecta ætas 58
Sententia deſiſtere 57
Seruire auribus 94
Sexcenti 136
Siccus 135
Si dijs placet 140
Sidonius 6
Similiter particula, coniuncta cum ac, atq;, ut 15
Similis ac diſſimilis particula, coniuncta cū atq;, & ac 15
Singulis annis 92
Sortiri prouinciam 111
Stare per me 136

Statim, & confeſtim particula, cum atq;, quam, ut, coniuncta 17
Stilus 9
Speciatim 76
Species genus 139
Spero & ſperor 137
Stomachari 136
Studeo 134
Stultus 136
Sub 140
Sub tempus 140
Sub manu 140
Subſcribere 134
Subſcribere cauſam 134
Subſcriptores 135
Subſidere 131
Sumum minimum 156
Sumo 138
Suo tempore 142
Suppetere 136
Superſedere 136
Supra caput 136
Surſum uerſum 153

Tabeſcere 143
Tandem 143
Tantiſperdum 143
Tangere de cœlo 157
Tantum abeſt 143
Tempeſtas 143
Tempeſtiuum conuiuium 142
Tempus 141
Tendere iter 144
Tendere manus 100
Tentare: attentare 143
Terra rudis 130
Tertia filia 52
Tollere manus & oculos 99
Tollere pedes 144
Tollere manus 144
Tranſuerſum unguem 144
Tribuo 27

Vacuus culpa 151
Valetudo infirma 156
Vbi terrarum 150
Vbi gentium 150
Vbiuis gentium 150
Vena 33
Væ 146
Vel 149
Venire hæreditas 152
Venire in mentem illius temporis 149
Venire auxilio 56
Vertere uitio 49
Verbi gratia 36

Verbi cauſa 36
Vicarius 152
Vicinum & proximum 116
Villa rudis, terra rudis 150
Viuitur uita 59
Viuere uitam 58
Viuere ætatem 58
Vir experiens, & exper. 157
Vnus aliquis 106
Vno tempore 142
Vtroq; uerſum 153
Vſitatus tutius utimur 7
Vſpiam 153
Vſq; ad 151
Vſq; 151
Vſq; a, uſq; ab, 151
Vſq; eo eodē
Vſq; iſtinc eodē
Vſq; dum eodem
Vſu uenire 147
Vti frui 153
Vtroq; uerſum 153
Vt ne 148
Vt 145, 146, 147
Verba quædam modo neutra abſoluta, modo actiua ſimplicia. 156

FINIS

Hadrianus cardinalis ſancti Chryſogoni Carolo Principi Hiſpaniarum ſalutem.

CONSIDERANTI MIHI IN HOC meo ſeceſſu princeps maxime, genus latine loquēdi, quod circa magni Ciceronis tempora politum, nitidum, candidum, naturali quadam copia feliciterq; prouenit, nihil admirabilius uidetur, quam eos autores, uiros illos quidē omni bonarum litterarū artiumq; genere eruditos, uno propemodum modo, unaq; natiua, germanaq; lingua locutos eſſe, priores. poſterosq; ita longe ab illo candore abeſſe, ut non idem Latinus ſermo, ſed aut omnino diſſimilis, aliuſue, aut prorſus mutatus eſſe uideatur, ut iure dicat Quint. Dicēdi mutauimus genus, & poſt pauca, Quid multis? totus prope mutatus eſt ſermo. Feſtus uero Pōpeius, Latine, inquit, loq; a Latio dictū eſt, quę locutio adeo eſt uerſa, ut uix ulla pars eius maneat innoxia. Cum autem mihi tantum nunc ocii ſit, quantum antea negocii eſſe ſolebat, & quod Deo acceptum refero, ab omni reipub. cura uacem, quæ res maxime literis deditum animum iam inde à puero, uariis officiis, aut potius laboribus, erumnisq; diſiunxerat, Latini ſermonis non uulgares, aut circumforanios locos ſed intimo eorum, quos dixi, autorum ſacrario abditos, & uetuſtate obrutos, eruere, & in lucem proferre curaui, tibiq; inſcripſi, quē naturæ uis, patrius auitusq; ſplendor, & ineuntis feruor adoleſcentię, ut aliis animi corporisq; dotibus, ita literis quoq; ad ſpem ſummam, culmenq;, & faſtigium maximarum rerum excitat & adducit. Erat in animo proſequi cæptum iam pridem opus, ſacros ueteris inſtrumenti libros ex Hebræo ad uerbum in Latinum ſermonem uertendi. Sed cum me procella tēporis in Tridentinos ru-

pes, quo Iudei ob Simonis cædem ne aſpirare quidem audēt, detruſerit, atq; animus inquies nihil ægre non poſſit: hæc ſi in aggreſſus, quæ ſi grauitate, aut magnitudine paria non fuerint, utilitate quidem ut arbitror, & ſplendore tuo nō minora reddētur. Sed ratio, & quędā operis ſimilitudo exigere uiſa eſt, ut cōmētariolum aliū, quem de ſermone Latino nuper ediderā, iis quę poſtea de modis Latine loquendi collegi, quaſi cuiuſdem præfatiunculæ loco preponerem. Is autem erat eiuſmodi.

CVm Bononie uiri me aliquot eruditi, officii cauſa conueniſſent, commentarenturq; inter nos ut ſit inter litterarum ſtudioſos, de Latini ſermonis elegantia, audiremq; eorum pleroſq; Apuleii, Sidonii, Capelle, Fulgontii, non tam uerbis, quam fœtoribus ſcaturire, uerbaq; de induſtria promere aliorum etiam autorum, que aut obſoleta nimis, aut noua & omnino barbara uiderentur, multaq; ego libere (ut ſoleo) contra eorum ſermonis inſolentiā non ſine ſtomacho, protuliſſem, idq; eo animoſius eſſem aggreſſus, quod uiderem non tam paucorum ipſorum, qui mecū ita eſſent congreſſi, quam ceterorum fere noſtri temporis hominum, unum atq; eundem eſſe errorem, foreq; breui, ut relicta uetere, ueraq; Latinitate, in aliam omnino linguam, & quaſi barbariem commigremus. Ea omnia longiuſculo tractata ſermone, & altiore repetita principio, perpetuaq; oratione, idcirco colligere, ac literis mandare uolui, ut qui hec legerint, maiorū autorum imitatiōe omiſſa, ꝑfectos illos Latini candoris parētes agnoſcāt ſtudeāt, emulentur. Sed iam quid cū illis egerimus exponamus.

QVatuor propemodum poſt Romam conditam, uidentur Latinorum doctorum fuiſſe tempora antiquiſſ. mū antiquum perfectum imperfectum.

ANtiquiſſimum reperimus ab urbe cōdita perueniſſe uſq; ad Liuium Andronicum, interuallūq; illud quatuorde=

cim & quingentorum annorum fuiſſe, Marcus Tullius in Bruto commemorat. Et Horat. primum hunc ſcriptorum fuiſſe ſignificat, cum dicit, Habet hos numeratq; poetas. Ad noſtrum tempus Liui ſcriptoris ab quo. In quo quidem temporis interuallo fuiſſe permultos doctos, ſuſpicari magis, ut inquit Cic. quã intelligere poſſumus, cum nulla penitus eorum extent in litteris monumenta, preter orationem Appij Ceci, & quaſdam mortuorum laudationes, ſic ut in Originibus ſcriptum reliquit Cato.

ANtiquũ uero tẽpus id dicimus, quod ab ipſo Liuio uſq; ad etatem Ciceronis interfuit, quod quidem uix centũ annos, ut ex ipſo Cicerone colligitur exceſſit. In hoc autem temporis ſpacio, etſi quãplurimi doctiſſimi uiri floruerunt, eos, tamẽ horridioribus uerbis uſos, & ſine cultu & uerborum delectu locutos fuiſſe, Ciceronis ſequens etas notauit, ut uerum id eſſe appareat, quod dicitur, Nihil eſſe ſimul inuentum & perfectum. Repertores enim fuerant, & quaſi architecti latinitatis ut preclare dicit Hora. Cum lingua Catonis & Enni Sermonẽ patriũ ditauerit, & noua rerũ nomina protulerit. Nã Liuiũ anno ipſo ante Enniũ docuiſſe fabulam, & Catonem Ennii fuiſſe equalẽ ſcribit Cic. in Bruto, qui Liuiũ inepte ſcripſiſſe teſtatur, dicens eũ docuiſſe fabulã nõ ſatis dignã q̃ iterũ legeretur. Et de Ennio Ouid. de Triſtibus, Ennius ingenio maximus, arte rudis. Teſtificatur hoc ipſum Suetonius in libello de claris grãmaticis iis uerbis, Grammatica Rome ne in uſu quidem olim nedum in honore fuit, nullo liberalibus diſciplinis uacante. Initium quoq; eius mediocre extitit, ſiquidem antiquiſſimi doctorum, quidam & poete, & ſemigreci erant. Liuium & Ennium dico, quos utraq; lingua domi foriſq; docuiſſe adnotatũ eſt. Catonis uero orationes, ut illis temporibus, ualde Cicero in Bruto laudat. Addit tamen ſignificare illas firmam quandam ingenij, ſed admodum

impolitam,& plane rudem. Et paulopoſt, Antiquior, inquit, eſt Catonis ſermo,& quędā horridiora uerba, ita enim tunc loquebantur. Et eundem iam deſitum legi teſtatur, cum ait, Catonem uero quis noſtrum oratorum, qui quidē nunc ſunt, legit? aut quis nouit omnino? Et ſubdit, non ignorare ſe: nondum ſatis eſſe politum hunc, quęrendum eſſe aliquid perfectius quo tempore etiam fuit Cornelius Cętegus, quē Cicero primum fuiſſe eloquentem affirmat. Ennii teſtimonio, qui in annalibus ſuis ſic de eo ſcripſit, Additur orator Cornel ſuauiloquente ore Cętegus. Paulo uero poſt fuerunt Neuius. Plaut. Cęcilius. Pacuuius, Actius. C. Lęlius. P. Scipio, Gracchi fratres, Scęuola. L. Craſſus, M. Antonius Philippus. C. Cotta,& innumeri alii, quos ętas Ciceronis modo priſcos, modo ueteres, modo patres, interdum antiquos, aliquando ſuperiores appellat. quos quidem ueteres nimis antique,& pleraq; dure locutos notauit Horatius, cum dicit.

Si ueteres ita miratur, laudatq; poetas.
Vt nihil anteferat: nihil illis comparat, errat.
Si quędam nimis antique, ſi pleraq; dure
Dicere credat eos, ignaue multa fatetur,
Et ſapit,& mecum facit,& Ioue iudicat ęquo.

Cicero quoq; ueterum illum ſermonem ſe quoq; improbare oſtēdit, cū in Bruto dicit. Illius aūt ętatis qui ſermo fuerit: ex Neuianis ſcriptis colligi pōt,& ſubdit, Cęcilium & Pacuuiū male locutos uidemus. Hinc quintil. Actio: inquit,& Pacuuio nitor,& ſumma in excolēdis opibus manus: magis uideri pōt tēporibus, quā ipſis defuiſſe. Idē dixit Lucretium non facere phraſim, ideſt corpus eloquētię. Martialis etiam de iis ait. Actius & quicquid Pacuuiusq; uomunt. Et Cicero in Bruto Carbonis,& Gracchi habemus orationes: nondū ſatis ſplēdida uerbis ſed acutas: & ſubdit C. Gracchum de ſuperioribus ſolū lego, manus tamē extrema

non acceſſit operibus eius, præclare inchoat multa, perfecta non plane. Et iterum, L Cotta cum uerbis, tum etiã ſono quaſi ſubruſtico perſequebatur, atq; imitabatur antiquitatem. Et in eodẽ Curionis loci ſane inanes, uerũtamẽ nondũ tritis noſtrorũ hominum auribus, nec erudita ciuitate tolerabiles Et Quintil. pueros monet ne ueterum admiratores ſint, dum ſic prçcipit. Ne quis pueros antiquitatis nimius admirator in Gracchorum, Catoniſq;, & aliorũ ſimilium lectione dureſcere uelit, fient enim horridi & ieiuni. Tum autẽ quod quaſi ꝑ gradus eloquẽtia ad perfectionem aſcenderit, teſtatur Cic. in eodẽ Bruto, cũ dicit, Quę fuerit aſcenſio, & quã in oĩbus rebus difficilis optima ꝑfectio, atq; abſolutio, ex eo quod dicam, æſtimari poteſt. Et paulopoſt, cõnumeratis aliquot oratoribus, qui ferè iã Ennio ſucceſſerant ſubiungit. Iã enim erat quædam unctior & ſplendidior cõſuetudo loquẽdi. Et ſubdit, Sergius deinde Galba princeps ex latinis contulit orationi propria ornamẽta. Videre licet alios deinde gradus, cũ idẽ Cicero ſubdit, L. Furius Pilus perbene loqui latine putabatur, literatiuſq; quã cęteri. L. Sceuola paulo etiã copioſior, & addit. Erat etiã Philippus in primis ut tẽporibus illis Græcis literis inſtitutus. Et in eodem Bruto, ad Gracchorum ætatem laus eloquentiæ perfecta nondum fuit. Eloquentię autẽ ueluti gradus, ut dixi factos eſſe docet idẽ Ci. in Tuſc. dicens. At cõtra oratorem celeriter complexi ſumus, nec eum prius eruditum, aptum tamen ad dicẽdũ, poſt aũt eruditum. Nã Galbã, Africanũ, Læliũ doctos fuiſſe memorię traditum eſt. Studioſum aũt eũ, qui iis anteibat Catonem, poſt uero Lepidum, Catonẽ, Gracchos, deinde ita magnos noſtrã ad ætatem, ut nõ multũ, aut nihil oĩno Gręcis cederetur. Et alibi, P. Scipio Latine loquendo omnes ſuperabat. Et iterũ, Quinti Catuli nõ antiquo illo more, ſed pene hoc noſtro. Et Cice. in eodem Bruto norat ętatem ętati ſuę proximam, nondum perfectæ locutam, dicens, Inſe-

rioris autem etatis erat proximus L. Siſenna doctus uir, ſtudijs optimis deditus, bene Latine loquens. Huius omnis facultas ex hiſtoria ipſius perſpici poteſt. qui cum facile omnes uincat ſupiores, indicat tamen quãtũ abſit à ſummo, nam uſus eſt aliquando ueteribus uerbis, & ab uſu pfecto, & auribus eruditis remotis. Recte enim loqui putabat eſſe inuſitate loqui. De iis gradibus Quintilianus ita meminit. Fuerũt quedã genera dicendi, cõditiõe temporum horridiora, alioquin magnã uim ingenij pre ſe ferentia. Hinc ſunt Lelij. Africani Catones, Gracchi, mediã illã formã tenent. L. Craſſus. Q. Hortenſius, tũ deinde effloreſcit nõ multum inter ſe diſtantiũ huiuſmodi oratorũ ingens prouentus. Sed Cornelius Tacitus de claris oratoribus: hãc diſtinſtã imperfectionem ueterũ notat iis uerbis. Quod ad Ser. Galbã, & C. Lelium attinet, & ſi quos alios antiquorũ agitare nõ deſiſtis, nõ exigit defenſionem, cũ fatear quedã eloquentie eorũ, ut naſcenti adhuc, nec ſatis adulte defuiſſe. Sed hãc nimiã uetuſtatẽ Cice. omnino explodendã in Bruto monet. Sed nimia, inquit, uetuſtas nec habet eam quam querimus ſummitatem, nec eſt ſane tolerabilis.

HActenus de tempore antiquo, deinceps de perfecto dicemus. Ceſar, ut idem Cicero refert rationem adhibens, cõſuetudinem priſci ſermonis uitioſam & corruptam pura & incorrupta conſuetudine emendabat, ſplendidam quandam minimeq; ueteratoriã rationem dicendi tenens, ſcripſitq; ad Ciceronem de ratione latine loquendi, ac primo in libro dixit. Verborum delectum originem eſſe eloquentie eiusq; copie principem, inuentoremq; Ciceronem eſſe. Quod affirmare uidetur & ipſe Cicero dũ in Bruto ſic loquitur. Certe nos & boni aliquid attulimus iuuentuti, magnificentius q̃ fuerit illud genus dicendi, & ornatius: & nocuimus fortaſſe, ꝙ ueteres orationes poſt noſtras, nõ a me quidẽ meis enim illas nõ antepono, ſed a pleriſq; legi ſunt

deſite. Et *ſubdit. Cum autem ex Sicilia me recepiſſem,iam uidebatur in me quicquid eſſet:eſſe perfectum,& habere maturitatẽ quandam ſuã.* Fuiſſe *autem eandem perfectionem in p'eriſq;* Ciceronis *equalibus,teſtatur idem in eodem libro,ubi cõnumeratis compluribus ſui temporis oratoribus.* Nec *ulla,inquit,etate uberior oratorum fœtus fuit.* Et *in eodem triginta annis mihi* Craſſus *etate preſtabat.quod idcirco poſui, ut dicendi prima maturitas in qua etate extitiſſet,poſſet notari & intelligeretur iam ad ſummum pene eſſe perductam,ut eo nihil ferme quiſquam addere poſſit.* Et *idem in* Tuſculanis, *non ſolum perfectionem etatis ſue teſtatur,ſed interituram breui eloquentiam predicit* Oratorum,*inquit, laus ita ducta ab humili uenit ad ſummum, ut iam quod natura fert in omnibus rebus,fere ſeneſcat,breuiq; tempore ad nihilum uentura uideatur.* De *cuius etatis perfectione.* Cicero *in quadam epiſtola ad* Atticum *de* Tulliola *filia loquens.* Ergo *inquit,iis temporibus tã eruditis quãtũ fieri poterit, illã conſecrabo oĩ genere monumẽtorũ.* Et Hora. Venimus *ad ſummũ fortune pinguimus atq;* Pſallimus,*& luctamur,* Achiuis *doctius unctis.* Et Solinus *de* Auguſto *loquens.* Quod *tempus,inquit,ferme ſolum repertum eſt,quo plurimum & arma ceſſarunt.& ingenia floruerunt.* Et Plinius *de naturali hiſtoria de.*M. Varrone *loquens.* In *illa,inquit,ingeniorum,que tunc fuit multitudine.* Et Horatius *ueterem etatem carpens,& ſuã perfectã affirmans,de* Lucillo *ſic ſcribit.*

Si foret hoc noſtrum fato delapſus in euum.
Detereret ſibi multa recideret omne quod ultra
Perfectum traheretur & in uerſus faciendo
Sepe caput ſcaberet uiuos & roderet ungues.

Et Quintilianus *poſtquam ut potuit, defendit* Lucilium *a nota* Horatii, *qui eum fuere lutulentum dixerat, perfe=*

ctiorem eo Horatium *fatetur,cũ dicit,*Multo *eſt terſior ac purus magis* Horatius.Hanc *perfectionem idem* Quintilianus *dat* Tibullo,*dicens*, Terſus *atq; elegans uidetur eſſe* Tibullus *,ſunt qui* Propertium *malint*.Et *idem de* Virgilio *loquens,ut illi naturę cœleſti,atq; immortali ceſſerimus,ita curę & diligentiæ*.Et *ſubdit*, Cęteri *longe ſequentur*.Et *de* Cicerone,Nec *uero quod in quoq; optimum fuit,ſtudio conſecutus eſt tantum,ſed ut plurimas , aut potius omnes,ex ſeipſo uirtutes extulit immortalis illa ingenii,& beatiſſima ubertas,& ſubdit*, Vt *non hominis nomen:ſed eloquentiæ uideatur*.Et *de* Cæſare, *quod perfecte loqueretur*, Cicero *in* Bruto,Cæſar Latine *loquebatur elegantiſſime,nec id ſolũ domeſticæ conſuetudine,tamen ut eſſet perfecta illa bene loquendi laus. multis litteris,& iis quidem recõditis,& exquiſitis ſummo ſtudio & diligentia eſt conſecutus*.Erat *præterea* Hortenſius,*(ut ĩquit* Cic.*)uerborum ſplendore elegans*. Erant *in* L. Torquato *plurimę literę:non hę uulgares ſed interiores & reconditę , & ſumma uerborũ grauitas,& elegantia*.L.Domitius *nulla quidem arte,ſed* Latine *dicebat*,Erat Piſoni *uerborum delectus elegans*. In M.Claudio *autem uerbum nullum,aut durum, aut inſolens, aut humile,aut in longius ductum*. Marcellus *lectis uerbis utebatur. quid plures huius ętatis coner præterea conquirere,quorum nomina ut doctiſſimorum uirorum multis in locis connumerata cõperire poterimus*,Scripta *autem cum ſint uetuſtate deleta,nuſquã reperiemus,quin potius eius temporis ea proferamus,quorum monumenta quotidie in manibus uerſantur*. Lege *multorum epiſtolas,quę inter* Ciceronis *epiſtolas leguntur, ut* Seruii Sulpitii,M. Marcelli,Q.Metelli Celeris,Q. *itẽ* Metelli *nepotis* P.Vatini,L. Luceii,M.Bithinii Curionis,M.Cælii,Dolobellę,Gn.Planci,Galbę,C.Aſinii Pollionis, M.Lepidi, A. Cecinnę, Decii Bruti, M. *item* Bruti,C.Caſſii,C.Marii,P.Lentuli,Trebonii,M. Catonis,

C. Cęſaris, Gn. Pópeii. Q. Ciceronis filij, Cornelij balbi, Oppti, Hircii. quos & pene infinitos alios eruditiſſimos uiros florentiſſima hæc Ciceronis ætas effudit, dices in hac ſola ineſſe ſuccum illum, & quaſi ſanguinem incorruptę Latinitatis, ac non fucatum ſed naturalem quendam eloquentię nitere candorem, pari propemodum ingenii felicitate, & uerborum elegantia, ut ſi titulos dempſeris, illas non facile a Ciceronis epiſtolis internoſcas, Quod prę clare Cornelius Tacitus de claris oratoribus comprobat, cum dicit, Sicut apud nos Cicero quidem cęteros eorundem temporum diſertos anteceſſit, ſic Caluus & Aſinius, & Cęſar, & Brutus, iure prioribus & ſequentibus anteponuntur. Nec refert quod iter ſe ſpeciei differant, cum genere conſentiant: at aſtrictior Caluus, numeroſior Aſinius, ſplendidior Cęſar, amarior Cęlius, grauior Brutus, uehementior & plenior & ualentior Cicero, Omnes tamen eandem ſanctitatem eloquentię ferunt, ut ſi omnium pariter libros in manū ſumpſeris fatearis quāuis in diuerſis ingeniis eſſe quandam iudicii ac uoluminis ſimilitudinem, & cognationem.

SEd iam de imperfecto, & corrupto potius, ac uitioſo tempore, ut propoſuimus, aliquid afferamus, Secuta poſt ętatē Ciceronis alia dictorum ętas, ſatis uel eorum proprio teſtimonio indicauit, non ſolum quātum a cacumine & faſtigio precedentis ętatis abſuerit, uerumetiam mutato dicendi genere, & eloquentia omni prope in barbariem uerſa, ad imum celerius quidem q̄ aſcenderat, properarit, quod ut luce clarius uideatur, paucas quæ ex multis breuitatis cauſa collegii, labenti ſtilo ueluti quodam inducto freno ſubnectam. Seneca in prologo primę declamationis. Vt poſſitis, inquit, æſtimare quantum quotidie ingenia decreſcant, & neſcio qua iniquitate, & ad malum pronitate naturę, eloquentia ſe retro tulerit. Quicquid habet Romana facundia, quod inſolenti Græciæ aut opponat, aut præferat, circa Ciceronem efflo-

rint. Omnia ingenia que lucem noſtris ſtudiis attulerunt tunc nata ſunt. In deterius quotidie data res eſt, ut ad ſummum perducta rurſus ad inſimum uelocius quidem quã aſcenderat, relabatur. quod etiam affirmat. Statius in epiſtola Syluarum ſuarum dicens Manlius certe Vopiſcus uir eruditiſſimus, qui uindicat a ſitu literas iam pene fugientes. Et Quintil. Dicendi, inquit, mutauimus genus & ultra nobis quam oportebat indulſimus. Et alibi quid mu'ta totus prope mutatus eſt ſermo. Et Diomedes grammaticus hanc literarum bonarum quaſi ruinam teſtatur cũ dicit Iniecit poſtera etas manum, & ueluti diſcip'inam priſtini ſecu'i lita ſermonem faſtidire cœpit, & noua ueluti parturire uerba Et alibi quaſi ante oculos ponit non ſolum imperfectionem ſui ſeculi ſed etiam noſtri dum ait. quid quod nihil iam proprium placet, dum parum creditur deſertum, quod alius dixerit. A corruptiſſimo quoq; poetarum figuras, ſeu tranſlationes mutuamur, tum demum ingenioſi, ſi ad intelligendos nos opus ſit ingenio. Et. A. Gellius, Animaduertere eſt pleraq; uerborum Latinorum ex ea ſignificatione in qua nata ſunt deceſſiſſe uel in aliã longe uel in proximã eamq; deceſſionem factam eſſe cõſuetudine, & inſcitia temere dicentiũ, que cuiuſmodi ſint, nõ didicerunt. Cornelius uero tacitus in eo libello quem de claris oratoribus ſcripſit, hec omnia latius perſequitur, cum in dialogo Maternum querentem inducit, Exprime, inquit, Materne cauſas, cur tantum ab eloquentia eorum receſſerimus, cum preſertim centum uiginti annos ab interitu Ciceronis in hunc diem effici ratio temporũ collegerit. Et ſubdit. quis enim ignorat eloquentiam ac cæteras artes diſciuiſſe ab iſta uetere gloria non inopia hominum, ſed deſidia iuuentutis, & negligentia parentum. & inſcitia præcipientium & obliuione moris antiqui. que mala primum in urbe nata, mox per Italiam fuſa iam in prouincias manant. quod adeo negligitur ho

rum̃ temporum diſertis, ut in actionibus eorum, in quoq; uerbo quotidiani ſermonis fœda ac pudenda uitia deprehendantur. Et ſubdit. Vt in pauciſſimos ſenſus, & anguſtas ſententias detrudant eloquentiam uelut expulſam regno ſuo, ut quæ olim omniũ artium, ut dicunt pulcherrimo comitatu pectora implebat nunc circumciſa: & amputata ſine apparatu ſine honore pene dixerim ſine ingenuitate quaſi una ex ſordidiſſimis artibus diſcatur. Ergo hanc primam: & precipuam cauſam arbitramur: cur tantum ab eloquentia receſſerimus. Imperfectionem etiam ſui temporis teſtatur Plin. in epiſto. naturalis hiſtorie cum libros ſuos reſperſos eſſe affirmat plurimarum rerum, aut ruſticis uocabulis, aut externis imo barbaris non ſine honoris prefatione ponendis. Et ut per gradus ad ſummum aſcenderat eloquentia ſic eam per gradus ad imum deſcendiſſe uideamus. Macrobius etiam tempora ſua hac imperfectione infecta ſignificat cum dicit. Petitum impetratumq; uolumus: ut equi bon q; conſulant ſi in noſtro ſermone natiua Romani oris elegantia deſideretur. Apuleius autem, quem noſtri temporis magis curioſi, quam eruditi ſequi, & emulari ſtudent, in principio operis ſui latinas litteras ignorare fatetur. In urbe: inquit, Latia aduena ſtudiorum. Quiritum indigenam ſermonem erumnali labore, nullo magiſtro preeunte aggreſſus accolui. En ecce precamur ueniam ſi quid exotiici ac forenſis ſermonis rudis locutor offendero iam hec quidem ipſa uoces imitatio deſubtorie ſcientie ſtilo quem acceſſimus reſpondet, Quis rogo te ferat non tam Apuleium: qui ut mali edificii dominus ſe architectum non adhibuiſſe, ita literas ſine preceptore coluiſſe gloriatur, quã aliquos eſſe qui malint fætores & quiſquilias eius colligere, quam uerborum floribus perfectiſſime Ciceronis etatis, quam ſignauimus inherere. Sed quid alii Apuleio ſimiles inſequentium etatum autores de ſeipſis

& temporum ſuorum inſcitia balbutiant uideamus. Sidonius de ſuis nugis. Talis eſt ordo, inquit, ut ſine plurimis, nouiſq; uerbis, quæ præfata pace plurimorū eloquentium ſpecialiter tibi, & Cō platonicis tuis nota ſunt, nugę ipſæ non ualuerint expediri. Et alio in loco de liberalibus artibus agens ita loquitur, uirtutes artiū iſtarum ſeculis potius priſcis ſeculorum rector ingenuit, quę per ætatem mundi iam ſeneſcentis, laſſatis uelati ſeminibus, emedullatę, parum aliquid hoc tempore, atq; id in paucis mirandum ac memorabile oſtentant. Et alibi. Increbuit, inquit, multitudo deſidioſorum, ut niſi uel pauciſſimi meram Latialis linguę proprietatem de triuialium barbariſmorum rubigine uindicaueritis, eam breui abolitam deſleamus. Et Fulgentius, Noſtri, inquit tēporis erūnoſa miſeria non dicendi petit ſtudium, ſed uiuendi flet ergaſtulum. Nec famę aſſiſtendum poeticę, ſed fami conſulendum domeſticę. Martianus uero Capella, Martianum filium nugas ſuas nō ferentem introducit, dum in principio operis ſui ſic orditur, Dum crebrius iſtos Hymenęi uerſiculos, neſcio quid inopinum intactumq; moliens, reſperſum capillis albicantibus uerticem, incrementiſq; luſtralibus decuriatum, nugulas, neptas non perferens Martianus interuenit. quid de aliis aliarum ætatum hominibus dicam? quorum nonnulli etiam noſtri temporis ſcriptores, cum quid ſcribere ſunt aggreſſi, non ſolum bonorum uerborum delectum neglexerunt, ſed illud maxime ſtuduerunt, ut uel ueteratorum rubiginem uel nouorum autorum aſperitatem ſuis ſcriptis admiſcuiſſe, & ſimilitudinem peſſimi cuiuſq; & corruptiſſimi ultro appetiiſſe uideantur, quo factū eſt, ut non ſolum proprietatem Romani ſermonis, uerum omnem pene illam ſuauitatem, & quaſi ſalubritatem Latinę dictionis amiſerint, obliti hunc eſſe legendi fructum æmulari meliora, & quæ in aliis maxime probes, quę ue inter optimi cuiusq; & elegantiſſimi dicta mireris, in aliquem uſum non

ſine uetuſtate, atq; luce, ac munditia uerborum continua deriuatione conuertere, ſicuti Cicero, *& eius ætatis candidiſſimi autores fecerunt, q̃uis ad illud faſtigium, illam ſummitatem, & prope diuinitatem, aſpirare nemo poſſit, Illa enim ſublimitas quã̄q̄ imitabilis illa quidem uidetur cupienti, nihil tamen eſt experienti minus audendum tamen: & ita annitendum, ut quod aſſequi non poſſumus, imitari ſaltem uoluiſſe uideamur.* Sed *quoniam nihil nos præcipiendi cauſa dicere, neq; magiſtri, ſed æſtimatores uideri uoluimus, nec ſermonem nunc tã informamus bonum, q̃ deterremus malum, quantum* Cicero, *& ea ætate* Latinitatis *principes noua uerba uitauerint, unde omnis* Latinæ *linguę pernicies comparata eſt, breuiter oſtẽdamus.* Cicero *ĩ oratore, oratorẽ inſtruẽs ita præcepit,* Ergo *ille tenuis orator: modo ſit elegans, nec in faciendis uerbis erit audax, & in transferendis uerecundus, & parcus, & in priſcis reliquiſq; ornamentis, & uerborum & ſententiarum remiſſior.* Quintilianus *uero uſitatis: inquit, uerbis tutius utimur: noua non ſine quodam periculo fingimus,* Nam *ſi recepta ſunt modicam laudem afferunt, repudiata etiam in iocos exeunt.* Audendum *tamen: nãq;, ut ait* Cicero: *etiam quæ primo dura uiſa ſunt: uſu molliuntur, ſed nobis non eſt conceſſa fictio nominũ.* Siquis *autem dixerit ideo nouanda eſſe nobis uerba, quod eorum penuria laboremus: audiat* Ciceronem: *qui de natura deorum ita loquitur,* Quod *illa quæ à* Græcis *accepiſſent:* Latine *dici poſſe diffiderent.* In *quo genere tm̃ profeciſſe uidemur, ut à* Gręcis *ne uerborũ quidem copia uinceremur.* Et *in* Tuſculanis: O *uerborũ inops interdum: quibus abundare te ſemper putas* Græcia. Et *de finibus bonorum & malorum,* Sed *ita ſentio: & ſæpe diſſerui,* Latinam *linguã non modo non inopem: ut uulgo putatur: ſed locupletiorem eſſe q̃* Græcam. Sed *dicet aliquis, parienda eſſe neceſſario noua uerba, cum quid ex* Græco *uertendũ ſit, & minus oc-*

currat uerbum Latinum uſitatum. Sunt enim (ut inquit Cicero de finibus bonorũ & malorum) imponenda noua nouis rebus nomina. Sed ad hoc quaſi reſpondere uidetur A. Gellius cũ dicit. Cũ quid ex Græco, quod nõ placeret, trãſferre uoluiſſem, hoc ego ſuper ſedi uertere, quia nouis & incõditis uocabus utendũ eſſet, quas pati aures per inſolentiam uix poſſent. Sed ipſe idẽ Cic. qui dixit uerba noua parienda eſſe, imponendaq; noua nouis rebus nomina, uſuq; mollienda, quæ dura præ nouitate uiderentur, quam abſtinens illorum fuerit, q̃ nouitatem uerborum uitauerit, infra ponemus. Cum in Bruto, Declamo uerbum ſui temporis nouum dicere uellet. Commentabar, inquit, declamitans, ſic enim nunc loquantur. Et idem in libello de mundo. Vt in ſingulis, inquit eſſent bina media, uix enim audeo dicere medietates, ſed quaſi ita dixerim, ita intelligatur. Et in Philippicis, M. Antonium notans quod uerbum nouum protuliſſet, ita dicit. Tu porro ne pios quidem, ſed piiſſimos quæris, & quod uerbum omnino nullum in lingua latina eſt, id propter tuam diuinam pietatem nouum inducis. Varro autem de lingua latina docet, antiquos etiam uitaſſe uerba nimiũ noua. Extremum, inquit, nouiſſimum quoq; dici cœptum uulgo, quod mea memoria, ut Aelius Gallus, ſic ſenes aliquando nimium nouum quod eſſet, uitabant. Et A. Gellius. Quod a M. Varrone proloquium, a M. Cicerone pronunciatum dictum eſt, quo Cicero tamen uocabulo tantiſper uti ſe atteſtatus eſt, quod melius inquit, inuenero, Quintilianus autem ueriloquium, inquit, ipſe Cicero, qui finxit reformidat. Et Cic. de finibus bonorum & malorum, quaſi cum dolore dixit, ut ita dicam, indolentia. Varro uero de analogia uerborum. Repertores uerborum nouorum damnat, oſtendens ipſas aures nouitates has quodammodo reſpuere, cum dicit, Tantum inter duos ſenſus intereſſe uolunt, ut oculis ſemp̃ aliquas figuras ſupplectilis nouas conquirant, contra aures exper=

teſ eſſe uelint. Quotus quiſq; iam ſeruos habet priſcis nominibus quæ mulier ſuum inſtrumentum ueſtris, atque auri ueteribus uocabulis appellat, ſed inductis non tam iraſcendum, quam huiuſce prauitatis patronis. Et idem Aeditimum dici oportere cenſet magis, quam Aedituum, quod alterum ſit recenti nouitate fictum, alterum antiqua origine incorruptum. Sed pro eo a pleriſque Aedituus dicitur, noua & commenticia uſurpatione. Quę omnia cum ita ſint, A. Gellius quaſi de iis ſententiam ferens libro decimo, ita ſcriptum reliquit. Verbis uti aut nimis obſoletis, excultatiſque aut inſolentibus nouitaſque durę & illepidę, par eſſe delictum uidetur. Sed moleſtius equidem, culpatiuſque eſſe arbitror, uerba noua incognita, inaudita dicere, quam inuulgata & ſordentia. Noua autem uideri dico etiam ea quę ſunt inuſitata & deſita, tametſi ſint uetuſta. C. etiam Cæſar libro de anologia, monuit, infrequens atquę inſolens uerbum tanquam ſcopulum fugiendum eſſe Suetonius quoque de Auguſto ſcribens, Genus eloquentię: inquit ſecutus eſt elegans, & temperatum, uitatis ſententiarum ineptius, atque inconcinnitate, & reconditorum uerborum (ut ipſe dicit) fætoribus, precipuamque curam dixit ſenſum animi, quam aperiſſime exprimere. Cacozelos autem, & antiquarios, ut diuerſo genere uitioſos, pari faſtidio ſpreuit. Sed nec Tiberio parcit exoletas interdum, & reconditas uoces aucupanti. M. quidem Antonium ut inſanum increpat, quaſi ea ſcribentem, quę mirentur potius homines, quam intelligant, Sed opus eſt, inquit, dare te operam, ne moleſte ſcribas, aut loquaris. Quem Auguſtum A. Gellius ab eloquentia, & latinitate laudat, dum dicit, Diuus etiam Auguſtus memoriarum ueterum exequentiſſimus, linguæ Latine non neſcius, mundiciarum patris ſui in ſermonibus ſectator. Et Cicero de oratore, præclare monet uitanda eſſe uerba priſca, & a conſuetudine ſui temporis, quo perfectio ſermonis, ui-

gebat, remotæ, cum dicit, Quamquam ſunt illi ueteres, qui ornate nondũ poterant, ea quę dicebant, oẽs prope præclare locuti. Quorum ſermone aſſuefacti qui erant, ne cupientes quidẽ poterũt lo qui niſi Latine. Neq; tamen erit utendum uerbis iis, quibus iam conſuetudo noſtra non utitur, niſi quando ornandi cauſa parce. Sed uſitatis poterit uti lectiſſimis: & utatur iis, qui in ueteribus erit ſcriptis ſtudioſe, & multũ uolutatus. Et ſic latine loquamur, ut uerba efferamus ea, quę nemo iure reprehẽdat. hęc Ci. Sed quã quam in omni re difficilimum eſt formam optimi exponere, quod aliud alijs uidetur optimum, (Varia enim ſunt iudicia, nec facilis explicatio, quę forma excellat) dubitari tamẽ à recte conſiderantibus nequaq̃ poterit, quin illa multorum noſtri tẽporis inſulſitas & inſolẽtia, ac quædam (ut ita dicam) orationis, inſania, ſiccitas, inopia, à malorum autorum lectione, & imitatione naſcatur. Quare cum ſit eloquentiæ, ſicut reliquarum rerum fundamentũ ſapientia. Vnde in poetica teſtatur Horatius,

Scribẽdi recte ſapere eſt, & principium, & fons, & in bonis oĩa quæ ſumma ſunt, iure laudentur, uerborum bonorum delectus eſt in primis ſapienter habendus, id q; facile aſſequemur, ſi delegerimus noſtratia, non peregrina, propria, non inepte tranſlata, uſitata, non noua, pura, non horrida, luminoſa, non tenebricoſa. Quod contingere certe nulli poterit, niſi ei, qui autores diuinæ illius Ciceronis ætatis perlegerit. Sublimitas enim & magnificentia, & nitor, & autoritas ex optimis illis eius ſeculi autoribus tantummodo prouenit, ii ſoli locutionem emendatam & Latinam, & originem, & quaſi ſolum ac fundamentum quoddam eloquentię poſuerunt. Inſequentiũ autẽ autorũ lectio, doctrinã quidẽ diuerſarũ rerum conferre poterit, elegantiam autem & nitorem uerborum non poterit, quin potius mixtura uerborum: quibus illi uſi poſtea fuerunt, omnem prope florem incorrupti illius ſermonis, quem

quis ex optimorum lectione collegerit, breui quaſi de manibus ex cutiet, barbarumq; omnino reddet. Cũ autem quicquid literis mã *datur, id commendari omni eruditorum iudicio deceat: ſitq; decus hominis ingenium, ingenij uero eloquentia: nec tam præclarum ſcire latine, quam turpe neſcire, enixe, & toto (ut aiunt) pectore incumbere debemus, ut non uulgares literas, ſed interiores & per fectas, uerborum grauitatem et elegantiam, nitorem & candorem atq; ueram deniq;* Romani *ſermonis eloquentiam, de perfectorũ illorum quos connumeraui, autorum fontibus hauriamus.* Abiecta *obſoleta, priſca nimium & uetuſta priorum, nouaq; omnia ſequẽ tium autorum fugiamus. Sed in hoc uerborum delectu aurium quoq; quoddã iudicium adhibendũ eſt: quod non arte aliqua per penditur, ſed quodam quaſi naturali ſenſu, prudentiaq; percipitur* Cum *uero ex uerbis omnis conficiatur oratio, atq; idcirco illuſtria uerba ex optimo quoq; id ætatis autore legenda ſint, ut latina & elegans ſurgat oratio:* Id *quoq; maxime obſeruandum, ẽ ne qua ni mis elaborata concinnitas, lumen eloquentiæ potius extinguat, quàm accendat,* Remouendus *erit igitur (ut ait* Cice.*) omnis inſignis ornatus, nec calamiſtri quidem adhibebuntur, fucati etiam medicamenta candoris et ruboris omnia repellentur, elegantia tñ & munditia quęratur: ſermo purus &* Latinus *remaneat, diluci dus, luculentus, politus, planus: quid deceat circumſpicietur.* Om*nis enim pars orationis eſſe debet laudabilis, ſic ut uerbum nullũ niſi graue aut elegans excidat.* Cum*q; in omnibus rebus uidẽdũ ſit, quatenus, ne noſtra modũ excedat oratio, una breuiq;* Cicero*nis clauſula concludemus. Sic, inquit, modo is, qui dicet, aut ſcribet, inſtitutus liberaliter, educatione, doctrinaq; puerili, & flagret ſtudio, & à natura adiuuetur: & uniuerſorum generũ inſti tutis diſceptationibus exercitatus, ornatiſſimos ſcriptores, oratoresq; ad imitandum cognorit, næ ille haud ſane, quemadmodum*

*uerba ſtruat et illuminet à magiſtris iſtis requiret, ita facile ĩ re-
rum abundantia ad orationis ornamenta (duce natura ipſa, ſi mo-
do eſt exercitata) labetur* Hęc ille. *Exercitatione autem hęc om-
nia facile conſequemur. Stilus enim optimus ſcribẽdi artifex, ſtru-
cturam non inopem, non minutam, non interpũctã, ſed locuple-
tem, numeroſam aptamq; conficiet. Omiſſis igitur & repudiatis
nouitiis iſtis, et ſemidoctis, qui ignobilia nimis, & ſordentia, no-
uata, fictaq; uerba de imꝑfectis autoribus eruere, et in uſum lati-
nę linguæ introducere, ac ueluti ciuitate donare, & quaſi in lati-
nam coloniam deducere geſtiunt literarum oſtentatione, inepti ue-
rius quàm glorioſi, elaboremus ueluti apes lectiſſimis floribus ĩſi-
dere. Proſequi enim quod quisq; unquam, uel contemptiſſimorũ
hominum dixerit, aut nimię miſerię eſt, aut certe inanis iactan-
tiæ, & detinet atq; obruit ingenia, melius aliis uacatura. Erudi-
tionem uernaculam, ac plebeiam, & uerborum monſtra uitemus
eorum hominum, qui inquinate, et parum compoſite, minusq; ele-
ganter ſcripſerunt: quorum ita eſt confuſa oratio, ita perturbata,
tantaq; inſolentia ac peruerſitate uerborum interlita, ut oratio,
quę lumen rebus adhibere debet, obſcuritatem potius, et tenebras
afferat: Dum enim exquiſitis, nouisq; uerbis uti uolunt, infantiſſi-
mi reperiũtur: qui ueluti Siſennę Similes, cum emendatores uſita-
ti ſermonis eſſe uelint, deterreri non poſſunt, quominus inuſitatis
uerbis utantur, nihil aliud recte et latine loqui ꝑutãtes, niſi noue
& inuſitate loqui. Verbiſq; improbriis gaudentes, redũdantibus,
obſcuris, ambiguis, nouis, Grę canicis: quo magis eorum expur-
gandus eſt ſermo, fugiendaq; barbaria, e diſcendaq; de Cicerone,
& Ciceronis æqualibus uera Latinitas, quę nihil aliud eſt, niſi ĩ-
corrupta loquendi obſeruatio ſecundum Romanam linguam.* Cu-
*ius (ut dixi) licet ueteres illi, quos connumeraui quaſi genitores
extiterint: eam tamen ſeculum illud Ciceronis emendauit, exco*

luit, expoliuit. Sed ſatis ſit hic admonendi, non docendo cauſa dixiſſe, propter agreſtes quoſdam, & indomitos certatores. qui cũ imitari neſciant autores bonos, malos cauſa nouitatis extollunt. Nec id uitio mihi dari debet. An (ut ait Varro) reprehendendus ſit, qui orationem minus ualentem propter malam conſuetudinẽ traducit in meliorem? An cum quis perperam conſueuerit quid facere in ciuitate, nõ modo patiemur ſed etiam pœna afficiemus? Idem, ſiquis perperam conſueuerit dicere uerbum, nõ corrigemus cum id fiat ſine pœna? Adde quod perfugio litterarum nihil gratius, nihil iucundius, nihil homine libero dignius inuenio. Agitatio enim mentis institutæ ad agendum ſemper aliquid dignum uiro, tantiſper acquieſcit, dum in litterarum ſtudijs uerſatur. Ea enim, uel diſcendo, uel ſcribendo alitur, in eaq; ſcientię & cognitionis delectione perfunditur, ſitq; (ut ait. M. Varro) ut dum iſta muſſitamus, pluribus horis uiuamus: quanquã ea demum. ſolaq; dicenda eſt uita, quę ſine CHRISTO *deo non uiuitur* Vale.

Hadrianus Cardinalis de
MODIS LATINE LOQVENDI.

MIROR admodum poſt aureum illud Ciceronis ſeculum, pleroſq; doctiſſimos uiros qui ad noſtram uſq; memoriam, multa eruditiſſime ſcripſerum, ne odoratos quidem eſſe tam ſuaues dicendi fl: ſculos, qui paſſim fragram, & emaſcunt in lectione perfictiſſimorum autorum, quos quaſi inuictiſſimos Heroas immortalis illa, ac prope cæleſtis Ciceronis ętas, ueluti equus ille Troianus effudit, e quibus ego (quod ſine arrogãtia dixerim) accurate diligenterq; nonnullos collegi ac prope modum in faſciculos manipuloſq, ſingillatim, ac ſuo quenq; loco diſpoſui: quo & his literulis deſiderium urbis Romæ, à qua tot iã annos abſum, leuirem, & ſimul ut bonarum literarum ſtudioſis, ac poſteritatis utcũq; prodeſſem. Cum autem ſint nonnullis, qui non mõ elegantiam uerborum, ſed proprietatem ipſam, & uerum ac natiuum dicendi ſucum nihili faciant, ad ſenſu uero ſola reſpiciãt, in eaq; hereſi ita hęreant, atq; tabeſcant, ut ad ſuam opinionem ēt leges per capillos attrahant repugnantes. Adducam, enim Vlpianum, qui de adimendis legatis, lege, Siquis. Sed melius eſt inquit, ſenſum, quàm uerba amplecti, & eundem de pręſcriptis uerbis, lege, Natura rerum inductũ eſt. ut plura ſint negotia, quàm uocabula, & celſum de legibus. Scire leges, non hoc eſt uerba earum tenere, ſed uim ac poteſtatem habere, et Paulum de fundo inſtructo, lege. Cum Declamationis: Optimum ergo eſſe. Pedius ait, non propriam uerborum ſignificationem ſcrutari, ſed in primis quid teſtator demonſtrare uoluerit. Idem non attendum, id ſolum à iuriſconſultus pręſcribi, cũ quid manifeſte colligitur, aliud quẽ ſenſiſſe, quã dixiſſe, aut ſcripſiſſe, ꝙ pręcipue in teſtamentis uſu

uenire ſolet: In cęteris uero ueluti capite ſancitũ eẽ, ut proprietas uerborũ, quibus ſingulis tota oratio cõficitur, omnino obſeruetur. Nam *quis neſcit proprietate uerborũ neglecta, quibus totũ orationis corpus, uelut quibuſdã filijs contexitur, orationẽ ipſam conturbari, incertamq́;, et ambiguã reddi? quam opinionẽ à legibus profectã, leges ipſę aperte poſtea infirmant, ut* Martianus *de legatis tertio,* Non *aliter, inquit, à ſignificatiõe uerborũ recedi oportet quàm cum manifeſtũ eſt aliud ſenſiſſe teſtatorem.* Et *ſubdit:* Cũ *plerunq́; abuſiue loquantur, nec proprijs nominibus, ac uocabulis ſemper utantur.* Et *ſceuola de ſuppellectili legata, lege,* Labeo. Non *enim, inquit, ex opinionibus ſingulorum ſed ex cõmuni uſu nomina (inquit* Sergius*) exaudiri debere.* Et *ſubdit, & quidẽ nõ arbitror quenq̃ dicere quod non ſentit, ubi maxime nomine uſus ſit, quo id appellare ſolet.* Et *poſt paulo.* Non *tamen à* Seruio *diſſentio, non uideri quenq̃ dixiſſe, cuius non ſuo nomine uſus ſit.* Et Paulus *de rebus dubijs, lege. In ambiguo ſermone nõ utrũq́; dicimus, ſed id dũtaxat quod uolumus. Itaq́; qui aliud dicit quã uult, neq́; id dicit, quod uox ſignificat, quia non uult, neq́; id quod uult, quin id non loquitur. Similiter ſentire uidetur* Diodorus, *cui* Crono *cognomentũ fuit.* Nullum, *inquit, uerbũ eſt ambiguũ, nec quiſq̃ ambiguum dicit aut ſentit, nec aliud dici uideri debet, quã quod ſe dicere ſentit is qui dicit. At cũ ego, inquit, aliud ſenſi, tu aliud accepiſti, obſcure magis dictum, quã ambigue uideri poteſt. quare (ut in* Bruto *ait* Cice.*) cũ cõfluxerint in hãc urbẽ multi inquinate loquẽtes ex diuerſis locis, eo magis expurgãdus eſt ſermo, & adhibẽda rõ, q̃ mutari nõ poſſit, nec utẽdũ prauiſſima cõſuetudinis regula.* Nã *cũ eloquentia (ut ait* Cic. *de optimo genere oratorũ) cõſtet ex uerbis & ſententijs, pficiendũ eſt, ut pure et emendate loquẽtes, quod eſt* Latine, *uerborũ et propriorũ, et tranſlatorum elegantiam perſequamur, ſed iam quod inſtat agamus.*

QVam abſtruſus, & quandiu apud ueteres uelutim de induſtria latitans modus hic dicendi à multis non intellectus, à nullis fere recte obſeruatus eſt!

Acceptum enim referre, & expenſum ferre nemo hactenus (quod ſciam) recte collegit. quę uerba cũ frequenter apud bonos autores diuinæ illius Ciceronis *ætatis legiſſem, collatis locis, & diſcuſſis, id uidetur mihi eſſe acceptum referre, quod peruerſo loquendi modo dicunt ponere ad introitum.* Expenſum *autem ferre id eſſe, quod corrupto ſermone dicunt ponere ad exitũ. quod ut clarius cognoſcatur, loca ipſa, quæ collegi, ponere, & paulo altius repetere ſtatui,* Duæ *erãt apud ueteres tal'ę, ut ẽt nunc ſit.* Vna *accepti, altera expenſi. Hę poſtea mutato dicendi genere, ut in plerisq; alijs, à multis tabulæ dati & accepti dictę ſunt,* Sed *nos optima quæq; uerba latina quærenda cenſemus, barbara & noua relinquenda.* Quod *aũt accepti & expenſi tabulę uocarentur.* Ci*cero teſtatur pro roſcio comœdo, cum dicit,* Tabulas Fannius *accepti & expenſi profert ſuas, & paulo poſt:* Vtrum *cætera nõia in codicem accepti & expenſi digeſta habes, ãn non? & ibidem:* Non *hẽre ſe hoc nomen in codice accepti, & expenſi, & in eodẽ.* quãdo *ſextertium.* CCCLIII. *in codice accepti & expenſi non ſunt & ſubdit.* Tum *in codice acceptum et expenſum eſſe debuit.* Plautus *in* Moſtellaria: *Bene igitur ratio accepti atq; expenſi iter uos cõuenit.* Cicero *in* Verrem: Nunc *ad ſociorũ tabula accepti, & expenſi reuertamur.* Cum *autẽ ſcribebant in tabula accepti, ſe pecuniam ab* Titio *accepiſſe.* Titio *dicebant pecuniam acceptã referre.* Vbi *uero in altera tabula notabant ſe pecuniam* Titio *dediſſe,* Titio *ſcribebãnt pecuniã expenſam ferre.* Declarat *hoc* Aſconius Pedianus, *cũ dicit: quęſtores urbani ęrariũ curabant, eiusq; pecunias expenſas & acceptas in tabulas publicas referre cõſueuerant, ex quibus poſtea modus loquẽdi translatus eſt, ut qd offi*

cij in nos ab aliquo conferatur, id nos illi acceptum referre, cōtra ſi quid ab eo aduerſi accidat, improbitati illius expenſum ferre di camus, utrunq; genus loquendi, quę his ſubſcripſimus loca mani- feſtius demonſtrabunt.

Ci. pro Aulo Decinna: *Hac emptione facta, pecunia ſoluitur à ce ſennia, cuius rei putat iſte rōnem reddi non poſſe, q ipſe tabulas euerterit, ſe aūt hére argentarij tabulas, in quibus ſibi expenſa pe cunia lata ſit acceptaq; relata, quaſi id aliter fieri oportuerit: cū omnia ita facta eſſent, quemadmodum nos defendimus.*

Idem in Verrem, *Propter q̄ minus* Dolobella Verri *acceptū retulit, quā* Verres *illi expenſum tulit. In eundē: Hō ſtultiſſime, atq; amantiſſime, tabulas cū conficeres, & cum extraordinaria pecunia crimen ſubterfugere uelles, ſatis te elapſurū oī ſuſpitione arbitrare ſi quibus pecuniam credebas iis expenſam non ferres, neq; in tuas tabulas ullum nomē referres, cum tot tibi nominibus* Curtii *referrent, quid proderat tibi expenſum illi non tuliſſe?*

In eundem. Fœneratio erat eiuſmodi indices, ut etiam hinc quę- ſtus huic cederet, nam quas pecunias ferebat iis expenſas, quibus cum contrahebat, aut ſcribę illius: aut Timarchidi, *aut etiam ipſi iſti referebat acceptas.*

In eundem. Si mihi acceptum non retuliſſet, putabat ſe aliquid de ſenſionis habiturum.

In eundem Verrem, *Sexcenta milia accepta pupillo* Malleolo *re tulit, & ſubdit: quando* Chryſogono *expenſa lata ſunt. Ibi. Ta- men ſextertia ſexcēta milia cum accepta retuliſſet: ſextertia qnq; milia ſoluta non ſunt.*

Idem in Philip. xi. *Ego amplius ſextertiorum ducenties acceptum hęreditatibus retuli.*

Idem pro Roſcio Comedo, *qui pecuniam expenſam tulerunt, & ſubdit, Ille ſi non iuſſu huius expenſum tuliſſet: non ſcripſiſſet.*

Et ut intelligatur accæptũ referre, uel expenſum ferre, id eſſe quod dixi, ſcribere uidelicet quẽ debere, uel creditorem eſſe, etiam ſi pecunia data non eſſet, declarat Cic. *in eodẽ* Roſcio, *dicens*. *Hæc pecunia neceſſe eſt, aut data, aut expenſa lata, aut ſtipulata ſit. Datã non eſſe,* Fannius *confitetur: expenſam latã nõ eſſe, codices* Fannij *confirmant: ſtipulatã nõ eſſe, taciturnitas teſtiũ concedit.*
Idem Ruſo: *Si mihi expenſa iſta ſextertia centum tuliſſes.*
Idem Attico: *Pro eo tibi pręſentem pecuniam ſolui imperaui, ne tu expenſum muneribus ferres.*
Eidem: *Videas enim unde nummi ſint, mihi feras expenſum.*
Idem in Philippica: *Quis unq̃ in illo inuentus eſt, qui* Lucio Antonio *mille nummum ferret expenſum?*

HORATIVS.

Gratus Alexandro *regi magno fuit ille*
Cherilus: *incultis qui uerſibus, & male natis,*
Rettulit accęptos regale numiſma Philippos.

Iulianus *de iure dotium. l.* Talis. *Socer genero ſuo ſic leguerat. l,* Titio *filię meæ nomine.* C. *hęres meus damnus eſto dare, hanc pecuniã generũ petere debere. & exactã, accęptã legatus referri.*
Vlpianus *ad ſenatuſcon.* Trebellianum. *l.* Mulier. *Dicendum eſt potius fructibus hoc expenſum ferendum, quam fideicommiſſo.*
Alphænus *de manumiſſionibus. l.* Seruus: *Sed ſi interea dum eũ manumitteret, accęptum ſeruo retuliſſet, uideri peculij fuiſſe.*
Floren. *de pignoritia actione. l.* Cum *& ſortis nomine, & uſurarum aliquid debeatur, ab eo, qui ſub pignoribus pecuniam debet, quicquid ex uenditione pignorum recipietur, primum uſuris, quas tunc deberi conſtat: deinde ſi quid ſupereſt, ſorti accęptum referendum eſt.*
Pomponius *de peculio. l.* Si mulier, *itẽ ſi mulier creditori uiri fundum uendiderit, & tradiderit ea conditione ut emptor accęptum*

pecuniam uiro referat.
Papinianus: *qui potiores.l.ſi prior.* Vt *primam tantum pecuniam expenſam ferat.*
Titus Liuius *ab urbe condita:* Homines *prope.* CCCC. *produxiſſe dicitur, quibus ſine fœnore expenſas pecunias tuliſſet.*
Labeo *de legatis.l.qui concubinam:* Quod *acceptum in tabulis ſuis ex ea hereditate retuliſſet.*
Hircius *in comen.* Pecuniæ *locupletibus imperabantur quas* Longinus *ſibi expẽſas ferri non tantum patiebatur, ſed etiã cogebat.*
Ibidem: Sanatis *uulneribus accerſit omnes, qui ſibi pecunias expenſas tulerant, acceptasq; eas iubet referri, quibus parum uidebatur impoſuiſſe oneris, ampliorem pecuniam imperat.*
Ibidem: Sibi *quod rapuerant, acceptum referebant: quod interciderat, aut erat interpolatum,* Caſſio *aſſignabant.*
Liquet *ergo quod dixi,* Acceptũ *referre, id eſſe, quod in rõnibus, in tabula uidelicet accepti deſcribebatur, uel ſolutũ eſſe ab aliquo, uel pro ſolutione admiſſum: & id eſſe ferre expẽſum, quod in tabula expenſi notabatur quem debere ſtipulata pecunia, uel alia re contracta; & ut nostis ſeculo noſtro uerbis utar.* Acceptũ *referre erat ad introitum quẽ facere creditorem: & expenſum ferre, erat ad exitum facere debitorẽ. quod declarat etiam* Aſconius Pedianus, *cũ dicit:* Expenſum *ferre, eſt ſcribere te pecuniã dediſſe.*
Id *quoq; aduertendũ eſt:* Non *ſolum dici pecuniam acceptã referri, aut expenſam ferri, uerumetiam et alia quoq; opera, ut infra.*
Cicero *in* Ver. Rabonio *opus inde acceptum retulit.*
Cælius Ciceroni, Mẽtio *facta eſt de legione ea, quàm expenſam tulit* C. Cæſari Pompeius.
Marcel. *ad legem* Iuliam *repetũdarũ, lege,* Lex Iulia: Illud *quoq; cauetur, ne expenſum feratur opus publicũ faciendum, frumentum publice dandum, præbendum, apprehendendum, ſarta tecta*

ruenda. antequam perfecta, probata, præſtita legerint,
Tabolenus *de ſupellectili legato. l. qui ueſtem communem oēm, & res plurium generum ſupellectili expenſum ferre ſolitus erat.*
Plaut. *ſine accepto poſuit, quod pauci hactenus (ut arbitror,) intellexerunt: cum in aſinaria dixit:* Itaq; *ob aſinos relatum preciū* Saurię *numerari iuſſit ſeruo ſuo* Leonidę. *i. precium acceptum relatum* Saurię, *quod in ratione accepti* Saurię *ad ſcriptum erat ob aſinos, numerari* Leonidę *ſeruo iuſſit.*
Cicero *etiā acceptum ſimiliter omiſit, cum in* Verrem *dixit:* Vt *ſi hanc ex fænore populo pecuniam non retuleris, reddas ſocietati.*
Hactenus *de proprietate, uel de modo dicendi eorum uerborum diximus: mox pauca de translatione dicemus.*
Cato Ciceroni: Si *tu, qua in re nihil fortuito, ſed ſumma tua ratione & continentia reip. prouiſum eſt, dijs immortalibus gratulari nos, quam tibi referri acceptum mauis gaudeo.*
Cic. Attico. Te *etiam atq; etiam oro, ut me totum tuendum ſuſcipias: ut ſi hi ſalui erunt, quibus curæ ſum, una cum his poſſim incolumis eſſe, ſalutemq; meam beniuolentiæ tuę acceptum referre.*
Eidem: Vt *ita diceret: ſe quod eſſet ſenator, quod ciuis, quod liber, quod uiueret, mihi acceptum referre.*
Idē *pro cluētio:* Voluit *eū aliquid acceptū referre liberalitati ſuę*
Idem *pro eodem:* Verum *omnem tranquillitatem et quietem ſeneſtutis refert acceptum clementię tuę,* Plancus Ciceroni: Quod *ſperant, quod audent, omne* Cęſari *acceptum referre poſſumt.*
T. Liuius *ab urbe con.* Nec *ſenatui, ſed familię* Licinię *acceptum referebant.*
Id *quoq; aduertendum eſt, ut ſupra dixi, translationem quoq; fieri in uerbo expenſum fero, dum aliquid male curatur, ut* Scęuola: *quæ in fraudem. l.* Pupillus. Creditores *ſuę negligentię expenſum ferre debent.*

ALIVS.

QVotienſcunq; bonos autores legens, incurro in unum aliquod ex his, quę iam dudum collegio, eleganter dictis: totiens mihi uehementer gaudeo, ac quaſi grandem aliquẽ nitidumq; unionem inuenerim, lætitia geſtio: mox uarietatem eorum conſiderans eam uoluptatem mente melius concipio, quã uerbis exprimo, aut in publicum profero, mirariq; non deſino cum illorũ perfectiſſimorũ uirorũ diuinitatem, tum multorum barbariem, ac quaſi oculis obductam caliginem, uidere licet uel ex his clauſulis; quas infra ſcripſi: Aliud, aliter, contra, ſecus, iuxta, ſtatim, proxime, par, ęque, idem, ſimile, magis, pariter, quandoq; etiã comparatiuum, & alijs huiuſmodi (non enim omnes collegiſſe me putem) quàm eleganter poſt ſe particulas, ac, atq;, ut, quã, et quanta uarietate obtineam. Quare uix conſiderari poteſt, quam belle. & quam diuerſe, quamue appoſite, & proprie ijdem uiri diſertiſſimi illis utantur. Igitur primum de Alio cum particula, ac coniuncto: mox de reliquis aliqua ſubijciamus.

Terent. in Phormione: Aliud mihi reſpondes, ac rogo.

Varro de re ruſtica: Armentarius non aliud, ac bubulcus. Cicero in Verrem: Ne alio menſe, ac fas erat. comitia haberentur.

Idẽ Attico: Quod quidẽ agere ſi liceret, alio modo ac nũc agẽdũ eſſet

Idem de oratore: Poteſt enim non ſolum aliud mihi: ac tibi, ſed mihi ipſi aliud alias uideri.

Idẽ pro Marco Cęlio: Lux denique lõge alia eſt Solis, ac lychnorũ

Idẽ pro Cor. balbo: quid ergo hi p̃nt aliter iudicare, ac iudicauerũt

Idem de arte Rhetorica: Aut ſi alia ratione, aut aliã ob cauſam. ac dicet ſe reus feciſſe, demonſtrabitur eſſe factum.

Cæſar in com. qui longe alia ratione, ac reliq; Galli bellũ gerunt

Vatinius Cicerõi: Lõge alia cõditiõe ego ſum. ac cęteri imperatores

T. Liuius ab urbe con. Aliam ſuam, ac tranſfugarũ cauſam eſſe.

DE ALIO CVM PARTICVLA atq; coniuncto.

Plautus in Pſeudulo: Illi *ſum alio ingenio, at q; tu.*
Teren. in And. *Alium nunc cenſes eſſe me at q; olim cum dabá.*
Idem in Eunucho: *Verreor ne aliorſum, at q; ego feci, acceperit.*
Varro de lingua Latina: *Poteſt enim eſſe Saturnus hic alia de cauſa dictus, at q; in Sabinis.*
Cic. pro Planco: *Nec erit hæc alia ratio Planco, at q;* Laterenſi.
Idem attico: *Mihi uideris aliud tu honeſtum, me q; dignum in hac cauſa iudicare. at q; ego exiſtimem.*
Idem pro Murena: *Si aliud, at q; exiſtimas.*
Idem Lentulo: Non *alius eſſem, at q; nunc ſum.*
Idem de oratore: *Tantum & aliud eſſe at q; hoc, & hoc ſine illo ſummum eſſe poſſe.*
Idem pro Cluentio: *Si ipſe A. Cluentius ſententiam de iudicis rogaret, aliam non diceret, at q; ij dixerunt, quorum ſententijs Cluentium condemnatum eſſe dicitis.*
Idem in Academicis: *Cum aliud agnoſceret, at q; ſentiret.*
Idem in rhetoricis: *Alio nomine illam rem de qua agitur, appellari oportet, at q; aduerſarij dicunt.*
Idem pro Aulo Cecinna: *Longe alia ratione recuperatores ad agendum hac actione uenio, at q; initio ueneram.*
Idem Terentię: *Noſtra factum eſſe negligentia, ut longe alia in fortuna eſſet, atq; eius pietas ac dignitas poſtulabat.*
Cæſar in com. *Docet longe alia ratione eſſe bellum gerendum, at q; antea geſtum ſit.*
Idem ibidē: *Longe aliud ſibi capiēdū conſiliū, at q; antea ſenſerat.*
Idem ibidem: *Ac longe aliam eſſe nauigationem in concluſio mari, at q; in apertiſſimo oceano perſpiciebam.*
Saluſtius in Catilina: *Ad hęc quicunq; aliarum partium, at q; Se*

natus eram, conturbari remp. quam minus ualere ipſi malebam. Cæſar in com. Aliæ ſunt legati partes, atque imperatoris. Hircius in commentarijs: Neque enim aliud ius eſſe Cappadociæ, atq; Armeniæ.

Ibidē: Si alia eēt littoris Aegyptij natura, atq; omniū reliquorū Hæc non habentur in exemplari Romano.

APPENDIX. C. Cęſar ī Anticatone priore. Vno enim excepto, quem aliuſmodi, atq; omnis natura finxit, ſuos quiſq; habet charos.

Cęlius in primo: Neq; ipſi eos alij modi eē, atq; Hamilcar dixit Vbi aduertendum alij eſſe patrij caſus quemadmodum & alius qđ non ſolum maſculino, uerumetiam in fœminino genere oſtenditur. Cælius in primo: Antequam Barcha perierat, alij rei cauſa in Africam miſſus.

DE PARTICVLA Similiter cum ac, atq;, ut, coniuncta.

Cicero de natura deorum: Tu autem quid quæris: ſimiliter facis, ac ſi me roges.

Idem in Philippica prima: Neq; uero illum ſimiliter, atque ipſe eram, commotum eſſe uidi.

Idem de officiis: Similiter eos facere, qui inter ſe contenderent uter rēp. potius adminiſtraret, ut ſi nautę inter ſe certarent, quis eorum potiſſimum gubernaret. Paulus de libris & c.l. Filiusfamilias: Miles ſimiliter ut paganus nominatim a patre, aut hęres ſcribi, aut exhęredari debet.

DE PARTICVLA SIMILI, AC diſſimili, cum atq;, & ac, coniuncta,

Plautus in Bacchidibus. Haud cōſimili ingenio atq; illic ē. Terētius ī prologo Phormiōis: Ne ſimili utamur fortuna atq; uſi ſumus. Cic. pro G. Rabirio: Et ſimilis uiri tu ulciſceris patris mor-

tem atq; ille perſequeretur fratris ſui?
Idem de finibus bonorum & malorum, Itaq; & ſimilis erit finis boni, atq; antea fuerat.
Idem de lege Agraria, Hic tamen excipit Pōpeium ſimillime, ut mihi uidetur, atq; in illa lege.
Idem Attico, Aut quieſcendum quod non diſſimile: atq; ire in Solonium, aut Antium.
Cæſar in com. Hortatur eos, ut ſimili ratione atq; ipſi fecerunt ſuas iniurias perſequantur.
T. Liuius ab urbe cōdita, Hęc ſunt Tribuni conſilia ueſtra, haud hercule diſſimilia, ac ſi quis ægro qui curari ſe fortiter paſſus, extemplo conualeſcere poſſit.
Ibidē: Similē pauorē inde, fugamq; fore, ac bello Gallico fuerat.
Neratius de acquirendo rerū dominio. l. quod in littore: Nec diſſimilis eorum conditio eſt atq; piſcium, & ferarum.
Tripho eodem titulo. l. Si is. Simile eſt atq; in hæreditate, & ſubdit, Nunquid ſimile ſit, atq; cum ſtipulatur?
DE PARTICVLA *Item, cum atq; et ut coniūcta.*
Varro de lingua Latina, Analogia non item ea definienda, quæ dirigitur ad naturam uerborum, atq; illa, quę ad uſum loquēdi.
Idem de re ruſtica. Alij ad curſuram, alij ad prędam, non item ſunt ſpectandi, atq; habendi.
Ibidem. Hoſce item ut equulos, & educunt, & alunt.
DE COMPARATIVO *cū ac, et atq; coniuncto. Cicero Attico, Mihi quidem uidetur diutius abfuturus ac uellem. Catul. Illi non minus, ac tibi pectore uritur intimo flamma, ſe penitus magis:* Horatius:
Inachia langues minus, ac me. Idem:
His me conſolor uicturum ſuauius, ac ſi
Quæſtor auus pater, atq; meus, patruusq; fuiſſem.

Plautus in mercatore: Amicitior mihi nullus uiuit, atq; is eſt.
Terentius in Andria: Nō Apollinis magis hoc uerū atq; hoc eſt
Horatius, Arctius atq; hedera procera aſtringitur Ilex.

DE PARTICVLA *Secus, cū ac, atq;, quā coniūcta.*

Plaut. in capt. Ne me ſecus honore honeſtes: q̄ ego te.
Cicero de oratore: Me non multo ſecus facere, cum de oratore diſputarem, ac facerem ſi eſſet mihi de hiſtrione dicendum.
Idem pro Lucio Murena. Non ſecus ac ſi meus eſſet frater.
Ibidem: Non dixi ſecus ac ſentiebam.
Idem Attico: Velim domum ad tuos ſcribas, ut mihi tui libri pateant non ſecus, ac ſi ipſe adeſſes.
Idē pro Plauco, cuius ego ſalutē non ſecus, ac meā tueri debeo.
Idem de oratore: Sed paulo ſecus a me, atq; illo diſtributa.
Ibidem. Sed aliquanto ſecus, atq; in tradenda arte dici ſolet.
Idem de natura deorum: quoniam cœpi ſecus agere, atq; initio dixeram.
Vergilius. Haud ſecus atq; in alto luco. Idem. Haud ſecus, ac iuſſi faciunt.
Labeo de acquirendo rerum dominio. l. ſi epiſtolam Non ſecus atq; in continenti agro.

DE PARTICVLA *Aliter, cum ac, atq;, ut, coniuncta.*

Plautus in Truculento. Sed longe aliter eſt amicus, atq; amator.
Terētius in Adelphis: Nunq̄ te aliter atq; es, ī aīum iduxi meū.
Idem in Heautont. Aliter tuum amorem atq; eſt accipis: nam & uita eſt eadem, & animus erga te idem, ac fuit.
Varro de lingua latina: Aliter atq; in reliquis dicitur.
Idem de re ruſtica: De emptione aliter dico, atq; fiet.
Idem aliter quadrigarius, ac deſultor.
Ibidem, Nec multo aliter tuendū hoc pecus in paſtu atq; cuilum.

Idem de lingua latina: Hoc nunc aliter ſit, atq; olim.
Ibidem: Quædam aliter olim, ac nunc.
Cicero de oratore: Vrbana etiam diſſimulatio eſt, cum alia dicuntur, ac ſentias.
Ibidem: Cum aliter ſentias, ac loquare.
Idem pro P. Sylla: Torquatus rurſus in me irruit, me accuſat, ait aliter ac dictum eſt in tabulas publicas retuliſſe.
Idem in partitionibus oratorijs: Caſu cum aliter cecidit, ac ſperatum ac putatum ſit.
Idem ĩ Saluſtiũ: Neq; enim q ita uiuit ut tu, aliter ac tu loq̃ põt.
Idem de oratore: Aliter dicenda, ac intelligerentur.
Idem de officijs: Aliter de illis ac de nobis iudicamus.
Cæſar in com. Sed ratio ordoq; agminis aliter ſe habebat, ac Belgæ ad Neruios detulerant.
Ibidem: Coactus ẽ aliter, ac ſuperioribus annis exercitum ĩ Hybernis collocare.
Cicero pro ſexto Roſcio Amerino, aliter cauſam agi, atq; ille exiſtimaret.
T. Liuius ab urbe condita, Longe aliter patres, ac plebẽ affecere.
Cicero ad pontifices, Proinde quaſi iſti ut de Gn. Pom. aliter atq; ego exiſtimo ſentiant.
Ibidem. Dubitans, timens, hęſitans, omnia aliter, ac uos in monumentis habetis & pronunciarit & fecerit.
Idem de arte Rhetorica, Aut aliter hoc in ſermone, atq; in dicendo ſit utendum.
Ibidẽ, Cũ aliter quid accidit, atq; hi q arguũtur arbitrati eẽ dñr.
Idem de oratore: Mouent illa etiam, quæ coniectura explanantur longe aliter atq; ſunt.
Idem pro Tito Annio Milone, quamobrem iudices uti ad cauſam crimenq; aliquando ueniamus, ſi neq; omnis confeſſio facti eſt in uſitata,

uſitata,ne q; de cauſa quicquã noſtra aliter,ac nos uellemus à Se natu iudicatum eſt.
Idem ĩ *epiſtola ad* Seruium Sul. Aliter *accidiſſe rem exiſtimas, atq; opinatus ſis.*
Idem *de finibus bonorum et malorum.* Hic *loquebatur aliter, atq; omnes ſentiebant.*
Idem Curioni, *Sed aliter atq; oſtenderam facio.*
Idem *pro domo ſua.* Hęc *homines improbi ad quoſdam uiros for tes longe aliter, at q; à me dicta ſunt detulerunt,*
Idem in Verrem. *Quod iſte aliter, at q; ut edixerat decreuiſſet.*
Paulus *de rei uend. l.* Pomp. Aliter *atq; ſi a ritis religionibus poſſi deatis.*
Vulpianus *de ſeruitutibus. l. quotiens.* Nihil *agitur aliter, atq; ſi concedas mihi ius tibi non eſſe in fundo tuo.*
Idẽ *quãdo dies etc. l. quanquam.* Semel *cedit dies aliter atq; ſicui in menſes ſingulos, uel in dies, uel in annos ſingulos quid legetur.*
Idem *de hæredibus inſtit. l. Circa eos.* Celſus. li. xxv. *ff. probat aliter, atq; probat in illa inſtitutione.*

DE PARTICVLA CONTRA, *cum ac, atq; quam coniuncta.*

Cice. *pro* Cornelio Balbo. *Si deniq; aliquid quod nõ contra ac li ceret factum diceretur, ſed contra atq; oporteret.*
Idem *de oratore,* Vt *contra ac dicat accipi & ſentiri uelit.*
Idem in Verrem *ſi hæc contra ac dico eſſent omnia.*
Idem De *finibus bonorum et malorum,* Itaq; *contra eſt ac dicitis.*
Idẽ De diui. Vides *tamẽ oĩa fere contra at dicta ſunt, eueniſſe.*
Idem *in* Philippica *duodecima,* Præſertim *cum contra ac* Deiota rus *ſenſit uictoria belli iudicauerit.*
Saluſti. ĩ Cati. Vbi *uidet* Catilinã *cõtra ac ratus erat cõtẽdere*
Cicero. *pro* P. Sylla: Iam *enim faciam criminibus omnibus pene.*

diſſolutus contra atq; in cęteris cauſis fieri ſolet.
Idem *in* Catilinā: *Idemq; iuſſerunt ſimulacrum* Iouis *facere ma ius, & in excelſum collocare, contra atq; antea fuerat.*
Idē *i ſomnio* Sci. *Qui uerſatur retro, cōtrario motu atq; cœlum.*
Cęſar *in com qui contra atq, eſſet dictum pręliū commiſiſſent.*
Cicero. *pro* A. Cecinna. Miror *te hoc in hac re alieno tempore et contra quam iſta cauſa poſtulaſſent, defendiſſe.*
Idem *pro* Cluētio: *Generi ſui contra quā fas erat, amore capta.*
Idem *pro domo ſua:* Aut *quid de ueſtro iure, aut religione contra quam propoſueram diſputabo.*
Idem *de arte* Rhetorica: Summa *imprudentia eſt, eum qui contra quam ſcriptum ſit, aliquid probare uelit.*
Idē *i* Piſo. Vt *ſenatus cōtra q̄ ipſe cenſuiſſet, ad ueſtitū rediret.*
Vulpianus *de ſeruitutibus, quod ui, aut clā l.* Pretor *ait:* Si *quis contra quam prohiberetur fecerit.*
Idem, *quod ui, aut clā. l.* Si *alius:* Ait Iulianus, *qui ante nunciatio nis remiſſionem contra quam prohibitus fuerit, opus fecerit.*

DE PARTICVLA *Proxime, cum atq;, coniuncta.*

Cicero Dolobellæ: Non *poſſum ego non aut proximi atq; ille, aut etiam æque laborare.*

DE PARTICVLA *Statim, & confeſtim, cum atq;, quam, ut, coniuncta.*

Marcellus *de fidei commiſſariis libertatibus. l.* Cum *fidei* Poteſt *confeſtim ut fuerit alienatus petere.*
Vulp. *de edilicio edicto. l.* Aediles. Iudici *eorum ſtatim atq; iu dex factus eſt, omnium rerum officium incumbit,*
Martianus *de officio proconſulis. l.* Omnes *proconſules ſtatum q̄ urbem egreſſi fuerint, habent iuriſdictionem.*
Paulus *ad Senatuſconſultum* Velleianum. *l.* Debitrix. Quamuis

ſtatim atq; intercœſſerat mulier, competi erat.

DE PARTICVLA Aeque, et perinde, cum ac atq; ut, quam coniuncta: Et primo de Aeque ac.

Plautus in Stico. Scis tute facta uelle ęque ac tu uelis.
Terent. in Andria: quis miſer ęquę ac ego?
Cice. Curioni: Cui charus æque ſis, ac iucundus, ac fuiſti patri.

ÆQVE ATQVE.

Plaut. in aul. Pumex non æque aridus, at q; hic eſt ſenex.
Cęſar in cō. Aequa fere latitudine; at q; ille cōgeſtus ex materia.
Cicero pro Cluentio: Aeque poſt hac, at q; illum dictatorium gladium pertimeſcamus.
Idē pro ſe. Roſcio Ame. Aeque turpe at q; illud, de quo āte dixi.
T. Li. ab urbe cond. quos territos æque at q; hoſtes timebat.

ÆQVE QVAM.

Plaut. in Stico. Ridiculus æque nullus eſt, quam dum eſurit.
Idem in Aula. Nunquam æque patri nuncium lepidum attulit, quam ego nunc meæ heræ nunciabo.
T. L. ab urbe con. An eſt qui dubitet Tribunos plebis ullis iniurijs ueſtris, ęque quam munere patrum in plebem offenſos eſſe?

ÆQVE VT.

Cice. Pro domo ſua: Ita q; libentiſſime prędicabo Gn. Pōpeiū ſtudio et autoritate, ęque, ut unūquēq; ueſtrū pro ſalute mea laboraiſſe.
Idē Attico. Et ſimul quod ęque ea quę ſunt, ut ea quę certe futura ſunt, uidere non poſſum.
Tibullus. Nec tibi ſit mea lux ęque tam feruida cura.
Vt uideo paucos ante fuiſſe dies.

ÆQVE ABSOLVTE.

Teren. in Ecyra. Aeque eadem ſtudeant, uelint q; omnia.

PERINDE ATQVE.

T. Li. ab urbe cond. Perinde atq; capta urbe.

PERINDE VT.

Cic. pro Cluētio, Nā perinde ut opinio ē de cuiuſcū q; moribus.
T. Li. ab urbe condita, Nec perinde ut maluiſſet.
Ibidem, Perinde ut eueniret res.

PERINDE QVASI.

Cic, pro P. Quintio: Atq; hæc perinde loquor quaſi ipſo illo tēpore, cum te prætor iuſſiſſet ex edicto poſſidere.
Idem pro Tito Annio Milone. Hoc enim ſępe ab iſtis dicitur, perinde quaſi Appius ille cæcus uiam muniuerit.
Idem pro Cluentio: Perinde quaſi ego non ab initio huius defenſionis dixerim.
Idem pro eodem: Perinde quaſi exitus rerum, non hominum conſilia, legibus uindicentur.

DE PARTICVLA *pari, ac pariter, cum ac, atq;, ut coniuncta.*

Plautus in Menechmis: Eccaſtor pariter hoc atq; alias res ſoles.
Idem in Aul. Pariter moratur ut pater, auusq; huius fuit.
Cęſar in cō. Pari ſpacio trāſmiſſus atq; in Gallia ē in Britāniā.
Cic. de na. de. Neq; enī mihi par ratio cū Lucillio ē ac tecū fuit.
Titus Liuius de urbe condita: trucidāt fœminas pariter ac uiros.
Idē ibidē: Nequaq̄ pari ad patiēda ea robore ac romani fuiſſent.
Ibidē: Amici pariter ac nūc ſubiecti, ac obnoxij uobis minus eēmus.

DE PARTICVLA *pro eo, cum, atq; coniuncta: quæ omittere nolui, tametſi à recentioribus dicta ſunt.*

Vlpianus de teſta. l. Ad teſtium: Si quis ex teſtibus nomen ſuū nō adſcripſerit, uerūtamē ſignauerit, pro eo ē, atq; ſi adhibitus nō eēt
Idem de noui operis nunciatione. l. Prętor: Pro eo habendum eſt, atq; ſi nullo iure factum eſſet.

DE PARTICVLA *in partem, cum atq; coniuncta.*

Cæſar in com. In partem iuris, atq; ipſi erant recepturi.

DE PARTICVLA *idem, cum ac, atq; coniuncta.*

Plautus in Moſtellaria: Eundem animum oportet mihi eẽ gratũ, ut impetraui, atq; olim priuſq̃ id exculi, cũ illi ſubblandiebar.

Varro de lin. Lati. Idẽ ac diceretur, aut hic lepus, et hic nemus.

Cato de re ruſtica; Pomarium ſeminarium ad eundem modum, atq; oleaginum facito.

Ibidem: Denſas eodem modo componito, atq; ſpiram.

T. Liuius de bello punico: Ipſa re intellecturos nequaq̃ idem eſſe Siracuſas, ac Leontinos oppugnare.

Vlpianus: Si cui pluſq̃ per legem etc. l. Niſi dolus: Non eandem cauſam eſſe decem aureorũ: quos annuos tibi teſtes Pompeię Criſpinæ patronæ tuæ relictos proponis, atq; fuit alimentorum

Hircius in cõmen. Cum ſe inferiores eiuſdem generis ac ſaporis aqua dicerent uti, atq; antea conſueuerant.

Ibidem: Non oportere illum eodem uti ueſtitu, at q; ipſe uteretur.

DE PARTICVLA *iuxta, cum, ac, at q;, mecum, tecum q; coniuncta, & quandoq; abſolute poſita.*

Var. li. ii. rerũ ruſticarũ Fœminas iuxta, ac mares habere ſolebat

Cicero oratione qua gratias agit poſt reditũ: Officijs iuxta ac ſi meus frater eſſet ſuſtentauit.

Saluſtius in Iugurtano: Præterea tranſuerſis itineribus, quotidie caſtra mouere, iuxta ac ſi hoſtes adeſſent.

Plau. in Aſina. Dixi tibi mater, iuxta mecum rem tenes.

Idem in aulula. Dixi tibi nunc, iuxta rem mecum tenes.

Saluſtius in Catilina, Nunc uero quo in loco res ſitę ſunt, iuxta mecum omnes intelligitis.

Plautus in Perſa, Iuxta tecum, ſi tu neſcis, neſcio.

Ibidem, Iuxta tecum æque ſcio.

Saluſtius in Iugurtano. Iuxta boni mali q̃, ſtrenui, et imbelles mal ti obtruncati ſunt.

Ibidem: Neq́; loco: ne q́; mortali cuiquam, aut tempori ſatis crede re: ciues, hoſtes iuxta metuere.

Ibidem. Hyemem, & æſtatem iuxta pati.

Ibidẽ: Plebi, patribusq́; poſtq̃ inuidia deceſſerat, iuxta charus.

T. Liuius ab urbe condita: Abſentium bona iuxta: atq́; interemptorum diuiſa fuerunt.

Ibidem: Trucidant inermes iuxta, atq́; armatos.

Idẽ de bel. Pu. Nauales ſocij iuxta effuſi, ac ſi ĩſulas prędarẽtur.

Idẽ ab urbe condita: Iuxta hyeme atq́; æſtate, bella gerere poſſe.

Idem de bello Macedonico, Humanum genus, ueſtrum nomen imperiumq́, iuxta ac deos immortales, iampridem intuetur.

ALTER

QVanta eſt in multis bonarum literarum inſcitia? quam inepte deus bone, et inelegáter nonnulli dum ſe latine loqui putant, nouitatibus gaudent? quis non dicit, unum, & duo? primum et ſecũdũ? quis nõ dicit uigeſimoprimo die? ſemel & bis? At uidere licet, uel ex his, quæ ſubieci: quantũ ab illa uera, germanaq́; Latina lingua defecerint, et quantum loquendi dicendiq́; mutauerint genus, nã perfectiſſimo illo ſeculo, nõ unum & duo, ſed unum & alterum, non ſemper primum et ſecundum, ſed frequentius primum & alterum: non uigeſimo primo die: ſed altero & uigeſimo die: non ſemel & bis, ſed ſemel & iterum dicebant. qui uero dixerunt unum aut alterum ſignificare, unum aut duo: uel unum & alterum ſignificare, unum & duo: uel de duobus unum alterum ſemper dici, in eadem erroris naui uerſati ſunt: nam unus & alter modus erat proprius loquendi, unus aut duo non proprius, & unus aut alter, & primus & alter de duobus non ſemper, ſed aliquando dicitur. quandoq́; uero alter & alter loco utriusq́; dicebatur, ut infra melius uidebitur. Terent. Venit unus & item alter.

Cic. Attico, Quid enim eſt tantum in uno aut altero die?
Idem pro Aulo Cluentio, Vnus & alter dies intercesſſerat, cum res parum certa uidebatur, Et paulo poſt: qui cum unum iam & alterum diem deſideraretur.
Ibidem Habetur una & altera concio uehemens & grauis.
Idem in Verrem, Rex primo nihil metuere, nihil ſuſpicari: dies unus & alter: plures, non refertur.
Ibidem: Vnum & alterum menſem, prope annum, deniq; domi tuæ piratæ aliquo tempore capti ſunt.
Ibi. Tũ repẽte iſte teſtes citari iubet, dicit unus et alter breuiter.
Idẽ Appio Pulchro, Si quẽ tibi itẽ unũ alterumue diẽ abſtulerit.
Virgil. Iamq; dies, alterq; dies proceſſit
Ouid. in Sapho, Et ſub ea uerſus unus & alter erit.
Catul. quam ueniens una atq; altera rurſus hyems.
Horat. in ſermonibus: Ducendus unus & comes alter.
Ibidem: Ne ſi uafer unus & alter.
Idem in epiſto. Si uerſus paulo concinnior unus & alter.
T. Liui. ab urbe condi. Vno aut altero abrepto.
Ibidem: Bellum in Sicilia iam alterum annum geritur.
Ibidem: Vni aut alteri militi.
Idem de bello Punico: Vno aut ad ſummum altero prælio.
Idem pro Gn. Planco: quorum alter exercitum perdidit alter uendidit emptis prouincijs, a Senatu, a rep. a bonis omnibus deſecerãt.
Idẽ pro Lucio Murena: Neq; ĩ uno aut altero animaduerſum ẽ.
Vulp. de iudicijs. l. Nonnunq̃: Poſt unum uel alterum.
Idem de ædilicio edicto. l. Quis ſit fugitiuus. Idem ait, nec eũ qui adfugam gradum unum, alterumue promouit eſſe fugitiuum.
Idem de noui operis nunciatione. l. Stipulatio: Non ſi unum uel alterum cæmentum fuerit poſitum.
Alphenus de iudicijs. l. Proponebatur. Si unus aut alter, quo lo-

co multa poſt illud Ciceronis diuinum ſeculum, deprauato dicēdi genere fere ſemper dicunt primum & ſecundum. Veteres illi (ut diximus) plerunq; primum & alterum dicebant.
Cato de re ruſtica: Prima eſt leuis, altera eſt criſpa.
Cic. in Ver. Alterū, tertiū, quartū: ꝑ multa erant eiuſmodi noīa.
Ibidem: Primo die teſtium tanto numero citato, alter dies et amicis iſtius & defenſoribus, tertius dies, ſic hominem proſterneret.
Idē pro A. Cluētio: Vnum, alterū, tertium annū Saxia qeſcebat.
Idem in Tuſculanis: Primam poſuit eam, de qua modo dixi, quę orta eſſet ex pręſenſione rerum futurarum: alteram quam cęperimus ex magnitudine commodorum.
Idem de natura deorum: Vnus is modus ē, de quo ſatis dixi, qui eſt ſuſceptus ex præſenſione rerum futurarum, alter ex perturbationibus tempeſtatum, tertius ex commoditate rerum.
Idem in ſecunda Philip. Proximo, altero, tertio, deni q; reliquis cōſecutis diebus. Horatius: Mille talenta rotundentur, totidem alter, porro Tertia ſuccedant.
Videre etiam licet quāta ſit uetuſtas in iis dicendi modis, Alterum tantum, tria tanta, ſexcenta tanta, bis tanta.
Plaut. in Epidico. Imo etiam ſi alterum tantum perdundum eſt.
Idem in Bacchidib. Alterum tantum auri non meream.
Cic. de oratore. Vt neceſſe ſit partem pedis, aut æqualem eſſe alteri parti, aut altero tantum, aut ſexqui eſſe maiorem.
Caliſtus de iu. fi. l. Nō intelligit: Totū cū altero tāto cogitur ſolue.
Scæuola de alimentis. l. Libertis: Eo amplius alterū tantum quātū in ſingulis in numero pręter cibaria, et ueſtiaria, dari uoluit.
T. Liuius ab ur. c. ō. Alterū tantum ex Lati. delectu aducebatur.
Plautus in Trinūmo: tribus tātis illi minus reddit quā obſerueris
Idem in Bacchidibus: Sexcenta tanta reddam ſi uiuo tibi.
Idem in Pſeudulo: Quaſi mihi non ſexcēta tāta ſoleant credier.

Idem in Mercatore, Imo bis tanto ualeo quã ualui prius.
Idem in Amphit. Bis tanto amici ſunt inter ſe quam prius.
Varro lib. tertio rerum ruſt. Ea pars reddiderit eo anno bis tantum, q̃ tuus fundus.
Hircius in commen. Accedebat prope alterum tantum.
Ibidem, Peditum ac leuis armaturæ quater tantus.

His ſubiiciam autoritates de modo dicendi, quem præpoſui de altero & uigeſimo, & his ſimilibus quamuis deficiēte iam priſco illo eloquentiæ candore, T. L. & eius æquales, ac illis ſuccedentes, unum & uiginti quandoq; etiam dixerunt. Sed primum meliora deinde de fece hauriemus, ut plane quod intereſt diſcrimē appareat Cicero pro Cornificio, Liberalius literas accepi tuas. quas mihi Cornificius altero & uigeſimo die (ut dicebat) reddidit.
Idē pro Milone, Vbi paululū alter, poſt ponit, cū ſuperius eā præpo ſuiſſet, Cēteſima lux ē hæc ab īteritu P. Clodii, & opinor altera.
T, Liuius ab ur. con. Anno trigeſimo altero, q̃ cōdita Roma erat.
Idem tandē mutato aliquātulū dicendi genere, ibidem dixit, Vna & uiginti legionibus eo anno defenſum imperium Romanum eſt.
Et ibidem, Signa unum & triginta capta, paulopoſt, Vnum & triginta oppida ceperunt.
Idem ſeruauere elegantiſſimi uiri in aduerbiis, ſemel, iterum, tertium, ut ſupra diximus, quo loco ineptiſſime dicunt ſemel, bis, ter, uel ſemel ſecundo, tertio.
Cic. in bruto, Antiſtius Piſo ſæpe dicebat, minus ſæpe, Pomponius raro Carbo, ſemel aut iterum Philippus. Idem de diuinatione. quod ſemel ille, iterumq; neglexit. Ibidem, A ſenatu ludos illos iterum inſtauratos memoriæ proditum eſt.
Cicero de natura deorum, Venereum iaciat aliquando & nonnunquam etiam iterum, ac tertium.
Vlpianus de re. ar. l. Labeo, Poſt cām ſemel atq; iterū tractatā,

[library stamp]

T.Li. *ab urbe condi. Iulium ter, Virginium iterum apud Marcum Licinium inuenio.*

Ibidem, Iterum ac tertio ueniſſe tradunt,

Idem de bello Punico, Ter perditæ patriæ ſubſtinendum crimen eſt, ſemel cum defectionem inſti ab Romanis: iterum cum pacis cum Annibale fuiſti autor, tertium hodie cum reſtituendę Romanis Capuæ mora at q; impedimentum tu es.

Ille alter, frequenti in uſu apud antiquos reperitur, parum tamen hactenus obſeruatum.

Ci. Attico: De illo altero quem ſcribis tibi uiſum eſſe nõ alienum.

Eidem, De illo altero ſcio equidem uenire nunc nil poſſe.

Idem de oratore, Quid ille alter? quid pętum præſidii?

Ibidem: Nam illud alterum genus quodquod eſt, temporibus, locis reis definiunt.

Saluſtius in Catlina, Adherbalem, omneſq; qui ſub imperio Micipſę fuerant, metus inuadit, in duas ptes diſcedit: Numidę plures adherbalem ſequuntur ſed illum alterum bello meliores.

Ibidem: In diuiſione, quæ pars Numidię Mauritaniam attingit, agro, uiriſq; opulentior, Iugurtæ traditur: illam alteram ſpecie, quam uſu potiorem, quæ portuoſior & ędificiis magis exornata erat, Adherbal poſſedit.

Sed non tñ nõ ſemp̃ dici, unũ & alterũ, uel primũ & alterum, ſed quãdoq; dici: alterũ & alterum, loco utriuſq;, ut ſupra diximus.

Cic. de diuinatione, Cum duo quidam Arcades familiares inter una facerent, & Megaram ueniſſent, alterum ad cauponem diuertiſſe, ad hoſpitem alterum.

Idẽ de natura deorũ, Nõ uides Solem deum eſſe: Lunãq;, quorum alterum Apollinem Gręci, alteram Dianam putant.

Ibidem: Ioues tres numerant, in Arcadia alterum patre Aethere alterum patre Cælo, tertium Cretenſem Saturni filium,

Idem de Tuſculanis: Nam duę ſunt ex opinione boni, quarum altera Voluptas, altera Cupiditas.

Idem pro Publio Quintio, Quę res in ciuitate duę plurimum poſſunt, hęc contra nos ambę faciunt in hoc tempore ſumma gratia, & eloquentia, quarum alteram C. Aquili uereor, alteram metuo:

Hora. Fraternis animis quicquid uolet alter & alter.

Cic. pro P. Sylla, Ita charus utriſq; eſt, atq; iucundus, ut non alteros demouiſſe, ſed utroſq; conſtituiſſe uideatur.

Idem pro Q. Ligario: Ergo hæc duo tempora carent crimine, unum cum eſt legatus profectus, alterum cum efflagitatus à prouincia præpoſitus Africæ eſt: Tertium tempus eſt, quo poſt aduentum Vari in Africa reſtitit.

Idē pro Cli. Ille iterū, ille tertio auctiōibus factis pecuniā dedit.

Ibidem, quamobrem alteram partem cauſę ſic agemus, ut nos doceamus: alteram partem ſic, ut oremus.

Idem pro domo ſua, Eiiciūtur duo, quos uidere īprobi nō poterāt, alter per honorem turpiſſimū, alter per honeſtiſſimā calamitatē.

ADEO.

PRinceps ille latinæ eloquentię Cicero, ac cęteri eius ætatis autores, ut reliquis omnibus ita elegantiſſime particula Adeo, uſi ſunt, quam præ cęteris obſeruatione præcipua dignam colligendum duxi: Cui ueteres illi coniunctionem. Atq; pręponentes, ſignificare eam aliquando, potius, aliquando etiam, uoluerūt, ut infra aperte oſtenditur.

Ci. Ser. Sul. Sed aliquid atq; adeo multa afferunt de ſuo.

Trebonius Cic. Nihil adoleſcente tuo, atq; adeo noſtro amabilius.

Cic. pro Planco: Inſector, poſco, atq; adeo flagito.

Idem pro Cluen. Clamore hominum de foro, atq; adeo de ciuitate eſſe ſublatum.

Idem pro Roſcio, Hoc conſilio, atq; adeo hac amentia impulſi.

Idem in Ver. Atq; adeo anteq̃ de incommodis Sicilię dico, pauca mihi uidentur de prouinciæ dignitate, uetuſtate, utilitate dicẽda.
Idem in Catilina, Creſcit in dies ſingulos hoſtium numerus, eorũ autem caſtrorum Imperatorem, ducemq; hoſtium, intra mœnia atq; adeo in ſenatu uidemus.
In eũdẽ, qui de huius urbis, atq; adeo orbis terrarũ exitio cogitãt
Idẽ Attico, Cũ Philotimo loqre, atq; adeo Terẽtiã habebis Idibus
Idem in Ver. Domo eius emigrat, atq; adeo exit, iam iam antea emigrarat.
Idẽ ĩ eũdẽ Ex Sicilia diſcedẽdũ, atq; adeo fugiẽdũ eẽ arbitretur.
Ibidem. quæ ſi magna, atq; adeo maxima rebus uidentur quam uarie & copioſe dicantur expectare nolite.
Ibidem, Cum magno detrimento, atq; adeo exitio uectigalium.
Ibidem, At quã legem corrigit iudices atq; adeo totum tollit?
Ibidem. Cũ hæc eſſent ita conſtituta, Verres net annus atq; adeo ſeculis inuentus eſt, qui hęc non commutarit.
Plau. in Caſina, Eſurio, atq; adeo nunc haud parum ſitio.
Terentius, Memini, atq; adeo longum eſt expectare.
Pla. ĩ Am. Imo pręter me uenio, atq; adeo tu Blepharo iudex ſies
Idem in Caſina. Dum mihi uolui, huic dixi, atq; adeo dum mihi cupio perperam iamdudum hercle fabulor.
T.L. ab ur. cõ. Mõ petẽtẽ, atq; adeo abſentẽ etiã creatũ credidere

ALLEGARE Legare, Ablegare.

ALlegare, legare, ablegare, a multis improprie paſſim dicitur. Non enim uerbi proprietatem attendunt, ſed uulgarem errorem perſequuntur, nam cum autorem aliquem in rem ſuã adducere, aut citare uolunt, allegare illum dicunt, cũ allegare ſit, quaſi in legatione quem rogatum pro paruis, priuatisq; cauſis mittere. Legare pro publicis, magnisq; rebus. Ablegare uero eſt fere in exilium eiicere, aut a conſpectu remouere, ut infra patebit,

ALLEGARE.

Plaut. in Epidico, Si allegaſſem aliquem ad hoc negocium.
Idem in Pſeudolo, Pſeudolus tuus allegauit hunc.
Idem in Caſina, pater allegauit uillicum, qui poſceret ſibi iſtam uxorem, & ſubdit Filius autem allegauit armigerum ſuum.
Idem in prologo Caſinæ, Conſeruatum uxorem, conſerui duo expetunt, alium ſenex allegat, alium filius.
Idem in Amphi. Aliquem hominem allegent, qui mihi aduenienti os occillet probe.
Idem in Perſa, imo alium allegauero, qui uendat, qui eſſe ſe peregrinum prædicet.
Teren. i An. Te obſecro, ut nõ credas a me eſſe allegatũ hũc ſenẽ.
Cic. Catoni, Extremum, inquit, illud eſt, ut quaſi diffidens rogationi meæ philoſophiam ad te allegem.
Idem M. Marcello, Si mihi tecũ minus eſſet, quã eſt, cum tuis omnibus, allegarem ad te illos, à quibus intelligis me præcipue diligi.
Idẽ pro ſex. Ro. Ame. Nã ſtatim Gryſogonus & ipſe ad eos accedit, & hoĩes nobiles allegat iis, qui peterent, ne ad Syllã adirẽt
Idem in Philip. Cretenſis iudex, iſque nequiſſimus. quemadmodum ad hunc reus alleget?
Q. Ci. de petitione Cõſulatus ad M. Tulliũ, Hi rogandi omnes ſunt diligenter, & ad eos allegandum eſt, perſuadendumq; eſt iis ſemper cum optimatibus de Repub. ſenſiſſe
Cicero in Verrem, Cum ſibi omnes ad iſtum allegationes difficiles, omnes aditus arduos, ac potius interclusos uiderent.
Ibidem, Primo neceſſarios iſtius ad eum allegatus eſſe dicebat.
Ibidem. Petit a me Rabirius, & amicos allegat. facile impetrat.

LEGARE.

Saluſtius in Iugurtino, Legantur tamen in Africã maiores natu, nobiles amplius honoribus uſi.

T.Liuius de bello Macedoni. Cōſulem legari ad id bellū placuit.
Plau.i Amph Delegit uiros primorū principes,eos legat Telebois
Cic. pro P.Sextio:Ne iſti quidem quos legatos nó modo nullo ſenatuſconſulto,ſed etiam impugnante ſenatu tute tibi legaſti.
Idem ad Atticum:Me legatum iri non arbitrabar.
Idē ad eūdē,Meā ſtultā uerecū.q legari uoluerī aū res prolatas.
Idem ī Verrem utrūq; declarat cū dicit,O dii ī mortales,quanta iſte cupiditate,quātis allegatiōibus illā ſibi legatiōem expugnauit
Idem Aulo Cecinnę Caſſium ſibi legauit,Brutū Gallię prę fecit.
In Verrē.Cēturu.Andronem Cēturupinū legarūt ad Apronū.

ABLEGARE.

Plautus in Caſina:Hinc adoleſcentem peregre ablegauit pater.
Terē.in Ecyra:Aliquo eſt mihi ablegandus,dū parit Philomena.
Varro de re ruſt.Pecus a prato ablegandum,& omne iumentū.
Cic.Attico,A fratris aduentu me ablegat.
T. Li.ab urbe con.Sub tempus pueros uenatum ablegauit.
Idē ꝺ bel.Pu.Ablegādū eo,unde ad nos fama accedere nó poſſit
Ibi.Deinde ubi ablegatū uelut de induſtria M.Marcellū uiderūt.
Ibidem,Niſi tota procul Sicilia ablegarentur.
Ibi.Remotā ī ꝑpetuū,& ablegatā ab urbe & a Repu.iuuētutē.
Ibidem,Ablegatione iuuentutis ad ueliternum bellum.
Idem de bello Mac.Orare ut ſe extra Italiā aliquo ablegarent.

AMPLIVS.

AMplius aduerbium eſt,quandoq; comparatiuum, Aduerbium tritum eſt,ſed uidere licet ꝙ eleganter comparatiuo antiqui uſi ſint,in quo obſeruandum eſt,eos quandoq; ipſum cōparatiuum non ſolū ablatiuo,ſed etiā accuſatiuo quādoq; & nominatiuo ſine ꝑticula ꝙ iunxiſſe,quę & eiuſmodi,q ſedulo obſeruauerit,& ſcriptis ſuis ītermiſcuerit.ꝑuo negocio elegās euadet.
Idem fecerunt de particulis,Plus minus,adhuc.

DE PARTICVLA AMPLIVS
Nominatiuo coniuncta.

Cicero pro Roſcio comœdo: Amplius *ſunt ſex menſes.*
Idē in Ver.Cū enī Siracuſis amplius cēū ciues Ro.*cognoſcerēt*
Cęſar in com.Inueniabat ex captiuis Sabini flumen à caſtris ſuis non amplius decem milia paſſuum abeſſe.
Hircius in com.genitiuo coniunxit,cum dixit: Amplius *duorum milium terga uertebant.*
T.*Liuius de bello Punico.* Amplius *populi fuerunt cētū uiginti.*
Ibidem. Amplius *ſex milia hominum capta.*

DE PARTICVLA *Amplius,accuſatiuo cōiūcta.*
Cice.in Ver.*qui cum amplius centum ciues* Ro. *haberet ex conuentu Siracuſanum.*
Idem ad Atticum.*qui ager,ut dena iugera ſint,non amplius hominum quinq; milia poteſt ſuſtinere.*
Idem pro Roſcio Comœdo.*Tu hoc nomen triennium amplius in aduerſarijs iacere pateris?*
Cęſar in com.Cum ipſi non amplius octingentos equos haberēt.
Ibidem: Amplius *horas quatuor fortiſſime pugnauerunt.*

Vergi.*in Bucolicis.*

Tres pateat cæli ſpacium non amplius ulnas.
Saluſti.in Catil.*quod amplius anno.*xxx.*Tribunus atq; præfectus,aut legatus fuerat.*
Titus Liuius *ab urbe con.*Ceperunt *amplius tria milia boïum.*
Pōpeius L.Domitio:*Nō amplius.xiiii. cohortes Luceriā coegi.*

DE PARTICVLA *āplius,& diutius,ablatiuo cōiūcta*
Terentius:Sexaginta *annos natus es,ut conicio, & eo amplius.*
*Cicero pro Roſcio Comœdo:*Hoc *nomen triennio amplius in aduerſariis relinquebas.*
Idem pro Lucio Flacco.*Laodiceæ uiginti pondo paulo amplius,*

Idē pro Caio Quintio, Annū, & eo diutius poſt mortē Cai Quintii. Cęſar in com. Quę caſtra, ut fumo atq; ignibus ſignificabatur amplius paſſuum milibus octo in latitudinem patebant.

Ibidem, Milibus amplius quingentis in longum patet.

Cęlius Ciceroni, Amplius quadraginta diebus manſit.

Titus Liuius ab urbe condi. Pugnatum amplius duabus horis eſt.

Idem de bello Punico, Victi amplius ducenti cecidere.

DE PARTICVLA *plus, ablatiuo, accuſatiuo, & nominatiuo iuncta, & primum de ablatiuo.*

Teren. in Ecyra. Dies triginta, aut plus eo in naui fui.

Cicero pro publio Quintio, Ac tecum plus anno uixit in Gallia.

Idem pro Planco, Non poſſum dicere eum pręfuiſſe, neq; poſſum negare eum abfuiſſe, ſed non plus duobus, aut tribus menſibus.

Tit. Liuius de bello Punico, Ab utra q; parte ſexcentis plus peditibus, & dimidium eius equitum cecidit.

Ibidem, Fama tenuit haud plus fuiſſe medio.

Ibidem, Non plus uno Romanorum amiſiſſe.

DE PLVS, *iuncta accuſatiuo.*

Cato in re ruſtica, Ne plus quatuor digitos tranſuerſos emineāt.

Cęlius Ciceroni, Hic multum ac diu ludetur, atq; ita diu, ut plus biennium in his tricis moretur.

Vitruuius: Ita à pariete diſtent, ut ne plus pateat palmum.

Idem, Diſponātur inter ſe, ne plus ſpacium habentes pedes binos.

Idē, Dū ne plus īter duos nodos alligatiōibus binos pedes diſtēt.

T. Li. de bel. Mace. Aberat acies eorū paulo plus qngentos paſſus.

DE PLVS, *iuncta nominatiuo.*

Ti. Liuius de bello, Macedo. Plus quinquaginta hoīum ceciderūt.

Ibidem, Paulo plus trecenta uehicula miſſa.

Idem de bello Punico, Hominum eo die cęſa plus duo milia.

Ibidem, Plus tamen duo milia hoſtium eo die cęſa.

Ibidem:Plus decem milia capta.

DE PARTICVLA *Minus, nominatiuo, accuſatiuo,& ablatiuo coniuncta,& primum de nominatiuo.*

Cicę.in Verrem:*Iuſſit ut quę ſtatuę C.Verres ipſius et patris et filij eſſent,eas quęſtores demoliendas locarent, dumq́; ea demolitio fieret,ſenatores triginta non minus adeſſent.*

T.Liu.de *bello Punico:Minus duo milia hominum effugerunt.*

Ibidem:Haud *multo minus,quàm mille capta.*

Idē *Hiſpani paulo minus mille hoīes pactu tranſtulerunt ſigna.*

DE ACCVSATIVO.

Ibidem:N*unquam uix minus quatuor pedes alta iacuit.*

Vitruuius: A*luei autem latitudo inter parietem & pluteum nō minus ſit pedes ſenos.*

DE ABLATIVO

Cicero pro L*ucio flacco:*A*nte pedes prætoris in foro expenſum eſſe auri pondo centum paulo minus.*

*Cęſar in commen.*M*inus horis tribus milium pedum.*xv. *in circuitu munitionem perfecerunt.*

Ibidem: A *milibus paſſuum minus duobus caſtra poſuerunt.*

Vitruuius:C*um:non minus tribus corijs fuerit deformatum.*

OBSERVATVM *item eſt in aduerbio adhinc,quandoq́; ablatiuo,quandoq; accuſatiuo iungi.*

Ter.*in* An.Abhinc *triennium ex* An. *cōmigrauit huic uicinię.*

Cicę.*pro* Cor.*Balbo:*E*tenim ſi* Gn.*Pompeius abhinc annos quingentos fuiſſet.*

Idē *ī* Ver.*Horū pater abhīc duos et uiginti annos mortuus eſt.*

Ibidē:quęſtor C.*Papi.conſule fuiſti abhinc ānos quatuordecim.*

I*dem in* P*hili.*E*tenim ſi abhinc annos prope.* xx. *hoc ipſo in tēplo negaui poſſe mortem immaturam eſſe conſulari,quāto uerius nunc negabo ſeni?*

Idem de diuina. Demoſthenes quidem, qui ab hinc annos prope quadringentos fuit. Horatius.
Scriptor ab hinc annos centum, qui decidit.

DE ABLATIVO.

Cicero pro Roſcio Comœdo: Criminatio tua, quę eſt Roſciũ cũ Flauio pro ſocietate decidiſſe, quo tẽpore? ab hĩc annis quindecim Item Attico pro Cor. Me ab hinc annis amplius. xxv. ſpopõdiſſe dicit Flauius Alphenus de iudicijs. l. Proponebatur: Qui ab hinc centum annis fuiſſet.

HIc quoq; loquendi modus non eſt prætereundus, quo ętas illa aurea Ciceronis utebatur.

Cum enim aliquis uulnerabatur, accepiſſe eum uulnera Romano dicendi more dicebant. Notandi ſunt etiam & alij modi loquẽdi, ab hoc uerbo accipio profecti: ut accipere cladem, accipere iniuriam, accipere detrimentum, accipere conditionem, accipere hoſpitio, accipere plagã: Male acceptus, bene acceptus, et huiuſmodi.
Cice. in Philip. Ipſeq; Caius Panſa conſul, Imp. cum iter media hoſtium tela uerſaretur, uulnera acceperit.
Idẽ pro Mi. Primũ illud uulnus accepit, quo terrimã mortẽ obiret.
Idem in Catilina: Ille tum graue uulnus accepit.
Idem in Verrem: Si illum locum aperuimus ſuſpitioni aut crimini accipiendum eſſe ſtatim uulnus.
Idẽ Bruto: Panſa fugerat uulneribus acceptis, q̃ ferre non potuit.
Idẽ Seruio Sulpitio: Nũc autem accepto hoc tam graui uulnere etiam illa quæ conſenuiſſe uidebantur, recrudeſcunt.
Idem quinto fratri: Cum Sextus multis in templo Caſtoris uulneribus acceptus, ſubſidio beſtiæ ſeruatus eſſet.
Cæſar in Com. Cum circumuentus multis uulneribus acceptis cecidiſſet.
Ibidem quorum alter accepto uulnere occupatus per ſuos, pro oc-

ciſo ſublatus eſt. Virgilius: Vulneraq́ illa gerens, quę circum plurima muros accepit patrios.

Idem: Sed ne q: uim plumis ullam, nec uulnera tergo Accipiũt. Oui. de Faſtis.

Diffugiunt hoſtes: inhoneſtaq́; uulnera tergo Accipiunt. Ser. Sul. Ci. Nũciauit M. Marcellũ collegã noſtrũ poſt cœnę tẽpus à P. Magio Chilone familiari eius pugione percuſſum eẽ, et duo uulnera accepiſſe: unũ ĩ ſtomacho, alterum in capite ſecũdum aurem.

Ci. pro Publio Sextio: Tribunum plebis uiginti uulneribus acceptis iacentem, moribundumq́; uidiſti.

Idem pro P. Sylla: Accepit P. Sylla iudices uulnus uehemens et mortiferum.

Idem pro Gn. Planco. Cum perſeuerantiam ſententię ſuę, non ſalutem reipu. retinuiſſet, tamen ob illam quã illud uoluntariũ uulnus accepit, iuſtiſſimos omnium Metellorum conſtantia, et clariſſimos triumphos gloriæ laude ſuperauit.

T. Liuius ab urbe condita: Vulnere accepto ęgre à circũſtãtibus ereptus eſt, Ibidem. Multa uulnera accepta.

Idẽ de b. Pu. Sub caudis quã maxĩe mollis cutis uulnera accipiũt

Ibidem. Cum multa Romani milites acciperent uulnera.

Idem ab urbe condita: plures uulnera accipiunt.

Ibidem: Plura accipiunt quàm inferunt uulnera.

Vulp. de S. c. Sylla. l. Cũ aliter: Aut alia uulnera iſti accaperũt.

ACCIPERE plagam.

Var. de re ruſti. Si qua in tonſura plagam accepit, eum locũ alligat pice pice liquida.

Cicero Attico: Atq́ ille locus inductus eſt à me diuinitus, ne una plaga accepta P. C. conciderent.

Idẽ Tironi: Maximã plagã accepit, q́ is q ſummã autoritatẽ in illius exercitu habebat, T. Labienus eius ſocius ſceleris eſſe noluit.

Eidem: *Nihil uideo quod ſperandum putem iure, præſertim, cum ea plaga in Aſia ſit accepta.*
Idē *de Fato*: *Eā plagā potius accipiā, q̄ fato omnia fieri cōprobē.*
Idē ī Verrē, *Tu inquā tantam plagā tacitus accipere potuiſſes.*

ACCIPERE *cladem.*

T.L. *ab urbe condita*: *Poſt acceptam proximę pugnæ cladem.*
Ibidem, *Ex inſidijs prope magna accepta clade.*

ACCIPERE *iniuriam.*

Cicero *in* Verrem: *Nulla priuatim accepta iniuria.*
Idem *quinto fratri*: *qui accepta iniuria illa ſpectacula querebat.*
Cęſar *in cō.* Ne *q̄ noctu oppidani à militibus iniuriam acciperēt*
Plautus *in* Mercato. *Ad cœnam uocat, uenio, deambo acceptus hilare, atq; ampliter.*
Idem *in Ciſtellaria*: *Ita lepide, nitideq; in prandio accepiſti apud te, ut ſemper meminerim, & ſubdit*: *Ita hodie hic accepti ſumus ſuauibus modis.*
Var. *de lingua latina*: *Ita ī prādio nos lepide, nitideq; accepiſti.*
Idem *de re ruſtica*: *Et me, abſente patrono, hoſpitio accipiebat.*
Ibidem: *His omnibus acceptis, uel compoſitis, præcipua cura domini requiritur.*
Cic. *de oratore*: *Ego uero atq; hilare acceptus inquit.*
Plau. ī Amph. *Aduenietē hic me hoſpitio pugne accepturus ē.*
Ibidem: *Familiaris accipere faxo aut familiariter.*
Vergilius. *Accipit hoſpitio.*
Cicero *in ſomnio Scipionis*: *Poſt autem regio apparatu accepti ſermonem in multam noctem produximus.*

MALE *acceptus.*

Cic. *in* Ver. *Epicrates hoīes multis uerbis male acceptos dimiſit.*
Ibidem: *Male accipit uerbis Rabonium.*
Lentulus Ciceroni: *Excluſus enim* Antiochia Dolobella, *et in op*

pugnando male acceptus, nulla alia confiſus urbe, Laodicæã, quæ eſt in Syria ad mare, ſe contulit.

Hircius in comment. Itaq; *aduerſarij male accepti, tum demum præſidia contulerunt.*

Brutus Ciceroni : Recurri *ad meas copiolas, ſic enim eas uere appellare poſſum, ſum enim extenuatiſſimę, et inopia omnium rerum peſſime acceptæ.*

ACCIPERE *conditionem.*

Cęſar in com. Reſpondit non eſſe conſuetudinem populi Roma*ni, accipere ab hoſte armato conditionem.*

ACCIPERE *detrimentum.*

Ibidē: *quod detrimentũ culpa & temeritate legati ſit acceptum.*

Cicero *pro lege Manilia:* Nam *in cęteris rebus cum uenit calamitas, tum detrimentum accipitur.*

Ibidem: Neq; *eos quicquam aliud aſſequi claſſium nomine, niſi ut detrimentis accipiendis maiore affici turpitudine uideremur.*

ACCIPERE *dolorem.*

Ci. *pro domo ſua:* Accepi *pōtifices magnũ, atq; ĩcredibilē dolorē.*

ACCIPERE *beneficium.*

Ci. *de prouincijs cōſularibus: Sed non is ſolum gratus eſſe debet qui accepit beneficium, uerũetiã, is, cui poteſtas accipiendi fuit.*

ASSIGNARE, Tribuere, Attribuere, A*dſcribere.*

P Leriq; *poſt* Ciceronem *autores uerbum imputo dixerunt nouo, & commenticio uerbo.* Antiquiores *uero doctiſſimi, et clariſſimi uiri, quos nunq̃ ſatis laudare poſſumus, nō ĩputo, ſed aſſigno, adſcribo, tribuo, at tribuo dicebãt, ut ĩfra patebit.*

ASSIGNARE.

Cicero Aulo *Cecinnę.* De *quo quicquid detrahas, neceſſe ẽ, aut infirmitati, aut inuidiæ aſſignetur.*

Idē pro T. An. Mil. Nec poſtulaturi, ut ſi mors P. Clodij ſalus ueſtra fuerit: idcirco eam uirtuti Milonis potius quam P.R. fe-licitati aſſignetis.
Idem ad Quinturi fratrem. Improbitati, & ſceleri meo potius quā impudentię, miſericordię q; aſſignes.
Idem Attico. Si perturbatior eſt, tibi aſſignato.
Eidem. Quoquomodo uero ſe res habeat, nihil aſſignabis, nec pa-triæ, nec patri.
Idem in opere quod inſcribitur Brutus: Hęc ſi minus apta uidē tur huic ſermoni Brute, Attico aſſigna.
Idem pro Caio Rabirio Poſthumo: Nec uero id huiuſmodi quiſ quam, ſed tempori aſſignandum putauit.
T.L. de bel. Ma. Flens petit ne unius amentiā ciuitati aſſignaret.

TRIBVERE.

Idem in Bruto: Peto a te, ut id non modo negligentię meę, ſed ne occupationi quidem tribuas.

ATTRIBVERE.

Idē de orat. Hoc ſi tu cupidius factū exiſtimas, Cęſari attribues
Idē de natura deorū: At nōnunquam bonos exitus habent boni: eos qdē adſcribimus attribuimus ſine ulla rōne diis īmortalibus.
Idem in Verrem: Quis iſtud Apronio attribuebat?
Idem: Omnes id Verri tunc attribuebant.
Ibidem: Dicerem hoc totum mihi eſſe attribuendum iudices, ſi illi unquam à me hoc poſtulaſſent.
Ibidem: Vt alijs cauſam calamitatis attribueret.
Ibidem: Dico aut omnes extra culpam fuiſſe: aut ſi uni attribuen da culpa ſit, in eo maximam fuiſſe.

QVAM.

Quam elegans eſt, et plenus Romani candoris hic quoq; dicendi modus, quem pauci obſeruare ſtuduerint, nam quis eſt noſtrorum, qui non dicat: Nouem annis poſtquam huc

*ueni,nouem annis antequam Romam eſſem ingreſſus ? qui modus loquendi,& ſi Latinus dici poteſt,elegans,tamen,& eruditi illius ſeculi dici non poteſt,quo ſeculo ita dicebant:Poſt nouem annos quam huc ueni: Ante nouem annos quam Romam eſſem ingreſſus.*Et cũ dicebant,*Nouẽ annis ante,uel nouem annis poſt raro ſubiungebant quam.ſed poſtponebant,ut infra colligetur.*

Cato de re ruſti.Poſtridie,aut poſt diẽ tertiũ,quam lecta erit.

Ibidem:Poſt annum tertium quam ſeueris incendito.

Cicero Attico:*Quatuordecim annis poſt,preter eſt factus* Tudi*tanus,quam conſul* Munnius.

Idem de oratore lib.ii.Poſtero igitur die, quam illa erant acta.

*Idẽ cõ.*Rullũ:*Cũ multis annis poſt petiiſſent,q̃ pretores fuiſſent.*

Cicero filius Tironi: *Aliquando uenerunt poſt diem quadrageſimum & ſextum,quam a nobis diſceſſerant.*

Ceſar in Commen.*Poſt diẽ quartũ,quã eſt in Britanniã uentũ.*

Catullus: *Smyrna mei* Cinne *nouam poſt dem q; meſſem quam cœpta eſt,nonamq; edita poſt hyemem.*

Hircius in com.Poſt diem tertium,quam Africam attigit.

Aſconius Pedianus:*Poſt nouẽ deinde annos,q̃ ſublata erant.*

Idem:Poſt diem tertium,quam Cato *eſt abſolutus.*

Idem:Poſt diem autem quartum, quã poſtulatus erat Scaurus.

Idem:Poſt diem trigeſimum fere,quam erat Clodius *occiſus.*

Idem: Ante ſexdecim annos,quam hæc dicta ſunt.

Idem:Poſt pauculos ſtatim dies:quã inierat tribunatum.

Idem:Poſt ſeptimum annum,quam Cartaginenſibus bello ſecundo data eſt pax.

*Idem:*Hec *oratio dicta eſt.*L.Ceſare,*et* Figulo *conſulibus,poſt annum,quam pro* Cornelio *dixerat.*

Idem: Ante annum,quam hæc dicerentur,acta eſt.

Paulus de Neautico *fœnore.l.*Fœnerator:*Si nouis poſtea perie*

rit, q̃ dies pręfinitus periculo exactus fuerit.

Vulpianus de manumiſſio. l. qui duos: Poſt annũ, quã moriar liber eſto & ſubdit: Poſt annum, quã hoc teſtamentũ factũ fuerit.

Papinia. de peculio caſtrenſi. l. Pater: quod ſi filius poſt annũ, q̃ militare deſierit, iure communi teſtamento facto, uita deceſſerit.

Martia. de muneribus. l. Reus: Poſt annum, quã reus delatus eſt.

Scæuola de le. in uxorem: Poſt annos complures, q̃ facit teſt m̃.

Tit. Liuius uero, labente iam ĩ deterius Latino illo candore, abſolute abſq; aliqua particula poſt, utitur, ut ab urbe cõdita: Septimo die, quam profectus erat in caſtra redit.

Ibid. Lilibeum tertio die, q̃ profectus inde erat, rediјt.

Ibidem. Tertiodecimo die, q̃ profectus erat ĩde, Lilibeũ reuectus

Idẽ de bel. pu. Octauo mẽſe, q̃ cœptũ oppugnari, captũ Saguntũ.

Idem ab urbe cõ. Die. xx. q̃ creatus erat: dictatura ſe abdicauit.

Ibidem: quadringenteſimo anno, quàm urbs Romana cõdi. erat, quanto trigeſimo quam a Gallis recepta.

Idem de bello Macedonico. Altera die, quam a Brũduſio ſoluit.

Ibidem, Die tertio, quam petierant.

Ibidem: Anno trigeſimo altero, quam condita Roma erat.

AMABO.

Amabo, quæ interiectio amantis eſt, Poetæ illius ſingularis ſæculi quandoq; cum pronomine, interdum abſolute, quandoq; non ad unum, ſed etiam ad plures: oratores uero, & qui ſolutam ſcripſerunt orationem, longe aliter uſi ſunt. ut Ama me, amabo te frequenter dicerent,

Plautus in Menechmis. Amabo mi Menechme.

Idem in Perſa Dic amabo.

Idem in Rudente, Quo amabo ibimus?

Ibidem. Ite inquam domum amabo.

Idem in Truculen. Properate, afferte menſam amabo.

Idem in mercatore. Amabo ecaſtor mi ſenex eloquere.

Idem in Mene. Pallam illam amabo, quam tibi dudum dedi, mihi eam redde.

Idem in Sticho: qui amabo pater?

Catullus: Amabo mea dulcis Iſiphilla.

Cicero Caſſio: Et amabo te, cum dabis poſthac aliquid domum litterarum, mei memineris.

Idem attico: Noſtra autem negocia, quoniam Romę commemora ris, amabo te explica.

Eidem: Amabo te, incumbe in eam rem, & ad me ſcribe.

Eidem: Ama me, non libenter uidi, ſed modo ſuc cenſet, modo gra tias agit. Eidem. Expecta amabo te.

Idem Quinto fratri: Amabo te mi frater, niſi uno meo fato & tu, & mnes mei corruiſtis.

Idem Attico: Sed amabo te, nihil incō modo ualetudinis feceris.

Eidem: Macte, ſed amabo te, perfice mihi totum negocium.

Idem Curioni: Sed amabo te, cura & cogita nihil noui, ſed illud idem, quod initio ſcripſi.

Idem quinto fratri: Amabo te, aduola, conſolabor te.

Idem Attico: Cura amabo te, Ciceronem noſtrum.

Cælius Ciceroni: Amabo te, ſi quid quod opus fuerit Appio fa cies, ponito me in gratiam.

Ibidem: Amabo te, impera tibi, hoc curare ſoles libenter.

ABDO.

Nemo eſt fere, qui ignoret. Abdere quid ſignificet modum tamen loquendi, quo eo uerbo doctiſſimi illi Romana, lingua uſi ſunt, quotus quiſq; eſt, qui nerit? Aliqua uero, quę ſpar ſa multis in locis apud eos fluūt ſub oculos ſubijcere ſtudui, ut ſint legentibus prę ſto ad imitandum,

Terentius in Ecyra: Rus abdidit ſeſe.

Cice. Curio. Abdo me in bibliothecam, itaq; opera efficio tanta, quanta fortaſſe tu ſenties.
Idem Planco; Abdidit ſe in intimam Macedoniā, quo potuit longiſſima a caſtris.
Idem in Piſonem: Domum ſe abdidit, inde nocte intempeſta crepidatus, ueſte ſeruili nauem conſcendit.
Idē pro Milone: Cū ſe ille fugiens, ī ſcalarū tenebras abdidiſſet.
Idem Attico: In egyptum nos abdemus.
Ibidem: Vtar tuo conſilio, ne q; me Arpinum hoc tempore abdā.
Dolobella Ciceroni: Si ſe ille abdiderit in claſſem.
Cæſar in comment. Aut ſe in Menappios abderet.
Ibidē: Reliq ſeſe fugę mādarūt, atq; ī proximas ſyluas abdiderūt
Idem: Finibus ſuis exceſſerant, ſuaq; omnia exportauerant, ſe q; in ſolitudinem, ac ſyluas abdiderant.
Vergilius tamen, cum iam ætas illa aurea, quam ſuſpicere nō deſino, prope obſoleſceret, ablatiuo uſus eſt, cum in Georgicis dixit.
Abde domo, nec turpi ignoſce ſenectæ. Et æqualis eius.
T. Li. ab urbe condita, Se in ſuis, inquit, quiſq; tectis abdiderūt.
Ibidem, Conſules in priuato abdita.

ASPIRARE.

Quam parum notum eſt, & in uſu poſitum occultiore ſignificato uerbum Aſpiro? quam eleganter, q̄ apposite diuini illi Latinitatis parentes eo uſi ſunt: quorum aliqua loca his ſubieci: ex quibus liquido nihil aliud aſpirare intelligimus, quam accedere, peruenire, aſſequi, attingere.
Varro in libro rerum ruſticarum, Ad quæ granaria nulla aura humida e propinquis locis aſpiret.
Cic. Trebatio: ſubinuideo, inquit, tibi, ultro te eſſe accerſitum ab eo, ad quem cæteri non propter eius ſuperbiam, ſed propter occupationem aſpirare non poſſunt.

Idẽ in oratore, Ad eã laudẽ, quã uolumus aſpirare non poſſunt.
In eodem, Ex bellica laude aſpirare ad Africanum nemo poteſt.
Idem Attico: Vectium in roſtra produxit, eumq́; eo loco conſtituit, quo Bibulo conſuli aſpirare non liceret.
Idẽ in Verrẽ, quo claſſes ſæpe conatæ, nunq̃ aſpirare potuerunt.
Idẽ ĩ Tu. Hęc ẽt ĩ equuleũ coiiciũtur, quo uita nõ aſpirat beata.
Ibidẽ, Metrodorus occupaui, inquit, te fortuna, atq́; cepi, omnesq́; aditus tuos interclusi, ut ad me aſpirare non poſſes.

AFFECTVS.

Affectus plerumq́; longe aliud ſignificat, quam quod paſſim inuenitur, Affectus iniuria, affectus contumelia, affectus moleſtia. Sed interiore, ac reconditore ſignificato, id eſt quod uitiatum, infirmum, ægrotum.
Cicero de oratore, Affectus, inquit, ſenectute.
Idem Attico, quem quidem Neapoli affectum grauiter uideram.
Idem in Verrem, Nemo Agrigenti, neq́; ætate tam affecta: neq́; uiribus tam infirmis fuit.
Propertius, Iuppiter affectæ tandem miſerere puellæ.
Cornelius Celſus, ubi lien affectus eſt, intumeſcit.
Ibidem, Aut renes ubi affecti ſunt, diu male habent.
Cęſar in Comm. Qui ſunt affecti grauioribus morbis.
Ibidẽ. Nęq́; affectũ ualetudine filiũ exponere in terrã patitur.
Ibidem, In corpore affecto.
T. Li. ab ur. con. Calor ĩperatoris, quẽ affctũ uiſuros crediderãt.
Ibidem: Corpora affecta tabo.
Ibidem: Vires corporis affectę.
Ibidem: Affecti plerique principium.
Ibidem: Exercitum affectum prælio, ac uia nocturna excepere.
Ibidem: Affectę uehienti bello reip. remedio fuit.
Papinianus ad legem faldiam l. in ratione: qui moriente domi=

no, ea ualetudine affecti fuerãt, ut eos nõ poſſe uiuere certũ eſſet. Sed & eius uerbi eſt alius quidem ſecretior ſenſus, quo meo iudicio inchoare ſignificet: ut Cic. *de prouin. conſularibus: Bellũ affectum uidemus, & (uere ut dicã) pene cõfectũ: ſed ita, ut ſi idem extrema proſequitur, qui inchoauit, iam omnia pfecta uideamus. Et in eodẽ: Nã ipſe Cæſar quidẽ cur in prouincia cõmemorari uelit: niſi ut ea, quę per eum affecta ſunt perfecta Reip. tradat?*

ADVERSARIA

Operæprecium eſt non ignorare Aduerſaria quę ſint, quo nomine antiqui illi multo alter, ac uulgato ſenſu utebãtur. Erant enim aduerſaria, quantum colligere potui, libelli ratiocinatorum: in quibus primum rationes accepti, & expenſi negligenter & ſine ordine ſcribebantur, mox in codicem diligentiſſime preſcriptę referebantur. In qua re aduertendus eſt hic quoq; elegans dicendi modus: Nam referre in codicem, & in tabulas, dicebant, uel nomina, uel pecunias, aut res alias, cum per ordinem, ut dixi, deſcribebant. Secus cum in aduerſariis aliqua notabant, ſine ordine, & in confuſo, & negligenter id faciebant.

Cic. in fragmento orationis pro Roſcio Comædo. Nõ habere ſe hoc nomẽ in codice accepti, & expenſi relatum confitetur: ſed in aduerſariis patere contendit, Vſq; eo ne te diligis, & magnifice circũſpicis, ut pecuniam non ex tuis tabulis, ſed aduerſariis petas? Suum codicem teſtis loco recitare arrogantię eſt: ſuarum preſcriptionum, & literarum aduerſaria proferre nõ amentię eſt? quod ſi eãdem uim, diligẽtiã, autoritatẽq; habent aduerſaria, quã tabulę qd attinet codicem inſtituere, cõſcribere, ordinẽ cõſeruare, memoriæ tradere literarũ uetuſtatem? Sed ſi quod aduerſariis nihil credimus, idcirco codicem ſcribere inſtituimus, quod etiam apud omnes leue & infirmũ eſt, id apud iudicem graue & ſanctũ eſſe ducetur? quid eſt ergo q negligenter ſcribimus aduerſaria? quid

eſt q̃ diligenter conficimus tabulas? qua de cã? Quia hęc ſunt mẽſtrua illę ſunt eternę: hęc delentur ſtatim, illę ſeruãtur ſanctę: hęc parui temporis memoriã, illę perpetuę exiſtimationis fidẽ & religionem amplectuntur: hęc deiecta, illę ſunt in ordinẽ confectæ: Atq; ita aduerſaria in iudicium protulit nemo, codicem protulit, tabulas recitauit. Tu. C. piſo tali fide, uirtute, grauitate, autoritate ornatus, ex aduerſariis pecuniã petere nõ auderes? Et ſubdit: Quero quampridem hoc nomen Fannii in aduerſaria retuliſti? & ſubdit: Cur iam diu iacet hoc nomen in aduerſariis? Et ſubdit. Tu hoc nomen trienniũ amplius in aduerſariis iacere pateris?

AMO.

AMo te multum, Valde te amo. Modus hic loquendi magnam affert Latinitati gratiam: eſt enim candori illi Romano proprius, nec fuco aliquo inquinatus.

Cice. ad Atticũ de municipiis: Q̃d mihi pollicearis ualde te amo.

Ad eundem: Te multum amamus, quod ea abs te diligenter, paruoq; curata ſunt.

Ibidem: Multum te amo, quod reſpondiſti M. Octauio Teren. Ecquid nos amas de fidicina hac?

Cicero: Attico, de Randuſculo Numeriano, Multum te amo.

ACQVIESCERE.

ET illud notaui, quod ab iis, quos dixi, perfectiſſimis autoribus uſurpatum eſt. Non enim (ut uulgus putat) Acquieſcere conſentire eſt. ſed ſignificat cum quadam animi uoluptate, quieteq; conſiſtere in re aliqua, in qua prius in dubio, aut ſolicitudine aĩus fuiſſet, ſicut Cic. & alii quos ſubieci clare oſtendunt.

Cic. ĩ epiſtola ad Sulpitium, His uero temporibus habemus aliud nihil, in quo acquieſcamus, & ſubdit.

Seruius quidem tuus in omnibus ingenuis artibus, imprimiſq; hac in qua me ego ſcripſi acquieſcere, ita uerſatur ut excellat.

Ad eundem, Vt eius in bonis acquieſcam.

Et iterum: Literis tuis lectis aliquantulum acquieui.

Idem Attico, Acquieſco enim ſcribẽs ad te, & legen s tua Eidẽ. Interim uelim mihi ignoſcas, quod ad te ſcribo tam multa totiẽs, acquieſco enim, & tuas uolo elicere literas.

Eidem, Sed intererat enim ubi acquieſcerem.

Idẽ de ami. Viciſſim aũt ſenes ĩ adoleſcẽtũ charitate acqeſcimus.

Idẽ de diuina. Qui iã ętate prouecti, in noſtris libris acquieſcũt.

Idem M. Varroni, Artes noſtræ neſcio quomodo nunc uberiores fructus ferre uidentur, q̃ olim ferebãt ſiue qa nulla nũc in re alia acquieſcimus, ſiue qa grauitas morbi facit, ut medicinę egeamus.

Idem pro rege Deiotaro: In tuo ore, uultu q; acquieſco.

ADeſſe nihil aliud profecto eſt, quam præſentem eſſe. Architecti tamen illi Latinitatis nobiles, quando q; coram uel præſentem, quando q; utrunq; ei uerbo addebãt, quo firmius opus exurgeret.

Plautus in muſtellaria: Adſum præſens pręſenti tibi.

Terentius: At non quia ades præſens dico.

Cice. pro domo ſua: Adeſt pręſens uir ſingulari uirtute.

Idem in Anto. Coram aderit præſens tibi ipſe, & ille quem inſi mulas pugio reſpondebit.

Idem de officiis: Ad id quod adeſt, quod q; pręſens eſt, paulatim ſe accommodat.

Idem in Verrem: Adſunt homines ex tota prouincia nobiliſſimi qui præſentes uos orant at q; obſecrant iudices,

Idẽ Caſ. Fit n. neſcio qũo, ut quaſi corã adeſſe uideare cũ ſcribo.

Virg. Coram quem queritis adſum Troius Aeneas.

NOmine Appoſito, & aduerbio appoſite, uſi ſunt autorũ probatiſſimi quiq; præſertim pater & eloquentiæ decus Cicero, quod perinde eſt, ac ſi dicamus: aptum, accommodatum:

apte, accommodate.

Varro de re ruſt. Galli appoſiti, ſed maxime ad iumenta.

Ibidem: Maxime ad id pecus appoſitum.

Ibidem: Eſt enim quod eũ inquinat locũ appoſitũ ad agriculturã.

Cic. An. Sed iã extrudimur, nõ à Plãco, nã is quidẽ retinet, uerũ ab ipſo loco minime appoſito ad tolerãdũ ĩ tãto luctu calamitatẽ.

Idem in Verrem. Menſes mihi tres cum eripuiſſetis ad agendum maxime appoſitos.

Ibidẽ: qui ita natus eſt, ita educatus, ita factus, & aĩo & corpe, ut multo appoſitior ad deferẽda, q̃ ad auferẽda ſigna eẽ uideatur.

Ibidem. Homo bene appoſitus ad iſtius auaritiam.

Idem de arte Rhetorica. Dicere appoſite ad perſuaſionem.

ADhęreſcere, tritum ubiq; & uerbum, & ſignificatum, ſed non omnibus eius (ut dicunt) regimen notum.

Accuſatiuo enim pręcedente præpoſitione quàm, datiuo frequentius iungitur. quæ res eo mirabilior eſt, quo uerbum id cum prępoſitione Ad, quæ accuſatiuum requirit, componitur.

quod item fit perſæpe in uerbis aggredior, adiungo, adeo, applico, aſpicio, adrepto & ſimilibus.

ADHERESCERE.

Plautus in Penulo: Ne ad fundas uiſcus adhæreſceret.

Cic. pro Publio Sextio: Ad columnam adhęreſcere.

Idem de finibus bonorum & malorum. Vt homines ad eorum ſaxa diſcendi cupiditate adhæreſcerent.

Idem in Academicis quęſtionibus. Quaſi tempeſtate debellati, ad eam tanquam ad ſaxum adhęreſcunt.

Idem ad Pont. Ne in hanc tãtam materiam ſeditioſis iſta funeſta fax adhæreſceret.

Idem de natura deorum. Quot genera, quamq; diſparia partim ſubmerſarum, partim fluitantium, & innantium belluarum, par-

tim ad ſaxa natiuis textis adhærentium?

Idem de Oratore: Et ad genus id, quod quiſq; ueſtrum in dicendo probaret, adhęreſcerent.

Cęſar in com. Hac caſu ad turrim adhęſit.

AGGREDI.

Cice. de natura deorum. Tū Cotta, quia ſic aggredior, inquit, ad hāc diſputationē, quaſi nihil unquā audierim de diis ĩmortalibus

Idem pro P. Sextio. Tamen aggrediar ad dicendum.

Ibidem: Non aggrediar ad illa maxima atq; ampliſſima.

Idem de oratore. Cum ad cauſam ſum aggreſſus:

Idē pro Cor. Balbo. Priusq̃. aggrediar ad ius cāmq; Cornelij.

Idem pro Lucio Flacco. Aggrediar iam ad ſingulas ciuitates.

Idem de legibus. Priuſq̃ aggrediamur ad leges ſingulas.

ADIVNGERE, & accedere.

Terentius in Andria: Vt animum ad aliquod ſtudium adiungāt.

Idem in Eunucho: Accede ad ignem hunc, iā caleſces plus ſatis.

Cice. in Philippica. vi. Cęſar ſe ad neminem adiunxit.

Idem de arte Rhetorica: ad eam cauſam, qua commictum peccaſſe dicet poterit adiungere.

Ibidē: poſtea ad id quod definieris factum eius, qui accuſabitur, adiungere oportebit.

Idem in Topicis: Omnibus eſt ius parietem directum ad parietē communem adiungere, uel ſolidum, uel fornicatum.

Idem in Philippicas quinta: Et Pompeius ad L. Syllę maximū ĩperiū, uictorē q; exercitū acceſſit, Cęſar ſe ad neminē adiunxit.

Idem pro C. Rab. Adiungemus ad hanc labē ignominiāq; mortis etiam C. Marii nomen.

ADIRE.

Plautus in Aſinaria: Ad me adiuiciſſim.

Idem in trinummo: Tute ad eum adeas:

Idem

Idem in Menechmis: Adibo ad hominem.

Terent. in Andria: Quid tibi uidetur, adeon ad eum?

Cice. pro lege Manlia. Qui omnium mentes eorum, qui ad Rem. adeunt maxime perſpiciunt.

Idem pro Lucio Flacco: Ad quem adit?

Idē ī Ver. Seſe à ſuis ciuibus hęc hēre mādata, ut ad Ver. adirēt

Ibidem Cęteri hæredes adeunt ad Verrem.

Ibidem: Vt ſi uobis uideretur, adiremus ad eorum Senatum.

Ibidem: Cum ad prętorem in ius adiſſemus.

Ibidem: Patri exacta ętate, & adoleſcenti filio ad eundi ad illū miſerum poteſtatem nunquam eſſe factam.

Ibidem: Aditum eſt ad libros Sibyllinos.

Ibidem: Homines tenues obſcuro loco nati, adeunt ad ea loca quę nunq̄ antea uiderunt

Idem pro Roſcio Comœdo: Ad arbitrium hoc animo adimus, ut neq; nihil, neq; tantum, quantum poſtulauimus conſequamur.

Idem pro Sexto Roſcio Ame. Poſtremo iſto hortatore ad Syllā legati non adierunt.

Cęſar in com. Vniuerſi ad Cæſarem adierunt.

T. Liuius de bello punico: qui ad lacum Auerni adiſſent.

Idem de bello Macedonico: Scriba ad Tribunos plebis adit.

APPLICARE.

Terentius in Andria: Hi ſe ad uos applicant.

ASPICERE.

Varro libro ſecundo rerum ruſticarum: Simul aſpicit ad me.

Ibidem: Fundanius aſpicit ad ſcrofam.

ACCEDERE.

Varro de re ruſtica: Docent ſylueſtria, ad quę ſator non acceſſit.

Terentius in Phor. Voluntas ueſtra ſi ad Poetam acceſſerit.

Ibidem: Si ad matris mammam non accedet.

Ci. pro C. Rabirio: *Deinde uos Quirites, quorum poteſtas proxime ad deorum immortalium accedit, oro, atq; obſecro.*
Ibidem. *Ad quem cum acceſſiſſemus,* Axius *Appio ſubridẽs:* Recipis *nos, inquit, in tuum* Ornithona, *ubi ſedes inter aues.*

ADREPERE.

Var. de re ruſt. *Nemus aut lacerta adrepere ad colũbaria poſſit.*

ACcipere eodẽ exẽplo literas. *Hic quoq; modus latine loquẽdi elegantiſſimus eſt: ſignificatq; q corrupto, deprauatoq; dicendi genere, fere apud omnes dicitur eiuſdem tenoris, uel duplicatas literas accipere: quę barbaries ita inoleuit, ut propriũ, uerumq; quem dixi, loquendi modũ nemo iã aut pauci agnoſcãt.*
Ci. Corn. *Hęc fere ad eas literas, quas eodẽ exẽplo binas accepi.*
Idẽ Ser. Sul. *Licet eodẽ exẽplo ſępius tibi huius gñis lr̃as mittã.*
Eidem: *Accipio excuſationem tuã, qua uſus es, cur ſępius ad me literas uno exemplo dediſſes.*
Idẽ Tre. *Quis ſolet eodẽ exẽplo plures dare q̃ q̃ ſua manu ſcribit?*
Idem Planco: *Binas à te accepi literas eodem exemplo.*
Brutus Ciceroni: *Eodem exemplo literę à te mihi redditę ſunt.*

ARTERIA.

LIcet aliqui Latinius Arteriã q̃ uenã dici putent: autoritates tñ, quas ĩfra poſui opinionem eorum cõtra ſtare uidentur.
Cicero de fato: *Si cui uenę ſic mouentur, is habet febrem & is febrem non habet.* Oui. de Ponto.
Et iam deficiens ſic ad tua uerba reuixi:
Vt ſolet infuſo uena redire mero. Ibidem:
Sæpe aliquem ſolers medicorum cura reliquit:
Nec ſpes huic uena deficiente cadit.
Idem in Metamorphoſi: *Saliunt tentatę pollice uenæ.*
Perſius: *Tange miſer uenam, & pone in pectore dextram: Nil calet hic.*

Sabinus in epiſtola Paridis pro Helena:

Dumq́; ſuo tentat ſa'ientem pollice uenam.

Vitruu us: V*ta medicas & muſicas,et de uenarũ rythmo , & de pedum motu.*

Corn.C.*Si circa frontem intentę uenæ mouentur.*

Ibidẽ:Periculoſiſſimũ tũ ẽ ſi uenæ quoq́; ibi uehemẽter agitãtur

*Ibidem:*V*bi uenarum exigui imbeallią; pulſus ſunt.*

*Ibidem:*T*um requirunt etiam quare uenæ noſtræ modo ſubmittant ſe,modo attolant.*

*Ibidem:*S*ed primo quidem die nullus humor dari debet,niſi ſubito ſic uenæ concid:runt,ut cibus quoq́; dari debeat.*

Ibidem: V*enis enim maxime credimus fallaciſſimę rei.*

*Ibidem:*V*enas autem conſpectus medici mouet.*

*Ibidem:*S*i uenę non æquis interuallis mouentur.*

*Ibidem:*V*rina fallax,uena fallacior.*

A T.

N*On caret magna elegantia hęc quoq́; particula* At *, quauario mo:'o uſos bonos illos autores reperimus.*

De *qua et ſi aliqui non paucæ dixerunt,ea nos uel declarare aptius,uel plura addere utile duximus,*

Vergilius *in principio libri,& capite uerſuum illam locauit.* A *regina graui iam dudum ſaucia cura,*V*ulnus alit uenis.*

Quandoq; eſt execrationi preuia,ut idem:

At *tibi pro ſcelere exclamat,pro talibus auſis:*

Di*(ſi qua eſt cœlo pietas,quæ talia curet*

Per*ſoluant grates dignas & pręmia reddant debita.*

Teren.*in* And. At *ubi* Di *dignum factis exitium dent.*

Quãdoq́, optãns,ut Plautus *ĩ* Perſa: At *tibi* Di *oẽs bene faciant.*

Aliquando *geminata admirationem oſtentat,ut* Plautus *ĩ* Merca*tore:* At at *meus hic quidem pater eſt.*

Teren. in And. At at hoc illud eſt, hinc illæ lachrymæ.
Horatius aliqñ ĩprecãdo exclamat, et ĩterrogat. At o deorũ q̃ſq́s in cælo regis terras, Et humanum genus, quid iſte fert tumultus?
Interdũ cum admiratione laudat, uel uituperat ĩterrogans, ut Terentius in Eunuco: Fucum factum mulieri, at quem deum?
Cicero pro domo ſua: At quæ dea eſt?
Idem Peto: Habuiſſes enim non hoſpitem, ſed contubernalem: at quem uirium? non eum, quem tu ſolitus es Promulſide conficere.
Idem pro aulo Cluentio: Vna mater oppugnat, at quę mater? q̃ cæcam crudelitate, & ſcelere ferri uidetis.
Idem pro Tito Annio milone: Ita q́; anteuertit, at quo die?
Idem pro Publio Sylla: At quos uiros?
Idem pro Lucio Flacco: At quos teſtes?
Idẽ in Bruto: Gn. Pomp. Sexti filius, at quẽ numerũ obtinebat?
Idem Attico: At quibus uerbis? & prorſus geſtis ampliſſimis?
Quãdoq́; orat Ci. pro do. ſua: At uidete hoĩs ĩtolerabilẽ audaciã.
Idẽ ĩ Ver. At uidete hominis impudẽtiã, atq́; arrogãtiã iudices.
Interdum ſimpliciter interrogat. Cicero in Verrem. At per deos immortales quid eſt quod de hoc dici poſſit.
Nõnũquã affirmat, ut Ter. in Eunu. At diligenter, At mature.
Quando q́; per Ironiam quandam inducitur.
Cicero in Verrem: At mores commodi, quis contumacior? quis ĩhumanior? quis ſuperbior? At hęc ſine cuiuſquã malo, quis acerbior? quis inſidioſior? quis crudelior unquam fuit?
Quandoq; ſaltem ſignificat.
Cato de re ruſtica: Si non eodem die, at poſtridie.
Cicero Curioni: Noſtram ſuffragationem ſi minus potentem, at probatam tamen, & iuſtam.
Idem pro Lucio Flacco: Si non propinquitatis, at ętatis ſuę: ſi nõ hominis, at humanitatis rationem haberet.

Quandoq; idem, quod ſed ſignificat.
Cic. *pro* Tito Annio Milone: *Quid porro quærendum eſt? factũ ne ſit?* At *conſtat:* A *quo?* At *patet.*

ABESSE BIDVI.

ABeſſe bidui, non biduo, aut per biduum dicitur, idq; ſine alio uerbo coniunƈto, licet ſubintelligitur itinere: aut uia: ſed talis erat loquendi modus.
Cicero Atti. *Nos in ea caſtra properabamus, quę aberant bidui.* Eidem, *Hęc diƈtaui ſedens in rheda, cum in caſtra proficiſcerer, a quibus aberam bidui.*
Eſt hic quoq; modus loquẽdi apud ueteres, ut cum quid erant di ƈturi, q arrogans uideri poſſit, quaſi excuſando dicerent: Abſit *uerbo inuidia. i. odiũ: nã quãdoq; eo nomine inuidia nuncupatur.*
T. L. *ab urbe condita:* A*bſit uerbo inuidia, et ciuilia bella ſileant.*
Ibidem: *abſit inuidia uerbo.*
Idem *de bello* Macedonico: A*bſit uerbo inuidia.*

ABESSE.

NOtæ ſignificationis eſt Abeſſe: *modus autem dicendi, qui ex eo uerbo procedit, non eſt prætereundus. Dicitur enim, Quid abeſt huic homini? Pleriq; autem mutato dicendi genere, dicũt: Quid deſit huic homini? uel:* Quid *deeſt huic homini?*
Ci. *pro* Cornelio *Balbo: Quid abeſt huic homini? quod ſi adeſſet, ure hoc, & tribui, & concedi putaremus.*
Idẽ *de oratore: Quid huic abeſſe poterit de maxĩa rerũ ſcientia?*

ASSIGNARE.

ASſignare, *præcipue agris conuenit: cum ij uel militibus, uel emptoribus, aut alijs iuſſu magiſtratum aut dominorum aſſignantur.*
Cic. *in* Philip. *ſecunda? Duo milia iugerum campi* Leontini *Sexto* Clodio *rhetori aſſignaſti, & quidem iniuria.*

Idem Attico: Mihiq́; ex agro tuo tantum aſſignes, quãtum in eo corpore aſſignari poteſt.

Horatius: Agros aſſignare, oppida condere.

T. Liuius de bello Macedonico: Agrum eis aſſignaret.

AD VERBVM, AD VNVM.

Ad uerbũ, Ad unum: ideſt, quod inepte dicunt, de uerbo ad uerbum, & uſq́; ad unum.

Cicero de finibus: Fabellas Latinas ad uerbum de Græcis expreſſas, non inuiti legunt.

Idem de amicitia. De amicitia uero omnes ad unum idem ſentiũt.

Vergi. Iuppiter omnipotens ſi nondum exoſus ad unum
Troianos, ſi quid pietas antiqua labores
Reſpicit humanos, da flammam euadere claſſi nunc pater.

ARBITRATV *meo.*

Arbitratu meo frequentius dicebant, quam arbitrio meo.

Nonnulli uero contra, ut alia bona corrupere, ut frequentius arbitrio, quam arbitratu dicant.

Cic. de ſenectute: Eius diſputationis ſententias memoriæ mandaui, quas in hoc libro expoſui arbitratu meo.

Idem de legibus, Concedunt, ut eum arbitratu meo diligam.

Idem Attico: Arbitratu meo uiuendi.

ADIICERE *oculum:*

Adijcere oculum puellæ, eſt certo modo loquendi id, quod peruerſe dicitur, oculum in puellam dirigere.

Ci. 1 Ver. Partim plane uidebãt, adiectũ eſſe oculum hæreditati.

ANimi cauſa offici cauſa, uerbi cauſa, uerbi gratia, ualetudinis cauſa, honoris cauſa et honoris gratia exempli cauſa, modi ſunt loquendi, Romana elegantia referti.

Var. de re ru. Honoris cã mẽſę ſuę die feſto dignetur adhibere

Cic. pro Sex. Ro. Ame. Alterũ in urbe ſecum honoris cã habere.

Plautus in Amphi. Nunc huc honoris ueſtri uenio gratia.
T. Liuius de bello Macedonico: Honoris cauſa legatos mittere.

ANIMI *cauſa.*

Plaut. in Aſinaria: Sine me amare hunc unum Argyrippum animi cauſa quem uolo.
Idem in Curculione: Dico me illo aduenisse animi cauſa.
Idem in Mercatore: Miſer, mihi amicum paraui animi cauſa.
Varro de re ruſtica: Dic aliud genus Ornithonis, qui animi cauſa conſtitutus à te, ſua Caſino fertur.

OFFICII *cauſa.*

T. Liui ab ur. con. quæ officii cauſa ab domo proſecutę fuerant.
Ibidem: Scipionem officij cauſa conuenerant.

VERBI *cauſa.* Verbi gratia.

Cic. de arte rhetorica: Verbi cauſa maieſtatem minuere, dicere aduerſarium maieſtatem minuiſſe.
Idem de fato. Si quis uerbi cauſa, oriente canicula natus eſt, in mari non morietur.
Idem in Academicis: Verbi cauſa, tria pauca ſunt, an ne & ſubdit: Sin autem uſq; ad nouem uerbi gratia.
Idem de finibus: Verbi gratia, propter uoluptatem.

EXEMPLI CAVSA.

Ci. de officiis. Exẽpli cauſa ponetur aliquid, quod pateat latius.

AVTEM.

Particula Autem, interiore ſignificato, quæſo doctiſſimi quiq; attendite, permulcebit enim aures, & illis iucundiſſimo ueluti cantu pruriet.
Cicero Attico. quod ad te ſcriptum eſt à Cincio de Statii ſermone, in quo hoc moleſtiſſimum eſt, Statium dicere à me quoq; id cõſilium probari, probari autem: de iſto hactenus diximus.
Eidem: quid tandem iſti mali in tam tenera inſula non feciſſent?

ſeciſſent autem? imo quid ante aduentum meum non fecerunt?

Eidem: *Sed ferendus tibi in hoc meus error, ferendus autem? imo uero etiam adiuuandus.*

Eidem: *Et ſi intelligis quàm meũ ſit ſcire et curare quid in repu. fiat fiat autem? imo uero etiam quid futurum ſit.*

QVam elegantes dicendi modi ad extremum, a principio, ab initio, a primo quandoq; abſolute ſine præpoſitione, principio, initio, primo ab illis ueteribus introducti ſunt, quorum loco incuria poſtea multam barbariem ſuppleuit.

A PRINCIPIO.

Cice. Attico. *Sed ego a principio cum diuinare de belli diuturnitate poſſem.*

Eidem: *Sed hæc a principio tibi pręcipiens quantum profecerim non ignoro.*

Eidem: *Noſmet ipſi, qui Lygurgei a principio fuiſſemus quotidie demitigamur.*

Eidem. *Ac uellem a principio te audiſſe.*

AB INITIO.

Eidẽ: *Quod tibi eẽ et antiquiſſimũ, et ab initio fuiſſe, ut primũ Aſiã attigi. cõſtã te fama, atque omnium ſermone celebratum eſt.*

A PRIMO.

Eidem. *Nec uero ille urbẽ reliquit, qui eam tueri non poſſet, nec Italiam, quod ea pelleretur, ſed hoc a primo cogitauit, omnes terras, omnia maria mouere.*

Ibidem. *Tuas nunc epiſtolas a primo lego, hę me paulũ recreãt,*

Eidem. *Vtinam a primo tibi eſſet uiſum.*

Idẽ de fi. *Nũc uero a primo quidẽ mirabiliter occulta natura ẽ.*

PRINCIPIO.

Idẽ de of. *Principio generi animantiũ omni ẽ a natura tributum.*

Vergi. *Principio cœlum, & terras, camposq; liquentes.*

INITIO.

Ci. Attico: Cum id mihi prępoſitum initio non fuiſſet.
Eidem: Me adhuc hęc duo feſellerunt, initio ſpes compoſitionis.

PRIMO.

Terentius in Ecyra: Nec illi credebam primo.

AD EXTREMVM.

Cic. Attico: Illud te ad extremum & oro, & hortor.
Eidem: Aiebat illum primo ſane diu multa, ad extremum autem manus dediſſe.
Eidem: Addidit ad extremum cum iam dimiſſa concione reuocatus a Vatinio fuiſſet, ſe audiſſe a Curione his de rebus conſcium eſſe Piſonem generum meum.
Eidē: Cui cōſuli nō animus ab initio, nō fides ad extremū defuit.
Horatius. Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.

ALIENVS.

Alienus eſt idem quod extraneus, ſed in curia factū eſt, ut extraneo ſolo multi utantur.
Alienum uero pene ab omnibus prę teritur.
Teren. in Ecyra: Cum eam proſequitur alienus puer.
Idem in Heauton. Ne iſtuc inducas in animum tuū alienū eſſe te.
Cicero Attico: Neq; utar meo chirographo, neq; ſigno ſi modo erunt eiuſmodi literæ, quas in alienum incidere nolim.
In eo ſignificato eſt, quod Plautus in Amphitrione dicit. Certe edepol me alienabis nunq, quin noſter ſiem.

ACVTVM.

Non id eſt tantummodo acutum, quod uulgo putant, cuſpide faſtigatum, ut punctum cedat. Sed acutum etiam id eſt, quod in aciem cęſim attenuatur. Acuere enim ferrū, eſt ita cōcinnare, ut acie bene incidat: non ſolum cęſim, ſed etiam punctim.
Retuſum eſt, quod uel cuſpide, uel acie uſu nimio, uel alio caſu per

ſtricta habeantur.

Plautus in Epidico: Acutum cultrum habeo.

Cicero de diuinatio. Aliq; agrorum partes quæ acuta ingenia gignant, aliæ quæ retuſa.

Idem in Tuſc. At uocem citharœdi nō audiunt, ne ſtridorem quidem Serræ cum acuitur.

Vergilius: Ferrum acuunt portis.

Idem in Geor. Carduus & ſpinis ſurgit Paliurus acutis.

AGERE *iniuriarum.*

AGere iniuriarum; & hic elegans modus prope deſertus euocandus eſt. Idē dicebatur cū quis pro acceptis iniurijs aliquē poſtulabat, & coram iudice iniuriarum cauſam agebat.

Cice. in arte rekt. Agit is cui manus præciſa eſt iniuriarum.

AGERE *ad præſcriptum.*

Agere ad Præſcriptum, modus eſt loquendi perelegans quo id ſignificatur: quod agere ſecundum imperium, aut datam legem.

Cæſar in com. Alter omnia agere ad præſcriptum: Alter libere ad ſummam rerum conſulere debet.

ANIMADVERTI.

ANimaduertere actiuum à multis obſeruatum: Paſſiuum uero quoniam omiſſum eſt notandum duxi.

Cæſar in com. Animaduerſum eſt uitium munitionis.

Ibidem: Terrore hominum animaduerſo.

Ibidem: Hac re animaduerſa, Cæſar iubet ſigna conuerti.

Ibidem: qua re animaduerſa, Ambiotrix pronunciare iubet, ut procul tela coniciant.

ATTRECTARE.

ATtrectare de ſacris præcipue dicitur. Virgilius.

Tu genitor cape ſacra manu, patriosq; penates

Me bello ex tanto digreſſum, & cæde recenti Attrectare nefas

T. Liuius ab urbe con. Quod ſignum more ueruſto, niſi certæ gentis ſacerdos attrectare non eſſet ſolitus.

ANIMO præſenti.

Animo præſenti modus eſt loquendi, cum non ignaue, ſed accuratæ & ſedulo quid agitur.

Teren. in Eunucho: Animo hęc præſenti ut dicas.

Aſco. Pedianus: Animaduertitur ſenſibus præſenti aīo utentibus.

ADSCRIBERE.

Adſcribere non eſt (ut aliqui putant) iuxta ſcribere, ſed aliquid addere: uel ſubiungere ad id id quod ſcriptū ſit.

Cic. Attico: Sed cum id ad me Tullia ſcribat orans, ut quid in Hiſpania geratur expectem, & ſemper adſcribat id uideri tibi.

Idem Ruffo: Illud me non animaduertiſſe moleſte ferrem, ut adſcriberem te in Phano pecuniam iuſſu meo depoſuiſſe, & paulo poſt: Non adſcripſi id quod tua nihil referebat, ego tamen adſcripſiſſe mallem id quod te uideo deſiderare.

Idē At. Terētia tua magnos articulorū dolores habet, & te ſororē'q; tuā, & matrē maxime diligit. ſalutē'q; tibi plurimā adſcribit.

BENE uertat, Male uertat.

Modus eſt loquendi optantis, uel imprecantis, id eſt orare, ut res bene, uel male cadat.

Plau. in Au. quę res recte uertat, mihi q; tuæ'q; filię.

Idem in captiuis: quę res bene uertat mihi, meo'q; filio.

Ibidem: Iſtud dii bene uertant. Vergilius.

Hos illi (quod nec bene uertat) mittimus hędos.

BARBARVM.

Cvm Gręci Barbaros (Feſto autore) omnes pręter ſeipſos dicant, loca, quæ infra notaui, aliter accipienda ſunt, atq; ab pleriſq; interpretibus accipiuntur.

Barbarum enim id ſignificat, quod alienum, peregrinū, externū.

Plaut. in Aſinaria. Nomen huic Græcæ Onigos eſt fabulę, Demophilus ſcripſit, Marcus uertit barbare,
Idem in Trinummo: Nam nomen Græcæ huic eſt theſauro fabulæ, Philemo ſcripſit, Plautus uertit barbare.
Hora. Sonante mixtum tibiis carmen lyra,
Hac Dorium, illac Barbarum,
Idem; Gręcia Barbariæ lento colliſa duello.

CADERE *beſa, male. Oportune, commode.*

B*Ene & male cadere, oportune, & commode cadere & cadere abſolute, modus eſt loquendi, cuius loco á multis dicitur Bene & male ſuccedere, ſiue accidere.*
Cicero Attico: Cecidit belle.
Ibidem: quod ſi auderem Athenas peterem, ſane ita cadebat ut uellem, nunc & noſtri hoſtes ibi ſunt, & non habemus.
Idem de Oratore: Sed hoc tamen cecidit oportune.
Ibidem: Hoc loco Sulpitius, inſperanti mihi, inquit, & Cotte, ſed ualde optanti utriq; noſtrum cecidit.
Idem in Verrem: Hoc adhuc percommode cadit.
Cęſar in com. Vbi tantos ſuos labores, & apparatus male cecidiſſe uiderunt.

BENE AVDIRE, *Male audire.*

M*Ale audire non eſt (ut uulgus putat) qui obtuſas aures habens, male audit, nec econtrario Bene audire eſt, qui liberas habet ad audiendum aures. Verum is qui de ſe male, uel bene, aut rumorem de ſe malum, aut bonum ſpargi percipit.*
Teren. in Phor. Bene dicti ſi certaſſet, audiſſet bene.
Ibidem. Si herum inſimulabis auaritię male audies.
Idem in Ecyra, ſine me hoc effugere obſecro uulgus, quod male audit, mulierum.
Cicero Attico: Nonnulli amici Appii ridicule interpretantur, qui

me idcirco putam bene audire uelle, ut ille male audiat.

Idem in Oratore: Non *quo libenter male audiã, ſed quia ego cau ſam non libenter relinquo nimium patiens, & lentus exiſtimor.*

Ibidem: *Cum quintus* Opimius *conſularis, qui adoleſcẽtu'us ma le audiſſet, feſtiuo homini* Eglio *qui uideretur mollior, ne c eſſet, dixiſſet. quid tu* Egl'ia *mea quãdo ad me uenis cũ tua colu & la na? nõ pol, ĩquit, audeo, nã me ad famoſas uetuit mater accedere.*

Idem in Verrem: Q uę Romę *magna eſt infamia, pretio accepto edixeras, ea ſola te, ne gratis in prouincia male audires, ex edicto* Sicilienſi *ſuſtuliſſe uideo.*

Idem de Finibus: *Eſſe hominis ingenui, & liberaliter educati, uel le bene audire á parentibus.*

BELLE HABERE, *Bene multi*, Bona *pars,* Bono *eſſe*, Multo *mane*, *Bene mane.*

OBſeruare Latini *omnes debent, & qui latinitatis ſtudio uſi ſunt, uel minima quæq; eorum, quæ* Cicero *& erudi tiſſimi illi Ciceronis ęquales in operibus ſuis ſcripta reliquerunt, qualia ſunt* Belle *habere, bene multi, bona pars, bono eſſe, multo mane, bene mane.*

Ci. *pro* L. Mur. *Poſthumus obuiã cũ bñ magna cateruą ſua uẽit.*

Idem de Oratore: H*abetis ſermonem bene longum.*

Idem Attico: A *Curione mihi literę bene longæ.*

Caſſius Ciceroni: Claſſis *bene magna.*

Aſinius Pollio Ciceroni: Habet *inermes bene multos.*

Dolobella Cice. Terentia *minus belle habuit, ſed certum ſcio iam conualuiſſe eam.*

Cic. de Ora. *Aiebat bonã partẽ ſermonis ĩ hũc diẽ eſſe d.'atam.*

Ouidius in Faſtis: *Pars bona montis erat.*

Cice. Attico: Ad *eum ſeptimo* Idus *literas dedi bene mane.*

Eidem: *Binas quidem tuas* Beneuẽti *accepi, quarum alteras* Feſti

lanus multo mane mihi dedit.
Hirtius i cō. *Bene magna cōparata manu prouinciā uaſta recepit.*
Ibidem: *Bene magna multitudo.*
Ibidem: *Bene magnum tempus conſumpſerunt.*
Ibidem: *Bene multis uulneribus affecti.*
Ibidem: *Noſtri ex humili conualle bene longe ſunt digreſſi.*

BONI *conſule.*

BOni conſule, modus loquendi ueterum illorum, id ſignificat, quod bonum iudicas. Perfecti enim illi latinitatis principes iudicare, conſulere dicebant: ut ſi dicas: Rogo boni conſulas, id ſit, quod rogo bonum iudices. Oui. de ponto.
V: tamen hoc ita ſit, munus tua grande uoluntas:
Ad me peruenit, conſului tā; boni. Ibidem:
Quæ q̄q̄ miſiſſe pudet quia parua uidentur:
Tu tamen hęc quęſo conſule miſſa boni.

CAPVT.

INficiari nemo etiam mediocri ingenio audeat, eſſe modum quendam loquendi, qui linguam Latinam à Barbarie diſtinguat. Nā uerba, ac uocabula q̄d per ſe, & ſingillatim ſignificent. innumeri Grāmatici copioſe diſſeruere. Sed quid iis cōiūctis, compoſita oratione, uſitato more loquēdi, modus in ueteribus, ac pfectis autoribus obtinuerit, nēo hactenus (q̄d ſciā) plane cōſiderauit. Caput enim illud eſt, caput cœnæ, caput & origo, caput malorū, caput factionis & capiti tuo, quod genus execrationis eſt, & huiuſmodi boni autores per trāſlationem mira cum iucunditate ſuis ſcriptis interſeruerunt.
Plau. in Penulo: Capiti ueſtro iſtud quidem.
Verg. Capiti cane talia demens Dardanio, rebuſq; tuis.
Idem: Di capiti ipſius generiq; reſeruent.
Cęlius Ciceroni: Te ad nonum Calendarum Iunii Subroſtrarii

(quod illorum capiti ſit) diſſiparam periiſſe.
Plaut. *in* Mercatore: A*d capita rerum peruenias.*
Idē *in* A*ſinaria:*Eg*o caput huic here argento ſui hodie re piūdo.*
Ci.M.Mar. C*aput illud eſt, ſi iſta uita tibi cōmodū eē uideatur.*
Idem Seruio Sul. C*aput illud eſt: ut* L*yſonem recipias in neceſſi tudinem tuam.*
Idem Attico: C*aput illud eſt, quod ſcis.*
Eidem: Q*uarum literarum erat caput,* A*quiliam nouercam non eſſe laturum.*
Eidem: *quod caput eſt ipſum non nbui.*
Idem de Diui. S*ed quod caput eſt, cur iſto modo iam oracula* Del*phis non ędantur.*
In Phili. *ſecunda:*C*aput autem literarum ſibi cum illa* Mim*a poſt hac nihil futurum.*
Idem Bruto: C*aput autem eſt hoc, quod te diligentiſſime percipe re, & meminiſſe uelim.*
Idem *in* O*fficiis:*C*aput autem eſt in omni procuratione negocii & muneris publici, ut auaritię pellatur etiam minima ſuſpitio.*
Idē *in* Terrē: E*t qđ caput eſt rei frumentariæ campus* Leōtinus.
Idem *in* Tuſc. Negauit *ſe iure illo nigro: quod cænæ caput erat delectatum.*
Cicero *pro* T*ito* A*nnio* M*ilone:*Q*uid quod caput audacię eſt?*
Idem: *qua ſenatu gratias agit poſt reditum ſuum, cum pręclarum caput recitaretur.*
T.Li. *ab urbe con.* C*um caput rerum omnium in omni hoſtium equitatu* M*aſmiſſam fuiſſe ſciret.*

CAPITE *aperto:*C*apite obuoluto.*

T.Liuius *de bello* P*unico:*C*apite aperto eſt ductus.*
Ibidem: O*buolutum caput eſt.*
Idē *ab urbe cō.* C*aput obuoluito, infelici arbori reſte ſuſpendito.*

CVM.

QVis erit, qui legens, quas infra ſcripſi autoritates de clauſula Cum, *quemadmodum præcellentis ingenii* Vates *illa uſi fuerint, quando tempus ſignificare uoluerunt: non ſupra modum oblectetur, mihiq́; arrideat, qui eas primus (ut opinor) notaui, & undiq́; decerptas, quaſi in aceruum congeſſi.*

Plau. in Truculento: *Iam biennium eſt cum mecũ eſſe ille cœpit.*

Ibidem. *Illi quidem haud diu eſt, cum dentes exciderunt.*

Idẽ in Perſa: *Nõdũ ſex mẽſes Megaribus huc ẽ cũ cõmigrauit.*

Idem in Moſtel. *Quia ſeptem menſes ſunt, cum in haſce ædes pedem nemo intro detulit.*

Idem in Menechmis: *Plus triginta annis natus ſum, cum ego interea loci nonnunq̃ quicq̃ fecimus ſecũ peius, neq́; ſceleſtius.*

Idem in Bacchidibus: *Iá aderit tempus, cum ſeſe etiã ipſe oderit.*

Teren. in Heauton. *Si unquam ullum fuit tempus mater, cum ego uoluptati tibi fuerim.*

Idem in Adel. *Videre uideor iam illum diem cum hinc egens profugiet aliquo militatum.*

Idem in Ecyra. *Hunc uidere ſemper optaui diem, cum ex te eſſet aliquis, qui te appellaret patrem.*

Cic. pro L. Murena: *Qui locus ẽ iudices? quod tempus? quę dies? quę nox? cũ ego non ex iſtorum inſidijs, ac mucronibus, nõ ſolum meo ſed multo etiam magis diuino conſilio eripiar, atq́; euolem?*

Idem Caſſio. *M. Fabium, quod mihi amicum tua commendatione das: nullum in eo facio quæſtum. Multi enim anni ſunt, cum ille in ere meo eſt, & à me diligitur.*

Idẽ de Ora. *Iam anni prope quadringenti ſunt, cũ hoc probatur.*

Idem Attico. *Vtinam illum diem uideam, cum tibi gratias agam, quod me uiuere coegiſti.*

Eidem: *Eandem uirtutem iſtã, ueniet tempus, cũ grauiter gemes.*

Idem pro Tito Annio Milone: erit illud profecto tempus, et illu‑ceſcet aliquãdo ille dies, cum tu ſalutaribus (ut ſpero) rebus tuis, ſed fortaſſe motu aliquo communium temporum, qui quam crebro accidat experti debemus ſcire, & amiciſſimi beniuolentiam, amicitiam, & grauiſſimi hominis fidem, & unius poſt homines natos fortiſſimi uiri magnitudinem animi deſideres.

Idem Attico: Triginta dies erant ipſi, cum dabam has literas.

Idem Cæſari: Aliquot enim ſunt anni, cum uos duos elegi, quos præcipue co'erem.

Idem Attico: Vtinam eum diem uideam: cum iſta oratio ita libere uagetur, ut etiam in Siccæ domum introeat.

Idem pro eodem: Dies nondum decem interceſſerant, cum ille alter filius infans necatur.

Ibid. unus et alter dies interceſſerat, cũ res parũ certa videbatur.

Ibidem: Anni ſunt octo, cum iſte in iſta meditatione uerſatur.

Idem in Philip. xx. annus eſt, cum oẽs ſcelerati me unũ petunt.

Idem Attico, Sed tu omnia conſilia differebas in id tempus cum ſciremus quæ Brunduſii acta eſſent.

Eidem, Ipſe diſcrutior ueniſſe tempus, cum iam nec fortiter, nec prudenter quicquam facere poſſim.

Eidem, Biennium iam præterijt, cum ille Callipides aſſiduo curſu cubitum nullum proceſſit.

Idem in Verrem: Vna nox interceſſerat, cum iſte Dorotheum ſic diligebat: ut diceres omnia inter eos eſſe communia.

Idem de Oratore, Vix annis interceſſerat ab hoc ſermone cohortationis meæ, cum iſte accuſauit Caium Norbanum.

Idem de officijs: Nondum centum & decem anni ſunt, cum de pecuniis repetundis: à Lucio Piſone lata lex eſt.

Idem de diuinatione: quoniam multi anni ſunt, cum bella à proprætoribus, & proconſulibus adminiſtrantur.

Vergil. in Georgicis.

Scilicet & tempus ueniet, cum finibus illis
Agricola incautus terram molitus aratro
Exeſa inueniet ſcabra rubigine pila.
Idē: *En erit unq̄: Ille dies mihi, cum liceat tua dicere facta.*
Idē: *Nec longū in medio tempus, cum clamor ad aures ꝑuenit.*
Idem: *Turno tempus erit, magno cum optauerit emptum:*
Intactum Pallanta:
Idem: *Tertia iam Lunę ſe cornua lumine complent.*
Cum uitam in ſyluis inter deſerta ferarum,
Luſtra domos q; traho.
Idem: *Septima poſt Troiæ excidium iam uertitur æſtas,*
Cum freta, cum terras omnes, tot inhoſpita ſaxa,
Idem: *Syderaq; emenſæ ferimur.*
Vix hæc ędiderat, cum effuſis imbribus atra
Tempeſtas ſine flue furit.

Ouidius de faſtis.

Iam tria luſtra puer furto conceptus agebat:
Cum mater nato eſt obuia facta ſuo.
T. Liui. ab ur. cō. *Per multi iā anni erāt, cū nulla certamina fuerūt.*
Idē de bel. Pu. *dies haud multi īterceſſerāt: cum legati uenerunt.*
Idem ab urbe con. *Tricenteſimus ſexageſimus quintus annus urbis quirites agitur, cū nō uniuerſa Hetruria uobis bello par eſt.*

CONTVRBARE.

Conturbauit me (fateor) cū intelligere ſatis nondū poſſem quid uerbum Conturbo penitiore ſignificato ſibi uellet cū euolutis tandē diuerſorū autorum ſcriptis, id mihi uiſus ſum pcepiſſe. Eſt enī conturbare id fere, quod decoquere, q̄d ut alijs poſt iudicādum melius relinquū, locos ipſa ex quibus collegi, ſubijciam.
Cice. ad Atticum: *Illi dij ſunt irati huiuſmodi Gręco, qui contur*

bare quidem putat ſibi licere, quod equitibus Romanis.

Idem. Q. Cic. fratri: *Miſi ad Cæſarem eodem illo exemplo literas, locum autem illius de ſua egeſtate ne ſis aſpernatus:* Ad quę *ego reſcripſi, nihil eſſe quod poſt hac arcis noſtræ fiducia conturbaret, luſiq; in eo genere & familiariter, & cum dignitate.*

Idem pro G. Plãco: *Nam quid ais Caſſi non plus me Planco debere, quã bonis omnibus, quod ijs æque mea ſalus chara fuerit: ego me debere bonis omnibus fateor, ſed etiam ij, quibus ego debeo boni uiri, & ciues, Comitijs edilitijs aliquid ſe meo nomine debere planco dicebant. Verum fac me multis debere, & in ijs* Planco. *Virum igitur me conturbare oportet: an cæteris cum cuiuſq; dies uenerit, hoc nomen debitoris quo urgetur nunc cõpetitor diſſoluere: quãq̃ diſſimilis eſt pecuniæ debitio & gratiæ. Nam qui pecuniam diſſoluit, ſtatim non habet id quod reddidit. Qui autem debet, æs retinet alienum. Gratiam autem & qui refert habet, & qui habet in eo ipſo quod habet, refert.*

Vulp. de Inſtitoria actione: lege, quicunq;: Idem Labeo ait: *Si quis piſtor ſeruum ſuum ſolitus fuerit in certum locum mittere ad panem uendendum, deinde pecunia accepta præſenti, ut per dies ſingulos ei panes pręſtaret, conturbauerit, dubitari nõ oportet, quin ſi promiſit ei dari ſummas, teneri debeat.*

Alphęnus de in rem uerſo: lege, quidam ſeruus: Boues uendiderat, *alios redemerat, nummos uenditori non ſoluerat, poſtea conturbauerat, qui boues uendiderat, nũmos à domino petebat actione de peculio, aut quod in rem domini uerſum eſſet.*

CONSCENDERE.

Conſcendere *proprie nauigantium eſt, quod ab uſu prope communi receſſit. Ita enim tritum erat, ut quandoq; abſolute à perfectiſſimis illis autoribus diceretur.*

Cic. Attico: Idibus Martijs Põpeium à Brunduſio conſcendiſſe.

Cæſar in commen. Erat completis littoribus contentio, qui potiſſimum ex magno numero conſcenderent.
Ibidem: Tandem idoneam tempeſtatem nactus, milites, equiteſq; conſcendere naues iubet.
Idem de bello ciui. Non minori animo, ac fiducia, quam ante dimicauerant, naues conſcendunt.
Ibidem. Nominatim euocati atq; obſecrati, naues coſcendunt.
Ibidem: Aequo ut animo mancipia, atq; impedimenta in Italia relinquerent, ipſi expediti naues conſcenderent.
Verg. Bis denis Phrygium conſcendi nauibus ęquor.

CORRVMPERE.

Corrumpere uulgata ſignificatione, id eſt certe, quod inquinare, contaminare, uitiare. Cõſiderantibus aũt, & diuerſa bonorũ autorũ loca rimantibus, interior quidam ſenſus occurrit, quo meo iudicio id ſignificet, quod deſtruo, rumpo, rodo perdo.
Plautus in Amphit. Tace, ne corrumpe oculos.
Idẽ in Mercatore: Nimium ſtulte facis, oculos corrumpis tales.
Varro de re ruſtica: Neq; rubigo frumẽta, atq; arbores corrũpit
Idem: Capr ę omnia nouella ſata carpendo corrumpunt.
Cic. pro. A. Lici. Tabulas, q̃s idẽ dicis ſolere corrũpi deſiderare.
Idem in Verrem: Vt tabulas publicas corrumpere auderes.
Cęſar in com. Vt ęquo animo ipſi ſua frumenta corrumperent.
Saluſtius in Catillina, Dubitando & dies prolatando: magnas oportunitates corrumpere.
Idem in Iugurtino: Preda omnis a profugis corrupta,
Ibidem: illaq; & domum, & ſemet igni corrumpunt.
Ibidem: Nam cum fontis uene paulo proceſſerant, igni, aut lapidibus corrumpebantur.
Propertius: Et ſepe immeritos corrumpas dentibus ungues.
Idem: illa puellarum ingenuos corrumpit ocellos.

Idem Corrumpit dura catena manus.
Ouidius de arte amandi.
Quid teneros lachrymis corrumpis ocellos?
Idem de Ponto: His ego ſi demens auſim corrumpere nomen.
Idem de amoribus.
quid fles, & madidos lachrymis corrumpis ocellos?
Vlpia. locati & conducti, lege, Sed addes, Sed prelum, & trapetum uitiatum dominum reficere debere, quod ſi culpa coloni quid eorum corruptum ſit, ex locato eum teneri.
Idẽ eodẽ ti. l. ex cõducto, Sed & ſi Vredo fructũ oliue corruperit, aut ſolis feruore nõ aſſueto ad acciderit, dãnũ dñi futurum.
Idẽ ad. l. Aquiliã. l. ſi ſeruus. Si quis alteri dãnũ fecerit, q̃d uſſerit, fregerit, rupit iniuria, q̃ti ea res erit in diebus. xxx. proximis, tm̃ ex dãno dare dãnatus eſto, et ſubdit: Celſus ait: Lex rupit, rupiſſe uerbũ fere oẽs ueteres ſic ĩtellexerũt, corruperit, et ſubdit Celſus nõ neget fractũ & uſtũ cõtineri corrupti appellatione.
Labeo eo. tit. Si riuũ, quẽ faciendũ cõduxeras, et feceras, anteq̃ eũ probares, labes corrupit, tuum piculum eſſe Paulus reſpondit.
Paulus de uſufructu. l. titius: Meuius uillam uetuſtate corruptã, neceſſariam cogendis, & conſeruandis fructibus edificauit.
Idem de liberali cauſa, lege: Liberalis: Fieri enĩ poteſt, ut fiducia libertatis, & ſurripere quedam, & corrumpere, atq; conſumere ex bonis eorum quibus ſeruiebat, auſus ſit.
Ceſar in commen. Corruptis equis macie, conandum ſibi aliquid Pompeius de eruptione exiſtimauit.
Ibidem: itaq; quodcunq; addebatur, ſubſidio id corruptum timore fugientium terrores, & periculum augebat.
Hircius in commen. Frumento incenſo, uino, oleo, ceteriſq; rebus que ad uictum parari ſolent corruptis.
Ibidem, Rebus ad uictum pertinentibus corruptis.

T. Li. ab urbe con. Cauſando corrumpi equos in inſula incluſos.
Ibidem: Caue ne tot meritorum gratiā maiore culpa corrumpas.
Ibidem Alia diſiecerunt, alia igni corruperunt.
Ibidem, Ad frumenta, qua iam in horreis erant corrumpenda.
Idem de bello Punico. Captum oppidum cum ingenti præda. Quāquam pleraq; à dominis de induſtria corrupta erant.
Ibidem: Tectis primis incenſis, ac frugibus corruptis.

CONSEQVOR, & aſſequor.

Conſequor et aſſequor uno propemodū, eodemq; modo dicendi: cenſeri poſſunt, ut ſi dicamus: Non me es aſſecutus, uel conſecutus, idem ſignificat, quod nō potuiſti ad me peruenire.
Terent. in Heautonti. Hæc ubi aperuit hoſtium, continuo huc ſe coniecit intro, ego conſequor.
Cic. Attico, quāobrem te oro des operā, ut me ſtatim conſequare.
Eidem: Si enim es Romę, iam me aſſequi non potes, ſin es in uia, cum eris me aſſecutus, coram agemus, quæ erunt agenda.
Eidem: Cum pręſertim non dubitaremus, quin ſi etiam tutum inter nobis fuiſſet, te tamen iam conſequi non poſſemus.
Idem in Catilinam: Aurelia uia profectus eſt, ſi accelerare uolēt, ad ueſperum conſequentur.
Cæſar in com. Hoc prælio facto, reliquas copias Eluetiorum ut conſequi poſſet, Pontem in Arare faciendum curauit.
T. Liui. de bello Pu. Peditum agmen, quia aſſequi terra nō potui
Ibidem. In Brutios raptim ne Gracchus aſſequeretur conceſſit.
Idē de bello Ma. Paucos moratus dies, dū ſe copię aſſequerētur.
Idē ab ur. con. Nocte prægreſſum cū aſſequitur locis planis, ac patentibus.

CAVEOR, & Gemor.

Caueor & gemor ſæpenumero ſcriptum repperi (ut opinor) a paucis obſeruatum.
Cicero Seruio Sulpitio: quæ eſſet tua in hoc peſtifero bello cau-

uendo & prędicando ſententia.
Idem Attico: Atq; hic ſtatus, qui una uoce omnium gemitur.
Eidem: Cętera quę quidem prouideri poterunt, cauebuntur.
Eidem: O hominem cauendum mihi.
Eidem: Fidem uobis habendam non eſſe, me uero cauendum.

COMMODVM.

Commodum diſceſſeram cum ueniſti, id eſt, oportune, in tempore, aliquãdo uix tantum. Modus hic loquendi elegás frequenti in uſu eſt apud bonos autores.
Plaut. in Mercatore: Si iſtac ibis cõmodum obuiá uenies patri.
Idem in Trinummo. Namq; hoc commodum orditur loqui.
Idem in Milite: Hem te ipſum quęro commodum uir lepidiſſime
Teren. in Eunucho, Commodum huc aduenerat.
Cicero Attico, Commodum diſceſſerat Hilarius librarius.
Eidẽ: Cõmodũ ad te miſeram Demeam, cum heros ad me uenit.
Eidem: Commodum ad te dederam literas de pluribus rebus, cũ ad me bene mane Dionyſius fuit.
Eidem: Commodum diſceſſeras heri, cum Trebatius uenit.

AMAT, ut cum maxime.

Amat ut cum maxime, modus eſt loquendi Romano candore perfuſus, Id enim ſignificat, quod illiterati dicunt: Amat, ſicut unquam, uel nunquam magis.
Cice. Q. Fratri: Domus celebratur ita ut cum maxime.
Terent. in Ecyra: Amabat ut cum maxime tum Pamphilus.

CEDO.

Cedo aduerbiũ qñq; ab ueteribus ẽt ad plures referebatur.
Cic. de ſene. Cedo qui u ſtrã rẽpu. tantam amiſiſtis, et tam cito?

CONSENTIRE.

Conſentire, intimo mõ loquẽdi eſt, qđ conuenire, cõcordare.
Cice. in Academicis quęſtio, Sed mihi neutiquam cor conſẽtit

& ſubdit: Apparet enim iam cor cum oculis conſentire.

Idē At. Q̄m cū cōſilijs tuis, mea et facta et cōſilia conſentiunt.

Idē de diui. A ïorū cōſentientiū multitudine cōpletū eē mundū.

Idem de reditu ſuo: Tanta conſenſione Italie,

Idem de natura deorum. Itaq; illa mihi placebat oratio de conue nientia, conſenſuq; nature.

Ibidem: ita feruntur, moderanturq; curſus, ut ad omnia conſeruanda, & tuenda conſenſiſſe uideantur.

Idem Planco: Quę autem recitatæ ſunt literæ in ſenatu, nequaq̄ conſentire cum oratione Furnij uiſæ ſunt.

CONDICERE.

Condicere, penitiore ſignificato erat, Denūciare, cōſtituere, decernere, et ī cœnis eo uerbo preſertim ueteres utebātur.

Plau. in Sti. Hoīes ſeruulos potare, amare, atq; ad cœnā cōdicere

Cic. Lentulo: Nam cum mihi condixiſſet, cœnauit apud me in mei generi Craſſipedis hortis.

T. Liuius ab ur. con. Rex his ferme uerbis patres conſulebat. quarū rerū, litium, cāuſarum, condixit pater patratus populi Ro. quiritū, patri patrato priſcorum Latinorum, hoībuſq; priſcis Latinis.

LOCI, & Cæli grauitas.

Loci & cęli grauitatem dicebant antiqui eo modo dicendi, quo mulu peruerſe ut cætera malum ac rem dicunt.

Cic. At. Et cū reliq̄ etiā loci grauitas hic miſerrime p̄ferēda eſt.

Eidem: Iam enim corpore uix ſuſtineo grauitatem cœli huius.

Varro de re ruſtica, In apulia loca calidiora & grauiora.

Ibidē, In regiōibus, quę grauitate cœli, ſoliq; ſterilitate uaſtātur.

CERTVS.

Veteres uerbum hoc Certus, ſermoni latino occultiore et uario ſignificato quandoq; interſerebant. quod non ab re ſit obſeruaſſe. Proderit enim non parum ſtudioſis, ſi ſedulo hos

floſculos attenderint. qui uero affirmant in plurali certos dici, non certum, erraſſe facile deprehenduntur.

Cicero *in* Verrem: Confirmat *ſe homines certos eius rei cauſa in Siciliam, & terra, & mari miſſurum.*

Ibidem. Tum *iſte continuo mittit homines certos* Melitam.

Ibidem: Certos *homines in quinqueremi miſiſſe.*

Idem *in* Catilinam: Certos *hoīes delectos, ac deſcriptos hēbat*

Cicero Attico: Hominum *certum miſi de comitibus meis.*

Eidem: Certos *homines ad mulieres miſeram,*

Eidē: Stu. *dedi literas, ut ex Cypro eqtes añ certā diē decederēt*

Idem Caſſio: qui *cum eſſent miſſi, ut* Antonio *ex ſenatus ſenten tia certas res nunciarent, cum ille earum rerum nulli paruiſſet, ultro ab illo ad uos intolerabilia retulerunt.*

Cic. ad Pon. Hāc *iucundiſſimā uitę atq; officiorū oīum ſocietatē certi hoīes fictis ſermonibus, et falſis criminibus diremerunt.*

Ibidem. Neq; *ille tet ſuſpitionibus certorum hominum, & ſcelere exulceratus.*

Idem pro Sex. Roſcio Amerino, *Si tibi fortuna non dedit, ut patre certo naſcerere.*

Vergi. *Equidem per littora certos* Dimittam.

Horatius: Nam *ſi natura iuberet*

A *certis annis æuum remeare peractum.*

T. Liuius *ab urbe con.* Cum *in diem certum, ut ad lucum* Ferentinæ *conueniant ediat.*

CEDERE *uita*, *Cedere patria.*

VErbum Cedo *uulgare prope eſt, & per ora etiam uulgarium in horas ſingulas uerut.* Vnum *tamen eius uerbi modum, quo ueteres illius diuini ſæculi utebantur, non ab re collegiſſe ſit a paucis (ut arbitror) hactenus recte obſeruatum.*

Nam *cedere uita cedere patria, cedere foro, rariſſime reperitur.*

Addita uero præpoſitione frequentius, utrunq; dicendi genus, quod pene iam ab uſu receſſit, elegantię plenum eſt.

Cice. Attico: *Salue, inquit* Arrius, *hoc eſt* Roma *decedere.*

Idem Bruto: *Vos fortaſſe ſapientius exceſſiſtis urbe ea, quàm liberaueratis.*

Idem *in ſecunda* Philippica: *qui cum multis uitiis excedens proui dit, tum quod te conſulem non uidit.*

Aſinius Pollio Ciceroni: *Finibus meę prouincię nuſquã exceſſi.*

Vergilius.

Inuitus Regina *tuo de littore ceſſi.*

Idem: *poſſimq; ſolo decedere noſtro.*

Idem: *Tactuſq; mea decedere terra.*

Cice. *ad* Octauium, *Cedam tibi in præſentia foro, curia & ſanctiſſimis deorum immortalium templis, in quibus reuiuiſcente iã libertate: deĩde rurſus oppreſſa ſenatus nihil cõſulitur: timet multis, aſſentitur omnia. Cedam urbe, quàm per me conſeruatam ut eſſet libera, in ſeruitute uidere nõ potero. Cędam uita quę quãquã ſollicita eſt, tamen ſi profutura eſt reip. bona ſpe poſteritatis me conſolatur, qua ſublata, non dubitanter occidam, atq; ita cedam, ut fortuna iudicio meo, non animus mihi defuiſſe uideatur.*

T. Liuius *de bello* Punico: Cedere *poſſeſſionem magnę fortunæ.*

CADERE *cauſa.*

CAdere *cauſa, hoc eſt, quod uulgo dicunt, perdere aut, ſuccumbere.*

Cicero de Ora. *Vt ei quem defendebat cauſa cadere liceret.*

Idem *pro* Lucio Murena, *Et ſi turpe exiſtimas te, aduocato illũ ipſum, quem contraueneris cauſa cadere.*

Pau. *de iure fiſci, lege in fraudem:* Vt *ſi uſus is contra interdictũ fuerit, cauſa cadat.*

COHORS.

NOn eſt cohors ſolum militum, quod pene uulgare eſt: ſed eſt etiam familia primarii uiri. Quod ut inter omnes conſtet, loca quamplurima his ſubieci,

Cic. in Verrem: Quæ cohors, et qui comitatus fuerit meminiſtis.
Ibid. Cohortē āt Metelli, quam uocat, quid erat quod corrūperet?
Ibidem: Recuperatores dicit ſe de cohorte ſua daturum.
Ibid. Negas de cōuentu recupatores daturū, cohortē tuā proponis
Ibidem: A pretio permittis, ut quos uelit, de cohorte ſua ſumat recuperatores.
Horatius: Laudat Brutum, laudat q; cohortem.
Idem: Vt iuueni placeat, percontare, ut q; cohorti.
Catullus: Piſonis comites cohors inanis.

CONFIRMARE.

COnfirmare cum de ualetudine loquimur, ſignificat melius habere, & uires recuperare.

Cic. Titoni: Satis. n. te mature uidero, cū plane cōfirmatū uidero.
Eidem: Adhuc dum mihi nullo loco deeſſe uis, nunquam te confirmare potuiſti.
Eidem: Cum te bene confirmaris, ad nos uenias.

CREPARE cum Accuſatiuo.

CRepare cum accuſatiuum habet, id ſignificat, quod loquitur, prædicat. Horatius.

Sulcos, & uineta crepat mera præparat ulmos.
Idem: Si quid Stertinius ueri crepat.

DE, & EX.

PArticula, ſiue præpoſitio De, quantam uenuſtatem, gratiam elegantiam obtineat, quamue crebro operi intermixta reperiatur, tametſi aliqui obſeruarunt: quo tamen bonarum literarū ſtudioſi hoc et alia eiuſmodi imitari facilius poſſint

quaſi in albo pretoris huic folio ab oculos ſubſcripſi.
Plautus in Captiuis: *Emit hos de preda ambos de queſtoribus.*
Idem in Rudente: *Nam de nocte multa, impigreq; ſurrexi.*
In Moſtellaria: *Non bonum eſt ſomnus bonum de prandio.*
In Curculione: *De illo emi Virginem.*
In Trucul. *Non mihi de uento miſere condoluit caput.*
Teren. in Andria: *Clamat de uia,*
Idem in Adel. *Imo de nocte cenſeo hodie.*
Idem in Phorm. *Vbi agrum de noſtro patre colendum habebat.*
Ca. de re ru. *De dño bono, colono bonoq; edificatore melius emet*
Varro de re ruſtica, *De aſinis quenq; ampliſſimum & formoſiſſimum quem poſſunt eligunt.*
Ibidem: *Quas mihi appoſuiſti in uilla Rheatina ad lacum Velini eunti, de controuerſus.*
Cice. Lentulo: *Ego tua gratulatione commotus, quod ad me pri de ſcripſeras uelle te bene euenire, qd de Craſſo domũ emiſſem.*
Idẽ de Oratore: *Equidẽ ſepe hoc audiui de patre et ſocero meo.*
Idem Attico. *poſtea Meſſala de Pompeio queſiuit.*
Eidem, *de Antiocho ſcire poteris.*
Eidem, *Neq; facturus quicquam niſi de meo conſilio.*
Idem de Diui. *Et eum admiratũ queſiſſe de Deo, quod iã illud eſſet tale monſtrũ? & deum reſpondiſſe, Vaſtitatẽ eſſe Italiæ.*
Idem in Academicis quæſtionibus, *Niſi de uia feſſus eſſet.*
Idem de Diui. *Et redemptor, qui columnã illam de Cotta, et de Torquato cõduxerat faciẽdã, non inertia, aut ĩopia tardior fuit.*
Idẽ in Ver. *Cũ cõſilio cũm Mamertinorũ cognoſcit, et de conſi lij ſentẽtia Mamertinis ſe frumentum non imperare pronunciat.*
Ibid. *At de cõſilij ſnĩa preclarũ recitari cõſiliũ iudices audiſtis.*
Idẽ pro Sex. Roſcio Ame. *In dominos queri de ſeruis iniquũ ẽ.*
Idem pro L. Flacco, *Fundum Cirneum Rome mercatus eſt de*

Pupillo Metulonio.

Idē in Bruto, Tū ego audiui equidē iſta inq̄ de maioribus natu.

In partitionibus Oratorijs, qui cum in dominos de ſeruis quęri noluiſſent, tamen de inceſtu, & coniuratione, quę facta me conſule eſt, quærendum putauerunt.

Cice. pro L. Corne. Balbo, Audiui hoc de parente meo

Idem G Fabio Gallo. Quæſiui de mea Tulia quid egiſſet.

Idem. Q. fratri, Efficiam, quod ſæpe uiatoribus cum properant euenit, ut ſi ſerius quam uoluerint forte ſurrexerint, properando etiam citius, quā ſi de nocte uigilaſſent, perueniant quo uelint.

Cęſar in commen. Cum de tertia uigilia Petreius & Affranius caſtra mouiſſent.

Idē Oppio, ac Corn. Balbo, Miſit ad me Gn. Magium de pace.

Idem in commē. De tertia uigilia cum legionibus tribus e caſtris profectus, ad eam partem peruenit.

Ibidem, Ad Cæſarem de pace miſerunt.

Ibidem, De media nocte miſſus equitatus.

Hora. Vt iugulent homines ſurgunt de nocte latrones.

Ouidi. de pon. Terraq; de fructu quam ſit amara docet.

Ibidem, quæ proprium mixto de ſale pondus habet.

Idem ad Corinnam, Hei mihi de monitis torqueor ipſe meis.

T. Liuius ab u. b. condita, quæro de te, arbitreris ne.

Papinia. ad. S. c. Trebel. l. Heredes, Peto de te uxor chariſſima.

Cicero Atti. Quæſiuit ex eo, placeret ne iudices a Pretore legi?

Ibidem, Cum autem ex eo quæreret quid uideret.

Idem de Diuina. C. Marium cum faſcibus laureatis ex te quære re, quid triſtis eſſes?

DICERE teſtimonium & teſtimonia.

QVàm pulchrum eſt bone deus hoc quoq; dicēdi genus, quod ex uno, eodemq; theſauro bonorum autorum nu-

per eruti, à paucis (ut arbitror) conſideratum, cum optima quęque ſine attentione prætereuntur. Dicere *enim teſtimonium uiri illi clariſſimi proferre ſolebant eo modo loquendi, quo aut teſtificari, aut probare etiam dici cœptum eſt.*

Cice. de Oratore: N*um igitur placet cum de eloquentia pręcipias aliquid etiam de teſtimoniis dicendis, quaſi in arte tradere?*

Idem *ad* Quintum *fratrem:* Cum *teſtimonium ſecundum fidem & religionem grauiſſime dixiſſem.*

Idem *pro* Sylla: *Cur dixiſti teſtimonium in alios?*

Ibidem: *Qui in illum teſtimonia grauia dixerunt.*

In *eadem oratione: Qui teſtimonium de coniuratione dixi.*

In Verrem: *qui priore actione ita teſtimonia grauiter uehementerq́; dixerunt, ut* A*rtemonem* C*enturipinum legatum & publicæ teſtem,* Q*uintus* H*ortenſius accuſatorē, non teſtē eſſe dixerit.*

In *eundē:* N*unq̄ poſt populi* R*omani nomen ab Siculis auditū et cognitū* A*gyrinenſes contra quēq̄ infimum ciuē* R*omanum dixiſſe, aut feciſſe quippiā, qui tunc cōtra prętorē.* P. R. *magnis iniurijs, & magno dolore publice teſtimonium dicere cogerentur.*

In *eūdem:* N*um expectatis dum* L*ucius* M*etellus, is qui multos in iſtum teſtes imperio, et poteſtate decernit, idem abſens, & de iſtius ſcelere, improbitate, audacia teſtimonium dicat?*

In *eūdē: Sed ornatiores tuo iudicio, ad teſtimonia dicēda uenerūt*

Idem *pro* C*luentio:* N*on recito teſtimonia hominum honeſtiſſimorum, quæ in Stalenum ſunt dicta.*

Ibidem: F*alſumue teſtimonium dixerit.*

Idē *pro* Clu. N*eq; cognitū cōmemoraui, neq; teſtimonium dixi.*

Idem *pro* P*lanco:* M*ulti etiam communes inimici rerum omnium qui ita ſemper teſtimonium de ambitu dicunt.*

Idē *pro* L. F*lac.* M*ortuus eſt aculeo iā dimiſſo, ac dicto teſtimōio*

Ibid. *Qui āt dicit teſtimoniū ex noſtris hoībus, ut ſe ipſe ſuſtētat?*

Ibidem: Vt qui ante dictum teſtimonium ſibi temperarit.
In eundem: Pueri autem Siſennæ credo, qui audiuiſſent, quæ in iſtum teſtimonia eſſent dicta, paulos de iſto nunquã eijcere, ne q; ab argento digitum diſcedere.
In eũd. Melitenſis Diodorus ẽ, q apud uos antea teſtimoniũ dixit
In eundem: Tamen quoniam hæc à maioribus conſtituta accepiſſent, teſtimonium ne quod dicerent.
Idem de natura deorum: Diogenes quidem Cynicus dicere ſolebat, Harpalum: qui temporibus illis Prędo felix habebatur: contra deos teſtimonium dicere, quod in illa fortuna tandiu uiueret.
Scæuola de teſtib. Inuiti teſtimonium dicere non coguntur.
Vlpia. de teſtamentis, lege. quod teſtamento, Mulier teſtimoniũ dicere in teſtamento non poterit.
Gaius de teſtamentis: lege, Cum lege, Et eo amplius ut putant quidam, ne ue ipſi dicatur teſtimonium.
Archadius de teſtibus. l. Teſtimoniũ: Ex his quibus non interdicitur teſtimonium, nec ulla lege à dicendo teſtimonio excuſantur.
Caliſtratus eo. tit. lege: Teſtium: Lege Iulia de ui cauetur, ne hac lege in rerũ teſtimoniũ dicere ei liceret, et ſubdit. Qui ob teſtimonium dicendũ, uel nõ dicendũ, pecuniam accepiſſe iudicatur.
Cice. in Vatinium teſtem: Cum ante Lelius Nutricula ſeditioſorum omnium teſtimonium diceret.
Idem pro Marco Cælio, An grauis, ſapiens: moderatusq; uir religioſe teſtimonium dixiſſe uideatur.
Idem pro Sex. Roſcio Amerino: Teſtimonium etiam in Sexto Roſcio dicturus eſt.
Ibidem: Vt in minimis rebus ampliſſimi homines teſtimonium de ſua re non dicerent.
Ibidem: Teſtimonium non diceret,
Aſconius Pedianus: Vlamæ teſtimonium dixerunt.

Idem: Dixerunt in eum infeſti teſtimonia principes ciuitatis.
Idem: quod Siculi, qui antea publice teſtimonium dixerant.
Idem: Apud antiquos & de auditione teſtimonium dicebatur.
Idem: Si teſtimonium aduerſus eum diceret.
T. Liuius ab ur. con. quod falſum aduerſus ſe teſtimoniũ dixiſſet
Idem pro L. Corn. Balbo: Et teſtimonium dixiſſet publice.

DICERE cauſam.

DIcere cauſam, dicere diẽ, dicere ius, dicere ſententiã, dicere legem: modi ſunt dicendi diuerſi, diuerſa ſignificantes. Eſt enim dicere diem, certã diem reo cõſtituere, ut accuſetur. Dicere cauſam eſt, cũ reus accuſationibus reſpondere cogitur. Dicere ius eſt: cum iudex iuſticiam reddit uel miniſtrat. Dicere ſententiam eſt, cũ quis (ut inepte dicunt) uotũ ſuum dat, uel opinionẽ ſuã dicit, Dicere legẽ eſt, qđ præfigere: præſcribere quid opus ſit facto.
Plaut. in Menech. Apud ædiles prælijs factis plurimis peſſimiſq; dixi cauſam.
Teren. in Adelphis: Aduerſum ne illam cauſam dicerem cui uenerem aduocatus?
Cic. pro Sex. Ro. Ame. Ea nos hoc tpe utimur, qui cãm dicimus
Ibid. Cãm dicit is, q. unus relictus ex illorũ nefaria cęde reſtat.
Idem in Verrem: Fuit nundinatio aliqua, & iſti non noua ne cauſam diceret.
Ibidem, Quis non pertimeſcat cauſam dicere dominos.
Ibidem: Cauſa dicta, damnati ſunt.
Cæſar in commen. Orgentorigem ex uinculis cauſam dicere coegerunt: & ſubdit, Die conſtituta cauſę dictionis.
Ti. Liuius ab urbe con. Virgo Veſtalis de inceſto cauſam dixit.
Ibidem Semel cauſam dixit.
Idem de bello Macedonico: Scipio iuſſus dicere cauſam orationẽ magnificam de rebus ab ſe geſtis exorſus eſt.

INDICTA *cauſa.*

Cice.*in* Verrem, In *dicta cauſa in uincula coniecit ſeruos.*

DICERE *diem.*

Plau.*i* A*ſi.* Quē *uideā ęque eē mæſtū, ut quaſi dies ſi dicta ſit.*
Idem in captiuis: His *diem dicam, irrogabo mulctam.*
Cice.pro Milone: *Diem mihi credo dixerat, mulctam irrogarat.*
T.Li.*ab urbe cond.* Ceſoni *capitis diem dicit.*
Ibidem. A*cuſatorem primum uirginum, & Appium rerū deli gum, cum diem Appio Virginius dixiſſet.*
Appius *ſtipatus patricijs iuuenibus in forum deſcendit.*
Ibidem: Rei *capitalis diem Poſthumio dixerunt.*
Ibidem. Rei *capitalis diem dicere.*
Idē *de bel. Ma.* P. S*cipioni Africano duo.* Q. Petilij *diē dixerūt.*
Cicero *pro* T. Annio Milone: *Diem mihi credo dixerat, mulctā irrogarat, actionem perduellionis intenderat.*

DICERE *Ius.*

Ci.*in* Verrem: *Audiſtis ob ius dicendū.* Qu. Varium *dicere pro curatores ſuos iſti centum & triginta milia nummum dediſſe.*
Idem *de prouincijs* Conſularibus: *Emiſti grandi pecunia ut tibi de pecunijs creditis dicere liceret ius in liberos populos, et ſubdit:*
Id *emptum ita uendidiſti, ut aut ius non diceres, aut bonos ciues* Romāos *euerteres. et ſubdit: pſeuerauit ius publicano nō dicere.*
Ibidem. Non *offendebantur homines in eo, ne q; moleſte ferebāt abeſſe a foro magiſtratum, non ius dici, non iudicia fieri.*
Ibidem. *Iſti pecuniam ob ius dicendum dediſſe.*
Plau.*i* Menechmis: *Iuris ubi dicitur dies, ſimul patronis dicitur.*
T.Li.*ab urbe con.* A*ut ius de pecunia credita diceret.*
Idem *pro* Lucio Flacco: *qui anno ante* Romę *ius dixerat.*

DICERE *ſententiam.*

Cice.*in* Verrē: *Mos eſt* Syracuſis, *ut ſi qua de re ad ſenatū re=*

feratur, dicat ſententiam qui uelit, nominatim nemo rogatur
Ibidē: Vt q́ſq́; ętate, et honore antecedebat, ita ſētētiā dixit ex ordine. & ſubdit: Cum *ſurgeret nemo, ne q́; ſententiā diceret.*
Idem ad Atticum: *Nocet interdum reip.* Cato, *dicit enī tanquā in* Platonis *repub. non tanquam in* Romuli *fece ſententiam.*
Idem in Phili. iiii. Vt *ſentētię de ſumma reip. libere dici poſſint.*
Ibi. M*e cōſu. ſētētię ſalutares dictę ſūt, q̄bus ad hāc diē uiximus*
Idem in Philip. xiiii. *qui hoc loco ſententias dicimus.*
Cęlius Ciceroni: *Cōſulem deſignatum primū ſententiam dicētē.*

DICERE *legem.*

Horatius: *Prudens emiſiſti uitioſum, dicta tibi lex eſt.*

DVCERE *ſortem, uitam, ſpiritum.*

Ducere *ſortem, uitam, ſpiritum.*
Ci. *in* Ver. *Sors ducitur.* Quamobrem? *Nemo erat uolūtarius laudator prœture tuę.*
Vergi. *Stat ductis ſortibus urna.*
Ci. *pro lege* Manilia: Cum *ueſtros portus, atq́; eos portus, quibus uitam et ſpiritum ducitis, in* Prędonū *fuiſſe poteſtatē ſciatis.*

DARE *Vitio, crimini,* Vertere *uitio.*

D*Are uitio, uertere uitio, dare crimini, id eſt, quod corruptiſſime dicitur inculpare.*
Plaut. *in* Epidico: *quis erit, qui id uertat uitio?*
Idem in Milite: *Ne quis tibi hoc hodie uitio uertar.*
Teren. *in* Andria: Nunc *q̄ rem uitio dem, quęſo animaduertite*
Cice. *in* Bruto: *quin etiam memini cum in accuſatione ſua* Q. *Gallio crimini dediſſet, ſibi eum uenenum paraviſſe.*

DARE *pignori.*

D*Are pignori, idem eſt quod oppignorare. Sed hic etiam modus dicendi obſeruandus eſt.*
Plau. *in* Moſtel. *Heri? xl. etiam dedit huius q́; pignori.*

DICET *Aliquis, Roget aliquis.*

Dicet aliquis, Roget aliquis, modus eſt dicendi, quo inepte dicunt, Forte aliquis mihi dicat, uel, Si quis me roget.

Cic. *in* Paradox. *quid eſt igitur, quæret aliquis, bonum?*

DEIICERE *oculos.*

Deijcere oculos, celeritatem aliquando ſignificat: aliquando præ pudore ſubmittere.

Cic. *in* Ver. *Si tantulũ oculos deiecerimus, preſto eſſe inſidias.*

DEPONENTIA *paſſiua.*

Nec eſt prętermittendum, eſſe apud perfectos illos autores Deponentia *nonnulla, quę in participijs plerunq; paſſiue ponantur: quorum uel pauca collegi de multis, ut palam ſit nullam aliam eſſe* Grammaticam*, quam modum loquendi, quem aut obſeruare, & imitari neceſſe ſit eum, qui* Latinus *dici cupit, aut ſi id neglexerit, in ſua barbarię contabeſcere.*

Cic. Attico: *Sed ea omnia mihi ſunt patienda.*

Eidem: *Te etiam atq; etiam oro, ut me totum tuendum ſuſcipias.*

Idem pro M. Cælio: *Magnum crimen, uel in legatis inſidiandis, uel in ſeruis ad hoſpitem domi necandum ſolicitandis.*

Idẽ pro Cornelio Balbo, *Huius uirtus pręſens experta atq; perſpecta obtrectatorum uoce læditur.*

Ibidem. *Quiddã de cõmuni cõditione oĩum noſtrum deprecandæ maleuolentiæ cauſa breuiter commemorandum uidetur.*

Ibidem: *Verumtamen uigilijs nocturnis, & concione hominum inſtitutum illud conceptum, atq; meditatum eſt.*

In Antonium: *De laude ſilebo, quę gratiſſima memoria omnium ciuium incluſa: nondum autoritate publica teſtata eſt.*

Idem de ſenectute: *Agro bene culto, nihil poteſt eſſe uſu uberius, ſpecie ornatius, ad quem fruendum non modo non retardat, uerum etiam inuitat, atq; allectat ſenectus.*

Idem in Paradoxis, *An quiſquam in potiũdis uoluptatibus gloria ſe: & prædicatione efferti?*
Plaut. in Bacchidib. *Conſolandus mihi hic eſt.*
Ci. Attico, *Illud ineſt tamen commodi, quod et mihi, & cæteris amicis tuis nota fuit, & abs te aliquando teſtificata tua uolũtas,*
Horat. *Oblitusq; meorum, obliuiſcendus & illis.*

DVM *particula cum expecto conſtructa.*

P*Articula* Dum, *coniungitur ab perfectis illis autoribus nõ uerbo expecto, mira cum elegantia, & pari propemodum concordia, ut facile ſit conſiderantibus iudicare unum illis: atq; eundem fuiſſe dicendi modum.*
Plaut. in Pſeud. *Ne expectetis dum redeam.*
Idem in Caſina, *Ne expectetis dum illi ad eos exeant.*
Teren. in And. *Ergo ne expectatis dum exeat huc?*
Idẽ in Eunu. *Concedã hinc intro, atque expectabo dum ueniat.*
Cic. *Lucio* Luccio: *Sed ad properationem meam quidem intereſt non te expectare dum ad locum uenias.*
Idem in Bruto, *Quid ſcribis te in* Italia *moraturum, dum tibi literæ meę ueniant, ſi per hoſtem licet.*
Eidẽ: De *ſororis aũt tuæ filijs non expectaui* Brute *dũ ſcriberes*
Idẽ Gn. Pompeio: *Nõ expectaui dũ mihi à te literę redderẽtur.*
Idem Attico: *Ego in* Arcana *operior dum iſta cognoſco.*
Ibidem: *Expecta amabo te dum* Atticum *conueniam.*
Ibi. De Aufidio & Palicano *nõ puto te nõ expectare dũ ſcribã.*
Idem in Piſo. *An ego expectem dum de te quinq; et. lxx. tabellę diripantur.*
Idẽ ĩ Ver. *quid expectas, an dũ ab ĩferis ille* Malleolus *exurgat.*
In eũdẽ: Nolite *expectare dũ omnes obeã oratione mea ciuitates.*
Idem in Philip. *Num expectas dum te ſtimulis fodiam?*
Ver. *Quid moror, an mea* Pygmalion *dũ mœnia frater deſtruat*

Vatinius Cice. *Si hoc expectãdũ ſit, dũ totũ bellum conficiatur.*
Cælius eidem. *Saltem dum quid de* Hiſpanis *ſcitur expecta.*
Plancus eidem: *Sciebant enim, et cuius erat conſilium, expectare me ad* Iſaram, *dum* Brutus *traijceret exercitum,*
Brutus eidem: Ego *tibi ut antea ſcripſi, dum mihi a te litterę ueniant in* Italia *morabor.*
Idem eidem: Noli *expectare dum tibi gratias agam.*
T. Li. *ab urbe cond.* Expectare *dum* Conſul, *aut* Dictator *fiat.*
Ibidem Nec *expectent dum a* Roma *legati ueniant.*
Moratus dum milites ad prędam diſcurrerent.
Ibidem. *Moratus dum imperatores conſuleret.*
Ibidem. Expectantes *dum ab hoſtibus clamor inciperet.*
Idem *de bello punico:* Paucos *morati dies dum ſocij uenirent.*
Idem *ab urbe condi.* Nolite *expectare dum fugiant.*
Ibidem. Expectate *dum uobis obuiæ ueniant.*
Idem *de bel.* Ma. Paucos *moratus dies dũ ſe copię aſſequerẽtur.*

DIMINVERE.

D*Iminuere caput, fores, poſtes, modo loquendi illorum ueterum eſt frangere, qui modus memoriæ mandandus eſt ei qui bonæ latinitatis caput diminuere non uult.*
Plaut. *in* Menec. Illi *homini diminuam caput.*
Idem *in* Bacchid. Niſi *mauelis poſtes diminui ſecuribus.*

CAPITIS Diminutio *apud iuriſconſul.*

Sed alia eſt Capitis *diminutio apud iuriſconſultos,* Eſt *enĩ prioris ſtatus immutatio, ut teſtatur* Caius *eo titulo. l.* prima. Antiqui *tamẽ oratores de capite diminuere, et de capite demerę dicebant.*
Cice. *in* Verrẽ: Vnum *hoc aliud.* S. C. *reprehenſum ſecretumq; ẽ, ut quibus ille de capite dẽpſiſſet, ne pecunias ĩ ęrarium referrẽt.*
Ibidem. Hoc *nomine uidiſtis tritici modios de capite eſſe dẽptos.*
Ibidem: Demit *de capite* Medimna. D. C.

Ibidem: Coguntur Aſcrioni id eſt, Pippę dare tantum, quantum erat de capite demptum.
Idem in Topicis: Gentiles ſunt, qui inter ſe eodem nomine ſunt, non ē ſatis. et ſubdit: quorū maiorū nemo ſeruitutē ſeruiuit. Ab ē etiam nunc, qui capite non ſunt diminuti, hoc fortaſſe ſatis eſt.
Cæſar in com. Illud quod deditione ducis, & capitis diminutione ſublatum eſt.
T. Liuius de bello Punico: Sero nunc deſideratis diminuti capite, ab alienati iure ciuium.

DEDVCERE.

Deducere, nota ſunt huius uerbi uaria ſignificata, quę a multis notata diligenter fuere: ſed locus Ciceronis admonet, ut nos quoq; de eo aliquid dicamus, cum deducere inter cętera ſignificet ſponſam, uel amicam domum perducere, & item ſignificat de ſumma demere, uel detrahere. Cicero, qui facetiis ſcatebat, & dictis cum mater. M. Bruti Seruilia Iuniā Tertiam filiam, eandemq; C. Caſſii uxorē ad Cæſarē, qui Mæchus caluus ob adulteriū dicebatur, deduxiſſet. eadēque Seruilia paulo poſt ab Cęſa. precioſum ęre paruo fundū emiſiſſet, Cęſaris libidinē cauillatus circa uerbū Deduco, dicto peracuto proſcidit: Equidem, inquit, quo melius emptum ſciatis, comparauit ſeruilia hunc fundum, Tertia deducta.

INTERDVM deduco ſignificat comitari, ſiue domū pducere.
Teren. in And. Hic nunc non dubitat, quin ſe deducturū neges.
Ouidi. de Pon. At cum Tarpeias eſſes deductus in arces.
Horatius. O carram in triuijs, deducam, nil ſine magno,
Vita labore dedit mortalibus.
Tibul. Tempus erit cum me Veneris præcepta ferentem:
Deducat iuuenum ſedula turba ſenem.
T. L. de bel. Pu. Dictator ſe magiſtratu abdicauit priuatusq; de

noſtris deſcendit, turbę q; ſe immiſcuit, ne deducendi ſui cauſa populum de foro abduceret.

Ibidem. *Tamen frequentes deduxerunt domum.*

QVANDOQVE *id uerbum ſignificat de ratione, uel ſumma aliquid demere (ut diximus) ſiue detrahere.*

Cic. de officijs: *Hęc igitur talia circunſpicienda ſunt in omni officio, & conſuetudo exercitatioq; capienda, ut boni ratiocinatores officiorum eſſe poſſimus, et addendo, deducendoq; uidere, quę reliqui ſumma fiat, ex quo quantum cui q; debeatur intelligas.*

Afri. de Iu. do. l. *Pater deducta pte. iii. reliqua ſibi dos reddatur.*

Idem eodē tit. *Vno pluribusue filijs ſuperſtitibus deducta parte.*

QVANDOQVE Deducere, *ut diximus, ſignificat ſponſam ad maritum, uel amicam ad amantem perducere.*

Cic. in Ver. Actione. iiii. *Hic eſt decimus, ad quem iſte deduxerat* Tertiam Iſidori Mimi *filiam, ui abductam ab* Rhodio *tibicine huius* Tertię *plus etiā quàm* Pippę *plus quàm cęterarum. ac prope dicam tantum apud iſtum in* Siliciensi *prętura autoritas ualuit, quantum in urbana* Chelidonis.

Ouidius de Faſtis.

Cum primum cupido Venus *eſt deducta marito.*

Teren. in Ecyra. *Vt ad paucas redeam, uxorem deducit domum.*

Tibullus: *Vt iuueni primum uirgo deducta marito.*

Hoc *quoq; conſiderandum eſt,* Tertia *filia cum dicitur, nomen proprium, non numeri eſſe, nam id frequens reperitur.*

Cic. in Ver. actione *quinta:* Huc *tertia illa perducta per dolū atq; inſidias a* Rhodio Tibicine. *& ſubdit:* Sit hanc Tertiam *dilexit, ut eam ſecum ex prouincia exportaret.*

Ibidē *actione ſexta:* Sed *eo ipſo tempore cum eſſet in littore* Tertia *illa tua, quàm tecum deportabas, erat in omnium conſpectu.*

Aſco. Pedia. Nam Tertiam Scęuolę *filiam dimiſſam a* Pōpeio *in*

matrimonium duxerat.

Vulpianus *de con.l.* Hęc *conditio:* In *domum mariti deducta ē.*

Scęuola *de donatio.l.* Seia *Sēpronio cū certa die nuptura eēt, an teq̄domū deduceretur, tabulę q; dotis ſignarētur, dōauit tot aureos*

Papinianus *de* Iure *dotiū:lege* Dotis: Nam *ſi minor annis duode cim, ut maior deducta ſit, tunc primum petetur.*

DEDVCERE *item ſignificat quod redigere.*

Catul. Huc *eſt mens deducta tua, mea* Leſbia *cura.*

POSTREMO *omiſſis cęteris in alio ſignificato.* De *ducere ſignificat a uocare, & a propoſito remouere.*

Cicero *in* Cati. Si *impendens patrię periculum me neceſſario de hac animi lenitate deduxerit.*

Idem Terentię: Neq; *legis improbiſſimæ pœna deductus ē, quo minus hoſpitij, & amicitiæ ius, officium q; præſtaret.*

DEFERRE

DEferre *nomē, nō ē proprie accuſare, ſed āte accuſationē apud iudicē, uel magiſtratū aliquē de aliquo crimine denūciare: unde* Delator *dictus eſt, ut clare infra oſtendetur.*

Cicero *in* Verem: Serui *cuiuſdam nomen defertur, is accuſatur ficti teſtes in eū, dantur, rem cūctus ſenatus* Catinenſiū *iudicat.*

Terentius *de bonis poſſeſſis, lege,* Eum *patronum:* Qui *nomen detulit accuſaſſe intelligendus eſt, niſi abolitionem petat.*

Plaut. *in* Aulularia: Ad *tres uiros ego deferam tuum nomen.*

Cic. *pro* Cluen. Atq; *ut intelligatis* Cluentium *non accuſatorio animo, non oſtentatione aliqua, aut gloria adductum: ſed nefarijs inſidijs propoſito ante oculos uitę periculo, nomen* O pinlaci *detu liſſe, paulo ongius exordium cauſa rei demonſtrandæ petam.*

Idem *in* Verrem: Ego *ſic intelligo iudices, cum de pecuniis repetundis nomen cuiuſpiam deferatur.*

Ibidem: Nomen *hominis audaciſſimi detuli.*

Idem pro M.Cęlio: *Niſi iterum eadem de re ſua, familiari abſoluto nomen hic detuliſſet.*

Idem pro Cluentio: *Et clariſſima uoce ſe nomen Opiniaci, ſi interfectum* Marcum Aurium *compeiriſſet, delaturum eſſe teſtatur.*

Ibidem: Nam Cluentius *iudices primum nomen eius detulit.*

Idem quinto Ciceroni: *Paulus noſter cum teſtis productus eſſet in* Sextium, *confirmauit ſe nomen* Vatinii *delaturum.*

Idem in Verrem: *Eiuſdem rei nomen detulerunt,*

Idem Ait. *ſi liceret, nomen abſentis deferre ſe uelle.*

Ibidem: Nuper *cum in* Publium Gabinium *uir fortiſſimus, & innocentiſſimus,* Lucius Piſo *delationem nominis poſtularet.*

Cicero *pro domo ſua:* Nomen Sexti Pompeii detulit.

Idē *pro* Sex. Roſc Ame. qui Sex. Roſc. *nomē deferēdū curauit.*

Idē *pro* L. Mu. Dixi *ī ſenatu me nomē cōſularis cādidati ꝺ̄laturū*

DESCRIBERE, Excribere.

DEſcribere *quid ſignificet omnes norunt, neq; enim nos manifeſta, ac in propatulo poſita uano labore tētamus. ſed latētia, & minus uulgaria, quæ pauci curauere, in lucē proferimus ut hac noſtra induſtria nō inanē oſtentationē uerum aliquā litterariæ reip. utilitatē quęſiſſe uideamur.* Eſt *enim alio dicendi modo deſcribere, & excribere id quod ineptiſſime, ac barbare potius uulgo copiare dicitur uel trāſumere, aut trāſcribere, nouis & inuſitatis uerbis, quę, qui imitātur,* Latinitate *oī penitus īdigni ſunt.*

Cicero Cornificio: *Dicam tuis, ut eum librum ſi uelint deſcribāt.*

Idem Attico: *quin librum ad te mittam, ſi deſcripſerint librarij.*

Eidem: *Poema ineptius, & tamen ſcit nihil, ſed eſt nō inutilis, deſcribo & remitto.*

Eidem. *Dicta eius, & conciones deſcribunt.*

Eidem. *Epiſtolam meam, quod promulgatam ſcribis eſſe, non fero moleſte, quin etiam ipſe multis dedi deſcribendam.*

Ad eundem: Varroni quidem, quæ ſcripſi te autore, ita propero mittere, ut iam Romam miſerim deſcribenda & ſubdit: Scripſi enim ad librarios, ut fieret tuis ſi tu uelles deſcribendi poteſtas.

Idem in Verrem: Quaſi excribendi poteſtatem non haberet.

Idem in Antoniũ: Literas tibi ille mittat de ſua ſpe rerũ ſecũdarũ ſuarum, tu eas lætus proferas, recites deſcribendas etiam des improbis ciuibus.

In Verrem: Tabulas in foro ſumma hominum frequẽtia exſcribo adhibentur in exſcribendo de conuentu uiri primarij.

Idem in Academicis quæſtionibus: qui ſe illa audiuiſſe Romę de Philone, & ab eo ipſo illos duos libros dicerent deſcripſiſſe.

T. Li. ab urbe con. Iuſſi inclytas Solonis leges deſcribere.

Paulus: quemadmodum teſtamenta & c. lege. Omnibus: Quicũq; dederant tabulas teſtamenti inſpicere, uel etiam deſcribere, inſpiciendi, deſcribendi q; poteſtatem facturum ſe prætor pollicetur.

Vulpianus eodem ti. lege, Tabularum: Diem autem, & conſolem Tabularum nó patitur pręter deſcribi, uel inſpici, iccirco ne quid etiam fiat falſi.

DISCEDERE, Recedere à conditione.

Diſcedere, Recedere á conditione, à perſona, à ſtatu eſt, q̃d immutare conditionem, perſonam, ſtatum.

Cic. de officijs: Hoſtis, quem nunc peregrinum dicimus, quãquã id nomen durius effecit iã uetuſtas, à peregrino enim iã receſſit.

Modeſtinus de uſufru. l. Titio: Vſuſfructus inutiliter legari ĩtelligitur, ĩ id tẽpus uidelicet collatus quo à pſona ſua diſcedere ĩcipit.

DARE bibere, Miſcere.

Non multi (ut reor) aduerterunt, quo nam modo proprie, atq; uno uerbo Lati ne dicatur Dare bibere, uel dare potum, quod Græcanico uerbo aliqui improprie Propinare dicunt, cum Propinare proprie præbibere ſit, uel pręguſtare, & id uer

bum diuerſis modis quandoq́; proferatur. Sed nos cum Latine *lo-qui curamus*, Latina *potius adducimus*. *Miſcere igitur præter alia ſignificata uno uerbo id eſt quod duobus uerbis dicitur*. Dare bi bere. *Vtrumq́; tamen elegans.*

Tereti. *in* Andria: *Poſt deinde quod iuſſi, ei dare bibere.*

Cato *de re ruſtica*: Bis *in die id faciet, meridie bibere dato.*

Cicero *de finibus bon. & ma.* Dico *ergo in eadē uoluptate eum qui alteri miſceat mulſum, ipſe nō ſitiēs, & eū q illud ſitiēs bibat.*

Ouidius in Metamorphoſi.

Arripit *Illiaden, qui nunc quoq́; pocula miſcet,*
I*nuitaq́;* Ioui *nectar* I*unone miniſtrat.*

DIFFERTVM, *Confertum*, *Refertum*.

D*iffertū & cōfertū inter ſe differūt*: Nā *differtū, id eſt qđ refertū, utrūq́; enim plenū ſignificat.* C*onfertū uero id ē, quod dēſum. Sed cōfertū & refertū à ſuis uerbis* Refercio & Cō*fercio deſcēdere cōperi.* Differt *autem uerbum non comperi.*

Cicero *pro* P. Sextio: *Meminiſtis tum iudices corporibus ciuium* T*yberim repleri, cloacas referciri.*

Varro *de re ruſtica*: *quo facto non modo non deſiſtunt pugna, ſed etiam conferciunt ſe lingentes.*

DIFFERTVM.

Horatius *in ſermo.* Inde *forum* Appi Differ*tum nautis cauponi-bus atq́; malignis.*

I*dem in epiſtola.* D*iffertum tranſire forum, populumq́; iubebat.*

CONFERTVM, *Confertiſſimū, & Cōfertim aduerbiū*

C*æſar in com.* Vt *nunq̄ conferti, ſed rari, magniſq́; interuallis præliarentur.*

Ibidē: Neq́; *à tāta multitudine cōiecta tela cōferti uitare poterāt*

T. Liuius *de bello Punico*: Alij *ad exitus theatri cōferti obſiſtūt.*

Idē *ab ur. cō.* In *cōfertos* V*ebientes eūtē ferox uiribus trāsfigit.*

Idem de bello punico. Cæteros *confertos in media ualle recepit.*
Ibidem: Deinde *rari in confertos illati.*
Idem de bello Macedo. *Turba conferta iter clauſit.*

CONFERTISSIMVM.

Cæſar *in cõ. qua parte hoſtiũ acies cõfertiſſima uiſa eſt erupit.*
Ti. *Liuius ab urbe condita,* In *confertiſſima turba prope regium* Tribunal *conſtitit.*
Ibid. Eo *ſe in turbam confertiſſimam recipit.*
Idẽ de bel. Pu. *Per cõfertiſſimã hoſtium turbam impetum facit.*

REFERTVM.

T. *Liuius de bel.* Pu. *In agrũ Picenũ auertit iter refertum prȩda.*

CONFERTIM *aduerbium.*

T. *Liuius ab urbe condita:* Cum *confertim* Romani, *ut ſolẽt den ſatis excepiſſent ſcutis.*
Idẽ de bel. Pu. Quo *acrius & cõfertĩ magis utrinq; pugnabatur*
Idem dȩ bello Macedon. *Confertim pugnant & cædunt.*

DARE *negotium.*

DAre *negotium, id eſt quod multi inepte dicunt,* Committere, *modus eſt loquendi feliciſſimi illius temporis, memoriæ cum illis mandandus.*
Cic. *in* Ver. *Dat amico ſuo cuidam negotium, qui tum magiſter erat eius ſocietatis, ut diligenter caueret.*
Saluſtius in Catilina, *Igitur* P. Vmbreno *cuidam negotium dat, uti legatur* Allobrogum *requirat.*
Lentulus Ciceroni: *Permiſſum eſt iis ut dum ipſi uenirent, darẽt negotium qui* Aſiam *obtineant,*
Idem Rufo: Non *habui cui potius id negotii darem, q̃ tibi.*

DARE *pœnas.*

DAre *pœnas, id eſt, quod uulgo dicunt,* Fecit *pœnitentiam: ſed hec modus loquendi obſeruandus eſt.*

Vergilius: *Dabis improbe pœnas.*

Lentulus *Ciæ. Spero celeriter eum pœnas daturum.*

DARE *auribus.*

DAre *auribus, hoc eſt, aſſentari, blandiri.*

Trebo. Ci. *Noli putare mi* Cic. *me hoc auribus tuis dare.*

DARE *ſe in pedes,* Dare *ſe in uiam.*

DAre *ſe in pedes, dare ſe in uiã: modus eſt loquẽdi illorũ ueterũ, hoc eſt pedibus fugam agere, & ad iter ſeparare.*

Poſteri *hunc quoq; modum, ut pleraq; deprauarunt.*

Plaut. *in captiuis,* Me *ne uis dem ipſe in pedes?*

Terenti. *in* Eunucho, *Ego me in pedes, quantum queo, in* Angi*portum quendam deſertum indo.*

Ciæro Terentiæ: *In uiam quod te des hoc tempore, nihil eſt.*

DII *faciant.*

DIi *faciant, optantis eſt, & hic modus loquendi per quam elegans eſt, ſignificatq; id, quod utinam.*

Cicero in Verrem: *Dii faciant ut rei militaris, ut belli mentionem facere audeas.*

DII *meliora.*

DIi *meliora, modus optandi imperfecto ſermone, ſed modus loquendi ita obtinuit.*

T. *Liuius de bello* Macedoni. *Perturbatæ, dii meliora inquit.*

DE *meliore nota commenda.*

DE *meliore nota commenda, modus dicendi illius eruditiſſimi ſeculi.*

M. Curius *Ciæ. Sulpitio ſucceſſori nos de meliore nota cõmẽda.*

Catullus: quiſquis de meliora nota.

DISSIMVLARE

DIſſimulare, *inter cætera eſt fingere, non intelligere quæ dicuntur, uel aguntur.*

Cic. Attico: Itaq; me ipſum commouerat, ſic abſurde & aſpere uerbis, uultu q; reſponderat, diſſimulaui dolens.

AEDIFICARE nauem.

AEdificare nauẽ fere abſurdũ, aut nouum multorũ auribus uidetur, ſẽ tamẽ dicẽdi modus apud ueteres uſitatiſſimus. Plautus in Mercatore: Aedificat nauẽ gerariã & merces emit. Cicero in Ver. Nauẽ uero maximam triremis iſtar pulcherrimã, atq; ornatiſſimã palã ędificatã ſumptu publico ſciente Sicilia per magiſtratũ, ſenatũq; Mamertinũ tibi datam, donatãq; eſſe dico. Ibidem: Legati principes, & publice tibi nauem ædificatam, & priuatim ſeipſos abs te ſpoliatos, expilatos q; eſſe dixerunt. Ibidem: Qui nauis iſtius ædificandę publice pręfuit. Ibidem: Nauem denią; maximam, quam onuſtam furtis in Italiã mitteret, apud iſtos faciendam, ædificandam q; curauit. Eidem: Aedificauerint ne nauem onerariam. Eidem: De tua pecunia conſtare ædificatam eſſe eam nauem. Idẽ pro. l. Mani. qui poſteaq̃ maxĩas ędificaſſet, ornaſſet q; claſſes Cęſar in com. Imperat quos legionibus præfecerat, uti quamplurimas poſſent naues ędificandas ueteresq́; reficiendas curent.

ES, & ADES.

ES, & Ades, indicatiuum & imperatiuum eſt, ſed imperãdi modo ab antiquis uoce es frequentius, quam ſis dicitur, quod iam in deſuetudinem per negligentiam uenit. Terent. in Andria: Ades dum paucis te uolo. Idem in Adel. Modo bono animo es, duces uxorem hanc Reſpondetur, bono animo es inquis? Cice. in ſomnio Scipionis: Quem ut agnoui, corrui, ſed ille, ades, inquit, animo, & omitte timorem. Verg. Huc ades o Galathea. Hora. Si me amas, inquit, paulum huc ades.

EXTRA iocum.

Extra iocum dicebatur à ueteribus, cum quid ſerio nõ ioco dicere ſe uelle dicebãt, modus eſt dicendi pulcherrimus.
Cicero Trebatio: Sed me hercle extra iocum, homo bellus eſt.
Idem Caio Volumnio: Sed me hercle extra iocum ualde mihi tuę literæ facetę, elegantesq; uiſæ ſunt.
Idem pet: Sed hercle mi Pete extra iocum moneo te.

EXACTA.

Exacta dicebantur perfecta.
Horatius: Sed emẽdata uideri, Pulchraq; & exactis nimiũ diſtantia miror.

ESSE curæ, uoluptati ſolicitudini.

Eſſe curæ, eſſe uoluptati, eſſe ſolicitudini, eſſe ſolatio eſſe lętitiæ, eſſe impedimento, eſſe lucro, eſſe damno eſſe ſumpti, eſſe ſaluti, eſſe uſui, eſſe honori, & huiuſmodi loquendi modi, maximam orationi afferunt elegantiam.
Plau. in Ceſtel. Multiſq; damno, & mihi lucro ſine ſumptu eris.
Ibidem: quæ neq; illa illi quicquam uſui fuit.
Varro de re ruſti. Vt domino ſint fructui, ac delectationi.
Cicero in Bruto: Iſtum ipſum quidem inquam Brute dico librum mihi ſaluti fuiſſe.
Ibidem: quod tibi aut nouum, aut tanto uſui poſſet eſſe?
Idem Senatui, populoq; Romano: quod mihi maxime lætitie fuit.
Idem Catoni: Mihi ut in huiuſmodi re tanto bello maxime curæ eſt.
Idem Tironi: Magnæ nobis eſt ſolicitudini ualetudo tua.
Eidem: Cupiditas cęterorum hominum impedimento mihi fuit.
Idẽ pro L. Cor. Balbo: & magno uſui noſtrę Reipu. fuiſſent.
Verg. Non erit auxilio nobis Etholus, & Arpi,
At Meſappus erit.

MITTERE *ſubſidio, uenire auxilio, relinquere prę ſidio.*

M*Ittere ſubſidio, uenire auxilio, & relinquere præſidio, obſeruandum maxime eſt, elegantia non parua inſigne.* C*æſar in com.* L*egiones, quas præſidio noſtris miſerat, & paulopoſt: quos ibi ſubſidio reliquerat.*

EXCLVDI *tempore, aut temporis ſpatiis.*

E*xcluſi tẽpe, aut tẽporis ſpatiis, id qđ nos nouũ modũ introducentes dicimus impeditũ, ueteres illi uno eodemq; modo dixere, quod pauci hactenus (ut arbitror) obſeruauerunt.*

Cic*æ.in* Verrem: A*nguſtijs temporis excluduntur omnes.*

I*dem* A*ttico:* Q*uæ enim ſoluto animo familiariter ſcribi ſolent temporibus his excluduntur.*

I*dem in* Ver. Hi *poſtquam temporibus excluſi, per ſenatũ agere quæ uoluerant, non potuerunt.*

I*dẽ de* O*ratore:* A*ut tẽporibus excluſi, aut uoluntate ſua feriati.*

I*dem: in* V*atinium teſtem :* V*t excluſus miſer puncto temporis ſpoliaretur beneficio, & æquitate legis.*

C*ęſar in com.* N*e* A*nni tempore nauigatione excluderentur.*

I*bidem:* T*empore excluſus non uenit.*

I*bidem,* E*xcluſus diei tempore in poſterum oppugnationẽ differt*

V*ergilius:* S*patiis excluſus iniquis.*

P*õponius de ædil.edic.* S*i tamẽ:* N*õ nocebit emptori ſi ſex mẽſiũ exceptiõe redhibitoria excluſus uelit ĩtra annũ ęſtimatoria agere.*

P*apinianus ad* S*enatuſcon.* T*urpilianum lege: querebatur an il, qui ab accuſatione tempore excluſi eſſent, in* S*enatuſcon.* T*urpilianum inciderent? & ſubdit:* Q*ui pręſcriptione temporis excluſi cauſam adulterijs perferre non potuerunt.*

I*dem de* D*ecurionibus: lege, ſparij:* S*i, præſcriptione temporis excluſus fuerit: non tenebitur.*

P*aulus de inof.te.l.* S*i proponas:* I*dẽ q; erit ſi tẽpore excluſus ſit.*

Iulianus de bonis libertorum: lege, Si libertus: Si non petierit bonorum poſſeſſionem tempore excluſus, uel repudiauerit.

QVid ſit ex ſententia, & ex animi ſententia, ex animo: tri to fere dicendi modo in promptu eſt, idq; ſignificat, quod ex uoluntate, ex deſiderio, ex iudicio. Sed aliqui noue & ineptæ (omiſſa eiuſmodi elegantia) ad uotum dicunt. Præter ſententiam autem. i. quod contra uoluntatem uel opinionem, uel deſiderium.

Ex ſententia.

Plaut. in captiuis: Si reueniam huc ex ſententia.

Idem in Mercatore: Nocte hac quieui non ſatis ex ſententia.

Teren. in Ecyra. Spero hanc rem euenturam nobis ex ſententia.

Cicero. Furuio: Si non iſta ex ſententia eſſent confecta.

Idem de officijs. Non enim falſum iurare peierare eſt, ſed quod animi tui ſententia iuraris.

Sal. i Iug. Nã me quidẽ ex animi ſentẽtiæ nulla oratio lędere pőt.

Cic. in Acad. quæſtio. Conſcendens nauem ſapiens, num cõprehenſum animo habet, atq; perceptum, ſe ex ſententia nauigaturũ?

Idem de na. deo. Multa oraculis declarantur multa uaticinationibus, multa ſomnijs, multa portentis, quibus cognitis, multę ſęre res ex hominũ ſentẽtia, atq; utilitate partæ, multa ẽt picula depulſa ſunt

De Sententia.

Ci. Attico: Quid ſentis igitur? Nihil niſi de ſententia tua.

Eidẽ: Scribãtq; ad Cęſarẽ me quicquid fecerim de ſua ſñia feciſſe.

Idem in Verrem: De conſilij ſententia iudicaras.

Ibidem: Eos ſine conſilij ſententia a ſupplicio liberauit.

Ibidem: Et de conſilij ſententia Mamertinis ſe frumentum nõ imperare pronunciat.

PRÆTER ſententiam, & aduerſus animi ſententiam.

Plautus in Mer. Omnia mihi euenerũt hodie pręter ſententiam.

Ibidem: Vt ne litiges aduerſus animi ſententiam.

Ex Animo.

Cicero in Piſonem: Equidem dicam ex animo quod ſentio.
Idem Atti v: Te cuiam alienum hominem amem ex animo.
Idem Cornificio: Huic tu libro maxime uelim ex animo, ſi minus gratiæ cauſa ſuffragere.
Catullus: Atq; id ſyncere dicat, & ex animo.

MEA ſententia, Manere in ſententia.

Mea ſententia, manere ĩ ſententia de ſententia deducere, ſententia deſiſtere, in ſententia eſſe, et huiuſmodi elegãtiſſimi dicendi modi obſeruandi præcipue ſunt.
Cice. in Bruto: quẽ uero extet, et de quo ſit memoriæ proditum eloquẽtẽ fuiſſe, et ita eẽ habitũ. Primus ẽ M. Co. Cethegus, cuius eloquẽtiæ eſt autor, et idoneus quidẽ mea ſententia. Q. Ennius.
Idem Atti. Plane hoc mihi explices uelim, in primis maneas ne in ſententia, ut mittam ad eum quæ ſcripſi, an nihil neceſſe putes.
Eidem: quid enim noſtri optimates (ſi qui reliqui ſunt) loquẽtur? an me aliquo præmio de ſententia eſſe deductum?
Idẽ in Academicas quæſtio. Cœpit hortari, ut ſentẽtia deſiſterẽ.
Idẽ Atti. Me miſerũ q̃ oĩa eſſem in ſententia, ſi nobis animus, ſi conſilium, ſi fides eorum, quibus credidimus, non defuiſſet.

Quot dicendi modi, quamue elegãter, et appoſite ab hoc nomine Aetas, quaſi candidiſſimi riuuli a quodã latinitatis fonte deducantur: quorum nonnullos hauſi infraq; deſcripſi, ut ad manum ſint imitatoribus.

ACTA ætas.

Plautus in Trinummo: Mihi quidem ætas acta eſt.
Cice. de ſenectute: Sed honeſte acta ſuperior ætas, fructus præbet autoritatis extremos.

EXACTA ætas.

Terẽ. ĩ Adel. Nũc exacta ætate hoc fructu pro labore ab ijs fero (odium.

Cicero de Oratore, Aetate exacta indigem liberum lacerasti.
Idē de ſenectute: Cū eſſet in exacta ętate in agris eoſq; colere.
Idem in Verrem: Patri exacta ætate.
Ibi. Hoc tantum exacta ętate laboris, itineris q; ſuſcepit.
T. Li. ab urbe con. Venerabilis uiri, & exactæ iam ętatis.
Ibidem: Aetatis iam exactę Camillus erat.

AFFECTA ætas.

Cice. de oratore. Q. Mutij ianua & ueſtibulum, quod in eius infirmiſſima ualetudine, affecta q; iam ętate, maxima quotidie frequentia ciuium, ac ſummorum hominum ſplendore celebratur.

SENECTA ętas.

Plaut. Trinūmo: Hic ille eſt, ſenecta etate qui factus eſt puer.
Idem in Mercatore, Senecta etate ſcortari ſenes.
Idē in Aulu. quem ſenecta etate ludos faciat haud merito meo.

PROVECTA etas.

Cice. in Tuſculanis: Ex iis igitur hora octaua, que mortua eſt, prouecta etate mortua eſt.

PRAECIPITATA etas.

Marius Cice. An quod adoleſcēs preſtiti, cū ēt errare cū excuſatione poſſim, id nūc etate precipitata cōmutē, ac me ipſe retexā?

ADVLTA etas.

Cice. in Verrem: Adulta etate filius.

CONFECTVS etate.

Vergi. Confectum etate parentem. (bus pepererunt.
Ceſar in commen. Non etate confectis, nō mulieribus, nō infanti

INGRAVESCENTE etate.

Cice. de amicitia. Immutari etiam mores hominum ſepe dicebat, alios aduerſis rebus: alios etate ingraueſcente.

INEVNTE, & ab ineunte etate, & ab adoleſcentia.

Ci. pro L. Cornelio Balbo: Et ab ineunte etate, relictis ſuis, re-

bus omnibus, nullius periculi expertem fuiſſe.
Idẽ pro Deio. *Quibus ille ſtudijs ab ineunte ętate ſe imbuerat.*
Idem ĩ Vatinium *teſtem:* At*q́; illud tenebricoſiſſimum tempus ineuntis ætatis tuæ patiar latere.*
Idẽ pro.l. Mani. *Ineũte adoleſcẽtia maxĩ ipſe exercitus ĩpera.*
SIC *etiam dicitur, Ineunte* Vere, Aeſtate, Hyeme.
Ci. *de officijs:* Ita*q́; ineunte* Vere *in ijs, quę relicta ſunt &c.*
Idem: Ineunte æſtate ſi ſcepit, media æſtate confecit.
Idẽ ĩ Anto. *Cũ ab ineunte ætate res maximas gerere cœpiſſet.*
Idem de amici. At*q́; earum rerum exemplum & ſimilitudinem capiebat ineuntis ętatis.*
Idem pro lege Mani. *Sed meæ uitę rationes ab ineunte ętate ſuſceptæ prohibuerunt.*
Cęſar in commen. Duas *legiones in citeriorem* Galliam *nouas conſcripſit, & ineunte ęſtate in interiorem* Galliam *qui deduceret* Q. Pedum *legatum miſit.*
Idem pro rege Deiotaro: Commendationem*q́; ineuntis ætatis ab impietate & a ſcelere duxerit?*

VIVERE *ętatem.*

Plautus *in* Amphit. Eo *modo, ut profecto uiuas ætatem miſer.*
Cic. *in* Cato. *ma. de* Neſtore: Tertiã *enĩ ętatẽ hominum uiuebat*

DEGERE *ętatem, & uitam.*

Plautus *in* Ciſtellaria: Quia *ego illum mihi unum exoptaui, qui cum ætatem degerem.*
Cic. *pro* P. Sylla: Vt *cum* Lentulo, & Catilina, & Cetego *fœdiſſimã uitã, & miſerrimã, turpiſſima morte propoſita degeret.*
Idẽ pro Roſ. *Per ſe liceat innocẽti amicorũ opibus uitã ĩ egeſtate degere.* Ibidem: Inter *feras ſatius eſt ætatem degere.*

AGERE *ętatem.* (*agendum*

Plaut. *in* Tri. Vtra *in parte plus uoluptatis ſit uitæ ad ætatem*

Ibidem: Cuncti *qui ætatem egerunt caſte, conueniant.*
Idem in Milite: *Vbi pulcherrimus egi ętatem, inde abeo.*
Idem in Bacchid. Hic *noſtra agetur ętas.*
Idem: Si non meam ætatem egiſſet hodie ſtultu uiueret.
Cicę. Trebatio: *qui domi, aut per inſidioſa loca iturus, aut ętate confectus, ętatem agerent.*
Cicę. in Bruto *de* Theophraſto: *Cum percunctaretur ex anicula quadam, quanti aliquid uenderet, & reſpondiſſet illa, atq; addidiſſet hoſpes non potes minoris, tuliſſe eum moleſte, ſe non effugere hoſpitis ſpeciem, cum ętatem ageret* Athenis.

EXIGERE *ętatem.*

Plau. in Trinummo: Dedi *meam gnatam, qua cum ætatẽ exigat.*
Idem in Ciſtellaria: V*num amare, & ętatem cum illo exigere.*
Ibidem. T*ecum uiuere uult, atq; ętatem exigere.*
Idem in Milite: T*ecum ut, ętatem exigere liceat.*

SIC *etiam in paſſiuo, degitur uita, & uiuitur uita dicitur.*

Cicę. de fini. bon. & mal. E*a uita, quę ex ſummo bono degitur.*
Ibidem: Beatā *autem uitam eam ſolam, quę cum uirtute degatur.*
Idem de Officijs: V*iuere arbitror, & eam quidem uitam, quę eſt ſola uita uocanda.*
Idem in V*errem: quo tutiorem uitam ſeſe meo pręſidio uicturos eſſe arbitrentur.*

EX *uſu.*

EX *uſu eſu eſſe, hoc eſt quod conducat, quod expediat, quod utile ſit.* Modus *eſt elegans dicendi.*
T*erentius in*Eunucho: A*d omnia hęc, magis oportunus, nec magis ex uſu tuo nemo eſt.*
Idem in Hea. N*ũc ait periculũ ex alijs facito, tibi qđ ex uſu fiet.*
P*lautus in* Mercatore: V*erum non ex uſu modo eſt.*

EDORMIRE *crapulam, Indormire cauſe, Exhalare, crapulam.*

E Diſcendus & hic elegans dicendi modus. Edormire cum accuſatiuo, Indormire cum datiuo, quos princeps bonarum literarum. Cicero uno eodemq; loco concluſit.

Cice. in Philip. Edormi crapulam inquam, et exhala: an faces ad mouende ſunt que te excitent tante cauſe in dormientem?

Plau. in Rudente: Vt edormiſcam hanc crapulam, quam potaui.

Idem in Moſtellaria: Omnemq, obdormiui crapulam.

Idem in Amph. Pauliſper mane dum edormiſcat unū ſomnum.

Terent. in Adel. In angulū ailquo abeā, atq; edormiſcā hoc uilli.

Cice. in Ver. quōdā ēt A promani conuiuij crapulā exhalaſſent.

EXTRAHERE *diem, Iudicium.*

E Xtrahere diem, extrahere iudicium, eo loquendi modo priſci illi uere Latinitatis proceres utebantur. cum diem, uel iudicium trahi in longum, aut differri ſignificare uolebant.

Ceſar in cō. Catonem uero acerrime repugnātem, et priſtina cōſuetudīe dicēdi mora dies extrahētē, ut ſui ratio abſētis hēretur.

Ibidē: Sic, triduū diſputationibus, excuſationibusq; extrahitur.

Ti. Liuius ab urbe condita: Cunctando extraxerant diem.

Idem de bello Punico: Extracta tamen autoritatibus ſenorum per aliquot dies res eſt.

Idem ab urbe condita: Res in annum extrahitur.

Ibidem: Extractum in tertium annum bellum eſt.

Ibidem: xtracta u raq; res in conſulum aduentum eſt.

Idem de bello Punico: extrahi remlin ſuum aduentum iuſſit.

Idem ab urbe condita, quibus cū extrahi eſtatē poſſe crederent.

Ibidem, Etrahi tamen diutius certamen potuiſſet.

Paulus ad exhiben. legē, Si optione intra certum tempus data iudicium extractum eſt in id tempus, quo fruſtra exiberetur.

ECCE cum Tibi conſtructum.

ECcæ, huic aduerbio fere ſemper Cicero, & alij eius ſeculi. Latinitatis principes, Tibi addiderunt: Vt Eccæ tibi, q̃d adhuc Romani uulgo obſeruant.

Cic. ad Atticum: Epiſtolam cum à te timide expectarem ad ueſperam (ut ſoleo) eccæ tibi nuncius pueros ueniſſe Romam.

Ad eundem, Cum hec maxime ſcriberem, eccæ tibi Seboſus.

Ad eũdẽ: Miſerã ad te. ix. Calẽ. exẽplũ epiſtole Balbi ad me, et Ceſaris ad eũ eccæ tibi, eodẽ die Capue literas accepiãQ. Pedio

Eidem, Eccæ tibi, & Bruti, & tue litere.

Ouid. de arte: Eccæ tibi ſimilis.

Cicæ. de officiis: Eccæ tibi, qui rex populi Roma. dominuſq́; omnium gentium eſſe concupierit.

Idem pro Cluentio: Eccæ tibi eiuſmodi ſortitio.

ESSE malo: Eſſe bono.

Cicero pro Cluentio, Poſtremo id, quod maximo malo ille cauſe fuit, hoc ipſo in loco, quaſi reus ipſe eſſet ſedebat.

Ouid. de Nuce, preda malo Polydore fuit tibi.

Cic. pro Milone: Itaq́; illud Caſſianum, cui bono fuerit in his perſonis ualebit.

ESSE numero, & Haberi numero.

ESſe numero, & haberi numero

Varro de re ruſtica, Minus ſe putant deſpici: atq́; aliquo numero haberi à domino.

Cic. in Philip. Homo nullo numero, nihil illo contemptius.

EXCEPTO.

EXcepto quod: modo hoc loquendi utebantur antiqui in eadem ſignificatione, qua preter quam.

Ouidius de Ponto.

In quibus, excepto quod adhuc utrunq́; ualemus.

Nil me præterea quod iuuet inuenies.

Horat. *Exce pto quod non mecum eſſes cætera lętus.*

ÆSTIMARE *litem.*

INuidi etiam ſępenumero in eum modum loquendi, quo probatiſſimi quiq; autores uſi ſunt. Æſtimare enim litem et litis ęſtimatio frequenter apud eos dictum, quod cum diligenter rimatus eſſem comperi Aeſtimare litem eſſe uidelicet, dum controuerſa res inter aliquos erat, et iudicis: uel alterius arbitrio reus cōdēnabatur, ut tantū ſolueret, quanti ipſe legitime ęſtimaſſet. quandoq; etiam capitis lis ęſtimabatur, ut infra oſtenditur.

Cice. in Ver. De litibus ęſtimatis. Gn. Dolobellę pecunię redactę.

Ibidem: De litibus ęſtimatis Gnei Dolobellę.

Ibidem: Sextertijs decem & octo lis ęſtimata eſt.

Ibidem: quod de pecuniis repetundis lis æſtimata ſit.

Cęſar in comm. Arbitros inter ciuitates dat, qui litem ęſtiment, pœnamq; conſtituant.

Paulus de ſolutionibus, lege, Stichum. Si poſſeſſor corpus, aut litis ęſtimationem pręſtitit, ea res tibi proderit.

Aſconius pedianus: quid eſt rerum fieri, niſi apud Prętorem legibus interrogari? Cum enim in ius uentum eſſet, dicebat Accuſator apud Prętorē reo, Aio te Siculos ſpoliaſſe. Si tacuiſſet, lis ęſtimabatur ut uicto. Si negaſſet, petebat à magiſtratu dies inquirendorum eius criminum, & inſtituebatur accuſatio.

Idē: Lis ęſtimata ſit, hoc eſt pecunia de qua is fuit, et propter q̄ cōdemnatus eſt, in ſummā redacta, quę de eius rebus exigeretur.

Idē: Ita ſe habet, ut ſi conuictus reus ſit, atq; damnatus, pecuniā reddat ęſtimata lite, hoc eſt in pretium redactis omnibus furtis, quam ſummam pecunię proſcriptis eius bonis ſectores arrabant.

Neratius depoſiti: Si fideiuſſor pro te apud quem depoſitum ē, in litis ęſtimatione damnatus ſit, rem tuam fieri.

Idem eodem tit. l. item a iudice æſtimari debere.

Iulianus de actione rerũ amotarum l. Si propter res amotas ego cum muliere, & lis æſtimata ſit, an actio ei dãda ſit? & ſubdit. Reſpõdit, qui litis ęſtimationẽ ſuffert, emptoris loco habẽdus eſt.

Cic. pro Clo. P. Sepamio Sæuolę litem eo nomine eſſe ęſtimatã.

Ibidẽ: quibus dã iatis de pecuniis repetundis lites eſſent ęſtimate

AESTIMARE Capitis.

Cice. pro Cluen. Pugnatum eſt, ut lis hæc capitis ęſtimaretur.

EVELLO, facit euelli, non euulſi.

EVello, in pręterito apud bonos autores euelli facit: non euulſi, ut aliqui recentiores uoluerunt.

Cicero pro P. Sextio: qui in concione palam dixerint nunquam ſe euelliſſe M. Catoni.

Idem in Verrem: Crucem, quę etiam nunc ciuis Romani ſanguine redundat, quę fixa eſt ad portum, urbẽ q; ueſtram, reuelliſtis.

Ibidem: Gorgonus os pulcherrimum cinctum anguibus reuellit atq; abſtulit.

Vergi. Non patris Anchiſæ cineres, Maneſue reuelli.

Idem: Telumq; alta ab radice reuellit.

Idem: Et quos Sidonia uix urbe reuelli Rurſus agam pelago.

Cicero in Verrem: Tum illa ex patellis & turibulis, quę uellerat ita ſorte in aures poculis illigabat.

Plautus in Amphi. Nę ego homo infelix fui, qui nõ alas ĩteruelli.

Cicero de Oratore: Omnem eorum importunitatem ex intimis mentibus euelliſſet uis orationis tuę.

Ouid. de Amo. Prima iugis tauros ſupponere colla coegit,
Et ueterem curuo dente reuellit humum:

EXTRA, abſq;.

ADuerti Extra Abſq;, eleganter poſita eſſe loco Præter: quod iam pridem ab omnibus paſſim.

Plaut.in Amphi. Nemo extra unum te.
Terẽtius ĩ Phor. Neq; cognatus extra unã aniculã quiſq̃ aderat.
Idẽ ĩ Ecyra: quã fortunatus ſum ceteris ĩ rebus, abſq; una hac.
Cice.in Cati. Nemo eſt extra iſtam coniurationem proditorum hominum, qui te non metuat.
Idẽ in Verrem, De te Ceacili iam me hercle hoc extra hanc contentionem, certamenq; noſtrum familiariter tecum loquar.
Idem Mario, Extra ducem paucoſq; preter ea, de principibus loquor, reliqui primum in ipſo bello rapaces.
Varro de re ruſtica: Preterea extra familiam debuit dicere Villicum & Villicam.
Cic.pro do.ſua: Ciuis eſt nemo tãto ĩ populo, extra cõtaminatã illã et cruẽtã P. Clodii manũ qui rẽ illã de meis bonis attigerit.
Titus Liuius ab urbe condita: Ipſos, libroſq; eorum, & coniuges uendendas, extra filias quas nupſiſſent.
Ibidem, Calatinos: Sabatinos, extra quam qui eorũ: aut ipſi, aut parentes eorum apud hoſtes eſſent, liberos eſſe iuſſerunt,
Ibidem Extra hanc multitudinem Hiſpanorum obſides erant.
Ibidem, Extra predam quatuor milia deditorum habiti.

ECQVID, & Ecque.

ATtendant queſo bonarum literarum ſtudioſi, uel ad minima queq; diuini illius, eruditiſſimiq; ſeculi. Nuſquam enim tota magis elegantia uerſatur, quã apud has paruulas clauſulas quibus quaſi clauiculis compacta Latinitas ſuſtinetur.
Ec particula à nullis (ut reor) Grammaticis tractata, multa cum uenuſtate interrogat. Eſt enim per modum quendam loquendi in latinitatem inducta
Plautus ĩ cap. Rogo Philocratẽ ex Alide, ecquis oĩũ nouerit?
Idẽ ĩ Ru. Heus ecquid ĩ Villa eſt? ecquis recludit? ecquis prodit?
Idẽ in Sti. Dũ pcunctor portitores ecque nauis uenerit ex Aſia.

Idem in captiuis, Percunctabor ecquis adoleſcentem nouerit?
Idē in Mercat. Ecquā aduexiſti tuę matri ancillam A Rhodo?
Teren. in Eunu. Ecquid nos amas de fidicina hac?
Idē in Eunu: O populares, ecquis uiuit me hodie fortunatior?
Cicero ī Verrē. Negotiū dat illis ſuis comitibus nequiſſimis, tur piſſimiſq; hominibus, ut uideant, & inueſtigent ecque Virgo ſit, aut mulier digna, quāobrē iſte Lampſaci diutius commoraretur.
Idem: Nulla ui retineri, nullo periculo probari poſſe, quo minus experirentur, ecquid apud eos querimonię ualerent antiquiſſimorum, fideliſſimorum ſociorum?
Idē Attico: quod quęris, ecque ſpes pacificationis ſit, quātum ex Pōpeii multo & accurato ſermone perſpexi, ne uolūtas quidē eſt
Ibidē: A Curione uelim ſcire, ecquid ad te ſcriptū ſit de Tirone?
Idem in Academicis, Ecque poterit in agnoſcendo eē diſtinctio?
Idem in Vatinium teſtem: Deinde interrogares, ecquoſnā alios poſſet nominare?
Cice. Attico: quęſo, ecquod tantum malum putas, quod in mea calamitate non ſit?
Eidē: Ecquis unq̄ tā ex amplo ſtatu, tā in bona cauſa, tātis facultatibus ingenii, cōſilii, gratię, tātis pręſidiis bonorū oīum cōcidit?
Vergilius ecquid in antiquam uirtutem, animoſq; uiriles.
Et pater Aeneas, & auunculus excitat Hector?
Idem: Ecque nam puero eſt amiſſę cura parentis?
Catul. Ecquid nam in tabulis patet Lucelli, expenſum?
T. L. ab urbe condita: Ecquid ſentitis uos quirites?
Idem de bello Punico: Reſpōdent, ecquis latini nominis populus deſciuerit ad nos? deinde ecquis homo ex quinq; et. xxx. tribubus ad Annibalem transfugerit?
Ibidem: Ecquos legatos ad Annibalem Romani miſerint de pace? Ecquam deniq; mentionem Romę factam eſſe?

Idem ab urbe condi. Ecquid *præſidii unquam habueris? ecquem in caſtris conſulem? ecquem exercitum iuuentutis.*
Ibidem: Ecquis *ſequeretur eorum.*
Idẽ ĩbel. Ma. *Percõtatus eſt, ecquã anũ* Ebutiã ex Aueto *neſcet?*
Cicero pro lege Manilia? *Ecquã putatis ciuitatem pacatum fuiſſe quæ locuples ſit?*
Idem pro Cluen. *Videamus ecquid aliud iudiciũ, quod pro* Cluento *ſit, proferre poſſimus.*

EXAVDIRE.

QVanta bone deus confidentiã multos, & eos non omnino in latinitate ſpernendos cœpit in compoſitione huius uerbi Exaudio? Putant enim & pro cõperto habent differentiã eſſe ĩter illud, & Audio: Nã audire ſimpliciter dixi, Exaudiri aũt quod auditur, admitti credunt, ut ſi dicas: Oraui ut meas cudiret preces, at ille nõ modo id libenter fecit uerũetiã eas exaudiuit. quã differentiã, & ſi à multis fieri plerique intelligunt, non tamen (quod ſciã) uera eſt, quin potius idem omnino utroque uerbo ſignificari, q quas ĩfra ſcripſi autoritates legerit, liq̃do deprehẽdet. Cicero ad Senatum de reditu ſuo: Vt qua uoce te Romule poſt urbem conditam conſul uſus eſſet pro uniuerſa Republica apud eos ſolum, qui eius, uocem exaudire poſſent.
Verg. Hinc exaudiri gemitus, & ſæua ſonare uerbera.
Ibidem: Hinc exaudiri gemitus, iræque leonum:
Vincla recuſantum, & ſera ſub nocte rudentum.
Idem: Vox quoque per lucos uulgo exaudita ſilentes.
Idem: Sine extrema pati, nec iam exaudire uocatus.
Idem: Hinc exaudiri uoces, & uerba uocantis, Viſa uiri.

Ouidius in Metamorphoſi.

Pyrame reſponde, tua te chariſſima Thisbe.
Nominat, exaudi, uultuſque attole iacentes.

Ibidem: Tibi Neſſe biformis,
Dicimus exaudi, nec res increpe noſtras.
Ibidem: Non exauditi rubuerunt ſanguine Vatis.
Ibidem: At in ędibus ingens
Murmur erat, uoceſq; hominum exaudire uidebar.
Horat. Fingere cinctutis non exaudita Cethegis.

AEdere, præter alia ſignificata, quæ nota ſunt, modos occultiores habet loquendi. Dicitur enim Aedere ſpiritum, quod eſt agere animam. Aedere ſcelus, quod eſt perpetrare. Aedere ſtragem, quod eſt facere. Aedere nomen, quod eſt dare: Aedere ſonos, id eſt, proferre: Aedere librum, hoc eſt publicare.

AEDERE ſpiritum.

Cice. in An. Cuius in cõplexu libẽter extremũ uitę ſpiritũ ędiderim.

ÆDERE ſcelus.

Ibidem: Poſtea quod ſcelus, quod facinus parricida non ędidit?
Idem pro Pub. Sextio: Tamen illi ſceleri, quod in me illorum immanitas ędidit, haud ſcio an hoc recte proximum eſſe dicam.
T. Liuius ab urbe condi. Si quicquam ſceleris, quod homo in homines ędere poteſt, non prętermiſit.

ÆDERE ſtragem

T. Liuius ab urbe condi. Tantoq; maiorem ſtragem ędidere, quam inter hoſtes ędiderant,
Cicero ad Atticum: Cum is meo nomine ad inuidiam uteretur, Di immortales, quas ego pugnas, & quantas ſtrages ędidi?

ÆDERE nomen

T. Liuius ab urbe condi. Vt redimendi poteſtas fieret, iuſſi nomina ędere & cum. cc. ferme ęderent, Senatuſconſultum factum eſt ut legati eos Carthaginenſibus redderent.
Idem de bello Macedonico: Aedit nomina eorum, quibus conuentis opus eſſet.

Aedere ſonos.

Ouid. in Ibin: Sedit in aduerſo nocturnus culmine Bubo: Funereoq; graues ędidit ore ſonos.

Vergilius: Vix hæc ędiderat cum effuſis imbribus atra Tempeſtas ſine mora furit.

Aedere librum.

Cicero de Diuina. Vnum librum Diogenes ædidit, eius auditor duos Antipater.

Idem de Fato: In iis libris, quos de diuinatione ædidi.

Idem Attico: Vt me roget, ut Annales ſuos emendem, & ędam.

Cicero pro P. Sylla: Non occultaui, non continui domi, ſed deſcribi ab omnibus ſtatim Librariis, diuidi paſſim, & peruulgari, atq; ædi Po. Ro. imperaui.

Aedere ſcriptum.

Cicero in Verrem: Aede mihi ſcriptum, qđ Argenti in prouincia Sicilię pararis. & ſubdit: Nec ſcriptũ habeo, nec poſſum ędere.

Aedere prælium.

T. Liuius de bel. Mace. Regia ſtatio atrociſſimum pręliũ ędebat.

Idem ab urbe condi. Memorabile illud ædidit prælium.

Aedere clamorem & pugnam.

Ibidem: Aedidit clamorem, ut auerteret etiam pugnãtiũ animos.

Ibidem: Maior quam pro numero hoſtium ęditur pugna.

Aedere munus gladiatorium.

Ibidem: Ad munus gladiatorium ędendum rediit.

Aedere oracula.

Cicer. de Diuina. Sed quod caput eſt, cur iſto modo iam oracula Delphis æduntur?

Ibidem: Oracula ędere putes.

Aedere ignem.

T. Liuius de bel. Mace. Aeditus ab Annibale ex cópoſito ignis ẽ.

Aedere annos.

Ouidi. de arte: Dum licet, & ueros, etiam nunc aeditis annos.

Aedere cędem.

T.L. ab urbe con. Deinde multa iam ędita cede ſeneſcit pugna.

Aedere ſignum

Ibidem: Aedito e ſpeculis ſigno.

Aedere exempla auaritię, & ſeueritatis.

Cicero Attico: Aede exemplũ ſeueritatis tue.

T. Li. ab urbe con Cũ multa auaritię fœda exempla ederentur.

Aedere riſus.

Cicero Attico: Miros riſus uos edere, cum ille ignarus ſui comitatus repente aperuit lecticam, & pene illi amore, ego riſu corrui.

Aedere fœtus.

Cice. de Ora. Subacto mihi ingenio opus eſt, ut agro non ſemel arato, ſed nouato & iterato, quo meliores fœtus poſſit, & grandiores edere.

Aeditiſſimum.

T. Li. ab urbe condita. Aeditiſſimam urbis partem ſcandunt.

Aedere Iudicium.

Cice. pro P. Sylla: Sed tamen abs te Torquate quero: cum iudicatus tuus inimicus eſſet, & eſſet eius rei frequens ſenatus, & recens memoria teſtis tibi meo familiari, & contubernali, prius ēt edituri iudicium fuerint.

EST quod. Nihil eſt quod.

Qvod multi, ē opus, nō eſt opus, nō oporteret, nō expedit, aut quid oportet; bonis alioqui uerbis, ac Latinis, ſed nō ita aptis, aut appoſitis dicunt: perfecti illi Latini, ē quod nihil eſt quod, aut non eſt quod, aut quid eſt quod, dicebant.

Plau. in Aul. Iam ad te reuertor, nam eſt quod uiſam domum.

Teren. in Heaut. Nam nihil eſt quod moremur diutius.

Idem in Eunucho. Nihil eſt quod dicas mihi, querebam alium.

Cic.Torquato: Nihil eſt quod pro malis temporũ moleſte feras.
Idem Terentię: De familia liberata nihil eſt quod te moueat.
Idem Trebonio Epiſtolę copioſæ, & ſuauiter ſcriptæ, nihil eſt quod multa reſpondeam.
Idem pro Sylla: Quare nihil eſt quod ex tanto comitatu uirorum ampliſſimorum me unum abſtrahat.
Idem Attico: De ſerpiraſtris cohortis meę nihil eſt quod doleas.
Eidem: Si nondum profectę ſunt, nihil eſt quod ſe moueant, quoad perſpiciamus quo loci ſit res.
Idem: de Britannicis rebus cognoui ex tuis litteris nihil eſſe, nec quod metuamus, nec quod gaudeamus.
Idem in L. Piſonem: Nihil eſt quod me inuites.
Idem Attico: De Apuleio quid eſt quod labores?
Ibi. Tullium ſcribam nihil fuit quod appellares.
Eidem: Nihil eſt ſcilicet quod de Cotta cogitemus.
Idem ad Lentulum: Dignitatem quidem illam conſularem forti & conſtantis nihil eſt quod cogitemus.
Idem Q. fratri: Nihil eſt quod uereare, ego enim ne pilo quidem minus te amabo.
Idem de natura deorum: Tum Cotta, ſi, inquit liber Antiochi noſtri, qui ab eo ad balbum nuper miſſus eſt, uera loquitur, nihil eſt quod Piſonem familiarem tuum deſideres.
Idem in Verrem. Nihil erit quod me agente arbitretur iudicium ſine magno multorum periculo poſſe corrumpi.
Idem Terentię, Excruciat me ualetudo Tullię noſtrę de qua nihil eſt quod ad te ſcribam.
Idem Q. fratri: de eius eruditione quod labores nihil eſt.
Idẽ Tironi: Nihil eſt quod feſtines, ne quicq̃ cures, niſi ut ualeas.
Brutus & Caſſius Antonio: Quando conſul arma minetur, quorum fiducia nihil eſt quod nos terreas.

Verg. in Buco. Si ad uitulam ſpectes nihil eſt q̃d pocula laudes.
Idem: Nihil eſt quod dicta retractem Ignaui Aeneadæ.
Papinianus de captiuis, lege. quod ſi ſecus: Nihil eſt quod de ſecundis tabulis tractari poſſit.
Cice. Q. fratri: Trebatium meum quod iſto admiſceas nihil eſt.
Idem Teren. In uiam quod te des hoc tempore nihil eſt.
Teren. Non eſt quod te deterream.
Hora. Non eſt quod multa loquamur.
Cic. in Verrem: Cohortem autem Metelli, quam uocas, quid erat quod corrumperet?
Pomponius de operibus lib. I. A duobus, Nihil eſt quare nõ detur.

EXCIPERE.

EXcipere quid ſit, cum a uulgari, publicaq́; ſignificatione diſceſſeris, multos incognitum eſſe arbitror, quod mihi ſatis uideor inueſtigaſſe, nec paruo, nec inutili labore. Eſt enĩ Excipere, quod cauere, aut pręſcribere, ut inferius notata clarius oſtendent.
Varro de re ru. In emptionibus iure utimur eo quod lex præſcripſit, ĩ ea re alij plura, alij pauciora excipiũt. Quidã n. pretio facto in ſingulas oues, ut agni chordi duo pro una oue annumerẽtur, et ſi cui uetuſtate dentes abſunt, itẽ binę pro ſingulis, ut procedant.
Ibid. Aliter dico, atq; fiet, q̃ Capras ſanas, ſanus nemo promittit, nũq̃ enĩ ſine febre ſunt, ita q́; ſtipulantur exceptis paucis uerbis.
Cic. ad. Q. fratrem: Cum nominatim lex exciperet: ut ad templum, monumentum q́; capere liceret.
Idẽ de le. Qua in lege cũ eſſet, neue aurũ addito, q̃ hũane excipit.
Idem pro Clu. Quapropter in omnibus legibus, quibus exceptum eſt, de quibus cauſis, aut magiſtratũ capere non liceat, aut iudicẽ legi, aut alterum accuſare, hęc ignominię cauſa prętermiſſa eſt.
Idem pro Corn. Balbo: Quorum in fœderibus exceptum eſt, ne quis eorum a nobis ciuis recipiatur, q̃d ſi exceptio facit ne liceat.

ibi neceſſe eſt licere. Vbi eſt igitur exceptum fœdere Gaditano, ne quem populus Romanus Gaditanum recipiat ciuitate, & ſub dit. Exceptum eſt, inquit, fœdus ſiquidem ſacro ſanctum eſt.
Idem in partitionibus oratorijs: quęrenda etiam ratio, ſi qua pote rit inueniri, quare non ſit exceptum, aut iniqua lex.
Idem de arte rhetorica. Nam & prętoriis exceptionibus multæ excluduntur actiones.
Ibidem. Poſtulat is, qui cum agitur, a prętore exceptionem, extra quàm in reum capitis præiudicium fiat: hic is, qui agit iudicium purũ poſtulat: ille qui cum agitur exceptionem addi ait oportere.
Idem de l. Agra. Aut ita lex diligẽter perſcripta demõſtrabitur, ita tñ unaquaq; de re, ita quod oportuerit exceptũ ut minime conueniat qcq̃ in tam diligenti ſcriptura prętermiſſum arbitrari.
Ibid. Atq; hoc lex nuſquã excipit, non omnia ergo ſcriptis; ſed quędam quæ perſpicua ſint, tacitis exceptionibus caueri.
Idem in Academicis: quibus poſtulant ut excipiantur hæc inex plicabilia, Tribunum aliquem cenſeo adeant, a me iſtam exceptio nem nunquam impetrabunt.
In Verrem: quod lege excipiuntur tabulę publicanorum, quo mi nus Romam deportentur.
Ibidem. quid ſi eiuſmodi eſſe hęc duo fœdera populorum Iudices doceo, ut Tauromimitanis nominatim cautum et exceptum ſit fœ dere, ne nauem dare debeant. Mamertinis in ipſo fœdere ſanctũ, atq; pręſcriptum eſt, uti nauem dare neceſſe ſit.
Idem de diuinatione: Si iudices id quod Epaminondas ait legis ſcriptorẽ ſenſiſſe, adſcribat ad legem, et addat exceptionem hanc.
Idem in epiſt. Nam dum uolunt iſti lauti terra nata, quę lege ex cepta ſunt, in honorem adducere, fungos & Heluelas ita condiunt ut nihil poſſit eſſe ſuauius.
Vitruuius: Et ideo quod precioſę ſunt, legibus excipiuntur, ut a

domino, non a redemptore repræſentetur. Marcellus ad legem Iuliam repetundarum, lege, Prima Cum excipit lex, à quibus li cet accipere, a ſobrinis, propiorue gradu cognatis ſuis, uxoreue. Victorinus hęc declarare uidetur in Rhetorica Ciceronis. Tranſ lationem, inquit, intelligamus formam eſſe ſtatus, ſcilicet legalis: Præſcriptionem uero eandem apellari poſſe, et eandem exceptio nem, ſed ab oratoribus in iure autem præſcriptionem dici ipſum propoſitum ius. Exceptionem autem, cum ius ipſum propoſitū ad uerſus ſe actor alius excipit, interpoſita aliqua conditione.

ETiam affirmantis aduerbium cuius loco fere omnes aliud aduerbium, Ita ponunt: ueluti e teterrimo carcere aſſerendum eſt, & in uſum Latinitatis reuocandum.

Cic. pro Roſcio Co. Si nō quo modo Tabulas conficis? ſi etiam, q̄obrē cum cętera nc̄ia in ordinem referebas, hoc nomen triēnio amplius, qd̄ erat in primis magnum, in aduerſariis relinquebas?

Idem de Academicis quęſtionibus: quaſi aut etiam, aut non, non modo uerum eſſe, ſed neceſſarium.

Idem pro Planco: Cui cum reſpondiſſem me e prouincia decedere, etiam me hercle, inquit (ut opinor) ex Africa.

Atq; geminata & triplicata.

EAdem fere calamitas ut prope interiret, accidit geminatę, & interdum triplicatę particulę atq; quę interdum maxi mam affert gratiam orationi inſerta.

Tibel. Atq; tubas, atq; arma ferunt ſtrepitantia cœlo audita.

Hora. Atq; herbas atq; incantata lacertis Vincula.

Catul. Ne ueſtrum ſcabra tangat rubigine nomen.

Hæc atq; illa dies, atq; alia, atq; alia.

Vergi. Atq; deos, atq; aſtra uocat crudelia mater.

Idem: Atq; hinc atq; illinc humeros ad uulnera durat.

Idem: Atq; Getę, atq; Hebrus, atq; actius Orithya.

Aequi boniq; facio.

AEqui boniq; facio, ideſt in bonam partem accipio: certum modum eſſe loquendi non rationem nemo negare poteſt. Terentius in Andria: Cęterum equidem iſtuc Chreme æqui boniq; facio.

Tit. Liui. ab urbe condi. Ne ſerpat Latinis contagio eius mali, nos æqui bonięꝙ facimus.

Cicer. Attico, Tranquilliſſimus autem animus meus, qui totum iſtud æqui boniq; facit.

Eximere.

EXimere, apud ueteres illos autores pręter alia ſignificatu eſt, quod extrahere, effodere, eruere.

Cato de re ruſtica: Ficos & oleas altero modo inſerit. Quod genus aut ficum, aut oleam eſſe uoles, inde librum ſcalpro eximito. Ibid. In amphorā muſtum indito, & corticem oppicato, demittito in piſcinam, poſt. xxx. diem eximito, totum annum muſtum erit. Ibidē: Ollam ſtatuito cum aqua, ubi occipiet feruere, pauliſper demittito unū manuplum, feruere deſiſtet. Poſtea occipiet feruere. pauliſper demittito, uſqꝫ admodū dū quinqꝫ numeras, tū eximito. Vitru. Sequitur ordo de Lapidicidis explicare: de quibus et q̄drata ſaxa, et cementorū ad ędificia eximuntur copię, et cōparātur. Ibidem: Cum ædificandum fuerit ante bienn um, ea ſaxa, non hyeme, ſed ęſtate eximantur.

Ibidē: Sed hęc omnia, quę mollia ſunt, hanc habent utilitatē: quod ex ijs ſaxa cum ſunt exempta, in opere facillime tractantur.

Alphenus de Pub. lege, Cęſar: Cum inſulę Cretę Cotorias locaret, legem ita dixerat. Ne quis pręter redēptorem poſt Idus Martias cotem ex inſula Creta fodito, neue eximito, neue auellito. & ſubdit. Cōſulebatur num contra legem poſt Idus Martias ex inſula Creta cotes exemptę uiderentur.

AES alienum, tuum, meum, patris, filij.

AEs alienum id certe eſt, quod dicimus debitum. Sed modum dicendi antiquum notare debemus, quo dicebant, æs alienũ tuũ, ęs alienũ meũ, æs alienum patris, ęs alienũ filij. quę ſi bene inſpexerimus, contraria eſſe uerba ſignificato reperiemus, et tamen dicendi talē eſſe modũ, non rationē ullam fateri cogemur. Nam ſi ęs alienum, quomodo meũ? Si meum quomodo alienum? Cice. Attico: Si quid ęri alieno meo ſuperabit?

Idem in Philip. Etenim quę res egeſtati, & ęri alieni tuo pręter mortem Cęſaris ſubuenire potuiſſet.

Paulus de iure dotium, lege, Profectitia, Suum ęs alienum ſuſceptum dum filiusfamilias eſſet, paterfamil. as factas exonerauit.

Iabolenus de ſtatu liberis, lege, Sticum, Sticus liber eſto, quando æs alienum meum ſolutum, creditoribus meis ſatisfactum fuerit.

Cice. Attico: Aes alienum faciendum puto.

Idem pro P. Sylla: Publij Cincii prædiis uenditis, æs alienum eiuſdem diſſoluiſti.

Ibidem: Cuius æs alienum uidemus iudices, non libidine, ſed negocii gerendi ſtudio eſſe contrafactum.

Idem in Philippicis, Patri perſuaſit, ne ęs alienũ filii diſſolueret.

Idē Mario: Maximum aũt ęs alienum ampliſſimorum uirorum.

Paulus de in rē uer. l. Si filiusfa. fænus filii, ęs alienũ patris eſt.

Pompo. de Peculio, lege, Peculium: Si ęre alieno dominico, exhauriatur Peculium ſerui.

Iabolenus de priuilegiis Creditorum, lege paterfamilias: In omni ære alieno: quod aut patris, aut filij fuerit.

T. Li. ab ur. cō. Cũ Publius ob æs alienũ paternũ nexũ dediſſet.

Fac eſſe, Fac potuiſſe fac uelle.

FAc eſſe fac potuiſſe, fac uelle, & facito, ac eiuſmodi, modus eſt loquendi ueterum illorum: idq; ſignificat, quod illiterati

dicũt, Ponamus ꝗ̃ ita ſit, ponamus qđ ita fieri potuerit, ponamus quod ita uelis. Aut ut aliqui ſe elegantius dicere putant, Poſito ita ſit, quod ita ſit, uel ponamus ita eſſe, quo quid eſt uulgarius, aut rudius? Hęc ergo barbaries omnino excludenda eſt, introducendaq́; uera latinitas per hos ueros, proprioſq́ dicendi modos.

Cic. in Philip Fac potuiſſe, quod eſt aliud beneficium latronum?

Ibi Hoĩem perditiſſimum, ſed fac ita non eſſe, num Latine ſcit?

In ſecunda Philippica, Eum tu occideres? fac potuiſſe.

Idẽ ĩ Phi. xiii. Facite hoc meũ cõſiliũ legiões nouas nõ ĩprobare.

Idẽ At. Me fac poſſe tuto, multi. n. hortantur num etiã honeſte?

Eidẽ: Nã liberalibus quis potuit in ſenatũ non uenire? fac id potuiſſe aliquo modo, num ẽ cũ ueniſſemus, libere potuimus ſnĩam dicere?

In Tuſculanis fac totum dolere corpus.

Ibid, Sed fac ut iſti uolunt, animos non remanere poſt mortem.

Ibidem: fac animum ſic interire ut corpus.

De diuinatione: fac dare deos, quod abſurdum eſt, quid refert, ſi accipere non poſſimus?

In Verrẽ: fac ita eſſe, tamen hoc ferendum nullo modo eſt.

De oratore: Sed fac eſſe: nihil ſupereſt.

Idem de natura deorum: fac eſſe diſtentum cœlum?

Cleantes in quibuſdam pulcherrimis carminibus: Illo felici ſeculo in Latinum uerſis. Ducor parens, celſiq́; dominator Poli, quocunq́, placuit, nulla parendi mora eſt:

Adſum impiger. fac nolle, comitabor gemens: maluſq́ patiar qđ licuit bono: Ducunt uolentem fata, nolentem trahunt.

Ferre ad cœlum.

FErre ad cœlum, modus eſt loquendi Romano more, ſcilicet tantum aliquid laudare, ut laudibus quaſi ad cœlũ feratur. Cicero in Verrem: Iuuant me hæc preclara nomina artificum, que iſti ad cœlum ferunt.

Idem Furnio: *Propterea feſtinatio abducet à tantis laudibus, qui bus te omnes in cælum iure, & uere ferunt.*
Idem de Oratore: *que tu uerbis ad cælum extuliſti.*
Idem Attico: *Scribis enim in cælum ferri.*
Idẽ ad eq. Ro. *quẽ uirtutis gloriã cũ ſũma laude exulit ad celũ.*
Horatius: *Que uos ad celum fertis, rumore ſecundo.*

Ferre in oculis, habitare in oculis.

FErre, & eẽ in oculis, modus eſt loquendi. quo ualde dilige re, et diligi ſignificetur. Habitare ãt in oculis per translatio nem eſt ita frequentẽ et aſſiduum eẽ, ut quaſi in oculis habitetur.
Cicero ad quintum fratrem: *Balbum in oculis fero*
Idem de reſponſis Aruſpicum: *Ferebant in oculis hominem.*
Idẽ Tiro. *Nã iſti duo ui x ſunt digni, quibus alteri Oſcnã, alteri coſſutianarũ tabernarũ fundamẽta credas, te (ut dixi) fero ĩ oculis*
Idem in Antonium: *Nam Trebellium ualde iam diligit, oderat cum ille tabulis nouis aduerſabatur, iam fert in oculis.*
Terentius uerbũ Fero dimiſit in Eunucho: *rex te ergo in oculis.*
Cicero ad Atticum: *itaq; publicanis in oculis ſumus.*
Gratis inquis uiris. Senſimus.
Cicero pro Plan. *Feci ut poſtea quotidie preſentem me uiderent, habitaui in oculis.*
Idem Attico: *Viſum eſt hoc mihi ad multa quadrare, preſentem me uiderent, habitaui in oculis.*

FRVGI.

FRugi à fruge dicitur, quod indeclinabile eſt: compoſitũ tamen cum Bono antiqui quandoq; ponebant, ut utrunq; dicerent. & ſeruus frugi, & ſeruus bone frugi.
Plau. in Pſeudolo: *Cupis me eſſe nequam, tamen ero frugi bone,*
Vulpianus ad legem Aquiliam, lege, Inde Neratius.
Sed ſi bone frugi ſeruus intra annũ mutatis moribus occiſus ſit.

Idem de quibus rebus ad eundem iudicem eatur, lege, Si quis ſeruum: Intereſſe fructuary uidetur bonæ frugi ſeruum eſſe.

INfiniti pene dicendi modi à ueteribus illis Latinitatis conditoribus à uerbo Facio deducti ſunt. quorum & ſi aliqui multa notauerint, nos longe plurima collegimus, quæ in uſum publicum facere iudicauimus.

Facere delitias.

Plautus in Menechmis: Eia delitias facias?

Facere damnum, pro eo quod dicimus damnum pati.

Plautus in Mercatore: Non miror ſi quid damni facis aut flagitij
Cicero in Bruto: Damnum enim illius immaturo interitu res Ro. Latinæ q; literæ fecerunt.
Idem in Ver. Quid ſi docebo iudices eos qui. cccc. milia modi. lucrifaciunt, damnum facturos fuiſſe?

Facere facinus, & ſcelus.

Plau. in Bac. Atridæ duo fratres dicūtur feciſſe facinus maximū
T. L. ab urbe con. Qui alienis manibus peſſimum facinus facere.
Cicero de Oratore: Scelus eos nefarium facere dicunt.

Facere iratum.

Cicero de Oratore: Cum iratum aduerſario Iudicē facere uellet.

Facere flagitium.

Plautus in Mercatore: Ait flagitium & damnum feciſſe.

Facere ſtipendia.

T. L. ab urbe con. Centuriæ, quę ſine armis ſtipendia facerent.
Ibidem: qui ſtipendia pedibus propter paupertatem feciſſet.

Facere prælium.

Cæſar in com. Paruulis equeſtribus prælijs ad aquam factis.

Facere ſacrificium, & ſacra,

Cic. in Bruto. Licet aliquid ēt de M. Popilij ingenio ſuſpicari, q cū conſul eſſet, eodē q; tempore ſacrificiū publicū cū lena feceret.

T.Liuius ab urbe condi. quidnam tu hoſpes paras, inquit, mœſtum ſacrificium (ut dicunt) facere?
Ibidem: qui ſacra publica populo Romano faceret.
Ibidem: Caſtius eum ſacra priuata facere.
Ibidem: Illi ſacra quædam in monte Albano, Lauinoq; uobis facienda tradiderunt.
Ibidem: Dedicata eſt a T.quintio duumuiro ſacris faciendis.
Idem de bello Puni. Ne ſolenne ſacrum in monte faceret.

Facere æs alienum.

Idem ab urbe condita: Aes alienum feciſſe.

Facere teſtamentum.

Cicero de Oratore: Ac ſi tanquam in procinctu teſtamentum faceret ſine libra atq; tabulis.

Facere finem.

Plautus in Aſinaria. Sermoni iam finem face tuo.
Teren. in Phorm. Iam finem faciam dicendi mihi: peccandi cum ipſe de ſe finem non facit.
Cicero pro Gn. Planco: Nam iſtius uerbi quouſq; poterat eſſe inuidia? datus eſt tibi ille, condonatus ille, non facis finem, ferre non poſſumus.
Idē in Ver. Difficile eſt.n.finē facere precio, niſi libidini feceris.
Idem in Rullum: Finem feci offerendi mei.
Cæſar in com. Finem properandi facit.
Ibidem: Neq; prius finem ſequendi fecerunt, quàm muro oppidi appropinquauerunt.
T.Li. Finem tandem certaminum facerent.
Hircius in com. Maxime uellem, inquit, homines ſuæ petulantiæ nimię, quam libertatis aliquando finem feciſſent.
Ibidem: Cum iam Cęſar exiſtimaſſet hoſtes pulſos, deterritoſq; finem laceſſendi facturos.

Facere fidem.

Cicero in Catil. Fidem faceret oratio mea.
Idem in L. Piſonem: Nō facies fidem ſcilicet cum hęc diſputabis
Idem de Oratore: Fidei faciendæ cauſa.
Ibidem: In locis, quos ad fidem orationis faciendā adhiberi dixit.
Idem in Horten. Meo autem iudicio ita eſt maxima ī ſenſibus ueritas, ſi & ſani ſunt, & ualentes, & oīa remouentur, quę obſtāt & impediunt. Itaq; et lumen mutari nolumus: et ſitus earū rerū, quas intuemur, et interualla, aut contrahimus, aut deducimus, multaq; facimus uſq; eo dum aſpectus ipſe fidem faciat ſui iudicij.
Idem Attico: An mihi nutus tuus non faceret fidem?
Eidem: Quod niſi fidem mihi feciſſet.
Idem pro T. Annio milone: Nudauit ſe in ſanctiſſimo templo, quoniam uita talis, & ciuis, & uiri fidem non faciebat.
Idem in Catilinam: ut quoniam auribus ueſtris propter incredibilem magnitudinem ſceleris minorem fidem faceret oratio mea.
Idem in Bruto: Credit iis, quæ dicuntur, qui audit oratorem, uene putat, aſſentitur, probat, fidem facit oratio.

Facere ludos.

Cicero ad Quintum fratrem. quanta tandem pecunia penderetur. ſi omnium nomine quicunq; Romæ ludos facerent. Idem Attico: Ludos facere abſens molebat.

Facere ſcriptum,

T. Li. ab urbe con. Neq; eius accepi nomen, quod ſcriptum faceret, tabulam poſuiſſe, & iuraſſe ſe ſcriptum non facturum, quàm aliquando antea deſiſſe ſcriptum facere arguit Macer Licinius.

Facere dolorem, & luctum.

Cicero Attico: Nulla medicina tam facit dolorē, quā que ſanat.
T. Li. de bello Macedonico: Audita clades, ſimul pauorem, ſimul luctum ingentem fecit.

Facere caſtra.

Cicero Catoni, in Lycaonia caſtra apud iconium faceret. & ſubdit: Apud oppidum caſtra feci.
Gn. Pompeius Lucio Domitio: Neq; caſtra propter anni tempus & militum animos facere poſſum.
Cęſar in com, Caſtra facere conſtituit.
Hircius in com. Ad aquam fecit caſtra.
Ibidem: Loco excelſo fecit caſtra.
Ibidem: Ibi caſtra ducentarum legionum fecit.

Facere periculum.

Plautus in Ciſtellaria, Face ſemel periculum.
Teren, in Andria: qui ſcis ergo iſtuc, niſi periculum feceris.
Cęſar in cō. Vt in ęquum locū deſcenderēt, legionūq; pericula facerent.

Facere conuitium.

Modus eſt loquendi, quo ſignificatur contumeliis quem laceſſere. Et quod inepte dicunt: Dicere illi iniuriam.
Plautus in Moſtel. Sic & præſenti tibi facit conuitium.
Idem in Bacchid. Vt ne clamorem hic facias, nec conuitium.
Idem in Merca. Male mihi precatur, & facit conuitium.
Teren. in Adel. Non feciſſe erit melius hic conuitium.
Cic. pro Clu. Conuitiū C. Iunio iudici quęſtionis maximū fecit.
Idem Attico: Cato aduolat, cōuitium Piſoni cōſuli mirificū fecit.
Ouidi. ad Corinnam: quid queror, & toti facio conuitia cœlo?
Sabinus in epi. pro Helena: nec faciā ſurdis cōuitia fluctibus ulla
Vulpi. de iniuriis, & famoſis libellis, lege, Iniuriarum: Feciſſe cōuitium nō tm̄ is uidetur, qui uociferatus eſt: uerū is quoq;, qui conuitauit ad uociferationē, & paulo ſupra: Conuitium autem dicitur, uel à conatatione, uel à conuentu, hoc eſt à collatione uocū.
Caius eodem, lege: Si plures ſerui aliquem ſimul cęciderint, aut conuitium alicui fecerint, ſingulorum proprium eſt maleficium.

Facere naufragium.

Cic.Tironi: *Qui cupide profecti ſunt, multi naufragia fecerunt.*

Facere promiſſum.

Cic.de Offi. *Vt reddere depoſitum, etiam ne furioſo facere promiſſum, & in eodem: Promiſſum potius non faciendum, quã tam tetrum facinus admittendum fuit, & ſubdit: Ergo promiſſa non facienda nõnunquam, & ſubdit: Facere promiſſa ſtare conuentis reddere depoſita, commutata utilitate fiunt, non honeſta.*

Facere iter.

Cicero pro Gn. Planco: *At ego cum caſu diebus ijs itineris faciendi cauſa decedens e prouincia, Puteolos forte ueniſſem.*

Idem Senatui populoq; Roma. *Iter in Ciliciã nõ facere inſtitui.*

Idẽ de diui. *Cũ duo quidẽ Arcades familiares iter una facerẽt.*

Ibid. *Eudemũ Cypriũ familiarẽ ſuũ iter in Macedoniã facientẽ.*

Idẽ Catoni: *Cũ exercitu luſtrato iter in Ciliciã facere cœpiſſem*

Idem in Ver. *Iter per Siciliam facere uoluerat.*

Gn. Pomp. Lucio Domitio: *Pręſidia Curionem, quæ in Vmbria, & Tuſcia erant, contrahere, & ad Cæſarem iter facere.*

Cæſar in com. *Iter caute, diligenterq; faciat, perſcribit.*

Facere turbas.

Plau. in Bacchid. *Tantas turbellas facio.*

Cic. in Verrem. *Maximas in iſtius caſtris feciſſe turbas dicitur.*

Facere uerbum & uerba.

Verbum, & uerba facere, modus eſt loquẽdi, ſignificans id quod loqui: id enim eſt Non multa uerba faciam, & nõ multa loquar, ſed ita tunc loquebantur.

Quid autem inter ſe diſcrepent, ex inferioribus autoritatibus plane uideri poteſt: nam facere uerba, loqui et explicare uerbis rem ſignificat: Facere uerbũ eſt uix loqui, muſſare, uel pauca proferre.

Plaut. in Aſina. *Neq; ullum uerbum faciat perplexabile.*

Ibidem. Verbum hercle facere non poteſt.
Ibidem. Haud uerbum faciam.
Idem in Bacchid. Verbum nullum fecit.
Teren. in Andria: Nunquam cuiquam noſtrum uerbum fecit.
Cice. pro Sexto Roſc o Amerino. Non me hercle uerbum feciſſe.
Ibidem: Deq; ea ſocietate neminem eſſe, qui uerbum facere hoc tempore auderet.
Idē in Bru. Cū eſſet relictus a cęteris, et uerbū facere non poſſet.
Idem in Piſonem quacunq; de re uerbum facere cœperatis.
Idem in Philip. Ne uerbum quidem auſus eſt facere.
Idem Gn. Plan. Verbum nemo facit.
Idem pro Au. Cluentio: Cum ille uerbum omnino in hac ipſa cau ſa facere nullum potuerit.
Idem pro. P. Q Sed omnino uerbum facere conari.
Idē in Ver. Ipſi illi tui conuiuę, conſiliarij et conſcij uerbū facere nō audebāt, et ſubdit: Nā anteq̄ uerbum facerē de ſella ſurrexit.

Facere uerba.

Plau. in Aulu. Sic uerba hic facio, quaſi negocij nihil fiet.
Ibidem: Nunc uerba ne facias ſoror.
Idem in Stico: Multa ſcio facienda uerba.
Idem in Milite: Vt multa uerba facit?
Idem in Perſa: Verba quidem haud indocte fecit.
Idem in Rudente, Verba facimus, it dies.
Cic. Attico: At me exiſtimaris ad manendum eſſe propenſiorem, quod plura in ea parte uerba fecerim.
Idem pro P. Q Neq; tamen iam multa uerba faciam.
Idem pro L. Man Et ex hoc ipſo loco permulta idem contra legem uerba feciſti.
Idem in Philip. quod Tribuni plebis uerba fecerunt, ut ſenatus Calen. Ianuarij haberetur.

Idem in Verrem, quod ego in ſenatu q́, quanta uerba feciſſem.
Idem pro domo ſua: qui conuentu bonorum uirorum uerba de ſalute mea fecerant.
Horatius: Verba facit Leno.
T. Li. ab urbe condi. Multa de Hieronymi fide uerba fecerunt.
Idem de bello Puni. Pauca uerba facienda ſunt.
Vulpia. de petitione hære. l. Item: Conſules uerba facere de his.

Facere iuſta.

Plautus in Ciſtellaria. Poſtquam ille uxori iuſta fecit.

Facere copiam.

Idem in Aſina. Vt ſibi amanti facerem argenti copiam.
Ibidem: Feci enim ei quod orauit, mei copiam.
Idē in Cap. Gratiā hēo tibi, cū copiam iſtā mihi, et ptātem facis
Idem in Perſa: Vt tibi recte conciliandi facerem copiam.

Facere medicinam.

Idē: Si medicus ueniat, qui huic morbo facere medicinā poteſt.
Cic pro P. Quintio. Medicinę faciendæ locus non erit.

Facere Iudicium, facere autoritatem.

Plau. in Ciſtellaria: Mi ſpectatores facite iudicium.
Cic. pro lege Man. De quo homines uos, id quod maxime facit autoritatem, tanta & tam pręclara iudicia feciſtis.

Facere lucrum.

Plau. in Mercatore: Lucrum ingens facio.
Idem in perſa: Recte rem gero, & facio lucrum.
Ibidem: Vnde tu pręgrande lucrum facias.

Facere coniecturam.

Idem in Caſina: Ego hanc de me coniecturam domi facio.
Cic. in Ver. Ex quibus coniecturam facere de omnibus poſſitis
Ibidem. Vos rogarem ut coniecturam faceretis.
Ibidem: Verum ut ex uno de cęteris coniecturā facere poſſitis.

Facere rem diuinam.

Plautus in Curc. Poſtq̃ rem diuinã feci uenit in mentem mihi.
Cato de re ru. Eam rem diuinã, uel ſeruus, uel liber facito
Cicero in Verrem: Res illum diuinas apud eos deos in ſuo ſacrario prope quotidie facere uidiſti.
T. Liuius ab urbe condi. Rem diuinam facere.
Idẽ de bello Mace. Res diuinas facere maioribus hoſtijs iuſſerũt.
Hircius in com. Poſtero die diuina re facta.
Plautus in Rudente: Furtum ego uidi, quid faciebat.

Facere rem.

Hora. Is ne tibi melius ſuadet, quam ut rem facias, rem ſi poſſis recte: ſi non, quocunq; modo rem.

Quanti facere.

Hora. Septimius Claudius mirũ intelligit unus. quãti me facias.

Facere officium.

Idem: Officium facis, tu poſcis filia.
Mecum facere, ſecum facere, una facere, nobiſcũ facere, modi ſunt loquendi, a paucis (ut reor) notari ſignificant enim id quod mecum ſentire, quo loco multi inſulſe ponunt, pro me facere.
Cic. pro P. Sylla. L. caſſium dixerũt cõmemoraſſe cũ cęteris Antoniũ ſecũ facere et ſubdit: quid tũ? Caſſius ſi reſpondiſſet idem ſentire, et ſecũ facere Syllã: tñ mihi nõ uideretur in hũc id crimi noſum eſſe debere, et ſubdit: Nõ reſpõdit, tamẽ una facere Syllã.
Idem in Partitionibus: Defenſor autem ad ea, quæ propoſuit, ęquitate nitatur, & ea cauſa ſecum facere fateatur.
Idem pro Aulo Cęcinn. Rem & ſententiam interdicti mecum facere fatebatur, uerbo me excludi dicebat.
Ibidem: Nam uerba ipſa ſponſionis facerent mecum, ſi uellem diligenter attendere.
Ibid. Cũ uideatis autoritatẽ ſapiẽtiſſimorũ hoĩum facere nobiſcũ.

Hora. Et ſapit, & meaum facit, & Ioue iudicat ęquo.
Idem: Meaum facientia iura.

Facere uerſus.

Hora. Paupertas impulit audax, ut uerſus facerem.

Facere ſumptum.

Idem: Pro quæſtu ſumptum facit.
Varro de re ruſt. Nemo enim ſanus mente debet uelle impenſam ac ſumptum facere in cultura, ſi uidet non poſſe refici.
Cic. pro lege Manilia: Non modo ut ſumptum faciat in militem, nemini uis affertur.

Facere uitium.

Cice. in Topicis, Si ędes ex ſe corruerunt, uitiumue fecerunt.
Labeo locati & conducti, lege, quod ſi etiam huius domus mercedem, quę uitium feciſſet, deberi putat.
Vulp. de dã. íf. l. finita: Si ſpatia inter uitioſam p̃tẽ intercedant, et ea q̃ uitiũ nõ fecit, et ſubdit: Si inſula adiacens domui uitiũ faciat.
Vitruuius: Si uenti frigidi ſunt, lædunt: ſi calidi, uitiant: ſi humidi, nocent ijdem faciunt uitia pauimentis.
Hircius in com. Vigilia ſecunda propter multitudinem telorum, Turris ignea, quæ noſtra fuiſſet ab initio, uitium fecit, uſq; ad Tabulatum ſecundum, & tertium.

Facere iniuriam.

Plau. in Rudente: Faciet nemo iniuriam.
Cicero in Verrem: quid diceſ? id quod dictitas iniuriam tibi feciſſe ueram? & ſubdit. Cum maximam. C. Verres iniuriam fecerit, & ſubdit. At cum tibi. C. Ver. fecit iniuriam.
Idem in. L. Piſo. Facio iniuriam fortiſſimo uiro mortuo.
Hora. Luctandum in turba, facienda iniuria tardis.

Facere impetum.

Cic. Catoni. Armeniũ regẽ in Capadocia impetũ eſſe facturum.

Idem pro

Idẽ pro.l.Mã. Sȝ ĩ exercitũ ueſtrũ clarũ atq; uictorẽ ĩpetũ fecit

Idem pro Publio Sextio: Impetum faciunt in Fabritium.

Idẽ pro Tito Annio Milone: Statim complures cum telis ĩ hunc faciunt de loco ſuperiore impetum.

Facere contumeliam.

Vt uideam omnes modum loquendi ab illis optimis eius ętatis au toribus diligentiſſime fuiſſe ſeruatum, et ſi quid eſſet ab aliquo id ętatis uiro docto interuerſum, ſtatim eſſe exploſum, legem Ciceronem, qui Philippica tertia reprehendit Antonium, qui contumeliam facere dixerit. quid eſt porro, inquit, facere contumeliam? quis ſic loquitur? & ſubdit. Nonne ſatius eſt mutum eſſe, q̃ quod nemo ĩtelligat dicere? et paulo poſt. Pręter duos uos loquitur iſto modo nemo. quis ſic loquitur? ait: non quis ſic eſt locutus? Nã ueteres ante Ciceronem, Facere contumeliam, aliquando dixerunt.

Plau. in Aſinaria. Tu contumeliam alteri facias, tibi nõ dicatur?

Cato: In hac contumelia, quę mihi per huiuſce domi petulantiam factum itur

Videtur ergo Cice. ętatem ſuam emendate loquentẽ notare antiqores alias carpere, et q̃ſi poſteris pręſcribere, ut politiorẽ et abſterſã à ueteribus q̃ſi rubigĩe mũdiorẽ, ſue etatis modũ imitẽtur.

Facere modos.

Teren. in argumento Andrię, Flaccus Claudij filius modos fecit tibijs paribus, dextris & ſiniſtris.

Cice. de oratore, Neq; id actores prius uiderũt, quã ipſi Poetę, q̃ demq; illi etiam, qui fecerunt modos.

Facere gratum.

Idem Attico, Feceris mihi gratum, ſi ante eo ueneris.

Eidem: Per mihi per inquam, gratum feceris.

Facere poteſtatem.

Varro de re ru. Secũdũ cibum large ut bibãt, faciunt poteſtatẽ.

Ibidem. Sæpe etiam quærendi poteſtatem facit de his.
Cic. In Ver. Neq; ſe alijs udendi poteſtatem eſſe facturum.

Facere argentariam.

Ibid. qui argentariam Regij maximam fecerat.
Ibid. Quam ille argentariam Lepti feciſſe dicat.

Facere manum.

Ibid. Illi nocte facta, manu armata q; ueniunt.

Facere prælium.

Ibid. Princeps enim omnium Panſa prælij faciendi, et cum Antonio confligendi fuit.

Facere uellaturam.

Var. de re ru. Itē dicuntur, qui uecturis uiuūt, uellaturā facere.

Facere cædem.

Ci. pro T. Annio Milo. Obuiam fit ei Clodius expeditus ī equo, nulla rheda, nullis īpedimentis, nullis Græcis comitibus, ut ſolebat ſine uxore, quod nunq̄ fere cū hic inſidiator, qui iter illud ad cædem faciendā apparaſſet, cū uxore ueheretur in rheda penulatus.
Ibidem: Potuit ne Fabritio uiro optimo, cum de reditu meo legē ferret, pulſo crudeliſſima in foro cæde facta:
Idem pro P. Sextio: Cædem maximam facias.

Facere uota.

Cato de re ruſti. Marti Syluano in ſylua interdiu in capita ſingula boum uotum facio.
Idem pro Milone: Deīde ſubito uultu Milonis perterritus fugeret ad Tyberim, uos, et omnes boni uota faceritis, ut Miloni uirtute ſua uti liberet.
Ibidem: Vota enim feceratis, ut in eos ſe potius mitteret quàm in noſtras poſſeſſiones.

Facere inſidias.

Cicero pro Tito Annio Milone: Milo unus urgebat: hic Dij im-

mortales (ut ſupra dixi) mentem dederunt illi perdito, ac furioſo, ut huic faceret inſidias.

Facere funus.

Cic. pro Cluen. Et tibi de integro funus iam ſepulto filio fecit.

Facere reum.

Ci. pro Cluē. Tamen habitus Oppianicum reū ſtatim non fecit. Ibidem: Reum ſtatim fecit.

Ibidem: Apud eoſdem Iudices reus eſt factus.

Facere mentionem.

Ci. pro Cluē. quo tādē igitur ore mētionē corrupti iudicij facitis?

Facere iudicatum

Idem pro Lucio Flacco, Cum iudicatum non faceret.

Facere imperata.

Cæſar in commen. Iuſſus arma abijcere, imperata facere.

Facere uindemiam.

Varro de re ruſt. Vuas autem legere & uindemiam facere inter ęquinoctium autumnale, & Vergiliarum occaſum.

Facere ſementem.

Cato de re ruſtica: Sementem facito ita.

Facere hæredes.

Cic. in Verrē: Viros bonos et honeſtos complures fecit hęredes Ibidem: Fecit hæredem. M. Octauium ligurem.

Ferre, inferre, & referre.

FErre & inferre pedem, eſt intrare. Referre pedem eſt eius contrarium: qđ inepte multi dicūt, retrahere ſe. Afferre pedē, uenire. Cōferre pedē, ſimul cōgredi. Efferre pedē eſt exire. qui modi dicendi iam cum bonis alijs literis pene ad unum interierunt: Vergi. Inde domū ſi forte pedem ſi forte tuliſſet me refero.
Idem: Ferte pedem, Fauniq; ſimul, Dryadesq, puellę.
Horatius: quam nec ferre pedem dedecuit choris.

Plautus in Menechmis: Propera Menechme fer pedem.
Ibidem: Huc intro retuliſti pedem.
T.Li. ab ur. cō. Inclinâte iá ī deterius latinitate, prępoſitionē addidit, et īferre pedē, pro ferre. dixit: Audêt, ultro gradū inferre
Ibidem: Paulo poſt ultro inferēs pedem, ad unum omnes occidit.
Ibidem: Clamore renouato inferunt pedem.
Horatius: Neq; impudica Colchis intulit pedem.

REFERRE pedem.

Plau. ī Mer. Hác uolo prius rem agi, q̄ meū intro refero pedem.
Vergilius: Ille pedem referens, & inutilis, inq; ligatus Cedebat.
Ouidius de Ponto: Cum profugum poſſis ipſe referre pedem.
Ibidem: Turpe referre pedem: nec paſſu ſtare tenaci.
Catullus: Ad Idæ retuli nemora pedem.
Propertius: Neſcit ueſtra ruens ira referre pedem.
Galba Ciceroni: Duę cohortes erant, et cohors prętoria pedē referre cœperunt.
T. Liuius ab urbe condita: Cum gradum retuliſſent.
Ibidem: Interfectum rati gradum retulerunt.
Ibidem: Ni referentibus gradum conſul me tum excuſſiſſet.
Ibidem: Vt pariter & ſocij rem inciperent, referrent q; pedem.
Ibidem: Dum pedem referunt, ne a tergo uulnerarentur.
Ibidem: Primo reſiſtunt: deinde referunt pedem.
Ibidem: Dolo, non metu pedem retulit.
Ibidem: Tum primum referri pedem apparuit.
Cęſar in com. Pedē referre, & loco excedere, nō turpe putarēt.
Ibidem: Vulneribus defeſſi pedem referre.
Ibidem: Paulatim modo pedem retulerunt.
Ibidē: Permoti Barbari conſtiterūt, ac paulū mō pedē retulerūt.

Afferre pedem.

Catullus: Abite unde malum pedem attuliſtis.

Conferre pedem.

Cicero pro Planco: Non poſſum magis cõferre pedem (ut aiũt) aut propius accedere.

Efferre pedem.

Plau. i Cap. Seruate iſtũ ſultis intus ſerui, ne quoq̃ pedẽ efferat.
Vergil. Me ne efferre pedem genitor te poſſe relicto Sperasti?
Cice. ad Atti. Nũ illũ, qui pedẽ porta quoad hoſtis as Euphratẽ fuit, non extulerit, honore augeri? me in cuius exercitu ſpẽ illius exercitus habuit. Idem non aſſequi dedecus eſt noſtrum

Facinoris, & ſceleris crimen.

OBſeruandus & hic dicendi modus, quo Cicero aliquando uſus poſteros ut identidem uterentur edocuit cum Facinoris crimen, crimen ſceleris crimen delicti quenq; poſuit. Crimen enim quandoq; pro quadã quaſi calumnia, ſiue accuſatione: quandoq; pro ipſo delicto: interdum pro genere peccati: Facinus uero & ſcelus pro quadam ſpecie, uel forma diffinitur.
Cice. M. Mar. Primũ ad ſe reuocarẽt maximi facinoris crimen.
Ibidem: Cur non comprehenderint, aut non ipſius confeſſionem facioris multorũ oculis, deniq; uoce, tãti ſceleris crimẽ expreſſerit.
Idem pro Cor. Bal. Nam uerius nihil eſt, quã quod heſterno die dixit ipſe, ita L. Corneliũ de fortunis omnibus dimicare, ut nullius in delicti crimen uocaretur.
Verg. Et crimine ab uno Diſce omnes.
Idem: Sere crimina belli. Idem: Crimen amor ueſtrum.
Cicero pro P. Sylla: Cur in pari cauſa, non paria ſigna criminis reperiuntur?
Ibidem: qui ab illis etiam in crimen uocantur.
Ibidem: Et ex ea crimen aliquod in P. Syllam quæris.
Ibidem: Neq; enim iſtorum facinorum tantorum tam atrociũ crimen iudices P. Syllæ perſona ſuſcipit.

Idem pro Q. Ligario: Nouum crimen C. *Cęſar, & ante hunc diem inauditum.*

Ibidem: Ergo hæc duo tempora carent crimine.

Ibidem: Sceleris uero crimine furoris parricidij immunes ſint.

Idem pro L. *Flaco: Maledictum omne non modo crimen effugit.*

Idem pro domo ſua: Cui ego crimini reſpondere ſine mea maxima laude non poſſum.

Factus ad unguem, ad libidines, non ita factus.

Factus ad unguem, factus ad libidines, non ita factus, modi ſunt loquendi felicis illius ſeculi elegantiſſimi.

Horatius: Fonteius ad unguem Factus homo.

Cic. *in* Ver. *Rubrius quidam homo factus ad iſtius libidines.*

Idem in Bruto: *Siue quod natura non eſſet ita factus.*

Ad exemplum, uel ad exemplar.

AD exẽplũ ãt, uel ad exemplar, idẽ eſt qđ ad ſimilitudinẽ. Plau. *in* Mer. *Verũ ad hoc exemplũ nunq̃ ut nũc iſanio.*

Horatius: Plautus ad exemplar Siculi properare Epicarmi.

Alphenus de conditionibus, lege, in teſtamento: Vt monumentum ad exemplum eius, quod uia ſalarla eſſet, fieret.

Ne ea res mihi ſit fraudi. Fraus.

NE ea res mihi ſit fraudi, hic modus loquẽdi apud ueteres id ſignificat, qđ Ne ea res mihi adſcribatur, uel ne noceat, neue uitio detur, unde pœna aliqua proueniat.

Antiqui enim fraudem pœnam uocabant.

Vul. de edili. edicto. l. Cũ ãt. Veteres fraudẽ pro pœna ponere ſolebãt.

Cicero pro L. *Murena: Id erit ieus uictrico fraudi ac crimini.*

Idem Attico: Fit gratia Bruti S. *conſultum, ut neue ſalaminis neue qui eis dediſſet, fraudi eſſet.*

Idem in Ver. *Statuunt illi, atq; decernunt, ut hæ literę, quibus*

exiſtimatio C. Verris lęderetur, remouerentur: operaq́; daretur, ne ea res C. Verri fraudi eſſe poſſet.
Idem *pro* Sex. Roſc. Amerino: *Id erit ei maxime fraudi.*
Idem *in* Philippicis: *Cenſeo ut iis, qui in exercitu* Antonij *ſunt, ne ſit ea res fraudi ſi ante* Calend. Februarij *ab eo diſceſſerint.*
Ibidem. Duos Gn. Pōpeij *ſummi ac ſingularis uiri fratres incolumes haberemus, quibus certe pietas fraudi eſſe non debet.*
Ibidem: *Eis fraudi ne ſit, quod cum* M. Antonio *fuerint.*
Idem *pro* Cluentio: *Quæ res nemini unquam fraudi fuit.*
Idem Len. *Si quid ex iis rebus, quas tibi fortũa largita ē, nō nullorũ hoiũ pfidia detraxerit: id maiori illis fraudi, q̃ tibi futurũ.*
Horatius *in* Odis: *Tu ſeparatis* Vuidus *in iugis, odo coerces uiperino* Biſtonidum *ſine fraude crines.*
Idem: *Cui per ardētem ſine fraude* Troiam, Caſtus Aeneas *patriæ ſuperſtes,* Liberum *muniuit iter daturus* Plura *relictis.*
Vulpianus: *Si quid in fraudem.* l. *Si quid dolo.* Cognoſcit *Prętor, & operam dat, ne ea res fraudi ſit.*
Ti. Liuius *ab urbe condi.* Alij *metu, ne non ueniſſe fraudi eſſet.*
Ibidem: *Ne cui fraudi eſſet conciſſe milites.*
Ibidem: *Ne cui fraudi eſſet ſeceſſio militum, plebisq́;.*
Ibidem: *Vt tranſitio ſibi, nec fraudi, nec honori ſit.*
Ibidem: *Latum ad populum eſt, ne* Seruio *fraudi eſſet, quod patre uiuo ædilis plebis fuiſſet.*
Ibidem: *Vt qui ciuis* Cāpanus *ante certum diem tranſiſſet, ſine fraude eēt.*
Ibidem: *Sua omnia ſine fraude* Pecij *deportant.*
Idem *de bel.* Puni. *Vt ſine fraude* Punicũ *emitteretur pręſidiũ.*
Idem *ab urbe condita:* Militibus *cauendum, ne fraudi ſeceſſio ſit.*
Ibidem: *Tulit ne cui fraudi ſeceſſio eſſet.*
Ibidem: *Iudicibus ne fraudi ea res ſit curare.*

GERMANVS.

GErmanus non ſolum frater, aut ex Germania oriundus, quod manifeſtum eſt, Sed quandoq; etiam Germana patria, Germana lĩgua, Germanus Atti. et huiuſmôi dicitur. A Germine tũ oĩa deriuãtur, q̃ſi idẽ germinata ſit ea res, de q̃ dicitur. Plau. in Cap. Nã illi quidẽ Theodoromedes fuit Germano nõie.
Idẽ ĩ Rud. At q; heras tuas q̃dẽ hercle, at q; ex Germana gręcia.
Cicero de Oratore: Hanc ego iudico formam ſubmiſſi oratoris, ſed magni tamen, & Germani Attici.
Ibidem: Hos Germanos huius artis magiſtros.
Idem in Rullum: Illi ueteres, Germaniq; Campani.
Idem de legibus: quia ſi uerum dicimus, hęc eſt mea, et huius fratris mei Germana patria: hic enim orti ſtirpe antiquiſſima ſumus.
Idem: Hunc locum idem ego te accipio dicere Arpinum Germanam patriam eſſe ueſtram.
Idem in Verrem: quantum inter hunc et illum Numidicum uerum & Germanum Metellum intereſſet.
Idem de Officijs: Sed nos ueri iuris, Germanę q; iuſtitiæ ſolidam & expreſſam effigiem nullam tenemus.
Idẽ in Aca. Erat quippe ſi perpauca mutauiſſet, Germaniſſimus Stoicis.

Generatim, ſpeciatim.

GEneratim, & ſpeciatim, antiqui illi latinitatis conditores ſæpe in operibus ſuis ſcriptum reliquerunt. Poſteri hæc ut optima quæ q; deprauarunt, nam generaliter et ſpecialiter paſſim eorũ loco poſuere. Videbũt ergo uiri uerę latinitatis ſtudioſi autoritates, quas pro re paucas notaui: & diſcrimẽ q̃d ſit inter priſcam latinitatem, et introductam barbariem facile agnoſcent.
Cicero de Oratore: Nulli fuerunt, qui illa artificioſe digeſta generatim componerent.
Idẽ de reditu ſuo. L. ſpeciatĩ initio de ſalute mea promulgauit.

Verglius: Generatim diſcitæ aultus.

Vitruuius: Et iis mixtionibus naturali tēperatura figurātur omnium animalium in mundo generatim qualitates.

Idem De parietibus, & apparitione generatim materiæ eorum, quibus ſint uirtutibus & uitiis, quemadmodum potui, expoſui.

Cęſar in com. Multa pręterea gn̄atī ad auaritiā excogitabātur.

GRAVATE.

GRauate, aduerbio ueteres utebantur: id eſt quod moleſte, quo loco inepte dicunt, cum diſplicentia.

Plautus in Bacchidibus: Quam grauate pater dedit?

Tullius de Officijs: Grauate ille primo.

T. L. ab urbe condita: Haud grauate miris ob eundo.

Idem de bello Macedonico: Id grauate conceſſum regi eſt.

GAVDERE in ſinu.

GAudere in ſinu, modus loquendi hic apud illos ueteres ſignificat aliquem tacite re et fortuna ſua contentū uiuere.

Cicero in Tuſc. Vt in ſinu gaudeant,glorioſe loqui deſinant.

Ouidius: Qui ſapit in tacito gaudeat ille ſinu.

Gratulari hanc rem, hac re, & de hac re.

GRatulor tibi hanc rem, & hac re, & de hac re, ab doctis ſæpenumero indiſcrete dictum.

Plau. in captiuis. Eunt obuiam, gratulanturq; mihi eam rem. Cælius Ciceroni Gratulor tibi affinitate uiri medius fidius optimi.

In Ver. Appellat hoīem, et ei uoce maxima uictoriā gratulatur.

Lētulo: quod mihi de noſtro ſtatu, de Milonis familiaritate, de leuitate & imbecillitate Clodij gratularis minime miramur.

Ibidē: quod mihi de filia, & de Craſſipede gratularis, agnoſco humanitatē tuā. Habere honorem, habere honores.

QVam pauci obſeruauere hunc dicendi modum: Habere honorem, & habere, honores: quo antiqui, & prope

diuini illi uates uatebantur. Eſt *enim habere honorem quod hono rare, honoribus afficere & officiis proſequi. q̃do q; habere honores ꝑ trãslationẽ id ſignificat q̃d honorare ad cóſeq̃ndos magiſtratus.*

Plautus in Aulularia: Cępi obſeruare ecquid maiorem filius mihi honorem haberet quam eius habuiſſet pater.

Idẽ in Stico. Neq; illos eos honores mihi quos habuit perdidit.

Cice. pro L Fla. Cui nullus honos ĩ ſua ciuitate habitus eſt unq̃.

Idẽ pro do. ſua quare ne tibi hũc honorẽ a me haberi forte merere

Idẽ Att. Huic habiti a me honores nulli quidẽ Brute niſi debiti.

Idem Tironi. Currio miſi, ut medico honos haberetur.

Idem in Verrem: Tu ex illius honore in eos ipſos qui honorẽ illi habuerant, ſupplicia quærebas.

Idẽ ĩ eũdem: Habuit honorem ut proditori, nó ut amicos fidem.

Idem Ruſo: Si honos is fuit, maiorem tibi habere non potui: ſi fides maiorem tibi habui, quam pene ipſi mihi.

Idẽ ĩ Antoniũ, Ex literis enĩ C. Páſę, A. Hircii Coſſ. C. Cęſaris Propræt. de honore Diis ĩmortalibus habẽdo ſẽtentias diximus.

Cato. Ci. Scis enim quam attente te audire ſoleã, te non tã res geſtas quam mores, inſtituta, atq; uitam imperatorum ſpectare ſolere in habendis aut non habendus honoribus.

Habere ſermonem.

Habere ſermonem, id eſt, facere uerba colloqui, commentari.

Var. de re ruſt. Narraſti quidem eidem qui ſermones ſint habiti.

Ibidẽ: Referã ſermones eos, quos de agricultura habuimus nup.

Ibidem: Ad te miſi hæc, recordatus de ea re ſermones, quos de uilla perfecta habuiſſemus.

Cicero Attico: Multum is mecum ſermonem babuit, & perhumanum, de diſcordiis multorum.

HABERE iter.

Habere iter, idem eſt quod iter faceret ſed modi ii diuerſi idem ſi-

gnificantes, memoriæ mandandi ſunt.
Cicero Attico: Et ille in Sardinam iter habebat.

Habere fidem.

Habere fidem uerbis, idem dicendi modus eſt, quo multi inepti dicunt, Dare fidem uerbis.
Cice. Conſulibus, Tribunis plebis, ſenatui, populoq; Romano: Cũ eſſent nonnulli, qui ei regi minorem fidem habendam putarent.
Idẽ in Ver. actione ſexta: Fides huic defenſioni non haberetur.
Idem pro Cluentio: Non ſolum ſibi poteſtatem datam, uerũetiã fidem habitam eſſe meminiſſe,

Habere Senatum.

Cice. pro do. ſua: Cũ in Capitolio Senatũ duo conſules haberẽt.

Homo Romanus, Græcus, adoleſcens.

HOmo Romanus, homo Græcus, homo adoleſcens, homo Italicus, homo nouus, homo conſularis, homo alienigena, homo ualens: modi ſunt loquendi, a diuina illa uetuſtate celebrati, a ſuperue nienti uero barbarie neglecti.
Varro de re ruſti. Duo in primis uidentur ſpectaſſe Italici hoĩes
Cice. in Vati. teſt. Tertiũ ſcies ex illo obſeſſo, atq; afflicto Tribunatu Cõſularẽ autoritatem hoĩem eſſe adoleſcentem conſecutum.
Idem pro. M. Cœlio: Aliqđ adoleſcentem hoĩem habuiſſe rationis
Idem de prouinciis Conſularibus: Cõſtabat enim Græcum hominem, ac leuem in ipſa prouincia quaſi triumphaſſe.
Idem pro lege Mani. quid tã nouũ q̃ homini per adoleſcenti, cui la Senatorio gradu ætas longe abeſſet, Imperiũ atq; exercitũ darĩ
Sal. in Cati. Deliquere homines adoleſcentuli per ambitionem.
Cice. Attico: In quo magis reprehendendus ſum, quod homo Romanus Pirea ſcripſerim.
Eidẽ: Regnũ Romano homini, ſed ne per ſe quidẽ cuiq̃ tolerabile.
Idem in Phil. Dicã quod dignũ eſt Senatore et homine Romano.

Idē ī ora.ante exi. Cōſularis homo nō minimis facultatibus uſus.
Aſconius: Mancipes ſunt publicanorū prīceps, Romani homines qui quęſtus ſui cauſa decimas redimunt qui paſtū, aut pecora publica, Portorii aut Pecuarii, quorum ratio ſcriptura dicitur.

Homo nouus.

HOmo nouus, eſt qui nullis maiorum ſuorum rebus pręclare geſtis, ſed a ſua uirtute clarere incipit.
Cice. in ora. ante exi. Non accuſatur quod rē pub. oppugnarit, ſed quod homo nouus pernitioſum nobilium reſtrinxerit furorem.
Idem de officiis: quod pręclare ędificaſſet in palatio & plenam dignitatis domum, quę cum a uulgo uiſeretur, ſuffragata domino nouo homini ad Conſulatum putabatur.
Saluſtius in Iugurtino: Etiam homines noui, qui antea per uirtutem ſoliti erant nobilitatem anteuenire.

Homo alienigena.

Cicero pro rege Deio. Hiſdem rebus eſt perturbatus homo longinquus & alienigena.

Homo ualens.

QVam prope uulgarem Romanum ſermonem? & q̄ etiam nūc durat? Dicitur Homo ualēs qui nihil aliud eſt, q̄ homo q uiribus magis, q̄ induſtria aut uirtute aliqua ualet præſtatue.
Cice. pro Aulo Cluentio: Cum Albio quodam colono homine ualente, qui ſimul eſſe ſolebat, familiarius uteretur.
Idem in Verrem: Sex lictores circunſiſtunt ualētiſſimi & ad pulſandos uerberandosq; homines exercatiſſimi.

Rationem habere.

HAbere rationem is dicendi modus frequens, & notus eſt id enim ſignificat quod illiterati habere reſpectum dicunt, & genitiuo iungitur. Habere autem rationem cum aliquo id eſt quod inepte Computum facere, aut computare dicunt. Ratio

enim hoc loco pro calculo accipitur, ut Ratio *accepti et expẽſi.* Ci.de Sen.Habẽt *enim rationẽ cũ terra, quę nũq̃ recuſat ĩperiũ.* Varro de re ruſt.*Etenim ubi ratio cum* Horco *habetur, ibi nõ modo fructus eſt incertus, ſed etiam colentium uita.*

Ci. Attico: N*ũc uero quoniã quę putaui eſſe pręclara, expertus ſum quã eſſent inania, cũ omnibus* Muſis *rationẽ habere cogito.* Habere *rationem abſentis, & ſi ab eodem ſignificato depẽdet nõ tamen ita planum, & in cãpo poſitum, eſt. Cum enim ii haberãt qui uel ſacerdotia, uel* Magiſtratus *petebãt, aut ex illis decedebãt alios honores petituri: eorum abſentium ratio ita ĩterdum habebatur ut abſentes ſecundum præſentes tractarentur. quando q; factione aut odio aliquo intercedente, nulla abſentium ratio habebatur. quod in* Cęſaris *cauſa factum eſt, qui cum perfecto decennio,* Galliarum Imperio *Conſulatum ſecundo peteret, ab ſenatu obtineri nõ potuit, ut eius abſentis ratio haberetur.* V*nde armis patriã adortus regnãdi cauſa ius uiolauit. Sed quomodo haberetur ea ratio primũ dicamus, deinde quomodo* C*ęſari negatũ fuerit.*

Cic.Bruto, C*iceronẽ noſtrũ in ueſtrũ collegiũ cooptari uolo.* E*xiſtimo omnium abſentiũ rationem.* S*acerdotũ* Comitiis *poſſe haberi, nã etiã factũ eſt antea.* C*.enim* Marius *cum in* Cappdocia *eſſet, etiam lege* Domitia *factus eſt augur, nec quo minus id poſtea liceret ulla.lex ſanxit: Etiã in lege* Iulia, *quę lex eſt de ſacerdotiis proxima his uerbis: qui petit, cuiuſq; ratio habebitur, apte iudicat: poſſe rationẽ haberi ẽt nõ pręſentis. et ſubdit: Sed quãuis liceat abſentis rationẽ haberi, tamẽ oĩa ſunt pręſentibus faciliora.* Idem in Philippicis: *Duo tamen tempora inciderunt, quibus aliquid contra* Cæſarem Põpeio *ſuaſerim, ea uelim reprehendendas ſi potes:* V*num, ne quinquennii* Imperium C*ęſari prorogaretur: Alterũ ne pateretur fieri, ut abſentis eius ratio haberetur quorũ ſi utrumuis perſuaſiſſem, in has miſerias nunquam incidiſſemus.*

Idem A.Cecinnæ: Rationẽ haberi abſentis nõ tã pugnaui ut liceret, quã quãdo ipſo cõſule pugnante populus iuſſerat, haberetur
Idem Attico: Cur tantopere pugnatum eſt, ut de eius abſentis, ratione habenda decem Tribuni plebis ferrent?
Ibid. Idem etiã tertio Conſolatu poſtq̃ eſſe defenſor Reip cœpit, contendit, ut decem tribumplebis ferrent, ut abſentis ratio haberetur, quod idem ipſe ſanxit lege quadam ſua,
Ibidem. Aut cum (ut abſentis ratio haberetur) ferebamus.
Idẽ Tironi: Ad conſulatus petitionem ſe uenturũ, ne q; ſe iã uelle abſente rationẽ haberi ſuam, ſe præſentẽ Trinundinũ petiturum.

Habeo dictum, Habeo dicere.

Confine uulgari noſtro eſt: Habeo dictum, habeo dicere, & habeo polliceri, ſed elegantia plenum eſt.
Plautus in perſa: Satis iam habeo dictum.
Cic.in Antonium: De Cæſare ſatis dictum habeo.
Idẽ pro Cor.Bal. quid habemus igitur dicere de Gadi. fœdere.
Idem de natura deorũ. Hęc fere dicere habui de natura deorum.
Idem de diuinatione: De noſtris ſomniis quid habemus dicere?
Idem Lentulo: De Alexãdrina, cauſa q; Regia tantũ habeo polliceri, me tibi abſenti, tuis q; præſentibus cumulate ſatis facturum.
Idem Attico: Eo minus habeo neceſſe ſcribere.
Vul. Si ingenuus libertus eſſe dicatur, Lege. quotiens: Probare libertum ſuum neceſſe habet.

Iam a principio.

Iam inde a principio, iam inde usq; a puero, iã a puero a pueris, us q; a pueris, & a puero, iam inde adoleſcentia, iam inde us q; a pueritia: modi ſunt loquendi, natiuo Latinitatis candore reſperſi, non interpretis, ſed ſtudioſi imitatoris egentes.

A puero.

Plau. in Stico: Iam inde a puſillo puero ridiculus fui.

Cice. in Tuſculanis, Homini preſertim docto a puero, inſtitutis & artibus ingenuis erudito.

Tit. Li. de bello Punico: iam inde a puero aſſuetus.

Iam a pueris & a pueris.

Teren. in Heauton. Qui nos putant iam a pueris illico naſci ſenes

Tit. Li. de bello Punico, Iam ſe a pueris aſſuetos.

Vſq; a pueris, & iam inde uſq; a pueritie.

Teren. in Adel. Vſq; a pueris curaui ambos ſedulo.

Idem in Heauton. Nam mihi magna cum eo iam inde uſq; a pueritia ſemper fuit familiaritas.

Iam inde a cunabulis, & inde ab incunabulis.

Varro de re ruſtica: Iam inde a cunabulis.

Ti. Li. ab urbe con. Inde ab incunabulis imbutus odio Tribunorũ

Iam inde ab initio.

Tit. Li. ab urbe condi. Iam inde ab initio præparans animos.

Ibidem, Iam inde ab initio.

Ibidem: Iã ĩde ab initio Fauſtulo ſpes fuerat Regiã ſtirpẽ apud ſe educari, Ibidem: Vt inſtitutum iam inde ab initio erat.

Inde a principio, & iam inde a principio.

Plaut. in Bacchi. Inde a principio iam impudens epiſtola eſt.

Idem in Caſina: Vt uos mihi æquos iam inde a principio dicam.

Cice. pro Cornelio Balbo: O iura præclara, atq; diuinitus iã inde a principio Romani nominis a maioribus noſtris comparata.

T. L. de bel. pu. Iã ĩde a principiis gẽtis maiores ſuos bella geſſiſſe

Iam inde ab adoleſcentia.

Plautus in bacchidib. Hi ſenes niſi fuiſſent nihil iam inde ab adoleſcentia nõ hoc tantum flagitium facerent.

Terẽ. in adel. Is adeo. diſſimili ſtudio eſt iã ĩde ab adoleſcentia.

Iam inde a certaminibus.

T. L. ab urbe condi. Iam inde a paternis certaminibus inuiſus.

Iam inde a teneris.

Vergi.in Georgi.Iam inde a teneris impende laborem.
Cicero de oratore: Eſt enim illorum exercitatio elegans iam inde ab Ariſtotele conſtituta.
T.Li.de bello Macedonico:Tentare gentem aduerſam Romanis iam inde ab Racilli morte.

Id temporis.

Id temporis,per id tempus, id ętatis hoc ętatis, id horę eo loci, quo loci elegantiſſimo dicendi modo ſcriptum apud illos ueteres comperitur,quod eſt obſeruatione,& imitatione digniſſimum.

Id temporis,per id tempus.

Varro de re ru.Itaq; eorũ fructus id temporis maxime conſiſtit.
Ibidem.Quod ibi ſępe id temporis oriuntur nimbi.
Ci.de ora.Et nos ipſi,quoniã id tpis ẽ,ualetudini demus opam.
Ibi.Sed nunc quidem quoniã id temporis eſt,ſurgendum cenſeo.
Idẽ de fi.bo.et ma.Q̃ ͣis locus ab oĩ turba id tpris uacuus ẽet.
Idẽ At.Venit enĩ ad me,et qdem id tpris ut retinendus eſſet.
Idem pro Milone:Deinde profectus id temporis,cum iam Clodius ſiquidem eo die Romam uenturus erat,redire potuiſſet.
Idem in Catilinam: Quos ego iam multis, ac ſummisuiris ad me id temporis uenturos eſſe prædixeram
T.Li.ab ur.condita.Vt purgaret,ſe quod id temporis ueniſſet.
Hircius in cõ.Id tpis conati ad murũ accedere,ut oppidũ caperẽt
Ibidem:Incipit idem temporis.
Ibidem:Per idem temporis.
Ci.in Bru.Et q̃dem duo fuerunt ꝑ id tempus diſſimiles inter ſe.
Hircius in commen.Per id tempus fere Cęſaris exercitui res accidit,incredibilis auditu.

ID ętatis.

Plau.in Aſina.Neq; puduit eũ id ętatis Sycophantias ſtruere.

Cicero.

Ci.Toranio:Ita uiximus,et id ętatis iam ſumus,ut omnia quæ noſtra culpa nobis accidant,fortiter ferre debeamus.
Idem de Oratore:Quoniã id nobis Antoni hominibus id ætatis oneris imponitur.
Idem pro Aulo Cluentio:Se in balneis cum id ętatis filio fuiſſe
Idem in arte rheto.Cum id ętatis,& priuatus eſſem.
Idem Attico:Credo Platonem uix putaſſe ſatis conſonum,ſi hominem id ætatis in tam longo ſermone diutius retinuiſſet.
Idem pro Lucio Flacco,Qui quoniam eſt id ætatis.
Ti.Li.ab ur.con.quis,& cuias,& cur id ętatis in caſtris fuiſſet
Ibidem.qui ſe id ętatis ſollicitaſſem.

Hoc ætatis. Quid ſis ętatis.

Plautus in Trinum.quanquam hoc me ętatis ſycophantari pudet.
Idem in Bacchi.Cenſebam me effugiſſe a uita maritima,ne nauigarem tandem hoc ætatis ſenex.
Ibidem:Pudet hoccine ętatis ludum iis factum eſſe indigne.
Ibidẽ:Hoc demum eſt quod percrucior,me hoc ętatis ludificari.
Idem in Perſa:Ego ſcio quid ſis ętatis.

EO loci,quo loci.

Cicero Attico:Res eodem eſt loci,quo reliquiſti.
Vulpianus de Iudi.lege,Hęres,:Defendere ſe eo loci debebit.
Idem eodem tit.lege,Sed etſi,Si ea res:quæ per fideicommuſſum relicta eſt,eo loci ſit,dicendum eſt non debere pręſcribi.
Idem de no.ope.nunciatione.l.De pupillo:qui eo loci operãtur.
Idem de Senatuſconſulto Sillaniano,lege,Cum aliter:quicunque eo loci fuerunt,unde uocem exaudire potuerant.
Vitruuius:quo loci deſcribuntur lineæ.

Iurare conceptis uerbis. Periurare.

IVrare conceptis uerbis, & periurare , modus eſt loquendi apud ueteres.Formula enim quędam iuraturo proponebatur

certis notatis uerbis, in quam iurandum eſſet, quando q; abſolute conceptis iure dicebatur.
Plau. in Aſinaria: Vbi *uerbis conceptis ſciens libenter periuraris.*
Idem in *Ciſtellaria:* Atille *conceptis iurauit apud matrem meā.*
Idem in Mer. *Conceptis uerbis iam iuſiurandum dabo.*
Idem in Truculento: *Quid ſi me iubeat intromittere? conceptis me non facturum uerbis iurem?*
Idem in Bach. *Ego iuſiurandum conceptis uerbis dedi.*
Ci. pro A. Cluen. *Dixit ſe ſciret illum uerbis conceptis peieraſſe.*

Iurare in uerba.

Iurare in uerba, id eſt quod iuramento promittere ſeruare ea quę uerbis conceptis eſſem promiſſa: modus eſt ita loquendi.
Horatius: In *uerba iurabas mea.*
Idem: Nullius *addictus iurare in uerba magiſtri.*

IMPINGERE.

NOn *eſt impingere, quod adſcribere, aut attribuere, ut nonnulli inſulſe uolūt: Sed ī faciē, aut oculos iactare, ut infra.*
Cicero de *Tuſculanis:* Huic *calix mulſi impingendus eſt, ut plorare deſinat, aut aliquid eiuſmodi.*
Idem ad *Atticum:* Impegit *formulam Scaptio.*
Vergilius: Impingeret *agmina muris.*

INFANTIA.

INfantia *non pro ętate ſolum, ſed pro dicendi inſcitia ab ueteribus illis ponebatur.*
Cicero Attico. *Omnino accuſatoris incredibilis infantia.*
Idem pro Cluentio: *Si nihil dixiſſem, ne infantiſſimus: ſi multa in eiuſmodi cauſa dixiſſem ne impudentiſſimus exiſtimarer.*

IMPRESSIO.

QVid *ſit impreſſio, diu multumq; meditans, cum apud nō nullos reperiſſem impreſſionem factam eſſe, adductus*

ſum ut id eſſe crederem quod impetum quod quaſi per impreſ-ſum terrorem fiat.

Varro lib.ii.rerum ruſticarum: Hoſtes ſe arbitrati occaſionem h bere uictoriæ, impreſſionem facere cœperunt in caſtra.

Idem de lingua La. Piſo in Annalibus ſcribit, Sabino bello, quod fuit Romu. et Tacio, uirũ fortiſſimũ Metiũ Curtiũ Sabinũ, cũ Romulus cũ ſuis ex ſuperiore parte ĩpreſſionẽ feciſſet, Curtiũ ĩ locũ paluſtrem qui tũ fuit ĩ foro, anteq̃ cloacæ fiẽt factæ, ſeceſſiſſe, atq; ad ſuos in Capitolium recepiſſe, ab eo lacum inueniſſe nomen.

Ci. pro L. Flac. Nõ igitur ĩpreſſio, nõ occaſio nõ uis, nõ tẽpus, nõ ĩperiũ, nõ ſecures ad iniuriã faciendam Flacci animũ impulerũt

Hircius in commentarijs: Vt omnium multitudine in fines Sueſſionum, qui Remis erant attributi, facerent impreſſionem.

Ibidem Cæſar equitum turmas ſuorum iubet in hoſtium equitatũ qui ad oppidum in ſtatione erat, facere impreſſionem.

Ibidem: quo facto, ſui ſublati uniuerſi in hoſtes impreſſione facta in fugam aduerſarios dederunt.

T. Liui. ab urbe condita: Poſtquam impreſſionem ſenſere ex aduerſo factam, & ante oculos micare gladios.

Ibidem: Duo extra ordinem milia, quæ in ſiniſtrum cornu Romanorum in ipſo certamine impreſſionem facerent, terruere.

Ibidem: Impreſſione una totum equitatum fudere.

Ibidem: Repetendo ſigno primam impreſſionem factam.

Ibidem: Redintegrato clamore ſecuti dant impreſſionem.

Ibidem: Dein ualida impreſſione pulſi terga uertunt.

Ibidẽ: Nõ ferentes impreſſionẽ Latinorũ, ſe ad prĩcipes retulere.

Inire gratiam.

INire gratiam, inire rationem, inire Magiſtratum, inire conſilium, inire pugnam: modi ſunt loquendi Romano candore conditi, & memoria maxime mandandi.

Inire gratiam: & cum præpoſitione à, uel ab.

Plautus in Curculione: Inibis à me ſolidam, et grandem gratiā.
Idem in Trinummo: Hoc pacto ab illo inibis ſummam gratiam.
Idem in Aſinaria. Bene hercle facitis, & à me initis gratiam.
Idē in Stico: Nunc me gratiam abs te inire uerbis nihil deſidero
Idem in Moſtellaria: Eandem inis gratiam.
Idem in Ciſtellaria: Hanc inibo gratiam ab illis.
Ibidem: Et eo à me magnam iniſtis gratiam.
Ibidem: Si eam demonſtret, ineat magnam gratiam.
In Epidico: Si iſtunc hominem, quem tu quęritas tibi commonſtraſſo, ecquam abs te inibo gratiam.
Teren. in Adel. Ego lepidus ineo gratiam.
Idem in Eunu. Adibo, atq; ab eo gratiā hāc, quā uideo uelle, inibo.
Idem in Ecyra: Vt gratiam ineat ſine diſpendio ſuo.
Cicero Ser. Sul. Gratiam quoq; nos inire ab eo defendenda pace arbitrabatur.
Idem de offic. Sin erunt merita, ut non ineunda, ſed referenda ſit gratia, maior quædam cura adhibenda eſt.
Idē i Ver. Nemo erat uolūtarius laudator Pręturę tuę defenſor periculorū tuorū, pręſertim cū inire à P.R. gratiā poſſet nemo.
Ibidem: Vt idem Pōpeius non ab homine ſolum, ſed etiā à prouincia tota ſe huius abſolutione inire gratiam arbitraretur.
Cęſar in com. qui ſe ſummā à Cęſare gratiā inituros putarent.
T. Liuius de bello Mace. Apud regem gratiam initam uolebant.
Idē de bello Punico, Gratiā magnam apud Annibalem inituros.
Idem de bello Macedo. Vt dum liceret gratiam inirent.

Inire rationem.

Ca. de re ru. Vbi ea cognouit, rationē inire oportet operū, dierū
Cic. in Verrem: Mihimet ineunda ratio, & uia reperienda eſt, qua ad Apronij, ſiue adeo qua ad iſtius ingētem Immanemq; prę

dam poſſim peruenire.

Idem *Ruſo:* A *me inita ratio eſt, quam quidem omnes nõ ſolum probant: ſed etiam laudant.*

Idem *Ser. Sulp.* Aduues, *ineas q; rationem, quemadmodum illa mulier Romam perducatur.*

Idem *contra* Rullum: *Inietur ratio quæſtus de ueſtra pecunia.*

Cęſar *in commen.* Vt *quo primum curreretur, aut cui rei ferretur auxilium, uix ratio iniri poſſet.*

T. *Liuius ab urbe condita:* Ab *eodem inita ratio eſt.*

Ibidẽ, I*nita tãdẽ ratio eſt, ut quod uiribus deerat arte ęquaretur*

Ibidem: Ne *oppugnandi certa ratio iniretur.* Ibidem: Haud *facile inibatur ratio iubendi.* Ibidem: I*nita ratione minuendi eius.*

Ibidem: Vix *ſe rationem inire poſſe, utrum a ſe audacius, an fuga cius ab hoſtibus geratur bellum.*

Idem *de bello* Punico: Rationem *inijt, qua* Senatum *ſeruaret.*

Ibidem: Ne *tantum bellum efficerent inibatur ratio.*

Ibidem: Se aliquã rationẽ inituros, quomodo ab Hiſpanis *ſumãt.*

Idem *de bello* Macedonico: At *q; ego nonnullarum cupiditatum, nec cauſam quidem, aut rationem inire poſſum.*

INIRE *conſilium.*

Cicero *ad* Brutum: Conſilia *inire cœpi* Brutina *plane.*

T. *Liuius de bello* Punico: I*nde conſilia inire cum genero cœpit.*

Idem *ab urbe condita:* Qui *regni recuperandi conſilia iniſſent.*

Cæſar *in com.* Vna *cum* Ambiorige *conſilium inierat.*

I*nire pugnam, & prælium.*

Plau. i Amphitrione: *Antequam cũ Taphis à te pugna ſit inita.*

T. L. *de bello* Punico: Tentata *uerius pugna, quam inita eſt.*

Idẽ ab ur. con. Hoc *ultimũ utrinq; initum, finitum q; ẽ pręlium.*

I*nire urbem.*

T. *Liuius ab urbe condita:* Vt *ouans ſine militibus urbem iniret*

Ibidem: Triumphantes uictore cum exercitu urbem inierunt.

Inire conſulatum.

T. Liuius ab urbe condita: Conſulatum ineunt.

Inire numerum interfectorum.

Idem de bel. Mace. Numerus interfectorū haud facile inire potuit

Inire inter regnum.

Idē ab ur. con. Tertio die ꝗ interregnum inierat, conſules creat.

Inire epulas.

Ci. in. ii. de le. Sequebātur epulę, quas inibant propinqui coronati.

Inire conuiuium.

Idem in Verrem actione ſexta: Quo cum inirem conuiuium, nemo unquam, niſi turpis impurusq; uoluiſſet.

Intentare mortem, manus.

INtentare mortem, intentare manus modo loquendi elegantiſſimo ueteres illi frequenter uſi ſunt: id enim ſignificat qđ mortem comminari, manus fere inijcere.

Cicero pro Milone: Intentauit uero ſeruos? non arma? non uim?

Idem in Tuſculanis: Is ardentes faces intentat.

Vergilius: Pręſentemq; uiris intentant omnia mortem.

Ouidius in Metamorphoſi. Conatęq; loqui, & magno clamore proteruas Intentare manus.

Cice. pro Milone: Itaq; quando illius, poſtea ſica illa: quā a Catilina acceperat conquieuit: Hęc intentata nobis eſt, huic ego nos obijci pro me non ſum paſſus.

Aſco. Pe. Circumuenti ſunt ante tribunal, eius accuſatores, a notis operarū ducibus: ita ut mors intentaretur, ſi mox nō deſiſterent.

T. Liuius ab urbe condita: Pręneſtinis iam intentare arma.

Ibidem: Dictatorum fulmen in ſe intentatum.

Ibidem: Virgas & ſecures uictoribus intentari.

Ibidem: Gladij etiam plerisq; intentati.

Idem de bello Mace. Cũ intentaſſent magis q̃ iniſſent certamen.
Hircius in comment. Et ei manus intentare cœperunt.

Inſtar.

INſtar abſolute, et ſine geniti u aliqñ pro exemplari ponitur. Vergilius. Tantum inſtar in ipſo eſt.
Vulpianus de noui operis nunciatione. l. Stipulatio: Si proponatur inſtar quoddam operis, quaſi facies quędam facti operis.

Iacere ad pedes, prouolui, procumbere, ad pedes, ad genua.

IAcere ad pedes, prouolui ad pedes, procumbere ad pedes, & ad genua, eleganter optimi illi autores dixerunt.
Cicero in Verrem: Mihi ad pedes miſera iacuit.

Incidit mihi.

Ter. in Andria, Nam qui tibi iſthęc incidit ſuſpitio.
Cęſar in commen. Tantus terror incidit eius exercitui.

Iure tuo. Iure meo.

IVre tuo: iure meo: pro tuo iure, pro meo iure, id eſt quod multi iſulſe dicũt: Tuo modo, meo mõ, ad uolũtatem tuã ad beneplacitum, et alia: quę non tã audire, quam commemorare pudet.
Cicero in oratore, Pro meo iure ſumo.
Idem Cęlio, Vt ad te familiariter, et quaſi pro meo iure ſcriberẽ
Idem At. Itineris noſtri cauſa fuit, quod non habebem locum: ubi pro meo iure diutius eſſe poſſem, quam in fundum Sicæ.
Idem de finibus bonorum & malorum: Satis ne uobis uideor pro meo iure in ueſtris auribus commendatus?
Idem pro P. Sextio: quare moneo uos adoleſcentiores atq; hoc meo iure præcipio.
Idem in Verrem: Meo iure enim contendam.
Vulpia. de damno infecto, lege, Proculus: Si iuxta mea ædificia, habeas: ædificia eaq; iure tuo altius tollas.
Ci. Ser. Sul. Vt ſi quid tibi opus ſit, ne dubitent mihi iure ſuo denunciare.

Idem Cælio: *Sed ſi eſſet aliqua diſſimilis iſtius, quę ſe omnibus promulgaret, quæ haberet palã decretum ſemper aliquem, cuius in hortos, domum, Baias iure ſuo libidines omnium commearent.*
Idem in Verrem: *Quem iure ſuo adire, aut appellare poſſet.*
Neracius de uſu uſufructuarius nouum rectoriũ parietibus, q̃ rudes fuiſſent: iponere nõ poteſt: quia tãetſi meliorẽ excolẽdo ędificiũ dũ cauſam facturus eſſet, non tamen id iure ſuo facere põt.
Cice. pro lege manilia: Pręſertim cum iam ſuo iure Po. R. in hoïe ſuam autoritatem, uel cõtra omnes q̃ diſſentiunt, poſſit defendere.
Idem pro A. Licinio Archia poeta: Earũ rerũ oĩum, uel in primis hic Aul. Licinius fructũ a me rei petere prope ſuo iure debet.
Ibidẽ: quare ſuo iure noſter ille Ennius ſanctos appellat poetas.
Idem pro Sexto Roſcio Ameri. Tametſi meo iure poſſum.
Idẽ ĩ An. Vetio nũc ad reliquos cõſulares, quorũ eſt nemo (iure meo hoc dico) qui nõ mecũ habeat aliquã cõiunctionem gratiæ.

Inſtruere hortos, nauem, fundum, domum.

HVnc quoq; loquendi modum antiqui ſuis ſcriptis uenuſtiſſime interſeruerunt. Dicebant enim, inſtruere hortos, inſtruere nauem fundum, domum, & huiuſmodi quo nihil aliud ſignificatur, q̃ cõparare in hortis neceſſaria, in naui, in fundo, domi, ut nihil quod uſui, aut ornamento ſit, illis deſit. Cicero de offi cis: Emit hortos: & emit inſtructos.
Iulianus ad. l. Rho. de iactu. l. Nauis aduerſa: Hic enĩ ſumptus inſtruendę magis nauis q̃ ſeruãdarũ mercium gratia factus eſt.
Scæuola de peculio, lege, Filio familias, Cui ex hæredibus prædia pręlegauit: ut inſtructa erant cum ſeruis.
Idem, Eo. titulo, lege uni ex hæredibus pręedia legauit, ut inſtructa erant cum ſeruis, & cæteris rebus, & quicquid ibi eſſet.
Vulpianus locati & conducti, lege, Si addes: Dolia utiq; colono eſſe pręſtanda, & prælium, & trapeta inſtructa funibus, ſi mi-

rus dominum inſtruere ea debere.

Idẽ *de uerborũ ſigni.l Inſtructam autem tabernã ſic accipimus quæ rebus, & hominibus ad negotiationem parata conſtat.*

Iabolenus de fundo inſtructo: lege, Si cui fundum & inſtrumetũ legare uis, nihil inter eſt quomodo leges, fundum cum inſtrumẽto, an fundum & inſtrumentum, an fundum inſtructum.

Scęuola eo. titulo, lege: Nepoti *leguerat prædia: quę regione cer te habuerat, ut inſtructa ſunt cum uino, grano, calendario.*

Vulpia. *eo. titulo, lege, quæſitum,* Et *ſabinis libris ſuis ad* Vitellũ *ſcribit fatendũ eſſe plus eſſe, cum inſtructus fundus legatur, quã ſi cum inſtrumẽto.* Et *ſubdit.* Proinde *ſi fundus ſit inſtructus legatus, et ſuppellex cótinebitur, quę illic fuit uſus ipſius gratia et ſub dit,* Idẽ *reſpódit, inſtructis horreis legatis, etiã uina quæ ibi fuerũt, quo dominus eſſet inſtructior, contineri, aliud eſſe ſi horrea ibi habuit, unde inſtruebatur uel in urbe uel in aliis prædiis.*

Póponius *eo. ti. l.* Si *ita teſtamẽto ſcripſit, quę tabernarũ exercẽdarũ et iſtruẽdarũ, piſtrini, cauponę cauſa facta pactaq; ſũt, do. l.*

Scæuola eo titulo, lege, Prædia, Fundum *legaui in hæc ita ut uer ba: Sempronio fratri meo hoc amplius fundos meos, ita ut inſtru cti ſunt,* Caſſianum Meuianum *cum ſuis ſalictis & ſyluis.*

Idem *eo. titu. l.* L. Titius *fundum uti erat inſtructus leguerat.*

Item, & ita.

NIl *uulgatius eſt particula* Itẽ, *at interior latet ſenſus, quo dici non poteſt, quam eleganter uſi fuerint perfecti illi au tores, ex infraſcriptis locis diſcrimen quod ei ſit in aduerbio, late patebit, Meo tamen iudicio id quandoq; ſignificat quod ita, quandoq; quod autem, quandoq; quod ſimiliter.*

Pla. in aul. Venit *hoc mihi in mẽtẽ* Megadore, *te eſſe hominem di uitem, factioſum, me item eſſe hominem pauperum pauperrimum.*

Terentius *in* Andria, *Sed poſtquam amans acceſſit ad eam,*

precium pollicens, unus & item alter.
Cic. *in oratore:* N*am omnium magnarum artium ſicut arborum altitudo nos delectat, radices ſtirpesq; non item.*
Ibi. I*ta ſit ut non item in oratione, ut in verſu numerus extet.*
Idem *in arte* Rhetorica: I*nferius non item,*
Ibidem: *quę omnia item uti in contraria rerum bonarum i rebus uitandis reperiuntur.*
Idem *in acade.* Non *enim fortuito hunc artificem dicemus eſſe, il lum negabimus. Sed cum alterum percepta & comprehenſa tene re uideamus, alterum non item.*
Idem *in* T*uſcu Sed corporũ offenſiones ſine culpa accidere poſ ſunt, animorum non item.*
Idem: I*n libra ſeruauit, in libro non item.*
Idem *in* C*atilinam.* D*einde iterum accerſitur* L. S*tatilius.*
Idem *de diuinatione: qui magis anguibus quam lacertis? quã muribus? quia ſunt hæc quotidiana, angues non item.*
Idẽ *in* Rul. *Sed quęro a te, putes ne ſi populus iuſſerit meũ, aut itẽ te meũ ſeruũ eſſe, id iuſſũ ratũ, aut firmũ futurum?*
Vitru. Nõ *eni ut* B*abylone abũdãtes liquido bitumine pro calce et arena, et cocto latere, factũ habẽt murũ: ſic itẽ poſſũt oẽs regiones, ſeu locorũ proprietates habere tãtas eiuſdẽ generis utilitates.*
Cicero *in* T*uſculanis:* S*ic illi in morbum & inadunt tardius, et recreantur ocyus, habetes non item.*
Idem *in* V*errem:* F*aciebant hoc idẽ in cęteris ciuitatibus grãdes natu matres, & item paruuli liberi miſerorum.*
In *rem eſſe, ex re tua, e dignitate, e republica.*
I*urarẽ nihil me in uita ſuauius his floſculis odorari, quos e diuerſis lectionibus, quaſi e topiario quodã opere collegi.* Nam *inter cætera q̃to cãdore renitet illud,* Ex *re tua, e dignitate, e repub, in terdũ iucũda uarietate itermixtũ,* In *rẽ tuã, i rẽ meã, qđ nõ tamẽ*

i rẽpub.itẽ dicitur q̃doq; ſine pronoĩe abſolute: ĩ rẽ: ut palã ſit certũ quendã modũ loquendi, eumq́; ſtatũ ac fixum apud ueteres illo s eſſe, qui orationem ueluti quodam ſolis iubar illuminet.

Plau. in Pſeudo. Quaſi quid in rem ſit poſſumus noſcere.

Idem in Aulularia: Quod in rem eſſe utriq́; arbitremus.

Ibidem: In rem hoc tuam eſt.

Ibidem: Hæc tu eadem, ſi confiteri uis in tuam feceris.

Ibidem Iſtud in rem utriq; eſt maxime.

Idem in Amphi. Quæ maxime in rem ueſtram communem ſient.

Idem in Menechmis. Alii ſunt ita, ut in rem eſſe ducunt ſuam.

Saluſtius in Catilina: In rem fore credens uniuerſos appellare.

Terentius in Phormione: Non hercle ex re iſtius me inſtigaſti.

Idem in Ecyra: Neq; enim eſt in rem noſtram, ut quiſquã amator in nuptiis lætetur.

Cice. Attico. Summa erit hæc, ſtatues ut ex fide, fama, req; mea uidebitur.

Idem Bruto: Facis ea tua dignitate, & ex republica.

Eidem: Si minus id commodo reipu. facere poſſes, ſiue non exiſtimare ex rep. eſſe.

Eidem: Ea tu ſi arbitrarere utile fore, & ex repub. eſſe, perſequere bello Dolobellam.

Saluſtius in Cati. Certe ſcio quę ſtudio dixerit, e Repub. dixiſſe.

T. L, ab ur, cõ. Ad cõparãda ea, q̃ in rẽ opus erãt tẽpus habuit.

Ibidem: Faceret quod e repub. fideq́; ſua duceret.

Idem de bello Macedonico: Nec cogitaret modo, imperaretq́; quę in rem eſſent. ſed pleraq́; ipſe tranſigeret.

Ibidem: Loquendo plura, quę in rem non eſſent, die conſumpto.

Ibidem: Hortatur, imperat, quæ in rem ſunt.

Ibidem de bello Punico: Vt ſi e Repu. cenſeret eſſe, ueniret.

Ibidem: Vtrunq; inquit e repub. fuit patres conſcripti,

Informare.

Bonā partem in latinitate obtinet hoc quoq; uerbū infor=
mare: prœteritū quidem a multis, aut nō obſeruatū. Eſt enī
informare, rem aliquā inchoare, nec omnino perficere ſed princi=
piū operi quodāmodo īforme et ī politū dare, ut ſe figulus aut ua
ſculū fingere, aut faber ſtatuā dolare cepit, ut īfra clarius patebit
Varro de lin.L. quę uideretur analogia ī oratiōe, et quas haberet
ſpecies, et quę de iis ſequēda uideret, ut breuiter potui, īformaui.
Cicero Attico: quod ſi iſta nobis cogitatio de triumpho iniecta
non eſſet, quam tu quoq; approbas: ne tu haud multum requireres
illum uirum, qui in ſexto libro informatus eſt,
Eidem: Hæc eſt informata adhuc cogitatio.
Eidē: Tāta erat in illis crudelitas, tāta cū barbaris gentibus coiū
ctio, ut nō nominatim, ſed generatim proſcriptio eſſet informata.
Idem de Oratore: Referamus nos igitur ad eum, quē uolumus in
choandum. & eadem eloquentia informandum.
Ibidem: Ac primum informandus eſt ille nobis, quem ſolum qui=
dam uocant Atticum.
Ibidem: Valentiorum hæc laterum ſunt, nec ab hoc quem infor=
mamus, aut expectanda, aut poſtulanda.
Ibidē: Verum ego nō ſolū arbitrabar his pręſertim audientibus
à me īformari oportere, q̄ liſeſſe poſſet is q habitaret īſubſellijs.
Ibidem: Vnius uerbi imagine totius ſententiæ informatio.
Ibidem: Atq; ego in ſummo Oratore fingendo talem informabo,
qualis fortaſſe nemo fuit.
Idem pro P. Quintio: Neq; tamen iam uerba multa faciā, propte
rea quod & ab illo, qui ante dixit, iam informata cauſa eſt.
Idē pro P. Syl. Vt dicitis, informat ad hoc adūbratū iudiciū filii.
Idē de finibus bonorum et malorum: Dicitis informari non poſſe
uirtutem, ſi quicquam niſi quod honeſtum ſit numeretur.

Ibi. Et ſummatim quidem hæc erant de corpore, animoq́ dicenda quibus quaſi informatum eſt, quod hominis natura poſtulat.
Idem de natura deorum: Magnã turbã cõgreget ignotorum deorũ atq; ita ignotorũ, ut eos ne cõiectura quidẽ informare poſſimus cũ mens noſtra quiduis uideatur cogitatione poſſe depingere.
Ibidem: quæ enim nobis natura informationem deorum ipſorum dedit, eadem inſculpſit in mentibus,
Vergi. His informatum manibus iam parte polita Fulmẽ erat.
Cicero pro Aulo Licinio: Nam ut primum ex pueris excesſit Archias: at q; ab iis artibus, quibus ętas puerilis ad humanitatem informari ſolet, ſe ad ſcribendi ſtudium contulit,

Iubeo te bene ualere, habere bonum animum, ſaluare.

IVbeo te bene ualere, iubeo te habere bonum animum, iubeo ſaluere: modus eſt loquendi elegantiſſimus, & fere iã ubiq;, ac paſſim neglectus.
Plautus in Perſa: Iubeto habere animum bonum.
Idem in Aſinaria: Saluere iuſſi Libanum libertum.
Cicero Atti. Dionyſium iubeo ſaluere.
Ibidem: Dionyſium uelim ſaluere iubeas.
Ibidem: quem ſaluere uelim iubeas plurimum.
Horatius. Rufum ſaluere iubemus,

Integer.

NOn minimum (ut reor) intereſt literarię reipublicę agnoſcere & hoc nomen Integer, quid interiore ſenſu ſignificet: quod in curia & negligentia diu fuit ab omni prope uſu remotum. Eſt enim integer aliquando quod ualidum, firmum, uegetum ſobrium: Cuius contrarium eſt feſſum, ſaucium, uitiatum languidũ uinoſum: ut ex autoritatibus planum fiet.
Cice. pro Lucio, Murena: Integrorum, & fortunatorũ promiſſis, ſaucios & miſeros credere non oportere.

Idem Attico: Eumq; uidi plane integrum.
Idē de na.deo. Multo plura euenirent, ſi ad quietē integri iremus: nunc onuſti cibo, & uino, perturbata & confuſa cernimus.
Cæſar in cōmen. Cum crebro integri defeſſis ſuccederent.
Ibidem: Vt integri defeſſis ſuccedant.
Ibidem: Non facile recentes, atq; integros ſuſtinebant.
Ibidem. Integros de fatigatis ſubmittens.
Cornelius Celſus: Neq; enim hæc ſolum conſideranda ſunt, ſed etiam morbi genus quod ſit, utrum ſuperans, an deficiens materia læſerit: corruptum corpus ſit, an integrum?
T.Li. ab ur.cō. Romanus integer, ſatiatusq; ſomno, productus in aciem, feſſum ſtando, et uigiliis Volſcum primo impetu perculit.
Horatius: Rancidum aprum antiqui laudabant, non quia naſus.
Illis nullus erat: ſed credo hac mente, quod hoſpes.
Tardius adueniens, uitiatum commodius, quàm
Integrum edax dominus conſumeret.

Integer animi, uitę, mentis.

Inde per translationem dici cęptum eſt, Integer ūitæ, Integer animi, Integer mentis.
Cic. in arte Rhetorica: Integer animi fuiſſe demonſtratur.
Horatius: Integer eſt animi. Idem: Integer eſt mentis Damaſippus: Idem: Integer uitę, ſcelerisq; purus,

Sanguis etiam integer dictus eſt.

Plau. in Truculēto: Adoleſcens cū ſis, tum cū eſt ſanguis integer.
Vergi. Vos o quibus integer æui Sanguis, ait.
Cornelius Celſus: Si ſanguis craſſus, & niger eſt, uitioſus eſt: ſi rubet, & pellucet, integer eſt.

In loco.

In loco: Modo hoc dicendi comprehendimus id eſſe, quod opportune & captato (ut aiunt) tempore.

Terentius in Heautontimerumen. *Eho laudas qui hæreos fallũt?*
Reſpondetur, in loco ego uero.
Horatius: Dulce *eſt deſipere in loco.*

In manum conuenire.

E Penetralibus diui Ciceronis *effodi nuper (meo iudicio) a paucis obſeruatum, quid ſit in manum conuenire.* A *quo dicendi modo tantum poſteri abſuerunt, ut nulla eius modi (quod legerim) extet memoria.*

Cice. in Topi. *Si ita* Fabię *pecunia legata eſt a uiro, ſi ei uiro mater familias eſſet, ſi ea ĩ manũ nõ cõuenerat, nihil debetur.* Genus, *eſt enim uxor, eius duę formę ſunt, una matrũ familias, hæ ſunt quę in manũ cõuenerunt.* Altera *earum, quę tantũmodo uxores habẽtur: qua in parte cum fuerit* Fabia, *legatum ei nõ uidetur.* Ibidem *ab effectis rebus hoc modo:* Cum *mulier uiro in manum conuenit, omnia quę mulieris fuerunt, uiri fiunt dotis nomine.*

Idem *pro* L. Flacco: In *manum, inquit, conuenerat, nunc audio, ſed quero, uſu an coemptione? uſu non potuit: nihil enim poteſt de tutela legittima ſine omnium tutorũ autoritate diminui, coemptione omnibus autoribus.* Papinianus *de uerborum obligationę, lege,* Ex *ea parte:* Mulier *ab eo in cuius manum conueniebat, ſtipulata fuerit ducenta, quamuis mendum ſit in pleriſq; codicibus, qui in matrimonio, non in manum conueniebat, habent.*

Boetius *ſuper* Topicis. Ci. Nunc *de propoſito uideamus exẽplo.* Vxoris *ſpecies ſunt due, una matrumfamilias,* Altera *uſu, ſed cõmunis generis nomine uxoris uocantur.* Fit *uero id ſæpe, ut ſpecies eiſdem nominibus nuncupentur, quibus & genera.* Materfamilias *uero eſſe non poterat, niſi quæ conueniſſet in manum: hęc autem certa erat ſpecies nuptiarum,* Tribus *enim modis uxor habebatur, uſu, farre, coemptione.* Sed *confarratio ſolis pontificibus conueniebat.* Que *autem in manum per coemptionem conuene-*

rant, hæ matres familias uocabātur: quæ uero uſu uel farre, mini me. Coemptio uero certis ſolennitatibus paragebatur, et ſeſe in coe mendo inuicem interrogabant. Vir ita an ſibi mulier materfami lias eſſe uellet? illa reſpondebat uelle. Item mulier interrogabat an uir ſibi pater familias eſſe uellet? Ille reſpondebat, uelle. Itaq; mu lier uiri conueniebat in manum, & uocabantur hę nuptę per co= emptionem, & erat mulier mater familias uiro loco filiæ.

quā ſolennitatem in ſuis inſtitutis Vulpianus exponit. quidā igi tur extremo iudicio omne Fabię uxori legauit argentum: ſiquidē Fabia ei non uxor tantum, uerūetiam certa ſpecies uxoris, id eſt mater familias eſſet. Quęritur an uxori Fabię legatum ſit argen tum: Vxor Fabia ſubiectum eſt, legatum argentum prędicatum. quęro igitur quodnā ex iis argumentū ſumere poſſim, quę inquę ſtione ſunt poſita, ac uideo uxori duas ineſſe formas, quarū una tantum uxor eſt: altera mater familias, quę in manū conuentione perficitur: quod ſi Fabia in manū nō conuenit, nec mater fami= lias fuit, id eſt, non fuit ea ſpecies uxoris, cui argentum omne fuit legatū. quo circa quoniam id quod de alia ſpecie dicitur, in aliam dici non conuenit. Cumq; Fabia pręter eū ſpeciem ſit, quę in ma num conuenerit, id eſt quę mater familias ſit, et uir matri fami- lias legauerit argentum: non uidetur Fabię eſſe legatum.

Quomodo igitur, ut dictum eſt, an uxori Fabię omne argentū lega tū ſit? Subiectum uxor Fabia: Prędicatū uero legatum argentum Argumentum ab eo quod eſt in ipſo de quo quęritur: id eſt ab eo quod eſt in uxore, de qua quæritur. Eſt autē in uxore, de qua quæritur, ſpecies uxoris, ea ſcilicet, quæ in manū non conuenit, quæ ad eam affecta eſt. Omnis enim ſpecies ad ſuum genus refer tur: id eſt omnis forma. Factum eſt igitur argumentū ab eo quod eſt in ipſo, ab effectis à forma generis. Maxima propoſitio eſt, quod de una ſpecie dicitur, idem in alteram non conuenire.

Importunus.

IMportunus, pręter manifeſtum ſenſum id obſeruaui à bonis illis autoribus ſignificare, quod deteſtandũ aut execrandum.
Terentius in Andria: Importunitatem ſpectate aniculæ obſecro: quia compotrix eius eſt.
Horatius: Importuna tamen pauperies abeſt.
Cic. pro Cluẽ. Repẽte ẽ exorta mulieris ĩportunę nefaria libido
Ibidem: Furere crudelis, atq; importuna mulier ſibi nequaq̃ ut ſperaſſet ea, quæ cogitaſſet.
Ibidem: quem propter animi importunitatem nemo recipere tecto nemo audire, nemo alloqui, nemo reſpicere uellet.
Idem de prouin. conſul. Propter illud inſigne ſcelus eorum, & importunam in me crudelitatem.
Idem pro P. Sextio: Duo importuna prodigia, quos egeſtas, quos æris alieni magnitudo, quos leuitas, quos improbitas Tribuni plebis conſtrictos addixerat.
Ibid. Sed putaui t̃ñ coniuratorum copias ueteres et effuſam illã, ac ſuperatã Catilinæ manum importunã, nouo duce renouatum.
Idem in Piſonẽ: Facio iniuriã fortiſſimo uiro mortuo, q̃ illũ cuius paucos pares hęc ciuitas tulit, cũ hac importuna bellua conferam.
Idẽ pro Cluẽ. Huius ĩportunitatem matris a filij capite depellite
Idem de Amicitia: quanq̃ miror pro illa ſuperbia, & importunitate, ſi quempiam amicum habere potuit.
Idem in Catilinã: Egredere cum importuna ſceleratorum manu.
Ibidem. Quis deniq; ita aſpexit, ut perditum ciuem, ac non potius importuniſſimum hoſtem:
Ibid. Mihi qdẽ ĩportunus, ac ferreus, qui nõ dolorẽ cruciatu leniret
Idem in Ver. Iſtius immanis, atq; importuna natura.
Ibid. Furor enim quidam ſceleris, & audaciæ comes, iſtius effrenatum animũ, importunamq; naturam tanta oppreſſit amentia.

Ibidem: Nunc autem ne poſt abitum quidem huius importuniſſi mę peſtis quisq̄ reperiretur, qui ſua uoluntate araret.

In Anto. Tu illarum ędium dijs penatibus os importuniſſimum oſtendere auſus es?

Ibid. Nō poſſū æquo aīo uidere tā īportunos, tā ſceleratos hoſtes

Ibid. quin nulla ſacietas cum illa īportuniſſima bellua eſſe poſſet.

Idē pro Rabirio ꝑduel. Te ex illa crudeli, īportuna, nō tribunitia actione, ſed Regia, meo conſilio, uirtute, autoritate eſſe depulſum.

Idem contra Rullum: Vt intelligatis ad certorū hoīum importu nam auaritiā, hoc populare legis Agrarię nomen eſſe quęſitum.

T. Liuius. ab urbe condita: Quæ crudeliſſimi, & importuniſſimi tyranni ſcelera in oppreſſos ciues ædunt.

Ibid. Importunos decēuiros iniūxiſſe, ut perennē militiā facerēt.

Vergilius: Bellum importunum ciues cum gente deorum, Inuictusq; uiris geritis.

Ouidius: Scilicet omne ſacrum mors importuna prophanat.

Cicero de natura deorum: Varius homo importuniſſimus perijt ſic: quia Druſum ferro, Metellum ueneno ſuſtulerat.

Idem pro P. Sylla. Itaq; P. Sylla hoc importuniſſimo tum hono ris, tum calamitatis ſocio atq; comite, & ſecundas fortunas amittere coactus eſt.

Ibidē: Repente iſta tanta importunitas inauditi ſceleris exarſit.

Idem pro rege Deiotaro, Cuius tantæ importunitatis omniū gen tium, atq; omnis memoriæ clariſſimum lumen extinguere.

Idem: Qua ſenatui gratias agit poſt reditum ſuum, Si modo uultum importunum in forum detuliſſet.

Idē ad Ponti. quęritur ēt importuna peſtis ex ore impuriſſimo.

Idem pro Lucio Murena: Illa peſtis inanis, importuna Catilinæ prorumpet, qua poterit.

Idē de reſpōſis Auriſpicū: Videbā illud ſcelus tam importunum.

In hunc diem, in hunc annum, in hanc horam.

QVod aliq, pro hoc die, pro hoc anno, pro hoc hora inepte dicunt: Antiqui illi in hunc diẽ, in hunc annum, in hanc horã dicebant. Similiter quod dicunt, Pro die craſtino, pro perendino, pro uno anno: Illi: in craſtinũ, in perendinum, in annum dicebãt. Modi dicendi ſunt ueterum illorum elegantiſſimi.

Plau. in Stico, Alium conuiuam quærito in hunc diem tibi.

Ibid. Nunq̃ ædepol uiuum quiſq̃ in craſtinum proſpiciet diem.

Ibidem: Nam illi heri me uocauerant in hunc diem.

Idem in Trinummo, Licet tu in perendinum paratus ſis.

Cato de re ruſti. Si quid deſit in annum ut comparetur.

Cicero in Verrem: Ei locus ille: atq; bonos in illum annum ita de beri putabatur.

T. Li. ab urbe cõdi. Deſignati conſules in eum annum fuerant.

Ibidem: Vt ludi in ſtatutum diem nouarentur.

Ibidem: Vtrum in unum annum creati ſint.

Ibidem: Exercitus in annum decreti.

Ibidem: In unum annum uouebant.

Ibidem: qui prętor in eum annum creatus erat.

Ibidem: Magiſtratibus in annum creatis.

Ibidem: Decemuir in annum creatus.

Ibidem, Stipendium exercitui ab hoſte in eum annum penſum.

Ibidem: Induciç in annos. xl. petentibus datç.

Ibidem: Inducias in. xxx. annos impetrarunt.

In diem.

Quod autem inepte dicunt, De die in diem, uel de hora in horam, de anno in annum, ueteres in diem, in horam, in annum dicebant.

Cic. in Oratore: Si barbarorum eſt in diem uiuere, noſtra conſi lia ſempiternum tempus ſpectare debent.

Idem in Philippi. Iam iam minime miror te odium perturbare,

non modo orbem odiſſe, ſed etiam lucem, cum perditiſſimis latronibus non ſolum de die, ſed etiam in diem uiuere.
Ibidem: *Cũ ſeruitute premeremur, & in diem malum creſceret.*
Idem in Tuſculanis: *Nos in diem uiuimus.*
Horatius: *Ille potens ſui.*
Lętusq́ deget Cui licet in diem dixiſſe uixi.
T. Liuius de bello Punico: *In diem rapto uiuit.*
Ibidem: *Nihil ex raptis in diem commeatibus ſuperabat.*
Ibidem: *qui ſeneſcit in dies.*
Hirtius in com. *Vt omnes in dies, horasq́ parati eſſent.*
Cicero in Philiphilis: *qui in horam uiuerent.*
Horatius: *Si te grati quies, & primã ſomnus in horam delectat.*
Idem: *Et prouiſe frugis in annum Copia.*
Vulpianus locati & conducti, lege, Sed addes. *Si quis eũ in annum habitationem conduxiſſet, penſionem totius anni dederit.*
Paulus de uſufructu, & habitatione, lege, Fundi: *Vſu legato licebit uſuario ex fœno, quod in annum dumtaxat ſufficiat capere.*

In ſingulos dies.

Quod dicunt, ſingulis diebus, aut p ſingulos dies: ſingulis annis, aut per ſingulos annos, peruerſo dicendi modo illi ueteres, in ſingulos dies, in ſingulos annos dicebant.
Var. lib. ij. re. ruſt. *Decẽ ſibi in dies ſingulos denarios dare audiuiſſet, et ſubdit: Se capturũ de prędio in dies ſingu. denariũ mille.*
Cicero Torquato: *Illa in dies ſingulos magis, magisq́ opinio hominum confirmatur.*
Idem Atti. *Sed cura, ut excuſet morbi cauſa in dies ſingulos.*
Idem in Catilinam: *Creſcit in dies ſingulos hoſtium numerus.*
Lepidus ad Ponti. Max. *Iã in dies ſingulos eius copię minuũtur.*
Vulpianus quando dies, lege, quanq̃: *Si cui in menſes, uel in dies uel in annos ſingulos quid legetur.*

Iabolenus locati et conducti.l. Quod ſi locaui opus faciendũ, ita ut pro opere redẽptori certã mercedem in dies ſingulos darem.
T.Liuius ab urbe con. Ludi in ſingulos dies inſtaurati.
Var. de lin. lati. Ducere debet dictator et cõſul in ſingulos annos.
Cicero in Ver. Syracuſis lex eſt de religione, quæ in annos ſingulos Iouis ſacerdotem ſortito capi iubeat.
Vulpia. de uſufructu, lege, Iulianus: ſi forte uſusfructus in annos ſingulos fuerit legatus.
Marcellus de mortis cauſa donatio. Mortis cauſa donatio conſtitui poteſt, ut quis ſtipuletur in annos ſingulos quoad uiueret.
Idem eodem titu. lege, Senatus: Si quis mortis cauſa in annos ſingulos pecuniam ſtipulatus eſt.
T.Li. ab ur. con. quę bina milia ęris in annos ſingulos penderent.
Hircius in com. xxx. centenis milibus ponderibus olei in annos ſingulos mulctat.
T.Liuius ab urbe con. Vt in ſingulas horas capite dimices tuo.
Plancus Cicero: Facere non poſſum, quin in ſingulas res, meritoq; tua tibi gratias agam.

In paucos dies, in duos menſes, in quintum annum.

QVod dicunt, pro paucis diebus, pro duobus menſibus pro quinto anno: Illi in paucos dies, in duos menſes, in quintum annum dicebant.

T.Liuius ab urbe condita: Obſidio in loco nudo, atq; inopi, uix in paucos dies tolerabilis erat.
Ibidem: In duos menſes inducię factæ.
Idem de bello Punico: Dictatorem in ſex menſes dixit.
Idem de bello Macedonico, Naues in diem tertiũ expediri iubet.
Ibidem, Conuentum in diem tertium edicit.
Idem ab urbe condita, Ludos quos Torquatus dictator in quintum annum uouiſſet.

In primam diem, in primam horam.

Quod uſq; ad eã diẽ uſq; ad primã horã, ad unã ãnũ, uel pro uno anno dicũt, ueteres ad eã diẽ, in primã horã, in annum dicebant.
T. Li. ab urbe condita, quorum legibus ad eam diem uiuerent.
Ibid. Victoriam quantam nemo ad eam diem pepererat,
Idem de bello Punico, Ad eam diem, ut terra, mariq; rem gereret
Ibidem. quę bella geſta ad eam diem eſſent.

Ad diem, ad annum.

Quod ad præfixam diem pręordinatam barbare dicunt, ueteres ſimpliciter, ad diem dicebant.
Cicero Caninio, quin ad diem decedam.
Idẽ de fi. bo. & ma. An id exploratum cuiq̃ poteſt eẽ, quomodo ſeſe habiturum ſit corpus, non dico ad annum ſed ad ueſperam.
Idẽ in Ver. quãdo ille frumentũ quod deberet, nõ ad diem dedit?
T. Liuius de bello Punico: Neq; frumentum ad diem dari.

In militem, in capita, in naues.

Quod dicunt, pro quolibet milite, pro quolibet iugero pro ſingulis ciuitatibus, pro ſingulis capitibus, pro ſingulis nauibus, pro ſingulis peditibus, uel per ſingulos pedites, Illi ueteres, in militẽ iugerum in ciuitates in capita, in naues, & huiuſmodi dicebant.
Cic. in Ver. Deſcribebat cenſores binos i ſingulas ciuitates bowm
Varro de re ruſti. In centum ſues, decem uerres ſatis eſſe putant.
Ibidem: Villatico gregi in fundum ſatis eſſe duos canes.
Ibidem. Illud fere omnes in Epiro facimus, ne minus habeamus in centenas oues ſingulos homines.
Titius Liuius ab urbe condita: Mulcta quingenum æris in ſingulas ciuitates impoſita.
Ibid. Frumentũ Melianũ aſſibus in modios eſtimatũ plebi diuiſit.
Cice. in Verrem: Pro frumento in modios ſingulos duodenos ſex tertios exegiſſe.

Ibi. Si oſtendam minus tribus Medimnis in iugerũ neminem de diſſe decumæ, concedes opinor, ut cum decumanus fructus ara= tionis perceptus ſit: neminem minus tribus decumis dediſſe.

Cæſar in commen. In capita ſingula ſeruorum: ac liberorum tri butum imponebantur.

T. Liuius ab urbe condi. Legatis in ſingulos dona, ne minus quin tum milium æris redderentur.

Ibidem: Congij olei in uiros ſingulos dati.

Ibidem: Aeris ſignati quina milia in ſingulos patresfamiliæ re linquamus.

Ibidem: Singulis in militem tunicis imperatis.

Titus Liuius de bello Macedo. quod preciũ in capita ſtatuiſſent.

Idem ab urbe condi. Prorogatum in annum imperium eſt.

Ouidi. ad Corinnam.

Sic mihi durat amor, longosq; adoleſcit in annos.

Verg. Felix ſorte tua, neq; in hunc ſeruata dolorem.

Idem: Bina boum uobis Troia generatus Aceſtes,
Dat capita in naues.

Q uotannis, & ſingulis annis.

Obſeruanda quoq; differentia eſt inter quotannis, & ſingulos an nos, quotidie, & in dies ſingulos: quem modum dicendi diuini illi ueteres non ſine euidenti ratione diſtinxerunt. quotidie enim & quotannis tempus & ſpacium continuatum ſignificat: In dies ue ro ſingulos, & in ſingulos annos non continuatum ſpacium, aut ꝑpetuũ, ſed ꝑ interualla dierũ & annorũ ſecretum tempus, cogno ſcetur ab iis: qui infraſcriptas autoritates diligenter attenderint.

Cicero Attico: Quotidie, uel potius in dies ſingulos breuiores litte ras ad te mitto.

Vulpia. de tritico, uino &c. lege: Ex eo. Hæres meus amphoras decem quotannis in annos ſingulos dato.

Iabolenus de fun.inſtr.l.Legatū: Vini falerni,q̄d domi naſceret quotannis in annos ſingulos binos culleos hęres meus Titio dato.

Ire in ſententiam, ire in alia omnia.

IRe in ſententiam, ire in alia omnia, hoc ſignificat quo pleriq; dicunt conſentire in ſententiam, & in alia omnia. qui dicendi modus tranſlatus eſt a diſceſſione, uel pedum itione. Cum enim ſuffragia rogabantur, & res erat, quæ omnibus placebat, pedibus ibant in ſententiam, uel diſceſſione, quod idem erat.

Cic. Lentulo: Perſpiciebant enim in Hortenſii ſententiam multis partibus plures ituros, quàm aperte Volcatio aſſentirentur.

Ibidem: Frequentes ierunt in alia omnia.

Idē Planco: Frequens eum ſenatus reliquit, et in alia oīa diſceſſit

T.Li. ab urbe condi. Omnes in eam ſententiam ierunt.

INSOLENS.

INſolens, non ſolum id eſt, quod claro ſignificatu temerarium demonſtrat, et audacem, ſed inſuetū, qui id de quo dicitur facere non ſoleat. Cic. ad Atticum: Quid tu Athenas inſolens?

Idem de arte Rheto. Deinde natura eius euenire uulgo ſoleat, an inſolenter, & raro.

Idem pro rege Deiotaro: Moueor etiam loci ipſius inſolentia.

Lapide quadrato ędificare.

LApide quadrato ędificare quid ſit, planum eſt eo ipſo uerbo: Sed ſenſum habet reconditum, alium atq; in ſuperficie oſtendit. Eſt enim lapide quadrato ędificare, non uere quadratis lapidibus, ſed ſectis, & expolitis, etiam ſi non ſint uere quadrati: modus eſt loquendi illorum ueterum.

Lapide ſtructili, aut cæmentitio, uel ſtructura, aut ruderatione ædificare.

Lapide āt ſtructili, aut cæmenticio, uel ſtructura, aut ruderatione ędificare, paulo ēt eſt remotius ab aperta intelligētia. Eſt.n. lapi-

dibus ædificare non quadratis, uel ſectis, aut ad lineam, uel ꝑpendiculũ collocatis: ſed minutis, conciſiſq́ fruſtulis, quę cæmenta dicũtur. Ea *ędificia, uel pro uulgaribus tenuiq́ populo ſulgebãt, uel in magnis potentiorũ ędificiis lapides illi ſtructiles ſiue cæmentitij in medijs parietibus, ueluti pro farcimine, aut medulla ponebatur: ſuper ĩducebaturq́ poſtmodũ incruſtatio, uel marmoris, uel alterius lapides ſpecioſi, quod ãt cæmenta nõ ſint (ut multi putant) oĩa q̃ ad murũ conficiendum faciunt, ſed tantum ſint lapidum, ut dixi fragmenta, ſubijciã de hoc autorum bonorũ locis aliqua mãifeſta.*

Vitru. In*certa uero cæmenta alia ſup. alia ſedentia, inter ſeq́; ĩbricata, nõ ſpecioſam, ſed firmiorẽ, quã reticulata preſtãt ſtructurã.*

Idem: *Quibus autem locis hę copię non ſunt, cementa marmorea, ſiuæ aſſulæ dicuntur, quæ marmorarii ex operi deiiciunt & pilis ferreis contunduntur.*

Idem: T*unc ſtructura ex cæmentis, calce, & arena compleatur. & ſubdit:* De*ĩde tunc quadrato ſaxo murus ducitur iuncturis q̃ longiſſimis, uti maximi medij lapides coagmentis cõtineantur, tũc qui locus erit inter murũ, ruderatione ſiue ſtructura compleatur.*

Idẽ: Se*qtur ordo de lapidicinis explicare:* De *quibus et quadrata ſaxa ut cæmentorũ ad edificia eximuntur copię, & comparantur.*

Idẽ: S*ed ubi ſunt ſaxa quadrata, ſiue ſilex, cæmentum, aut coctus later: ſiue crudus, ijs erit utendum.*

Idẽ: Non *modo cæmentitio, aut quadrato ſaxo, ſed ẽt marmoreo.*

Idem: Nec *ſolum ea in quadratis lapidibus ſunt obſeruanda, ſed etiam in cæmentitiis ſtructuris.*

Vulpianus *de noui operis nunciatione, lege, ſtipulatio.* O*pus autem nouum factũ ſic accipimus, non ſi unum uel alterum cæmentum fuerit poſitum, ſed ſi proponatur inſtar quoddã operis quaſi facies quædam facti operis.*

Idẽ *de* Riuis, *lege, ſeruius:* S*i riuum qui ab initio terrenus fuerit*

qui aquã non continebat, cæmentitium uelit facere, audiendum eſſe ſed etſi eum riuum, qui ſtructilis fuit, poſtea terrenum quis faciat Idẽ: Si ſer. uen. l. Et *ſi forte lapide quadrato, uel lapide ſtructili.*

Idem *proxima lege:* Porticum *ambulatoriam facere, ſuper q́; eum parietem columnas ſtructiles imponere.*

Cato *de re ruſti.* Fundamenta *pedum tuorum facito, primum ſeſluato: poſtea cæmentis minutis, & calce arenato ſemipedem unũ quodq́; corium ſtruito.*

Cicero *pro* Milone *repente:* Lintribus *in eam inſulam materiam, calcem, cæmenta, atq; arma conuexit.*

Titus Liuius *ab urbe condita:* Saxo *quadrato conſtructum.*

Varro *de re ruſt.* Aluos *ubi ſint alii faciunt ex uiminibus rotundas, alii e ligno, ac corticibus: alii ex arbore caua: alii fictiles: alii etiam ex ferulis quadratas longans pedes circiter tres, latas pedẽ.* Hic *aperte uides, quadratũ dici nõ quod ſit quadrum ſed q̃ quadret, id eſt cõueniat.* Nã *quod dicat* Varro Aluos *fieri ferulis quadratis longis pedes tres, latis pedẽ, clare oſtẽdit quadrũ eſſe nõ poſſe.* Hinc *ꝑ translationem quadrare dicimus, hoc eſt, bene cõuenire.*

Cicero Atti. V*ſum eſt hoc mihi ad multa quadrare.*

Idem *in* Oratore: Et *tamen etiam coniunctionem ſicuti uerſuum numero ſe ſedere & quadrare, & perficere uolumus.*

Idem *in* Verrem: Quomodo *de eodem modo quadrarim?*

Idem *in* Bruto: *quare quoniam ita tibi quadrat omnia fuiſſe in* Temiſtocle *paria, &* Coriolano, *pateram à me quoq́; ſimus licet.*

Vergi. *in* Georgicis: Arboribus *poſitis ſecto uia limite quadret.*

Horatius: Et *quę pars quadret aceruum.*

Longe.

L*Onge aduerſium, quandoq́; cum ſuperlatiuo, interdum cum poſitiuo, utrobiq́; elegantiſſime poſitum obſeruaui, interdum ſimpliciter poſitum.*

Cic.1.Tuſ.Cuius ego iudiciũ(pace tua dixerĩ)lõge antepono tuo
Idem Bruto: Lucius Caſtronius Petus longe princeps municipii Lucenſis eſt honeſtus, plenus officio, bonus plane uir.
Idem Qu. fratri: Longe optimum Racilium habemus.
Idem in Ver. Longe primus ciuitatis eſt Epicrates.
Idem Planco: Longe plurimum ualuit Plancus.
Plautus in Moſtellaria: Longe omnium longiſſima.
Idem de Oratore: Sed ego ne q; illis aſſentiebar, neq; harum diſputationum inuentori & principi longe omnium in dicendo grauiſſimo, & eloquentiſſimo Platone.
Ibidem: quantum iudicare poſſum, longe eruditiſſimus.
Ibidem: In illa pro Cteſiphonte oratione longe optima.
Ibidem: Illud eſt longe maximum uidere, quo nam modo.
Idem de legibus: Ille quidem ſapientiſſimus uir Grçciæ longe q; doctiſſimus, ualde hanc labem ueretur.
Idem pro Gn. Rabirio: In hac ciuitate lõge maxima conſilia, at q; ingenia fuerunt.
In Verrem: Te q; Ceres & Libera, quarum ſacra(ſicut opiniones hominum ac religiones ferunt) longe maximis, at q; occultiſſimis cerimoniis continentur.
Cęſar in com. Hic dies noſtris longe grauiſſimus fuit.
Idem, Apud Eluetios longe nobiliſſimus fuit Orgentorix.
Ibidem Sueuorum eſt gens longe maxima, ac bellicoſiſſima Germanorum omnium.
Ibid. Carnutẽſes, quę ẽ lõge firmiſſima totius prouincię ciuitas.
Idem: Hęc ciuitas longe plurimum totius Galliæ ęquitatu ualet.
Idẽ: Eo tum ſtatu res erat, ut longe principes haberentur Hedui.
Ibidẽ: Huius eſt ampliſſimę ciuitatis longe autoritas omnis oræ maritimæ.
Idem: Cuius rei ſunt longe peritiſſimi Aquitani.

Saluſtius in Iugurtino. Iugurtæ tui in bello Numantino longe maxima uirtus fuit.
Horatius, *Sed panis longe pulcherrimus.*
T. Li. *ab urbe condi. Longe antiquiſſimum ratus.*
Ibidem. *Longe is tum princeps Volciſci nominis erat.*
Ibidem: *Apud Fabium longe antiquiſſimum autorem.*
Ibidem: *Longe maximum triumphi ſpectaculum fuit.*
Ibidem: *Longe primi ciuitatis erant,*
Idē *de bello Punico. Equitum peditumq; idem longe primus erat*
Idem *ab urbe cond. Longe plurimos captiuos ante currum duxit.*
Ibidem: *Exercitum longe ualidiſſimum duxere.*
Ibidem: *Patre longe prudentiſſimo natum.*

Multo.

S*Ignificat idem Multo, quod longe, eodemq; modo loquendi gaudet: ſed ſuperlatiuo tm̄ coniunctā obſeruaui in bonis illis ac perfectis autoribus, prçterq̄ cum cōparatiuo iungitur, ut multo minor numerus frumenti quam uini, & ita longe minor &c. Sed id quoq; utile fuerit obſeruaſſe, quod precipua uenuſtate prç ſtat, cū hoc aduerbiū Multo ſuperlatiuo: et cum noīe* Pars *iungitur: quç res nulla ratione, ſed ſolo dicendi modo introducta eſt.*
Terē. in Heau. *Multo oīum me nūc fortunatiſſimū factum puto.*
Idem in Ecyra: *Atq; ea res multo maxime diſiunxit illū ab illa.*
Cice, *pro lege* Manlia, *Conſpectus ueſter multi iucundiſſimus.*
Ibidem, *magna, ac multo maxima parte non modo utilitatis, ſed dignitatis, atq; imperij caruit.*
Idē *in* Catili. *Multo uero maxima pars eorū, qui in tabernis ſunt*
Idem *in* Verrem, *Nam cum omnis arrogantia odioſa eſt tum illa ingenti, atq; eloquentiç multo moleſtiſſima.*
Ibidem: *Qui agri Acunenſis multo maximam partē poſſident.*
Idem *in ciuitate totius Siciliç multo maxima.*

Ibi. Cui quẽadmodũ reſiſtã, multo mihi ante ẽ iudices prouidẽdũ.
Idem de Orato. Quę pars ſine dubio multo maxima eſt.
Idem de arte Rhe. quarum tamen rerum multo maxima pars ad commodum corporis reuertitur.
Ibi. Et eorũ multo maxĩa pars, quã pretores edicere cõſueuerũt.
Saluſtius in Catilinario: Si ita res eſſet rempublicam multo pulcherrimam haberemus.
Hora. in ſermoni. Danda eſt Ellebori multo pars maxima auaris.
Idem: Poſtera lux oritur multo gratiſſima.
T. Liuius ab urbe condita: Nouiſſima bellum ab Sabinis ortum, multoq; id maximum fuit.

Licet.

QVantũ colligitur elegantia in hoc uerbo, Licet, ab illo q̃ non aurem tm̃ ſpectat. ſed qui ſedulo introſpicere et meditari curet. Nã ſi licet mihi per te, hoc unum ſignificatur: ideſt ſi permiſeris: uel ſi potero a te non impeditus: alterũ abſolute, ut ſi in hortũ meũ intraueris, olera licebit legas, hoc ẽ legere poteris: ſed hoc ex ijs locis q̃ ſubieci melius multo cognoſcetur.
Plautus in Aſinaria: Aſinaria uult eſſe ſi per uos licet.
Terentius in prologo Heauton Date mihi poteſtatem ſtatariam agere ut liceat per ſilentium.
Idem in Ecyra: Per me exquirere licet.
Idem in Adel. Sinatis hunc facere dum per ętatem licet.
Cic. Octauio. Si per tuas legiones licitum fuiſſet, quæ nomini meo, Republicæ q; ſunt inimiciſſimę, uenire in ſenatum.
Idem Terentię: expectaſſem Brunduſij, ſi eſſet licitum ꝑ nautas.
Idem de Oratore: Per me appellet Oratorem licet.
Ibi. Sed hoc genere, ſi modo per rempu. licebit, non accuſabimur.
Ibi. Itaq; Aemathiã cũ primum per ipſam liceat erã remiſſurus.
Idẽ in Philip. Petis ut tibi per me liceat quẽdã de exilio reducere

Idē cōtra Rullū: Aliquāto ſerius, q̄ p ętatem ac p leges liceret.
Idē pro T. An. Mil. Quod ſi p furioſum illū Tribunū ſenatui q̄d ſentiebat, pficere licuiſſet, nouā quęſtionem nunc nullā haberemus.
Idē ad Len. Quod profecto faciā, ſi mihi per eius amicitiā liceb t.
Idem in Verrem: Sunt homines Siculi non contemnendi ſi per noſtros magiſtratus liceat.
Ibidem: Si per L. Metellum licitum eſſet.
Idem Bruto: Quod ſcribis in italia te moraturum, dum tibi litteræ meæ ueniant, ſi per hoſtem licet non erratis.
Idem Catoni: Mitto quod inuidiam, quod pericula, quod omnes meas tempeſtates & ſubieris, & multo etiam magis ſi per me licuiſſet, ſubire paratiſſimus fueris.
Paulus de mor. cu. l. ſenatus: Quibus p legem capere non liceret.
Vulpianus de manu. l. Libertas: Cum per leges licebit, liber eſto.
Cice. pro lege Manilia: Nam cum antea per ętatem nondum huius autoritatem loci contingere auderem
Ibi. An in Clodio, qui ita iudicia, pœnamq́ contempſerat, ut eum nihil delectaret, quod aut per naturā fas eſſet, aut p leges liceret.
Idē pro Gn. Rabi. Quod ſi tu audiſſes, aut p ętatē ſcire potuiſſes.

Licet abſolute.

Ca. in re ru. Et ſi uoles īſup uinū Coū mixtū bibere, licebit bibas.
Cicero in arte Rhetorica: Hanc ſi quis partem putat eſſe orationis ſequatur Hermagoram licebit.
Idem Caio Memmio: Totam hominis uitam, rationemq́; quam ſequitur in philoſophia, derideamus licet.
Idem Attico: Clodium fregi in ſenatu tum altercatione eiuſmodi ex qua licet pauca deguſtes, nam cætera non poſſunt habere eandem, neq; uim, neq; uenuſtatem.
Eidem: Quid quæris? uel ipſi hoc dicas licet, humanitatem ei meo iudicio illo die defuiſſe.

Eidē: Noli inq̄ de uno pede ſororis queri; liceat alterū etiā tollas.
Idē pro domo ſua: quare iſtā orationē, qua eſt uſus, omittas licet.
Ibidem: Quare diſrumpatur licet iſta furia.
Idem de Oratore: Fremant omnes licet, dicam quod ſentio.
Idem in Philippicis: Pręcipias licet gaudia.
Idem de Officiis: Licet ora ipſa cernere iratorum.
Ibidem. Videre licet etiam pleroſq; non tam natura liberales, quā quadam gloria ductos.
Idem in Tuſculanis: Quare ut ad quietum me licet uenias.
Idē in Ver. Dicat licet Hortēſius ſi uolet, magno Verrē uēdidiſſe.
Ouidius de ponto: Officii teſtis pontica terra mei.
Tota licet quęras, hoc me non fingere dicet.
Horatius. Si pecore, & multa diues tellure licebit.
Sabinus in epiſt. pro Helena: quālibet accuſes, et ſis irata licebit.

PER.

Per ætatem non potui, idem eſt, ac per ętatem non licuit, quod ſupra diximus, quo loquendi modo nouitas, aut peruerſitas potius loquendi introducta deprehenditur.
Cic. Corni. Nullā partē p̄ ætatē ſane, & ſalutę reip guſtare potuiſti.
Idem Planco: Vt primum per ętatem iudicium facere potueritis.
Idem C. Mario: Cum p̄ ualetudinē poſſes, uenire tamen noluiſti.
T. L. ab urbe condita: qui per ętatem ac ualetudinem poterant.
Ibidem: Omnes, qui per ętatem arma ferre poſſent.
Hircius in com. Qui modo per ętatem arma ferre poterant.
Ibid. Neq; per anni tempus in mari claſſes ſine periculo uagari poterant.

Labes.

Labes, pene oīum ore, id eſt, quod īmundicies aut macula: ſed occultiore ac latiniore ſignificato id certe eſſe uidetur quod uiolenta quędā, uel aquæ illuuies. uel tempeſtatis grandin ue ruina, aut cū terra in altiſſimū hiatum, uel baratrum aperitur

Plau.in Capti.quanta peſtis Pernis ueniret,quãta labes Larido?
Cicero de diuinatione:Delata etiam ad ſenatum labes agri.
Priuernatis,cum ad infinitam altitudinem terra deſediſſet.
Ibidem:Vt multa oppida corruerint,multis locis labes facta ſit terræq; deſederint.
Vulpianus locati & conducti,lege:Ex conducto: Sed etſi labes facta ſit:omnemq; fructum tulerit,damnum coloni non eſſe.
Labeo eo.tit.Si riuum quẽ faciendum cõduxeras,et feceras ante q̃ eũ probares,labes corrupit,tuum piculum eſſe Paulus reſpondit.
Cic.pro L.Flac.An innocentię labẽ aliq̃ aut ruinã fore putatis?
Idem ad Pontifi.pro domo ſua:Nam ſi illa labes ac flãma reip. ſuum illum peſtiferum,& funeſtum tribunatum humana ęquitate tueri non poteſt,diuina religione defenderit.

Lingua nuncupare.

LIngua nuncupare,modo dicendi,apud Veteres,idem ſignificatur,quod lingua exprimere & declarare. Cũ enim quid uendebatur,uicia rei uenalis lingua nuncupari oportebat,in ultra nuncupata uitia uenditor non tenebatur. Leges poſtea addidere, ut etiam ea quæ non eſſent nuncupata,uenditor præſtaret.
Cice.de oratore,Totum illud uti lingua nuncupaſſet:non in.xii. tabulis:quas tu omnibus bibliothecis anteponis, ſed in magiſtri carmine ſcriptum uideretur.
Idem de Officiis:Nam cum ex.xii.tabulis ſatis eſſet ea pręſtare quæ eſſent lingua nuncupata,quæ qui inficiatus eſſet dupli pœnam ſubiret,à iuris conſultis etiam reticentię pęna eſt conſtituta. Quicquid enim eſt in prędio uitij,id ſtatuerunt ſi uenditor ſciret,niſi nominatim dictum eſſet,pręſtari oportere.

Leua,& ſiniſtra.

LEua uel ſiniſtra,certo modo loquendi,qui ſolus orationem priſcorum continet,finem aliquem eſſe notat.

Plautus

Plautus in Perſa, Vbi illa altera furtifica leua? (*atq; mno.*
Catullus, Marucinæ aſini manu ſiniſtra non belle uteris in ioco,
Idem: Porci, & Socration duę ſiniſtrę Piſonis.
Aſco. Pedianus tractũ id dicit ad Aſpendio cithariſta, q ſiniſtra ꝑperã utebatur, carmina q, occultabat, Grę co ide nato prouerbio.

Limen ſuperum: inferum.

Limen ſuperum, Limen inferum, rari poſt fœlix illud ſeculũ non ſolum nõ dixerũt, ſed ne intellexerũt quidem: Cũ non nulli pro limine ſupero, ſuper liminare inepiſſime dicant.
Plautus: Limen ſuperum, inferumq; ſalue.
Varro de re ru. In haris hoſtium eſſe oportet, limen inferũ altũ.

Latine loqui.

Qui latine ſcit, nouit eo aduerbio Latine, id quoq; oſtẽdi, quod aperte, clare, plane, quę res notanda, & memoriæ mandanda eſt.
Cice. in Verrem: Latine me ſcitote, non accuſatorie loqui.
Idem in Philippicis: Antonium, quem gladiatorem non ita appel lauit, ut interdum etiam M. Antonius gladiator appellari ſolet. ſed ut appellant ii, qui plane, & latine loquuntur.
Vergilius, uel alius in obſcœnis carminibus:
Simplicius multo eſt, da latine dicere.

In manibus, inter manus &c.

Verſari inter manus, conſerere manus, afferre manus, inferre manus: in manu, in manum, in manus, in manibus, de manibus, ad manum, ad manus, ſub manu, ſub manus, per manus, præ manibus prę manu, dare manus, tendere manus, tollere manus, inter manus, inijcere manus, admouere manus, manu aſſerere, abſtinere manus, continere manus quo modo loquendi prę ſtantiſſimi illi autores uſi ſunt, frequentiſſime poſitum repperi: id etiã obſeruatione: & imitatione maxime dignum.

In manibus eſt, hoc eſt paratum, & in promptu eſt.

Cicero Attico: *Non quo aliquid me iuuene poſſes, quippe res ē in manibus, tu autem abes longe gentium.*

Ibidem de libris oratorijs: *Factum eſt à me diligẽtiſſime. Diu multum q; in manibus fuerunt.*

Ibidem: *Ex ijs libris quos in manibus habeo.*

Ibidem: *Sic enim commutatus eſt totus ſcriptis meis, quæ in manibus habemus.*

Idem Lentulo: *Clodiũ ſic amplexabãtur, ſic ĩ manibus habebant, ſic me præſente oſculabãtur, non illi quidem, ut mihi ſtomachũ faceret, quẽ ego funditus perdidi, ſed certe ut facere ſe arbitrarẽtur*

Idem de amicitia: *Sed o Scæuola & Fanni aſſuſtis, & in manibus eſt oratio.*

Idem in Bruto: *Sed ecce in manibus uir & præſtantiſſimo ingenio, & flagrante ſtudio, & doctus à puero. C. Gracchus.*

Ti. Liuius ab urbe con. *Cum tantum belli in manibus eſſet.*

Ibidem: *Id quod in manibus erat, omiſerunt bellum.*

Idem de bello Macedonico, *Omiſſa de manibus res eſt.*

Hora. *Neuius in manibus non eſt, & mentibus hæret.*

Plautus in Rudente: *Mancipia habeo pro meis, nec manu aſſerũtur, quod eſt uendicare, & in libertatem producere.*

In manu eſt, hoc eſt, in poteſtate eſt.

Plautus in Amphitrione: *In illis fides eſt, qbus eſt ea res ĩ manu*

Idem in Rudente: *In manu mihi eſt mea.*

Idem in Mercatore: *quia illi ſuam rem eſſe æquum eſt in manu.*

Ibidem: *quia tibi in manu eſt quod credas, atque ego quod dicam, id mihi mea in manu eſt.*

Teren. in Ecyra: *Tibi in manu eſt ne fiat.*

Saluſtius in Iugurtino, *Sed quoniam parum tuta per ſe probitas eſt, ne q; in manu mihi fuit Iugurta qualis nunc foret.*

Ibidē: Verū id fruſtra an ob rem faciā, ī manu ueſtra eſt qriεs.
T. Liuius ab urbe condita, Vt ſua cuiq; Reſp. in manu eſſet.
Idem de bello Punico, Cū in eorum manu res Siracuſana eſſet.
Idem ab urbe condita: Sit an non ſit: in ueſtra manu poſuerunt.
Idem de bello Macedonico: Et uos in manu, & tutela non in ſeruitio debetis habere eas.
Idem ab ur. có. Lacεratā Remp. p magiſtratus, quorū ī manu ſit.
Cælius Ciceroni: quam uelis eum obligare in tua manu eſt.

In manus dare, incidere, uenire: recte ſignificationis eſt, ſed ij modo loquendi obſeruandi ſunt.

Plautus in Trinummo: Quid intereſt dare te in manus argentū amanti huiuſmodi adoleſcenti animi impoti.
Cicero in Bruto: Nunquam enim libri illi in manus inciderunt.
Salu. in Iug. Exiſtimās Iugurtā ob ſuos tutādos ī manus uenire.
Plau. in Trinū. Dedi minas quadraginta adoleſcenti ipſi ī manu.
Inter manus, eſt collatis ſimul manibus aliquem ſublimen ferre.
Aliquando per translationem Inter manus id ſignificat quod eē in poteſtate. Verſari uero inter manus eſt in uſu eſſe. Modi ſunt dicendi elegantiſſimi.
Plau. in Moſtellaria, Abripite hunc intro actutum īter manus.
Ci. in Ver. Itaq; erāt exitus eiuſmodi, ut alius inter manus e cõuiuio tanq̄ e prælio auferretur: alius tanquam occiſus relinqueretur.
Ti. Liuius ab urbe condita: Inter manus domum allatus.
Verg. Ante oculos, interq; manus ſunt omnia ueſtras.
Idem: Miratur interq; manus & brachia uerſat.
Cælius Ci. Gener tamen quod ad ius pertineat, didaſcolam quandam, ut uerſetur inter manus habeat.
Pomponi. de origine iuris, lege, Neceſſarium: Deniq; nec uerſantur omnino ſcripta eorum inter manus hominum, & ſubdit: Reliquit xl. uolumina, ex quibus plurima inter manus uerſantur.

Ad manum eſſe,eſt aliquid in promptu eſſe,ut quaſi manu teneantur.

Venire uero ad manus eſt ad dimicandum, uel ad arma] uenire.
Cice.de Oratore,Quem ſeruum ſibi ille habuit ad manum.
Vitruuius: Alia enim ad manũ ſpecies eſſe uidetur: alia ĩ excelſo
Idem: Si enim ita fuiſſet non ſolum laudes: aut uitia animorum ad manum aſpicerentur, ſed etiam diſciplinarum ſcientiæ.
Titus Liui. ab urbe condita, Adde quod Romanus ad manum domi ſupplementum eſſet.
Ibidem: quod cuſti ad manum fuit abi, ferre militi licuit.
Idem de bello Mace. quod cuiq; trepidanti ad manum ueniſſet.
Ibidem: Vt æque magna uis ad manum eſſet.
Ci.de Ora. Nõnunq̃ ẽt ea res ad manus atq; ad pugnã ueniebat
Vulpia.de pignoratitia actione,lege, Petenti mutuum, pecuniam creditori cum ad manum debitor non haberet, ſpecies auri dedit.
Affricanus de Senatuſcon. Velleianum, lege, Tutor: Deinde ego quia ad manum nummos non habebam, ſtipulanti tibi promiſi.

Sub manu,id eſt,quod fere eſſe ad latus,expeditum,promptum in uſum. Succedere autem ſub manus,eſt aliquid bene,& ad optatum contingere.

Plancus Ciceroni: Adiunxi hęc,in loco eligendo flumen oppoſitum,ut haberem in quo mora tranſitus eſſet uoconij, ſub manu ut eſſent,per quorum loca mihi fideliter pateret iter.
Plautus in milite: Lepide hoc ſuccedit ſub manus negocium.
Idem in Perſa: Si quam rem accures ſobrie,aut frugaliter, ſolet illa recte ſub manus ſuccedere.

Permanus eſt quod in pte dicitur, De manu in manum, uel de manu unius in manum alterius.

Cæſar in com. Per manus tractus ſeruatur.
Ibi. Nõnullę de muris ꝑ manus demiſſæ, ſeſe militibus tradebãt.

Ibidẽ: Permanus ſeui, ac pidis traditas glebas in ignẽ proijciebat
T. Liuius ab urbe condita: Si nobis cum urbe ſimul poſitæ, tradi
teq; per manus religiones nullæ eſſent. (urbis.
Ibi. Diſciplina militaris tradita ꝑ manus iã inde ab initiis urbis.
Præmanibus, hoc eſt quod inſulſe dicunt, habebam in manibus.
Plau. in Bac. Reddidi patri omne aurũ, qđ mihi ſuit pręmanibus

Præ manu dare eſt quod uulgo dicunt, ante omnia, uel ante manum dare.

Teren. in Adelph. Atq; huic paululum aliquid pręmanu dederis unde utatur.

Afferre manus uero eſt inijcere manus, pulſare, uulnerare, interficere: in quo notandum eſt datiuum poſt ſe requirere.

Cicero Attico: Sed non faciam, ut aut tuum animum angã querelis, aut meis uulneribus ſæpius manus afferam.

Idem Cluentio: Omnes tui amici, neceſſarij q́, cognorunt. Ancario & Pacaro paſtoribus huius Villicum uim, et manus attuliſſe
Ibidem: Aulum Briuium quendam cauponem de uia Lati. quæſtum eſſe dixiſti, ſubornatis qui ſibi à Cluentio, ſeruiſq; eius in taberna ſua manus allatas eſſe dicant.

Idem Octauio: Ego ipſe ſenatum ſibi afferre manus coegi.

Idem in Vatinium teſtem: Teneas ne memoria, tibi in conuentu Puteolis manus eſſe allatas.

Idem in uer. His ne rebus manus afferre non dubitaſti.

Idem de Officiis: Cum enim dando egere cœperunt, alienis bonis manus afferre coguntur.

Plancus Cice. Qui qdem cum in fraudem ſe adductũ uideret, manus quas iuſtius ĩ Lepidi ꝑnicẽ armaſſet, ſibi afferre conatus ẽ.

Vulpia. de ijs qui notantur infamia, lege, Liberorum non ſolent aut lugeri (ut Neratius ait) hoſtes, uel per duellionis damnati, neq; ſuſpendioſi, ne q́; qui manus ſibi attulerunt.

Varro de re ruſti. eodem ſenſu afferre dentes dixit: Canes *prouerbium attollunt antiquum, uel etiam ut aperiant de* Atheone, *atq; in dominum afferant dentes.*

Conferre manus, eſt congredi, et manum conſerere. Inferre *uero manus eſt iniicere manus: et quandoq; idem ſignificat quod afferre manus.*

Cicero pro Fonteio: *Partim qui cum ipſo* M. Fonteio *ferrum ac manus contulerunt.*

Idem in Catilinam: *Senatus uim ac manus intuliſſet.*

Vul. de S.C. Sillaniano. l. *Cum aliter:* Si *ſibi manus quis intulit.*

Idem: Si *quis non metu criminis imminentis, ſed tędis uitæ, uel impatientia doloris ſibi manus intulit.*

Hircius in com. M. *Catonem* Viicę *ſibi manus intuliſſe.*

Ci. pro P. Quintio: *Domino a familia ſua manus illatas eſſe ante ſuos lares.*

Dare manus autem eſt dedere ſe, & uictum fateri.

Plautus in Perſa: Do *manus.*

Cicero ad Atticum: Aiebat *illum primum ſcire diu multa cõtra ad extremum autem manus dediſſe, & affirmaſſe nihil ſe contra eius uoluntatem eſſe facturum.*

Eidem: Sapiẽter *igitur q̃d manus dediſti, quodq; ẽt ultro gratias (egiſti.*

Idem de Amicitia: Callidus *ille, & occultus, ut ſe infirmi & ſtudioſe cauendum eſt, neq; enim facillime cognoſcitur: quippe qui etiam aduerſando ſæpe aſſentiatur, & litigare ſe ſimulans blandiatur, atq; ad extremum det manus, uinciq; patiatur.*

Horatius: Iamiam *efficaci do manus ſcientię* Supplex.

Cęſar in cõ. Tandem *dat* Cotte *manus, per motus ſuperiore ſñia.*

Tollere manus, & oculos, modi loquendi ſignum lętitię ſignificantes.

Ci. Cęſ. *Suſtulimus manus, et ego, et Balb. tãta fuit oportunitas.*

Idẽ Tironi: Literulę meę ſiue noſtrę, tui deſiderio oblãguerũt: hac tamen epiſtola, q̃ Acaſtus attulit, oculos paulum ſuſtulerunt.

T.L. ab urbe condita: Dicitur manus ad cælum tollens precatus.

Plena manu, hoc eſt abunde, & affluenter.

Cicero Attico: At hercle alter tuus familiaris, quam plena manu quàm ingenue, quàm ornate noſtras laudes in aſtra ſuſtulit.

Inijcere manus.

Plautus in Truc. Poſt id ego in te manum inijciam.

Cicero pro Roſcio Comœdo: Ipſa mihi ueritas manum inijcit, et paulisper conſiſtere, & commorari cogit.

Horatius: Incontinentes iniiciat manus.

Titus Liuius ab urbe condita: Accurrit ac manum iniecit.

Abſtinere manus & continere manus, idem prope ſignificant quod continere impetum animi.

Plautus in Trinum. Quod manus non queunt tangere, tantũ fas habent, quo manus abſtineant.

In Amphi qui poſſim uideri huic fortis, ut à me abſtineat manũ

Idem in Truculen. Abſtine hoc mulier manum.

In Caſina: Abi, atq; abſtine manum.

In Per. Manum abſtinere haud tamen quia mihi imperet.

Ci. in Vatini. teſtem: Vt manus à te hõies uix abſtinere poſſint.

Cato de re ruſti. Alieno manum abſtine.

Teren. in Adelph. Non manus abſtines Maſtigia?

Cicero in Tuſcu. Vt Alexandrum Regem uidemus, qui cũ inte remiſſet Clytum familiarem ſuum, uix à ſe manus abſtinuit.

Idem in Verrem: Manus à ſodalis filio abſtinere non potuiſti?

Ibi. Abſtineã in hoc iudicio manus, aĩosq; ab hoc ſcelere nefario

Ibidem: qui Capitolio manus abſtinere potuerit.

Ibidem: Nihil ęgrius factum eſt multo labore meo, quam ut manus ab illo appellatore abſtinerentur.

Tibullus. Abſtineas auidas mors uiolenta manus.
Cic. in Cati. Quorũ ego uix abs te iãdiu manus, ac tela cõtineo
Idem in Ant. Nunq̃ profecto a me ſacrilegas, atq; impias manus abſtinebit.
T. Li. ab ur. con. Nocte audita ex delubro uox eſt: abſtinerent manus. Ibidem: Vt uix ab ijs abſtineret manus.

Tendere manus.

Cęſar in com. Omnes maiores natu ex oppido egreſſi, manus ad Cæſarem tendere, & uoce ſignificare cæperunt, ſeſe in eius fidere, ac poteſtatem uenire.
Idem ibidem: Hedui manus tendere, deditionem ſignificare.
Vergi. Tendebantq; manus ripæ ulterioris amore.
Ouid. de Faſtis: Ille manus tendens aſtanti milite iuſto
In coniuratos talia uerba dedit.
T. Li. ab ur. con. Alij manus ad cælum tendere: deos incuſantes.
Ibidem: Supinas manus ad cælum, ac deos tendentes.
Ibidem. Reas ad Capitolium manus tendimus.
Ibidem. Omnes manus ad conſulem tendentes pleni lachrymarũ
Cic. in Cati. Supplex manus tendit patria communis.

Admouere manus.

Ti. Liuius ab urbe condita: Primo religioſe admouentes manus.

Meo reip. nomine, &c.

MEo, tuo, ſuo, Reip. nomine, & huiuſmodi, elegantiſſime a ueteribus poſita animaduerti. quę quandoq; id ſignificant quod mea, tua, ſua, Reip. cauſa: quandoq; longe alia, & ab hac diuerſa ſignificatione antiqui illis uſi uidentur: quod diſcrimen facile eſt ex ſubiectis autoritatibus agnoſcere.
Cic. Terentiæ: Nam ego eo nomine ſum Dirachij hoc tempore, ut quàm celerrime quid agas audiam.
Idem in Ver. Id mihi C. Verres eripuiſti, atq; abſtuliſti, quo no

mine abs te ſextertium milies ex legere repeto.
Ibi. *Decē ſi ſcos ad ſenatorē illū relictos eſſe Comitiorū nōie.*
Ibid. Hoc palam iam dictitare, ſe iſtum quem ſciat eſſe hōiem improbiſſimum, hoc uno nomine abſolui uelle, ut ab Senatu iudicia per ignominiam, turpitudinemq; auferantur.
Cęſar in commen. *Odiſſe etiam ſuo nomine Cęſarē, et Romāos*
Paulus. *Si certū petatur, lege, Lecta eſt: Si die ſupraſcripta ſumma P. Meuioreiq; ad quē ea res ptinebit, data, ſoluta ſatisue eo nomine factum non erit: tunc eo amplius quo poſt ſoluam pœne nomine in dies. XXV. denarios centenos. & ſubdit: quod cōpetit uſurarum nomine, ex die interpoſite ſtipulationis præſtetur.*
Vulpianus de iureiurando, lege, Ait Prætor: quaſi calumnię cauſa uentris nomine fuerit in poſſeſſione.
Idē de inſtitoria actione, lege, quicunq;. Si inſtitoria cum oleum uendidiſſet, annulum arræ nomine acceperit.
Cice. ad Atti. Cū enim ille ad conciones confugiſſet, in iisq; meo nomine ad inuidiam uteretur: Dii immortales quas ego pugnas. quantas ſtrages edidi?
Catullus: Eo ne nomine imperator unice Fuiſti, in ultima Occidentis inſula?
Brutus Cice. Qua in re Cice. uir optime, ac fortisſime, mihiq; et in eo nomine. & Reip. charisſime, nimis credere uideris ſpei tuę.
Cice. in oratione per domo ſua: Dico eſſe odio ciuitati, non tam tuo q̄ Reipub. nomine.
Idem de fi. bo. & ma. quibus rebus intelligitur nec timiditatē, ignauiāq; uituperari, nec fortitudinē, patientiā laudari ſuo nomine.
Idem in Catilinam: Bellum Po. Ro. ſuo nomine induxit.
Idē pro Gn. Plāco: Ego me debere bonis omnibus fateor, ſed etiā ii quibus ego debeo boni uiri, et ciues comitiis edilitiis aliquid ſe meo nomine debere Planco dicebant.

Idem pro Cluē. Res ſuo nomine in iudiciū nunquā eſt uocata.
Idem P. Sepamio: Scæuolę litem eo nomine eſſe ęſtimatam.
Idem in Vatinium teſtem: Non tam tuo, quàm Reipu. nomine.

De die, de nocte, & multa nocte:

Multa nocte, ad multam noctem, de nocte, noctu, de die frequens eſt in uſu hic dicēdi modus apud bonos autores Teren in Adel. Apparere de die conuiuium.
Catul. Vos conuiuia lauta ſumptuoſa de die facit.
Hora. De medio potare die.
Cice. Ad Atti. Cum ſe ille ſeptimo die ueniſſe a freto, & noctu ſe introiſſe dixiſſet.
Teren. in Adel. Imo de nocte cenſeo.
Sed & multus plurimum candoris adferre poteſt orationi unde Cice. de Ora. li. ii. Nam qui incenſus aut multus.
Cic. quinto fratri: Celerius quā ſi de noctę uigilaſſem peruenit.
Idem Attico, In comitium Milo de nocte uenit.
Eidē: Cū cœnanti mihi nunciaſſet Sextius ſe de nocte proficiſci.
Cæſar in com. De media nocte miſſus equitatus.
Ibidem. Reliquas de media nocte proficiſci iubet.
Hora. Vt iugulent hominens ſurgunt de nocte latrones.
Idem: Vnde uxor media currit de nocte uocata.
Cice. quinto fratri: Multa nocte cū Vibulo ueni ad Pompeium.
Idem Attico: Multa de nocte profectum eſſe ad Cæſarem.
Idem pro P. Sexto: Cum forū, comitium, curiam, multa de nocte armatis hominibus, ac ſeruis pleriſq; occupauiſſent.

Mihi aqua hęret.

Mihi aqua hęret, modus loquēdi, uel prouerbiū potius difficultatē ſignificat contra morē in re facili adhiberi. Cū enim aqua fluere. & labi ſoleat, hærere contra ſuā naturā dicitur, ideſt rem difficilem fieri, quæ facilis potius eſſet.

Cic. ad Atticum: Mihi aqua hæret.

Idem quinto fratri: In hac cauſa mihi aqua hæret.

Idem de Offi. Dicit ille quidem multa multis locis, ſed aqua hęret (ut aiunt.)

Execrandi modus.

Modus execrãdi aut imprecãdi antiquus, nõ eſt prętermittẽdus.

Cic. in Anto. Igitur eſt patronus L. Antonius, malam quidem illi peſtem, clamori enim ueſtro aſſentior.

Merito te amo, Merito tuo.

MErito te amo, imerito me odiſti, merito tuo hoc tibi dono imerito tuo tibi iraſcor, et q̃do q; etiã merito tuo te odi, et nullo merito, modus eſt frequentiſſime a bonis illis uſurpatus.

Plau. in Aſi. Nemo me accuſauit merito meo.

Idem in Au. quem ſenecta ętate ludos facias haud merito meo.

Cic. pro P. Sextio: C. Cęſar, qui a me nullo merito alienus eſſe debebat, inimiciſſimus eſſe meę ſaluti ab eodem quotidianis concionibus dicebatur.

T. L. de bel. Mac. Frater me accuſat, nullo meo in ſe merito.

Plaut. in Aſinaria: Aedepol pater merito tuo facere poſſim.

Ibidem: Cur tu (obſecro) immerito meo me morti dedere optas.

Idem in Caſina: Immerito meo mihi hoc facis.

Tit. Li. de bello Mac. Indigne ſibi, nec ullo ſuo merito inſultatũ ab omnibus eſſe.

Plautus in ciſtellaria. Merito ueſtro amo uos. (faciemus.

Idem in Aſina. Iube aduenire quæſo, meritiſſimo eius, quę uolet

Mittere ſanguinem.

MIttere ſanguinẽ, id eſt qđ iã paſſim uulgo omnes fere, ex trahere ſãguinẽ dicũt, uel Græcanico uerbo Flebotomare Cic. Atti. Miſſus eſt ſanguis inuidiæ ſine dolore.

Eidem: Sic Appius prouinciam curauerit, ſanguinẽ miſerit: quicquid potuit detraxerit.

Corne. Celſus: Sanguinem inciſa uena mitti nouum non eſt, ſed nullum morbum eſſe, in quo non mittatur, nouum eſt.
Itē mitti iunioribus, & fœminis utrum nō gerētibus uetus.
Ibidem: Sed ut aliquādo primo die ſanguinē mittere neceſſe eſt.
Ibidē: Mitti uero is debet, ſi totius corporis cauſa ſit ex bracchio.
Ibidem: Mittere autem ſanguinem cum ſit expeditiſſimum uſum habenti, tamen ignaro difficillimum eſt.

Poſt hominum memoriam, poſt homines natos, noſtra memoria, Patrum memoria.

QVod pleriq; omiſſo antiquo loquendi modo, Ab hominē recordatione, noſtro tempore, patrum tempore dicunt: ueteres illi, poſt hominem memoriam, poſt homines natos, noſtra memoria, patrum memoria dicebant.
Cicero in Piſonem: Inſtant poſt hominum memoriam paratiſſimi magnificentiſſimiq; ludi,
Idē in Verre: quod nemo unq̄ poſt hominū memoriā fecit.
Ibi. Nemo unq̄ poſt hoīū memoriā paratior, uigilātior, copioſior.
Ibidem: Vt ego hunc unum eiuſmodi reum poſt hominū memoriam fuiſſe arbitrer: cui damnari expediret.
Idem, qua Senatui gratias agit poſt reditū ſuū: qui me duo ſceleratiſſimi poſt hoīū memoriā nō Cōſules latrones, nō mō deſeruerunt in cauſa preſertim publica, & conſolari ſed prodiderunt.
Idē ad Pō pro do. ſua: Quid homini poſt hoīes natos turpiſſimo.
Ibidem: Sed erat res poſt homines natos pulcherrima.
Ibidem: Graue crimen eſt hoc, & uehemens, & poſt hominū memoriam, iudiciaq; de pecuniis repetundis conſtituta grauiſſimū.
Idem Planco: Nihil poſt hominum memoriam glorioſius.
Idē pro eo. Cōſules poſt hoīū memoriā teterrimi, atq; turpiſſimi.
Idem in Catilinam. In hoc autem uno poſt hominū memoriam maximo crudeliſſimoq; bello.

Idē de optimo genere oratorū, Optimus longe poſt hoīes natos,
Idem in Antoniū, Duo teterrima & ſpurciſſima capita poſt homines natos, Dolobella, & Antonius.
Idem pro Milone: Vnius poſt homines natos fortiſſimi uiri.
Idem in Bruto: Longe autem poſt natos homines improbiſsimus Caius Seruilius Glaucia.
Idem in Vatinium teſtem, In omni memoria inauditum.
Idem pro P. Sextio: Ne huic tantæ multitudini, quanta mea memoria nunquam ullo in iudicio fuerit deero.
Varro de re ruſt. Sed ipſe noſtra memoria.
Cic. de diuinatione: Memoria noſtra templum Iunonis ſoſpitę.
Idem in Vatinium teſtem, Magnificentiſsime poſt hominū memoriam conſulem factum.
Idem de Oratore: De ſenatu iuſſit educi, quod eum ciuem negaret eſſe: q̃a memorię ſic proditū eēt: quē pater ſuus, aut populus uēdidiſſet, aut pater patratus dediſſet, ei nullū eſſe poſtliminium.
Saluſtius in Catilina, ſed mea memoria: ingenti uirtute, diuerſis moribus fuere uiri duo. M. Cato, & C. Cęſar.
Cicero pro Cor. Balbo: Multi etiam ſuperiori memoria ciues Romani ſua uolūtate indemnati, et incolumes, iis rebus relictis alias ſe in ciuitates contulerunt.
Idē pro Rab. perduel. Poſt hominū memoriā rē nullā maiorem.
Idem pro L. Mani. quæ in omnibus hominibus noua poſt hominum memoriam conſtituta ſunt.
Idem in Catilinam: In hoc autem uno poſt hominum memoriam maximo crudeliſſimoq́, bello.
Idem in Catilinam: Bellum inteſtinum ac domeſticum poſt hominum memoriam crudeliſſimum, & maximum.

Meis uerbis,

DIcito illi ſalutem meis uerbis, modus eſt dicendi, quo etiā

nunc dicitur. Ex parte mea illum ſalutabis, Itidem, uoca illum meis uerbis, & pro parte mea.
Plautus in Amphitrione, Voca uerbis meis.
In Mercatore, Rogato meum patrem meis uerbis.
Terentius in Ecyra, Hunc euoca uerbis meis.
Cicero Marco Marcello: Gratum mihi fceris, ſi uxori tuę Iuniæ grauiſſime atq; optimæ fæminæ meis uerbis eris gratulatus.
Idem Vatinio, Locutus ſum, ut ei meis uerbis diceret.
Plautus in Amphitrione, Hunc tuis uerbis uoco.
In Bacchidibus, Scribe ſalutem tuo patri uerbis tuis.
Cicero Trebatio, Salutem mihi tuis uerbis nunciauerat.
Plau. in Mil. Matris uerbis Philocomaſium accerſito.
Curius Ciceroni, Tironem meum ſaluta noſtris uerbis.
Cic. Atti. Epiſtolā meā iuſſerunt dari Dolobellę: Veſtorius ad me ſcripſit, ut iuberem mancipio dari ſeruo ſuo pro mea parte.
Titus Liuius ab urbe condita: Qui quęrerent ſenatus uerbis.
Ibidē. qui iuberent conſulum uerbi in proximos Mōtes fugere.
Ibidem: Nunciarent ſenatus uerbis.
Ibidem: Denunciarunt ſenatus uerbis.
Idē de bello Mac. Abi, nuncia meis uerbis, bello abſiſtat.

Modus agri.

Modus agri, ut in optimis libris repperi, eſt certa definitio, ſeu mēſura agri, qua quot iugerū eſſet ītelligi poſſet.
Plautus in Aululario, Agri reliquit in illi non magnū modū.
Cicero Attico, Et ſi nihil ſcripſit niſi de modo agri.
Horatius ī ſermone, Hoc erat in uotis, modus agri nō ita magni.
Paul. de cont. emptione, lege, Qui fundū. Cū ipſe emptori ſuo ad metiretur, multo minorem modum agri q̄ putauerat, inuenit.
Ibidem: Et domino renunciaret quanto modus agri minor ſit.
Ibidem: Et ideo modo agri renunciet, & ſi in diebus tringinta re

nundaſſet minorem modum agri eſſe, quamuis multis poſt annis poſſe eum, qui minoris modus agri fuiſſet repetere.
T.L. ab ur. cō. Ne cui maior q̄ quiquaginta iugerū agri modus eſſet.

Magnus numerus.

MAgnum numerum frumenti, uini, olei, ueteres, illi dicebant, quem modum loquendi multi inuerentes magnam quantitatem, uel copiam paſſim dicunt.
Ci. pro P. Frumēti i ſūma caritate maximū numerū miſeram.
Idem, in Verrem: Dico magnum numerum frumenti. Ibidem: Cuius iudicii metu magnus à multis frumenti numerus ablatus.
Ibidem: Frumenti tantus numerus imperio tuo datur, et cogitur.
Ibidem: Atq; ego nunc eum frumenti numerum, et eas publicæ pecunias Decumanas ab Herbitenſibus datas eſſe dico.
Ibidem: Intellixiſtis innumerabilem frumenti numerū per triennium auerſum à rebu. eſſe.
Idem de Officiis: Si exempli gratia uir bonus ab Alexādria profectus Rhodum, magnum frumenti numerum adduxerit.
Idem pro fonteio: Maximum frumenti numerum ad Hiſpanienſe bellum tolerandum imperauit.
Cæſar in com. Frumenti magnum numerum coegit.
Hircius in com. Nō poterāt magnū numerū frumenti cōparare.
Ibidem: Scipio magnum frumenti numerum habuerat.
Ibidem: Certo numero frumenti mulctat.
Ibidem: Magno numero frumenti onuſtos, recepit in caſtra.
Ibidem: Magno inuenti numero hordei, olei, uini, fici, pauco tritici

Numerus uini.

Cic. in And. Maximus uini numerus fuit, per magnum optimi pondus argenti.
Vulpianus de Tritico, uino, & oleo leg. Si quis uinū: Si modo uini numero à teſtatore non ſunt habita, & ſubdit Cetera quæ

pro hominum affectione, & uſu, numero uini habebuntur, & ſub dit: Quæ uini numero paterfamilias habuit.

Miſſum facere.

M*Iſſum facere, eſt deponere, ac etiam à noſtro conſortio, familiaritate, poteſtate, arbitrio dimittere.* Multi barbare *dicunt dare licentiam, uel licentiare.*

Cęſar Oppido. Gn. Magnum Pompeii *prefectum deprehendit ſed & meo inſtituto uſus ſum, & eum ſtatim miſſum feci.*

Cice. *in* Ver. *Deinde alii quęſtus inſtituũtur ex uno genere na uali, iudices, q̃ multi accipere à ciuitatibus pecunias, ne nautas da rẽt, precio certo miſſos facere nautas miſſurũ oẽ ſtipẽdiũ lucra ri, et ſubdit: Certo precio ſexcẽtos nũmos nautarũ miſſione con-ſtituere.*

Ibidem: *Vt illud miſſum faciam.*

Terentius *in* Ecyra: *Miſſam iram faciet.*

Varro *de re ru.* Columbas *redire ſolere ad locum licet animad-uertere, quod multi in theatro à ſinu miſſas faciunt.*

Modice.

M*Odice* Aduerbiũ *nõ ſemper à pauco (ut uulgo credunt) ſed à modo quandoq; deducitur: ut modeſtiam deſignet quæ inter parum & nimium uerſatur, non paucitatem.*

Varro *de re ru.* Furfures *obiiciuntur modice, ne parũ aut nimiũ ſaturentur.* Ibidem. *Cum aer eſt modice temperatus.*

Ibidem: *Modica centuria ea ducentorum iugerum.*

Plautus *in* Per. *Modice, & modeſte eſt melius uitam uiuere.*

Cicero *pro* P. Sylla: *Quamq̃ à me timide, modiceq; dicatur.*

Idem *contra* Rul. *Quare dignus ueſtro ſummo honore, ſingula-riq; iudicio ſim, ipſe modice dicam.*

Idem *ad* Atticum: *Modice, & infra modum.*

Idem, Tironi: *Nos agemus omnia modice.*

T. Liuius *ab urbe condita: De ſe pauca ac modice locutus eſt.*

Ibidem

Ibidem: Libertatem nec ſpernere modice, nec habere ſciunt.
Idē de bel. Ma Libertate modice utātur, tēperatā eā ſalubrē eſſe.
Ibidem: Immodice, immodeſteq́;.
Ibidem: Hac poteſtate immodice, ac ſuperbe Achei uſi ſunt.

Modicum.

Aliquando tamen dicitur à bonis illis autoribus & modicum et modoce, pro parum, & pro pauco.
Plautus in milite: Modice ſapis.
Cice. Attico: Minae Clodij, contemptioneſq; quae mihi proponuntur, modice me tangunt. Eidem: Sed ut modice cęteris utile eſt, tibi neceſſe eſt. Eidem, Sed ea res modice me tangit.
T. Li. de bel. Mace. Cōparauerat et Tyrannus modicam claſſem.
Ibidem: Vt modico edito praelio in fugam inclinarent Ibidem: Refecti cibo ſumpto, & modica quiete.

Mouet me: non me impedit.

MOuet me, non me mouet, non me impedit, eleganti modo loquendi ponitur ab antiquis.
Cic. pro. l. Manilia: Neq; me īpediet eius quirites inimicū edictū
Papinianus de conditione furtiua, lege, Parui refert,
Nec me mouet: pręſens homo fuerit nec ne.
Caius de damno infecto, lege, Si aedibus: Sed mouet me quod ipſe meas aedes reficere poſſim.

More maiorum, in morem.

MOre bellue, more maiorum, et in morē dicebant, addito qn̄q́; genitiuo: aliqui inepte modo, & in modum dicūt.
Vergilius: Per q́; duas in morem fulminis arctos.
Ouidius: Eunt anni more fluentis aquae.

Nemo.

CVm ut ſępe iā dixi: nihil aliud ſit pfecta Latinitas q̄ pfectorū illorum uirorum autoritas qua certo dicendi modo

tanquam ſuo iure & pro arbitrio uſi ſunt, conſiderare atq; obſeruare maxime decet, quid, et quo modo dixerint: Nemo *quiſquam, nemo homo, non nemo, nemo unus, nemo unus uir: quisq̃ unus q̃uis unus: quisq̃ oĩum, alter' qsq̃, unus aliquis. quod rari poſt eos curauerunt, quare eorũ uel ſcripta uel dicta merito laude carent.*

NEMO *quisq̃, nemo homo, hõ quisq̃.*

Terent. *in* Eunuch. *O populares, ecquis uiuit me hodie fortunatior? nemo hercle quiſquam.*

Idẽ *in* Ecyra: *Nemo qsq̃ illorũ ad te uenit, quin ita pręparet ſeſe*

Idem *in* Eunucho: *Nemo homo eſt iam.*

T. Liu. *ab ur. con.* V*ictoria, cui nec deus, nec hõ quisq̃ inuideat.*

NON *nemo.*

Varro *de re ruſtica,* T*onſas recentes eodem die perungunt uino & oleo, non nemo adiuncta cera alba & adipe ſuillo.*

Cic. *pro.* L. *Murena,* N*on nemo etiam in illo ſacrario reip. in ipſa inquam curia non nemo hoſtis eſt.*

Idem *pro.* P. *Sextio:* V*el ut non nemo putaret.*

Idẽ *pro. l. Mani.* C*ũ eẽt nõ nemo ĩ Senatu, q̃ diceret nõ oportere.*

Idem *pro.* L. *Cornel.* Balbo, V*t non nemo putaret.*

Idem *in* Verrem: N*am quod fortaſſe non nemo ueſtrum audierit iſtum à* Syracuſanis *publice laudari.*

Hircius *in com.* Non *nemo culpæ eius, imprudẽtię q́; aſſignabat.*

Nemo *unus, & nemo unus uir.*

Cæſar *in com.* Ad *neminem unum ſumma imperii.*

T. L. *ab urbe con. quia nemo unus ſatis dignus regno uiſus eſt.*

Ibidem: Neminem *unum eſſe cuius opera putet* R*emp. reſtitutã.*

Ibid. V*t nemo unus inde pręcipuũ quicq̃ glorię domũ referret.*

Ibidem: Haud *dubię illa ætate, qua nulla uirtutum feracior fuit, nemo unus erat uir, quo magis innixa res* Romana *ſtaret.*

¶ Q*ui uis unus, quiſquam unus, & quiſquam omnium.*

Cicero in Bruto:Quantum non quiuis unus eſt populo,ſed æſtimator doctus & intelligens poſſet.

T.L.*ab ur.cõ.*Ne *qsq̃ unus malis artibus poſtea tã popularis eẽt*

I*bidem:Quia nondum in quenquam unum ſæuiebatur.*

I*bidẽ:* C*ũ multi magis fremerent,q̃ quisq̃ unus recuſare auderet.*

Ibid.Solert*ius q̃ quis unus ex ijs,quos nõiaui caſtris locũ caperet.*

I*dẽ de bel.*Ma.Nõ *modo quenq̃ unum eliciuit ad ſuadendũ,ſed ne fremitum quidẽ mouit.* I*bidem:*Ne *quem unum relinquerent.*

Cicero *in* Ver.An *hoc dubitabit quiſquam omnium,quin is uenalem in Sicilia iuriſdictionem habuerit?*

Alter quiſquam.

P*lautus in* A*ſin.*Neq; *me* A*thenis eſt alter hodie quiſq̃,cui credi recte æque q; putent.*

V*nus aliquis.*

V*nus aliquis,uulgari propemodũ ſermone* Romę *ẽt nũc dicitur: qui modus loquendi magis apud uulgũ,q̃ apud eruditos remãſit.*

Cicero *in* A*ntonium:* Cur *nunquam tam frequens* Sen*atus fuit quod unus aliquis tuam ſententiam ſecutus ſit?*

I*dem de finibus bonorum & malorum:* V*tilitati hominum pluſq̃ unius alicuius,aut ſue conſulit.*

I*dem pro* Cluentio: V*num aliquem nominate.*

I*dem de prouin.*Conſ*ularibus:*Tanq̃ *unum aliquem portum tutum & clauſum teneri.*

C*aius:*Si *quis omiſſa,lege,cum hęreditas:*C*um ab eo quoq; peti poſſet,qui unam aliquam rem hæreditario nomine poſſideat.*

Neg*atio,*Me*tuo ne non.*

FRequenter *etiam ueteres illi autores duas negatiuas clauſulas ſimul ponunt,& plerunq; cum uerbis uereor,aut timeo,aut metuo coniungunt.*

Q*uem dicendi modum nulli poſt minores conſiderauerunt, aut*

quod certe liquido conſtat, in ſuis ſcriptis raro uſurpauerunt.
Plautus in Perſa: Ne non *ſat eſſes leno id metuebas miſer.*
Idem *in Caſina:* Metuo *ne non ſit ſurda.*
Teren. in Adelph. *Metuiſti hominum homo ſtultiſſime, ne non tibi iſtud fœneraret.*
Idē ī Phor. *An uerebamini ne nō id facerē, q̄ recepiſſem ſemel.*
Cicero Attico: *Vereor ne non liceat.* Eidem: *Timeo ne non impetrem.* Eidem: *Vereor ne exeundi poteſtas non ſit.*
Eidem: *Veretur enim ne non liceat tenere hæreditatem.*
Idē *pro Sexto Roſcio Amerino: Vereor ne non ille ſolus (id q̄d ad me nihil attinet) ſed alij quoq; plures læſos ſe eſſe putent.*
Idem *in Tuſcu. Vereor ne non tam uirtutis fiducia utendum nobis ad ſpem beatæ uiuendi, quam uotis faciendi videantur.*
Idem *in Philip. Sed unam rem uereor ne non probes.*
Ibidem: *An uerberare ne non putaremus natura te potuiſſe tam improbum euadere, niſi acceſſiſſet etiam diſciplina?*
Idem *pro lege Araria: Pertimeſcam credo, ne mihi non liceat cōtra uos in concione conſiſtere?*
Idem *Curioni: Non enim uereor ne non ſcribendo te expleam.*
Eidē: *Nō quo uerear, ne uirtutis tua opīniōi hoīum nō reſpōdeat.*
Idem *pro T. Annio Milone: quāq̄ preſidijs ſalutaribus, et neceſſarijs ſepti ſimus, tn̄ ne non timere ſine aliquo timere poſſimus.*
Ibidem: *Cur igitur hos manu miſit? metuebat ſcilicet ne indicarentur, ne dolorem perferre non poſſet.*
Idem *pro M. Cælio: An timebant ne tot unum ualentes imbecillum, alacres perterritum ſuperare non poſſent?* (probem.
Idē ī Ver. *Nō uereor ne hoc officiū meū P. Seruilio iudici non*
Idem *in Catilinā: Si te iam Catilina comprendi, ſi interfici iuſſero, credo uerendum erit mihi, ne non potius hic omnes boni ſerius à me: q̄ quiſq̄ crudelius factum eſſe dicant.*

Horatius: *Sedit qui timuit ne non ſuccederet.*
Ouidi.de Pon. An *uereor ne non approbet illa Getes?*
T.L. *de bello Mace.* *Metuentes ne dilationem res non paterentur.*
Vulp.*de iure do.*l. Si ergo: *Vereor ne nō poſſint dñi eius effici.*
Martianus eodem ti.lege, Si mulier: *Vereor ne non ſit obligata.*
Idē de re mili.l. Officium: *Vereor tamen ſi quicq̄ pro miſero, qđ in uſum meum aut tuum fiat, ne modus in ea re non adhibeatur.*
Paulus *de acquirendo rerum dominio, lege*, Bonæfidei: *Verendū ne non ſit bonæfidei poſſeſſor.*

Simpliciter poſitum ſine uerbo Metuo, uereor, timeo.

Cicero Attico: *Sed diligentius nobis eſt uidendum, ne diſtracti pares eſſe aduerſario non poſſimus.*
Idē pro Gn. *Plā. Hęc mihi ſūt tractāda iudices et modlce, ne qđ ipſe offendā cœtū: deniq; cū reſpōdere criminibus, ne nō tā ïnocētia reus ſua, q̄ recordatiōe meorū tēporū defenſus eſſe uideatur.*
Idem de Ora. Neq; *eſſe periculum, qui leonem, aut taurū pungat egregie, ne idem in multis alijs quadrupedibus facere nō poſſint.*
Idem de Fato: *Vide ne non eadem ſit illorum cauſa et Stoicorū.*
Idem M. *Marcello*: Si *iſta uita tibi commodior eſſe uideatur, cogitandum tamen ne tutior non ſit.*
Q*ui.de arte*: N*e tanti noctes non putet eſſe tuas.*
Idem de Ponto: *Mors faciet certe ne ſim cum uenerit exul.*
N*e non peccarim, mors quoq; non faciet.*
Idem *in epi.* Q*uod potuit renui, ne non inuitus tenerer.*
Vulpi. *de re. arb.l.* Idem: *Videndū eſt ne non ſit compromiſſum.*
Paulus *de ſtatu liberis, lege*. Cum hęres: R*ecte putant liberum fore, ne multa ad libertatem peruenire non poſſint.*

Nullo negocio.

NVllo *negocio, hoc modo dicendi id ſignificatur, ac ſi diceremus, ſine difficultate.*

Cicero Attico: Cato Siciliam tenere nullo negocio potuit.
Eidem: Cum id nullo negocio facere poſſis.
Idem pro Roſcio: Quare hoc tu propter multitudinem ſicariorũ nullo negocio facere potuiſti.

Non ires, pro ire non deberes.

NOtandus & hic dicend modus, nõ ire, non redderes, pro quo inepte dicitur: ire non deberes reddere non deberes.
Plautus in Trinumo: Non ego illi argentum redderem?
Reſpon. Non reddes, ne q; de illo quicq̃ ne q; emeres, ne q; uẽderes

Ne plura, ne multis, ne longum faciam.

NE plura, ne multis, ne longum faciam, quid multis? modus loquendi, ac ſi dicas: Ne dicam plura, ne multis te teneã, quid multis opus eſt? ſed elegantius illa, & breuius.
Cic. pro Cluentio: Ne multa, perquiritur, a coactoribus, inuenitur ea ſerrula ad Stratorem perueniſſe.
Idẽ C. Men. Si peccat, magis ineptijs q̃ ĩprobitate peccat, ſed ne plura.
Idem pro Cluentio: Ne multis, Diogenes emitur.
Idem Attico: Ne multa, nihil me in illo itinere præter conſcientiam meam delectauit.
Idem in Ver. Ne multa, locuturum ſe eſſe confirmat.
Ibid. Ne multa, Sextertia decem me, inquit, dixi daturum.
Ibid. Vndiq; reclamatur, ne multa, iterũ iſte aliq̃to poſt ad illos uenit. Ibid. Ne multa, iudices libertate, quã uos ſocijs dediſtis, hac ille in acerbiſſimo ſupplicio miſerrimæ ſeruitutis abuſus eſt.
Ibidem: Ne multa ipſum dicere adoleſcentem audiſtis.
Ibidem: Ne multa, iudices ijs contumelijs ſcitote, quintum Lolliũ coactum ad Apronii leges conditioneſq; ueniſſe.
Idem pro Cluen. Et ne longum ſit, omnium uicinorum ſummam eſſe in hunc beniuolentiam confirmamus.
Horatius: Ne longum faciam.

Nihil ad Perſium.

NIbil ad Perſium, modus hic dicendi multis in locis reperitur illo pfecto ſeculo uſitatus:id.n.eſt ac ſi dicamus:Nihil ad cóparationem Perſii,aut nõ eſt id cum Perſio comparandum.
Teren.in Eunucho: At nihil ad noſtram.
Cic.in Oratore:quem cognouimus uirum bonum,& non illiteratum:ſed nihil ad Perſium.

Nunquid Romam uelis &c.

NVnquid Romam uelis? Nũquid me uis?modus eſt loquẽdi apud Veteres,quem modum ſequentia ſęcula omnino prætermiſerũt.Nos,autem apud quos fere latinus ſermo reuixit, nondum ad hos floſculos manus admouimus, At ſpero fore breui, ut ad priſcum candorem q̃ proxime accedatur.
Plau.in Aulularia:Ibo igitur,parabo,nunquid me uis?
Idem in Trinumo:Nũquid uis? Reſpondetur:Cures tuã fidem.
Teren.in Eunucho:Rogo nunquid uelit? recte inquit.
Idem in Adelph.Nunquid uis quin abeam.
Ci.Q.Ciceroni fratri:Me adhuc nemo rogauit,nũquid in Sardiniã uellẽ:te puto ſæpe habere, qui nũquid Romã uelis quærant.
Idem Attico:Me expenſæ ſua uilla nunquid uellem rogauit.
Eidem:Is me proficiſcentem Apameam proſecutus eſt,nec cũ poſtea in caſtra uenisſet, at q; inde diſcederet nũquid uellẽ rogauit.
T.L.ab ur.cõ.Frequẽtia proſequentiũ,rogantiũq; nũquid uellet.

Noctu, Interdiu.

NOctu,interdiu,quod fere omiſſum eſt, & omnes dicunt bonis alioqui uerbis,de nocte,in meridie.
Cæſar in commentariis.Pompeius clam & noctu, Cęſar palam atq; interdiu.
Cato de re ruſti.Marti Syluano in Sylua interdiu in capita ſingula boum uotum facito.

Nec caput,nec pedes habet.

NEc caput,nec pedes habet: modo hoc loquendi, uulgaris etiam nunc ſermo Romanus frequenter utitur,cum res intricata & impedita eſt,ut quo te uertas neſcias.
Cic.Curi.pp res tuas ita cõtractas,ut quẽadmodũ ſcribis nec caput,nec pedes,equidẽ uellem uti pedes haberent,aliquãdo redires.

Nihil mihi longius,nihil propius,nihil potius.

NIhil mihi longius:nec quicq̃ mihi longius,nihil fuit propius,nihil fuit potius,modi ſunt loquendi maxĩe diſcẽdi.
Plau.in milite:Nihil fuit propius quàm ut perirem.
Cicero Rabirio Poſthumo:Nec mihi longius quicq̃ eſt iudices, quàm uidere hominum uultus.
Idem in ſomnio Scipionis.Nihil mihi fuit potius,quàm,ut Maſiniſſam conuenirem.

Non idem tibi,& mihi.

Notandum eſt & hoc non uulgares dicendi genus. Non idẽ tibi et mihi,quod multa multo aliter proferunt.Nemo enim non dicit: Non idem tibi ſicut mihi,uel non idem tibi quod mihi.
Varro de lingua latina: Et de iis non eadem oratores & Poetæ.
Cic.de Fato: Vide ne non eadem ſit illorum cauſa,& Stoicorũ.
Saluſt.in Catilina:Non eadẽ uobis & illis neceſſitudo impẽdet.

Non habeo quod te accuſem.

Non habeo quod accuſem ſenectutem:Non habeo qđ te accuſem, nihil habeo quod defendã:certo modo loquendi illius temporis elegantiſſime dicebatur.Minores hæc ut alia corruperunt.
Cic.de ſenectute:Non habeo quod accuſem ſenectutem.
Idẽ in epiſt.ad Cæliũ:Neq; tamen adhuc habeo qđ te accuſem.
Idẽ pro Tito Annio Milone:Nihil ſane id proſit Miloni qui hoc fato natus eſt,ut ne ſe quidem ſeruare potuerit,quin una rẽpub. uoſq; ſeruaret:ſi id iure non poſſet,nihil habeo quod defendam.

Neue hoc, neue illud.

Neue hoc, neue illud, genus eſt dicendi perelegans: & ut eſt longo interuallo omiſſum, ita eſt uelutı poſtliminio repetendum.
Cic. Lent. *Peto a te, ne id a me, neue in hoc reo, neue in aliis quae*
Idem de Orat. *Vt neue aſper eorum concurſus. neue biulcus ſit.*
Ibidem: *Vt neue aſpere concurrant, neue uaſtius deducantur.*

Ne uiuam &c.

Ne uiuam, ne ualeã, ne ſim ſaluus, pereã, diſpereã, moriar, male mihi ſit: modi ſunt dicendi, cũ quid aſſeuerare, & uelutı quibuſdã precibus deuouere, aut ſacramento aliquo obteſtari contendimus.
Cicero Attico: *Ne ſim ſaluus, ſi aliter ſcribo, ac ſentio.*
Eidem. *Quid poteris inquis pro iis dicere? ne uiuam ſi ſcio.*
Idem C. Fabio Gallo: *Sed ne uiuam ſi tibi concedo, ut eius rei tui cupidior ſis quam ego ſim?*
Eidem: *Moriar ſi quiſquam me tenet præter te.*
Eidem: *Male mihi ſit ſi unquam quicquam tam erutar.*
Idem Tironi: *Sollicitat: ita uiuam, me tua mi Tiro ualetudo.*
Propter. *Diſpeream ſi quicquam aliud, q̃ gloria de te quæritur.*

Nunc erat.

Nunc erat, antiqui illi ſimul ponebant præſens cum præterito.
Ouidi. in epiſt. ad Vlyſſem: *Nunc erat auxiliis illa tuẽda patris.*
Horatius: *Nunc ſaliaribus ornare puluinar deorum.*
Tempus erat dapibus ſodales.
Cic. Attico: *Nũc reus erat apud Craſſum diuitẽ Veſtius de ui.*
Eidem: *Brutus erat in Veſide etiam nunc,*

Nomen facere.

OBſeruaui itẽ quid ſit exigere, et facere nomẽ et nõia defeсta, nõ idonea. Viſumq; eſt mihi nomẽ et nõia quandoq; pro debitoribus, quandoq; pro ipſo debito accipi: Facere aũt nõia id eſſe quod debitores cõparare, quod diuerſis modis fiebat, pa-

ctis uſuris, uel promiſſis mẽſtruis, aut annuis fructibus. Pecũia.n. *aut numerata ſeruabatur ĩ arca, aut emptis agris uel mercibus in noĩbus collocabatur: uti ĩfra poſitę autoritates melius declarabũt.*
Cice.*de natura deorum:* Aut *tu illum fructu fallas aut per litte ras auertas aliquod nomen, aut per ſeruulũ percutias pauidum.*
Idem Attico: *Salaminos autem, hos enim poteram coercere: addu xi ut totum nomen uellent Scaptio ſoluere.*
Idem pro. L. Flacco: Hermippoq; *percontanti de nomine* Faſiano
Paulus *de pig. actio. l.* Si *cõuenitur, ut nomen debitoris mei pigno ri tibi ſit, tuenda eſt a prętore hęc conuentio: ut et te in exigenda pecũia, et debitor aduerſus me ſi cũ eo experiar tueatur. ergo ſi id nomen pecuniariũ fuerit, exactã pecuniam tecum compenſabis.*
Vulpianus *de doli mali exceptione, lege,* Apud *Celſum quod ſi is, cui pecunia debebatur cum debitore decidit & nomen eius uen didit* Scio, *cui debitor mandauerat, ut nomen emeret.*
Scæuola de legatis, lege, Nomen *debitoris in hæc uerba legauit:* Titio *hoc amplius dari uolo centum aureos, quos mihi hæreditas* C. *Seii debet, aduerſus quos ei actionem mandari uolo, eiq; eorun dem pignora tradi: quęro utrum hęredes tm̃ decem dare debeant, an omne debitum: hoc eſt, an & uſuras debeant mandare?* Reſpõ *di, uideri uniuerſam eius nominis obligationem legatum.*
Hemule *ius de emp. l.* Si plus: Qui *nomen quale fuit uendidit, dũ taxat ut ſit, nõ ut exigi aliquid poſſit, & dolum pręſtare cogitur.*
Cinna *de Cat.* Mirati *ſumus unicũ magiſtrũ ſũmũ* Grãmaticũ, *optimũ* Poetã, *oẽs ſoluere poſſe qõnes, unũ difficile expedire no=* (men.

Facere nomina.

Cic. *de off* Hortos *emit inſtructos, nomina facit, negociũ conficit.*
Idem Fabio Gallo: Tm̃ *ex* Arpinati *uenerã, cũ mihi a te litere red ditę ſunt: ab eodẽq; accepi* Aniani *litteras in quibus hoc inerat, li beraliſſimum nõia ſe facturum cum ueniſſet qua ego uellem die.*

Paulus de Peculio, lege. Ex facto. Plane ſi ex re pupilli noĩa fecit, uel pecuniã in arca depoſuit, datur ei uendicatio nũmorum.
Pomponi. de Peculio. l. Peculiũ: Si uero noĩa ita fecerit dominus, ut quaſi debitorẽ ſe ſeruo faceret, cũ debitor nõ eſſet cõtra putor.
Scęuola de fideicõmiſſariis libertatibus, lege, Thais: Sticus Acharius probante domino nomina fecit, et rationes a domino ſcriptas exhibet, nec poſtea nomen ullum fecit.
Idẽ de legatis, lege. Nomen debitoris, Multos nouos debitores amplarum pecuniarum fecit, & ſubdit, Quęſitum eſt: in huic filio, eorum nominum, quæ ipſe fecit, perceptio permittenda eſſet.
Papinianus de uſu, & uſufructu, lege, Vxori, Non idem ſeruabitur in nominibus ab hærede factis.

Exigere nomina.

Cicero in Verrem: Vt reperiretur pecunias ſumpſiſſe mutuas, nomina ſua exegiſſe.
Paulus de uſ. l. Caius, Exegi ſolent ẽt ſi oĩa noĩa idonea ſint.

Nomina ſimpliciter,

Cicero in Ver. Ille clamare cum raperetur, nihil ſe miſerũ feciſſe, pecuniã ſibi eſſe in noĩbus numeratam, in præſentia non habere.
Idem in Topicis: Non ſi uxori uir legauit argentum oẽ quod ſuũ eſſet, icirco quæ in nominibus fuere legata ſunt. Multum enim differt, in arca ne poſitum ſit argentum, in tabulis debeatur.
Idem Attico: Nomina mea per deos expedi.
Horatius in ſermonibus: Nomina ſectatur.
Idem in epiſtola, Cautos nominibus, certis expendere nummos.
Vulpi. de re. eo. q tu. l. Magis puto: quęrere ergo dẽt, an pecuniã pupillus hẽat, uel in nũerato: uel in noĩbus: q cõuenire poſſint, uel in fructibus conditis, uel ẽt in redditiuum ſpe, at q; obuentionum.
Papinianus de adminiſtratione & periculo, lege, Tutor. Siue curator nomina, quæ iuſte putat non eſſe idonea.

Idē eo.ti.l.Tutores noīum paternorū periculum,quæ poſt pubertatem adoleſcentis idonea fuerant,præſtare cogendi non erunt.
Scæuola de admi.& pi.l.qui negociationē:Duo milia potuerint. à ſubſtantia hæreditatis ſeparare:et in noīa collocare neglexerint
Idē de fun.inſtr.l.Liberto:Ex noībus debitorū elegit idonea noīa
Africanus ad Senatuſconſultum Velleianum,lege,Tutor, Quod parum idonea nomina debitorum uiderentur.
Modeſtinus,Si certum petatur,periculū nominum ad eius cuius culpa factum probari poteſt.pertinet.
Scæuo.de ſtatu liberis,lege,Stico: Argentarius coactor cum pene totam fortunam in nominibus haberet:
Idē de fun.inſt.l.Liberto:Ex noībus debitorū elegit idonea noīa
Idem de dona.l. Ad eum,Peculium tuum eē quicquid habes,tam in nominibus,quam in rebus mouentibus,ſiue innumerato,me tibi concedere hac epiſtola mea manu ſcripta,notum tibi facio.
Papinia.de admi.re.l.Impatores:Item reſcripſerunt,noīum quę deteriora facta ſunt tpe curatoris periculum ad ipſum pertinere.

Operam ludere.

QVis negat eſſe modum loquendi,quo Latinitas tota contineatur.Nam quis eſſet,qui operam ludare dicere auderet,niſi prius patres illi latinæ eloquentiæ ſic dixiſſent. Cum enim fruſtra aliquid fieri putabant,Operam ludimus dicebant:quod imitatione dignum maxime eſt.
Plau.in Pſeu.In pruſum ingerimus dicta doliū,operā ludimus.
Terentius in Phor.In illis fructus eſt,in illis opera luditur.
Plautus in Caſina,Si me nunc ſuſpendam,operam luſerim, & præter operam reſtim ſumpti fecerim.

OS.

OS,certo modo loquendi ab illis antiquis pro audacia, & temeritate,quandoq; pro conſpectu ponitur.

Cicero in Oratore: *quod tandem os eſt illius patroni qui ad eas cauſas ſine ulla ſententia iuris audet accedere?*
Idem in Ver. *Os hominis inſignemq́; impudentiam cognoſcite.*
In Philippica quinta: *Sed illud os, illam impuritatem,*
In Philippica undecima, *Audiſſet furentis intro itum Dolobellæ, uocem impuram, atq́, os illud infame.*
Idem pro C. Rabirio Poſthumo: *quod habent os? quā audaciam?*
Saluſtius in Iugurtino: *Incedunt per ora ueſtra magnifice.*
Cicero pro Gn. Plancio: *quę cum ita ſint, iam ſuccumbam Lateren. iſti tuo ori nimio, in eo: in quo nihil poteſt eſſe nimium, quoniam ita tu uis: nimium me gratum eſſe concedam.*

Operæ.

OPeræ in plurali: quod nuſquam ab aliis obſeruatum reperi, id eē uidentur quod ſectatores, aſſeclæ, clientes. quę res quo iudicari facilius queat, ut cōſueui, īfra quę collegi, locaui.
Cic. Quinto fratri: *Cum oīa maledicta, uerſus etiā obſcœniſſimi in Clodium & Clodiā dicerentur: ille furens et exanguis interrogabat ſuos in clamore ipſo, quis eſſet qui plebem fame necaret? Reſpondebant Operæ, Pompeius, & ſubdit.*
Factus eſt à noſtris impetus, fuga operarum, & ſubdit. Itaq́; ſe comparat, homines ex agris accerſit, operas autem ſuas Clodius confirmat, manus ad Quirinalia paratur.
Eidem: *Operę Clodianæ clamorem ſuſtulerant.*
Idem Attico: *Operæ comparantur.* Eidē: *Opę Clodianæ pontes occuparūt.* Eidē: *qui erāt mecum facile opas aditu prohibuerūt.*
Idem pro P. Sextio: *Erat n. mihi contentio, nō cū uictore exercitu, ſed cum operis conductis, et ad rapiendam urbem concitatis.*
Idē pro P. Sylla: *cōtra patrem tuum operas et manū cōparaſſe.*
Idem, quā Senatui gratias agit poſt reditum ſuum: *Cum iiſdem operis ſuffragium ferentibus.*

Obtinere prouinciam.

OBtinere prouinciam, modus dicendi, quo ſignificatur habere prouinciam ad tempus ad regendum, ut Proconſul, aut Prætor, uel ut quęſtor, aut pro alio magiſtratu.

Cicero ĩ Ver. Iam antea in ſella ſedens Prætor, cum prouinciam Siciliam obtineret.

In eundem: Sic obtinui quęſturam in prouincia, ut omnium oculos in me unum coniectos arbitrarer.

Idẽ pro. L. Flac Cũ Aſiam prouinciã cõſulari imperio obtineres.

Idem pro. Q. Ligario: Interim. P. Actius Varus, qui prętor Aſiam obtinuerat, Vticam uenit.

Idem in Vatinium teſtem: Cum quęſtor Macedoniã obtinebat.

Idem pro. M. Cælio: Africam tum Prætor ille obtinebat.

Lentulus Ciceroni: Et mihi dent negocium ut Aſiam obtineam.

Titus Liuius ab urbe condita: Galliam prouinciam obtinere.

Obtinere autem prouinciam eſt, cum ſortito prouincia regenda alicui cõmittebatur.

Cicero in Ver. quæſtor ex Senatuſconſulto prouinciam ſortitus es, obtigit tibi conſularis.

Idem Attico: Aſiam quinto ſuauiſſimo fratri obtigiſſe audiſti.

OB.

EVelli ex intimis latebris, modo coniunctionis, modo præpoſitionis particulę Ob candidiſſimũ ſenſum: nõ.n. uulgatũ illũ, aut palã poſitũ, quod ꝑꝑ ſignificat, uerum id quod circũ uel ante aut contra oſtendat, atq; ita ante, ut ſermoni interponatur uelut obex quidã, et interiaceat: ut obſidere urbem, id eſt circũſedere

Plautus in Milite: Nunc demum experior ob oculos caliginem prius mihi obtigiſſe.

Ibidem: Nam ille qui lanam ob oculum habebat nauta non erat.

Idẽ in Truculento: Irata eſt, quia ſcortum ob oculos adduxerit.

Cic.pro P.Sextio: Aut ego illas res tātas,in tāta īproborū multitudine cū gerebā,nō mihi mors nō exilliū ob oculos uerſabātur.
Idē de fi.bo.et ma. Cuius incola Sophocles ob oculos uerſabatur.
T.Liuius ab urbe condita: Fœda mors ob oculos erat.
Ibidem: Vt mors ob oculos omnium eſſet.
Vergilius: Cunctus ob Italiam terrarum clauditur orbis.
Plau.in Aulularia: Dum it dormitū, follem obſtringit ob gulā.
Inde obire prouinciam,obire fundos,obire ſacra dicitur.
Cicero in Ver. Ego Siciliam totam quinquaginta diebus ſic obij.
Idem de Oratore: Iudicia priuata magnarum rerum obire.
Ibidem: Cui noſtrum non licet fundos noſtros obire.
Verg. Ducunt exorcam Aeneæ,quē fulua leonis Pellis obit totū.
Cicero in Verrem: Nam ęſtate ſumma,quo tempore cęteri prętores obire prouinciam & concurſare conſueuerunt.
Ibidem: Cum uero æſtas ſumma eſſe iam cœperat, quod tempus omnes iam ſemper Siciliæ prętores in itineribus cõſumere conſueuerunt: propterea quod tum putant obeūdam eſſe maxime prouinciam,cum in areis frumenta ſunt.
Idem pro lege Manilia: Cum ita clauſa erant nobis oīa maria,ut neq; priuatā rem maritimā, neq; publicum iam obire poſſemus.
T.Liuius ab urbe condita: Quanquā ipſe plurima ſacra obibat.
Ibidem: Munus uigiliarum obibant.
Ibidem: quia duo conſules obire tot ſimul bella nequirent.
Ibidem: Ne ad omnia ſimul adire,& obire unus non poſſit.
Ibidem: Haud grauate munia obeundo.
Cicero de amicitia: Qui digentiſſime ſemper illum diem,illudq; munus ſolitus es obire.
Pro l. Agra. qui rerū priuatarū cauſa legationes liberas obeunt.
Ibidem: Hæreditatum obeundarum cauſa.
Vergilius: Magnas obeuntia terras Tot maria intraui.

Cæſar in com. Omnia *per ſe obire,& quid quoq; loco faciendũ eſſet prouidere non poſſet.*

De particula Ob.pro contra.

Plautus *in Stico*: T*ranquillã uiã cócinna*: S*i rex obſtabit,regẽ ꝑ uertito ipſum*. Ibidẽ: S*i tibi nulla ęgritudo eſt animo obuiam.*

Offendere.

Offendere,*interdum idem eſt quod incurrere*: V*nde offen ſiones pedum, quas* Auguſtus C*æſar ut dirum & .. .i hominis abhorrebat.*

Plautus *in* C*urculione*: N*e quem in curſu capite,aut cubi , aut pectore offendam,aut genu.*

Cicero Marco V*arroni*: Q*uis eſt tam lynæus,qui tanti.. .nebris nihil offendat,nuſquam incurrat?*

Idem Lentulo: S*i cecidiſſet ut uolumus & optamus:o.. .nes te ſa pienter,& fortiter: ſin aliquid eſſet offenſum,eoſdem illos & cu= pide,& temere fecisse dicturos.*

Idem *in* V*er.* S*i tantulum offenſum,titubatumq; ſit.*

Ouidi *in ep.ſt.* C*um foribus uelles ad* T*roiam exire paternis,*
Pes tuus offenſus limine ſigna dedit.

Idem *de* F*aſtis,* C*reditur offenſo procubuiſſe pede.*

Tibul. T*e canit agricola e magna cum uenerit urbe.*
S*erus inoffenſum rettulerit q; pedem.*

Idem: O*ffenſum in porta ſigna dediſſe pedem.*

Vitru S*i ad* A*ſciam offenderint calculi,non erit calx temperata.*

Plautus *in* P*enulo*: Q*uemq; uiſco offenderant.*

T.L.*ab urbe condita*: M*iles offenſo ſcuto præbuit ſonitum.*

Cicero *pro* C*luen.* Q*ui bis apud eos iudices offendiſſet.*

OPES.

OPes *à bonis illis autoribus poſitas nõ ſolum pro diuitijs uerumetiam pro potentia,quæ conſtat ex amicis, clientelis,propinquis,*

lis,propinquis populari fauore,infra plane colliges.
Cic.de off. Exiſtũt q; *in rep. plerũ q; largitores et factioſi,ut opes q̃ maximas cõſequãtur,ut ſint potius ſupiores ui,q̃ iuſtitia pares.*
Idẽ de amic. Diuitię *ut utare,opes ut colare,honores ut laudere.*
Ibidem. *Sic multorũ opes pręponentũ excludunt amicitias fideles.*
Idem pro Cluentio: Sylla *maximis opibus,cognatis,affinibus.*
Idem Attico: Tamen *firma munitur quædam nobis ad retinendas opes noſtras tuta(ut ſpero)uia.*
Idẽ pro.P.quintio: Vt *P.quītius,cui tenues opes,nullæ facultates,exiguę amicorũ copię ſunt,cũ aduerſario gratiſſimo cõtendat.*
Idem ad equites Romanos: Et *ſingulorum opes ſępe ſunt tenues.*
Idem pro L.Murena: Vt *eius opes at q; ingenium præſidio multis etiam alienißimis,uix aliquam inimicus eſſe deberet.*

Optimus,maximus.

O*ptimus,maximus,non ſolum de deo dicitur,ſed de fundo, agro,domo,& alijs.*
Celſus de contrahenda emptione: Cum *uenderes fundum non dixiſti,ut optimus maximuſq́ eſt.*
Hemule.de emptionibus,lege, Quoad *ſeruitutes:* Niſi *ut optimus maximuſq́ eſſet traditus fuerit fundus.*
Paulus de legatis,lege, Si *mihi,* Vt *optimi maximiq́ ſunt.*
Idem de fun.inſtr.l. Fundo *legato:* Vt *optimus maximuſq́ eſt.*

PERPETVVS.

Q*Vam multi in nõie perpetuũ, & uerbo perpetuo errauerunt,proprietatẽ,quæ in dicẽdi bonorũ autorũ modo cõſiſtit,ignorãtes.* Eſt *enim ꝑpetuum,inter cætera quod ſolidum,non conciſum in fruſtra,ſed continuatum, non interruptũ, aut temporis ſpacio intermiſſum.* Et *eodem ſenſu perpetuare dicitur,id eſt ſine intermißione continuare,uti infra late oſtendetur.*
Plau.in rudẽte: Iactatę *exemplis plurimis miſereꝑpetuã noctẽ.*

Idem in Mercatore: Siquidé iſti dicto ſolida, & ꝑpetua eſt fides.
Terentius in Ecyra: Cum milite Corinthum hic ſum profecta in humaniſſimo: bien uium ibi perpetuum miſera illum pertuli.
Ibidem: O fortuna: ut nunquam es perpetuo bona.
Cicero in Ver. Vna lata uia perpetua.
Idem ad Atticum: Clodium præſentem fregi in Senatu, cum oratione perpetua pleniſſima grauitatis, tum altercatione.
Cato in re ruſti. Vlto, utroq; ſulcos perpetuos ducito.
Cæſar in com. Erant perpetuæ paludes. Ibidem: Trabes perpetuę collocantur. Ibidem: Paulus perpetuo intercedebat
Ibidem: Perpetuæ foſſæ quinos alte pedes ducebantur.
Ibidem pro uetere, ac perpetua in me fide.
Cic. pro lege Manilia: Quod ut illi proprium, ac perpetuum ſit.
Idé pro Gn. Plá. Ego uero ſi cú illorú impiorú ferro et manu concidiſſem, in ꝑpetuú reſpu. ciuile pręſidium ſalutis ſuæ perdidiſſet.
Idem in Catilinam: Ignem Veſtæ perpetuum ac ſempiternum.
Vergi. Paſcuntur perpetuo tergo bouis.
Idem: Perpetuis ſoliti patres conſidere menſis.
Idem: Sola ne perpetua mœrens carpere iuuenta?
Ouidius in Ibin: Dij tibi dent, nudoſq; lares, inopemq; ſenectam.
Et longas hyemes, perpetuamq; ſitim.
Idem de Ponto: Sic mea perpetuis liqueſcunt pectora curis.
Catullus: Iucundum mea uita mihi proponis amorem:
Hunc noſtrum inter nos perpetuumq; fore.
Vitruuius: Dum in craſſitudine perpetuæ taleæ oleaginæ uſtulatæ quam creberrime inſtruantur.
Idem: quæratur ſolum, ſi ſit perpetuo ſolidum.
Idé: Si autẽ ualles erút ꝑpetuę, in declinato loco cu ſus dirigẽtur.
T. Liui. ab urbe con. li. Saltus perpetuis montibus inter ſe iuncti.
Ibidem: Modo ſit perpetuum huius qua uiuimus pacis amor.

Idem de bello Macedonico: Perpetuis orationibus die aſſumpto.
Paul. de ſer. ruſt. prę. l. ſi uia: Si lacus ppetuus in tuo fundo ē: na uigandi quoq; ſeruitus, ut pueniatur ad fundū uicinū, īponi pōt.
Idem: quod cuiuſq; uniuerſitatis nomine lege. Item eorum: Niſi lex municipii uel perpetua cōnſuetudo prohibeat.
Vulpia. ſoluto matrimonio, lege. Si cum dotem: Et ſi quidem inter uallum furor habeat, uel perpetuus quidam morbus eſt.

Perpetuare.

Plau. in Pſeudolo: Non eſt iuſtus amator, niſi qui perpetuat data
Cicero de oratore: Vt ſi cui ſit infinitus ſpiritus datus, tamen eū perpetuare uerba nolimus.
Idem pro P. Sylla: Semper Cecilius in calamitate fratris ſui iudi cum placem perpetuandum, legis acerbitatem mitigandā putauit.

Præſtare culpam, dolum, & huiuſmodi.

CVm legiſſem uarijs in locis in Cicerone, apud iuriſconſultos, & autores alios, penes quos uidetur quodāmodo Latinæ linguæ proprietas reſidiſſe, pręſtare culpam, dolum, uim, caſum, uitium, et alia huiuſmodi: & quaſi cæcutientibus oculis quid eo modo dicendi ſignificaretur, hallucinarer: contuliſſemq; ſimul plura loca ex ijs, quod id melius internoſcerē: uiſum eſt mihi id eē pręſtare culpā, uitiū, et cætera id genus, qđ ad culpam teneri. Et ut ſignificantius dicam, id mihi uidetur culpā pręſtare, qđ ſtare pro culpa: uti clarius ex ijs quas ſubieci autoritatibus demōſtratur
Cic. in epiſt. C. Torqua. Simus igitur ea mēte, q̄ ratio et ueritas præſcribit: ut nihil ī uita a nobis pręſtādū pręter culpā putemus
Idem de Oratore: Perge uero Craſſe, inquit Mutius, iſtam enim culpam, quam uereris ego pręſtabo.
Ibidem: Defendamus quicquid fuiſſet incōmodi in mancipio. id ſi uenditor ſciſſet, neq; declaraſſet, præſtare debere.
Ibidem: Demonſtrare grauiſſimis uerbis, multos, ſæpe impetus

populi non iniuſtos eſſe, quos præſtare nemo poſſit.

Idem Papirio peto: Sic uideo philoſophis placuiſſe ijs qui uulgo ſoli uidentur uim uirtutis tenere, nihil eſſe ſapientis præſtare, niſi culpam, qua mihi uideor dupliciter carere.

Idem in Topicis: Omnibus eſt ius parietem directum ad pariete cõem adiũgere ſolidũ uel fornicatũ. At ſi quis in pariete cõi dam ni infecti promiſerit, nõ debebit præſtare qđ fornix uitii fecerit.

Idem pro P. Sextio: Ea conditione geſſeram, ut meum factũ ſem per omnes præſtare, tuerię deberent.

Idem ad Q. fratrem: Quos uero, aut ex domeſticis coniunctionibus, aut ex neceſſariis apparitionibus tecum eſſe uoluiſti, qui quaſi ex cohorte Prætoris appellari ſolent: horum non modo facta, ſed etiam dicta omnia præſtanda nobis ſunt.

Idem de offi. Si autem dictum non omne præſtandum eſt, quod dictum non eſt, id præſtandum putas?

Cæſar in commen. Neq; periculum præſtare eorum, ſed totam rem ad Pompeium reijcere.

Cic. de offi. Nam cum ex xii. tabulis ſatis eſſet ea præſtare, quæ eſſent lingua nuncupata, quæ qui inficiatus eſſet dupli pœnam ſubiret, a iuriſcõſultis etiam reticentiæ pœna eſt conſtituta. Quicquid enim eſt in prædio uitij, id ſtatuerunt ſi uenditor ſciret, ſi nominatim dictum eſſet, pręſtari oportere, et ſubdit: Cum in uẽdendo rẽ eã ſciſſet, & nõ pronũciaſſet emptori, damnũ pręſtari oportere.

Papianus de rei uendicatione, lege, Si nauis: Periculum nauis poſſeſſor petitori præſtare non debet.

Idem de miniſtratione & periculo, lege, Tutores: Nominũ paternorum periculum præſtare cogendi non erunt.

Idem eo. tit. & ea. l. Victus præteriti tẽporis periculũ pręſtabit.

Vulpianus, Nautæ, caupones &c. lege, Si quis: Factum non ſolum nautarum præſtare debere, ſed & uectorum.

Idē de Tutelis.l. Si filiusfamilias: Aequum eſt, ut eum dūtaxat dolum pater præſtet, qui commiſſus eſt ante emācipationem filii.
Idem de magiſtratibus, lege In ordinem: Non *enim debere magiſtratus futuros caſus, & fortunam præſtare pupillo.*
Idem de le. prio. l. Quid ergo: Sed ſi animal legatum occiderit, puto teneri, nō ut carnē præſtet uel cętera, ſed ut præſtet precium.
Pomponius de negociis geſtis, lege Si negocium abſentis, et ignorantis geras: & culpam & dolum præſtare debes. Sed proculus ait. Interdum & caſum preſtare debet.
Idē ſo. ma. l. Si mora ꝑ mulierē fuerit, quo minus dotem recipiat, dolum malū dūtaxat in ea re, nō ēt culpā maritus prę̄ſtare debet.
Idem eodem titulo, lege, In partem: Dolum *& culpam in eo peculio uel acquirendo, uel conſeruando maritus prę̄ſtare debet.*
Idem eodem titulo, lege etiam: Licet in dotalibus rebus non ſolum dolum, ſed & culpam maritus præſtet. Cum tamen quæritur in iudicio de dote, an facere poſſit, dolus duntaxat comprehenditur
Paulus eodē titulo, lege, Si filiofamilias: Si poſt diuortium res dotales deteriores factæ ſint, & uir in reddenda dote morā fecerit, omnimodo detrimentum ipſe præſtabit.
Idē de fideiuſ. l. Hæres. *Eius qui nō iure tutor, uel curator datus adminiſtrationi ſe nō immiſcuit, dolum et culpā præſtare nō debet.*
Iabolenus eo. ti. l. In iis rebus, quas pręter numeratā pecuniā doti uir hēt, dolū malū et culpam præſtare eum oportere Seruius ait.
Vulpianus locati & conducti, lege, Ex *conducto: Seruius oēm uim, cui reſiſti non pōt, dominū colono præſtare debere ait, ut puta fluminum graculorum, ſturnorum, et ſi quid ſimile acciderit.*

PRAE

P*Rępoſitio Præ, elegantiſſime a bonis illis autoribus poni=tur, cū cōparationē quādā inducit: ut Præ nobis beatus uiderit, id eſt plus nobis beatus.* Aliquando *tñ ad comparationē, ut*

aliqui etiã dixerunt. Plautus et Terentius præpoſitionẽ hanc præ cõporunt cum quam, quando q; cum ut, ut clarius infra uidebitur.
Plau. in Aul. Sed hoc ẽt pulchrum eſt præ q̃ ubi ſumptus petunt.
Idem in Moſt. Video te nihil pendere oẽs hoĩes præ Philolache.
Idem in Stico: Iuniores omnes relictas habeo præ quod tu nolis.
Idẽ in Milite: qui nõ ſum dignus præ te, qui figã paliũ in parietẽ.
Ibidem: Præ illius forma quaſi ſpernas tuam.
Ibidem: Nihil hercle hoc quidem pre ut alia dicam.
Idẽ ĩ Mene. Modeſtior nũc qdẽ eſt de uerbis pre ut dudum fuit.
Idem in Mercatore: Pentheum diripuiſſe aiũt Bacchas, nugas maximas fuiſſe credo pre ut quo pacto ego diuerſus diſtrahor.
Ibidem: Sanus ſi ſim pre te medicum mihi expetam.
Teren. in Eunucho: Hic ego illum contempſi pre me.
Ibidem: qui ſi occœperit amare: ludum iocumq; fuiſſe alterum dices illum præ ut huius rabiẽs quæ dabit.
Idem in Adelphis: Omnia poſtponẽda putauit præ meo cõmodo
Ibidem: Atq; huic aliquid paululum pre manu dederis.
Cic. Ser. Sulp. Nõ tu qdẽ uacuus moleſtiis, ſed pre nobis beatus.
Idem in Ver. Omnium minas atq; omnia pericula pre ſalute ſua leuia duxerunt. Ibidem: Vt ipſe conſului hac cauſa pre me nimis, etiam ſi fieri poſſit, quam priuatus eſſe uideatur.
Ibidem: Atq; ut intelligatis ab iſto pre lucro, predaq; preſenti nec uectigalium, nec poſteritatis habitam eſſe rationem.
Idem in Rullum: Que ſi in illo minima fuiſſent, tamen pre tuis facultatibus maxima putarentur.
Idem in Bruto: Iſq; ſi ita putat Atticum, ut ueros illos pre ſe pene agreſtes putet.
Ceſar in com. quod omnibus Gallis pre magnitudine corporum ſuorum breuitas noſtra contemptui eſt.
Hora. Cuncta ne pre campo & Tyberino flumine ſordent.

T. Liui. ab urbe condi. Qui omnia pre diuitiis humana ſpernunt. Idem de bello Macedoni. Sed quid iſta preiis, que a te tuiſq; quotidie alia ſuper alia facinora eduntur?

Preiudicare.

PReiudicare, apud eos, qui, nouum non antiquum dicendi modum inſcite ſectantur, eſt id quod damnum aut iacturam dare: uelutiſi dicam, ut ſolent.

In hac re mihi ualde preiudicatur, aut hoc non ſine meo preiudicio fieri poteſt. Qui modus dicendi quam procul abſit ab uera eleganti q; Latinitate, infra perſpicietur. Nam preiudicare eſt aliquē exēplo aliena iudicii dānare. Hoc.n. iudicium a preiudicio differt. Iudiciū eſt quod ex cauſa ipſa fit Preiudicium aūt quod iudicibus exemplū poſtea prebet ad iudicandum in eadē cauſa, uel paribus cauſis, uti clare in oratione Ciceronis pro Cluentio colligitur: qui duobus preiudiciis, uno in Scamandrū, altero in Fabritium eadē ueneficii cauſa factis, Oppianicum damnatum eſſe demonſtrat.

Cice. pro Cluentio: cum Oppianicum iam perditum, & duobus iugulatum preiudiciis uideret.

Ibid. Tū deniq; cū duobus proximis preiudiciis cōdēnatus eſſet.

Ibidem: Niſi que preiudicia de eo facta eſſe conſtarent.

Ibidem: Deinde ea de eo preiudicia eſſe facta ab ipſis iudicibus a quibus condemnatus eſt, ut non modo ab eiſdem, ſed ne ab aliis quidem ullis abſolui ullo modo poſſet.

Ibidem: Cognoſcite nunc ita reum citatum eſſe illū, ut re ſemel atq; iterum preiudicata, condemnatus in iudicium uenerit.

Ibidē: Et qui ceteros nullo preiudicio facto, tñ ex ipſa cauſa condemnaſſent. Ibid. Cum is duobus preiudiciis iā dānatus eſſet.

Ibidem: Patefactum eſt illo iudicio reum condemnari, preſertim ab eiſdem iudicibus, qui duo preiudicia feciſſent.

Idem pro. L. Murena: Si exiſtimabit iudicium accuſatoris in reū

præ aliquo prçiudicio ualere oportere.

Idem de arte Rhet. Satis ne cauſæ ſit, quare cum de ea iudicetur de aliquo maiore maleficio, de quo iudiciũ cõpatũ ſit prçiudicetur

Idem in Ver. De quo non prçiudicium, ſed plane iudicium iam factum putatur. Ibidem: Hoc miro, qui de hoc homine præiudicium uoluerit fieri, per recuperatores de hoc ipſo uon modo præiudicarit, uerum grauiſſime, & uehementiſſime iudicarit.

M. Bru. Cic. Quod enim nondũ cenſuit, nec populus Romanus iuſſit, id arroganter nõ prçiudico, neq; reuoco ad arbitrum meum.

T. Liuius ab urbe condi. Præiudicium iam de reis, et a ſenatu & a populo Romano; & ab ipſorum collegis factum eſſe.

Proximus, & Vicinus.

NVlli dubium eſt, quin inter proximum & Vicinum differentia ſit, licet prima facie uideantur idem. Nam qui uicinus eſt, proximus certe uideri põt: & contra, qui proximus, eſſe idem qui uicinus. Eſt tamen proximus is, quẽ nemo antecedit, & quo nemo uicinior eſt. Vicinus autem proximus, & idem nõ proximus eſſe poteſt. Sed ea duo nomina coniuncta antiquo modo dicendi, quod diſcrimen internoſceretur, elegantiſſime reperiuntur.

Vulpianus de ſuis & legitimis hçredibus, lege: Is eſt proximus, quem nemo antecedit: & is ultimus, quem nemo ſequitur.

Plau. in Merc. Tuus amicus et ſodalis, ſimul uicinus proximus.

Teren. in Ecyra: Deſpondet ei Gnatam huius uicini proxmi.

Cicero Atti. C. Arrius proximus eſt uicinus: immo ille quidem iã contubernalis. Eidem: C. Albanus proximus eſt uicinus.

Idẽ de officiis: Quçrit ex proximo uicino num feriç quçdã piſcatorum eſſent, qđ eos nullos uideret. Nullç (quod ſciam) ille inquit.

Iabolenus, locati & conducti: Qui domum habebat, aream iunctã ei domui uicino proximo locauerat.

Paulus de no. ope. nũ. l. Nõ ſolum proximo uicino, ſed ſupioribus.

Pertinere.

PErtinere non ſemper imperſonale eſt, nec eodem ſignifica-to: Nam pertineo reperitur apud illos ueteres, ſignificans, id quod pertingo, peruenio, contingo.

Cice. de natura deorum: Paulo ſupra quam ad linguam ſtoma-chus annectitur, eaq; ad pulmones uſq; pertinet. Ibidem: Ad eaſdem partes iecoris cõfluunt, ad quas omnes eius uię pertinent. Ibidem: A corde autem in totum corpus diſtribuitur per uenas admodum multas, in omnes partes corporis pertinentes.

Idem pro Murena: Latius patet illius ſceleris contagio quã quiſq; putat, & ad plures pertinet. Idem de officiis: Quod eorum adminiſtratio latiſſime pateat, ad pluriméſq; pertineat.

Cæſar in com. A finibus Treuerorum ad Neruios pertinent.

Ibidem: Equites barbaris omnibus, qui ad Oceanum pertinent, ab Afranio imperantur. Ibidem: Belgæ ab extremis Gallię fini-bus oriuntur, pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni.

Ibidem: Aquitania a Carumna flumine ad Pyreneos montes, & eam partem Oceani que ad Hiſpaniam uergit pertinet.

Idem: Neq; noſtri longius, q̃ quæ ad finem porrecta, ac aperta loca pertinebant, cædentes inſequi auderent.

Idem: Veragroſq; miſit, qui a finibus Allogrogum, & lacu Le-manno, & flumine Rhodano ad ſummas alpes pertinent.

Idem: Syluam eſſe ibi infinita magnitudine, quę appellatur Bace-nis, ac longe introrſus pertinere.

Hircius in commen. Atq; id iugum, quod trans paludem pene ad hoſtium caſtra pertineret, mediocri ualle a caſtris eorum interca-ſum animaduerteret, pontibus palude conſtrata legiones traducit.

Tit. Liuius de bello Punico, Hi mores, eaq; charitas patriæ per omnes ordines uelut tenore uno pertinebat.

Idem de bello Macedonico: Agros ad mare pertinentes euaſtat.

Idem in Mercatore: Mandatis rebus prǫuerti uolo.
Ibidem: Abige abs te laſſitudinem, caue pigritię prǫuertier.
Idem in Captiuis: Certum eſt hoc principium prǫuertier.
Ibidem: Pol mœrores mihi anteuertunt gaudiis.
Ibidem: Et rei primum prǫuerti uolo.
Idem in Pſeudolo: Sed cum pietatem uideo amori tuo.
Præuertere. omnes tibi patres ſunt. Ibidem: Hoc præuertat
principio: illa omnia miſſa habeo, quæ antea agere acœpi.
Idem in Perſa: Stultitia eſt, ſicui bene eſſe liæt, ęum præuerti litibus: poſterius iſta hæc te magis agere par eſt.
Idem in Ciſtellaria: Præuerti hoc certum eſt rebus aliis omnibus.
Idem in Mercatore: Sæpe ex te audiui pater, mandatæ rei omnes ſapientes primum præuerti decet.
Idẽ ĩ Bacch. Rebus alijs anteuertant Bacchis quæ mãdas mihi.
Idem in Caſſina: Omnibus rebus ego amorem credo, & nitoribus nitidis anteuenire.
Cicero de Diuinatione: Si uacas animo, ne q; habes aliquid quod huic ſermoni præuertendum putes.
Ibid. At q; idipſum, cum tecum agere conarer, Fannius anteuertit.
Horatius cũ uellet notare uitia amicarũ corrump re amatores, dixit: Illuc prǫuertamur, ac ſi dixiſſet, prius erat notãdũ amatores decipe amicas, ſed prępoſtere dicam de ui tiis amicarũ. Ait enim.
Illuc præuertamur, amatorem quod amicæ.
Turpia decipiunt cæcum uitia, aut etiam ipſa hęc Delectant.
T. Liuius ab urbe condita: Nec poſſe cum hoſtes prope ad portas eſſent, bello præuertiſſe quicquam.
Ibidẽ. Aegre impetratũ à tribunis, ut bellum præuerti ſinerent.
Ibidem: Nec rem aliam præuerti cenſere.
Idem de bello Punico: Aut morte uoluntaria, aut fuga præuertere metum ſuppliciorum.

Idem ab ur. con. Conſcti noui conſules oĩbus eam rem preuerti.
Ibidem: Si Punicum Romano preuertiſſet bellum.
Idem de bello Macedonico: Aliud in preſentia, quod magis inſtaret, preuertendum ſibi eſſe duxit.
Ibidem: Preuertendos animos à ſuſpitione taliũ conſiliorũ ratus

Ponere in lucro, & in lucris.

POnere in lucro, modus hic loquendi tum dicebatur, cum aliquid boni preter ſpem eueniebat.
Cicero pro L. Flacco: quieſcant igitur, & me hoc in lucro ponere, atque aliud egre patiantur.

Paruo negocio, nullo negocio.

PAruo negocio, nullo negocio, modus loquendi illorum felicium temporum, id ſignificat quod imperiti, paruo labore, nullo labore dicunt.
Cicero Atti. Cato qui Siciliam tenere nullo negocio potuit.

Pro tempore pro re, Pro loco.

PRo tempore, pro re, pro loco, ſignificat quod in ptẽ dicũt, pro qualitate temporis, rei, loci, Modi ſunt loquendi doctiſſimi illius ſeculi.
Ceſar in com. Conſilium pro tempore, & pro re capere.
Vergili. in Bucolicis: Nunc te marmoreum pro tempore fecimus.
Salu. In iugurtino: Pro tempore benigne reſpondit.
Ibidem: Deinde ipſe pro re ac loco paulatim procedere.
Cicero Attico: Nam pro malis recte habebat.
Saluſtius in Cati. quod ſinguli pro opibus quiſque quam plurimas uxores, denas alii, alii plures habeant.

Deprecandi modus. Per fortunas, Per caput, per fidem, per deos, per homines.

PEr fortunas, per fidem, per deos, per hoĩes, modus eſt deprecãdi elegãtiſſimus, à literatis celebratus, ab aliis neglectus.

Plautus in Menechmis: *Per ego uobis deos, atque homines dico.*
Ibidem: *Per ego te hęc genua obteſtor.*
Terentius: *Per ego te deos oro, ne illi animum inducas.*
Cic. Atti. *Per fortunas, quoniam Romę manes, primum illud perfice.*
Eidem: *Subueni igitur per deos, idque quàm primum.*
Eidem: *Ne prouincia nobis prorogetur per fortunas dum ades, quicquid prouideri poteſt proui de.*
Eidē: *Sed propera per deos, ſcis quantū ſit in temporibus, quantū in celeritate.*
Eidem: *Per fortunas, & oēm tuū amorem, quo me es complexus, oēmque tuam prudentiam, quam me hercle in omni genere iudico ſingularē: confert te ad eam curam, ut de omni ſtatu meo cogites.*
Eidem: *Ad quę recuperanda per fortunas, incumbe, ut facis.*
Idē Teren. *Per fortūas ēt atque ēt uide, ne puerum pditū pdamus.*
T. Liuius de bello Punico: *Per ego te inquit fili quęcunque iura liberos iungunt parentibus, precor quęſoque.*

Pars pro uirili parte pro uirili.

PRo mea parte, pro ſua parte, pro rata parte, proportiōe: hic eſt idem dicendi modus, qui pro uirili parte, quandoque abſolute, pro uirili, quod meo iudicio à uiritim deſcendit: ut ſit pro uirili parte, id eſt quod uiritim diuiſum aliquem contingeret.
C. Metello Celeri: *Atque etiam ut ita fieret pro mea parte adiuui.*
Idem in Verrem: *Precipuo quod in iis artibus pro mea parte uerſor, quarum ille princeps fuit.*
Idē in Phili. *Tū me, eius beneficio plusquā pro uirili pte obligatum puto.*
Idē de le. *Ac poſt de eius hęredibus aliquis ex egiſſet pro ſua pte.*
Idem in Ver. *Eſt aliqua mea pars uirilis, quod eius ciuitatis ſum.*
Ouid. de Ponto: *Gaudia Cęſareę mentis pro pte uirili ſunt mea*
Cicero in ſomnio Scipionis: *Hic eſt inquit ille, qui interuallis coniunctis imparibus, ſed tamen pro rata parte ratione diſiunctis, impulſu & motu ipſorum orbium conficitur.*

Idem in Tuſculanis: Omnia iſta perinde ut data ſunt pro rata parte à uita, longa aut breuia dicuntur.

Cæſar in com. Agros ex ſuis poſſeſſionibus pollicetur quadraginta in ſingulos iugera, & pro rata parte centurionibus, euocatiſq;.

Varro de re ru. Vt et lac pingue hēant, & multum proportione.

Ibidem: Remittendum in datione proportione.

Ibidem: Et bubulci proportione addendi.

Cato de re ruſtica: Proportione omnia ea facito.

Cicero de Oratore: Sed oportet ut ædibus ac templis ueſtibula, & auditus, ſic cauſis principia proportione rerum proponere.

T. Liuius ab ur. con. Nec impenſa grauis eſt, cum plusq̃ pro uirili parte ſibi quẽq; capere principiũ uiderint. Ibidẽ: Illius gloriæ pars uirilis apud oẽs milites ſit ſuæ uictoriæ neminem ſociũ eẽ.

Ibidem: Plus ſibi q̃ pro uirili parte annitendum eſſe.

Vitruuius: Præcinctiones ad altitudines Theatrorum pro rata parte faciendæ uidentur.

Pars etiam pro officio plurimum candoris habere ſolet.

Cic. de Orat. lib. ij. Sed tamen hoc cecidit mihi ꝑ oportune, quod tranſactis iam meis partibus ad Antonium audiendum ueniſtis.

Proxime, Propius.

PRoxime, cum præpoſitio eſt, accuſatiuo iuncta quandoq; reperitur: quæ & ipſa ſermoni Latino non paruam affert elegantiam: Idem ſit de comparatiuo Propius.

Varro de re ruſti. Villici proxime ianuam Cellam eſſe oportet.

Cic. Met. Celeri: Tu ipſe uelim iudices ſatis ne uideatur iis oĩbus rebus tuus aduẽtus, cũ proxime Romã ueniſti, mutuo reſpõdiſſe.

Idem Attico: Officiũ meũ eſſe putaui quàm proxime hoſtem eſſe.

Idem in Anto. Operã det, ut cũ ſuis copiis quã proxĩe Italiã ſit

Caſſius Ciceroni: Sunt tibi M. Tulli liberi, propinquiq; digni q̃dem te, et merito tibi chariſſimi eſſe etiam debent in Repub. pro-

xime hos chari, qui ſtudiorum tuorum ſunt æmuli.
Vitruuius: *Quod nõ proxime calcem mali, q̃d eſt loco centri, ſed in ſum no longius & ab eo progreſſa recipiunt in ſe uela uentũ.*
Cæſar in com. *Quod propius* Romanos *acceſſiſſet.*
Hircus in com. *Cum propius hoſtem acceſſiſſet.*
T. Li ab ur. cõ. *Vt propius urbem Romã exercitum admoueret.*
Ibidem: *Caſtra propius hoſtem mouit.*

Peruadere.

PAri candore, & prope dulcedine quadã et hic loquẽdi modus cõfectus uidetur: cũ ꝑuadere incendiũ ꝑ ſata ꝑuadere tempeſtas per uinea, peruadere furor irati, aut crudelis alicuius per populos: ab illis Latinitatis conditoribus ſcriptum reperitur.
Cicero in Ver. *quacunq; iter fecit ei iſmodi fuit, non ut legatus, populi* Romani, *ſed ut quędam calamitas peruadere uideretur.*
Ibidem: *quantum incendium non ſolum per agros, ſed etiam per reliquas fortunas aratorum iſto prætore peruaſerit.*
Ididem: *Te tanq̃ aliquam calamitoſam tempeſtatem, peſtemq; per uaſiſſe demonſtro.* Ibidem. *Locus intra Oceanum iam nullus eſt, neq; tam longinquus, neq; tam reconditus, quo non per hæc tempora noſtrorum hominum libido peruaſerit.*
Ibidem: *Nec cum in Sicilia quidem fuit eodem interuallo pars eius belli in Italiam ulla peruaſit.*
Idem de natura deorum: *Contractiores habent introitus, ne quid in eas quod noceat poſſit peruadere.*
Cicero pro lege Manlia: *Erat etiam alia grauis atq; uehemens opinio, quę per animos gentium barbarorumq; peruaſerat.*
Ibidem: *Quo non illius diei fama peruaſerit?*
Titus Liuius ab urbe condita: *Paſſim totam urbem peruadit.*
Ibidem: *Murmur à tribunali totam concionem peruaſit.*
Idẽ de bel. Pu. *Cum pauor ac trepidatio totã urbem peruaſiſſet.*

Idē ab ur. cō. Vt clamor urbē ꝑuaderet gratulāt ūſ ſaluos rediiſſe
Ibidem: Cum ea fama forum, atq; urbem peruaſiſſet.
Idem de bello Mac. Terror omnem oram maritimam peruaſit.
Idem pro P. Sylla: quas oras maxime quaſi morbus quidam illius furoris peruaſerat.

Prætcrea.

HAec quoq; clauſula Præterea, obſeruatione pręcipue digna uidetur: nam certo modo loquendi non poſt multa ſolum connumerata à perfectis illis autoribus ponitur, uerumetiam poſt ſingularem aliquam uel perſonam, uel rem.
Cicero Seruio Sul. A me uero ita diligitur, ut tibi uni concedā, prętcrea nemini. Idem in Phili. prima: Nihil tum niſi quod erat notum omnibus in C. Cęſaris commentariis reperiebatur, Num qui exules reſtituti? unum aiebat, prętcrea neminem.
Ouidius de Pon. In quibus excepto quod adhuc utcunq; ualemus Nil me prętcrea quod iuuet inuenies.
Cicero pro lege Manilia: Eundem hunc unum ab oſtibus metui, prętcrea neminem.

Præſcribo.

PRęſcribere, quod uerbum iuriſperiti nonnulli pro certo temporis ſpacio capiunt: quod ubi pręterit res de qua controuerſia ſit ultra agi non poteſt. Id tamen ſignificatum et ſi celebre apud eos eſt, Latinū tamen non eſſe conſtat. Pręſcribere enim (ut infra patebit) eſt id quod ſtatuere, conſtituere, pręcipere.
Teren. in Andria: Tute iis rebus finem pręſcripſiſti pater.
Cic. Tor. Simus igitur ea mente, q̄ ratio & ueritas pręſcribit.
Idem Attico: Sed nihil pręſcribo, accurate uelim pręſcribas tuam ad me ſententiam.
Eidem: Veni igitur & age de pace: meo ne inquam arbitratu? aut tibi inquit ego pręſcribam?

Idē pro L.Flac. Plura ēt effūdet, q̄ tu ei domi ante pręſcripſeris
Idem in Vatinium teſtem: At tibi iam inde præſcribo, ne tuas ſordes cum clariſſimorum uirorum ſplendore permiſceas.
Idem de finibus bonorum & malorum: Omnis autem inquærendo, quæ uia quadam, & ratione habetur oratio, præſcribere primum debet, ut quibuſdam in formulis ea res agatur.
Idem pro Tito Annio Milone: Sin hoc & ratio doctis, & neceſſitas barbaris, & mos gentibus, feris natura ipſa præſcripſit.
Idē pro A.Cecī. Veſtra autoritate hōc cōſtituetur, hoc pręſcribet
Idem in Tuſcula. Et ſi iniquum eſt præſcribere mihi te, quemadmodum a me diſputari uelis.
Idem pro lege Manilia: Facile intellexi quirites, & quid de me iudicaretis, & quid aliis præſcriberetis.
Idem de offic. Si hoc natura præſcribit.
Cęſar in cō. Nō ad alienū pręſcriptū, ſed ad ſuū arbitriū īperare.
Ibid. Si ipſe Po.Ro. nō præſcriberet, quēadmodū iure ſuo uteret.
Hora. in ſermonibus: Quid faciam præſcribe.
Aſconius Pedianus: Non dixit a ſua uoluntate, ne præſcribat iudicibus ſequendos eſſe Siculos.
Cic. pro Gn. Plan. L. uero Apuleius hūc tāti facit, ut morē illum maiorū q̄ pręſcribit, ī parētū loco q̄ſtoribus pętores eē oportere.
Idem pro Lucio Flacco: Cui ſi patrem conſeruatis, qualis ipſe debeat eſſe ciuis præſcribetis.
Idem pro Publio Sextio: Sed etiam memoria digna uti R.P. capeſſendæ autoritatem diſciplinamq; pręſcribere.
Idem in Catilinam: Et a.L.Caſſio eſſe præſcriptum.

Præire uerba, Præire uerbis, uel uoce.

PRæire uerba, dicebant illi uerę Latinitatis principes, cum carmen aliquod canendum antequam uel fœdus feriretur, aut execratio piaculi gratia per pontificem, uel ſacrificulum, aut

alium magiſtratū fieret, magiſtratus primo pronunciabat. Vnde præire uerba hoc eſt inire uerba, uel præſeinre dicebatur. præire uerbis, & præire uoce, ſimpliciter erat uerbis aut uoce præiri, ut clarius ex inferioribus patebit.
T. Li. ab urbe condi. Pontificem præire iuſſit uerba quibus ſe legiones q; hoſtium deuoueret. Ibidem: Coactus Pontifex Maximus uerba præire Ibidem: Agedum Pontifex præi uerba, quibus me pro legionibus deuoueam.
Ibidem: Obſecratio itaq; a populo duumuiris præeuntibus facta.
Ibidem: Dictator præeunte Aulo Cornelio Pontifice Maximo, ludos magnos, tumultus cauſa uouit.
Ibid. ſunt qui. M. Fabio Pontifice Maximo præfante carmen, de uouiſſe eos ſe pro patria quiritibuſq; Romanis, tradant.
Idē de bello Mace. Præeuntibus execrabile carmen ſacerdotibus.
Ibidem: Id uotum in hæc uerba præeunte P. Licinio pontifice maximo, conſul nuncupauit.
Plautus in rudente: Præi uerbis quod uis.
Cice. pro Tit. An. Milone: qui heſterna etiam concione incitati ſunt, ut uobis uoce præirent.

Prodere Memoriæ.

PRodere memoriæ, modus eſt loquendi, ſignificans quod uulgo manifeſtare pro memoria ſeruanda, & alijs ineptis modis dicitur. Cice. pro lege Manilia: Quod iam nationibus exteris incredibile, ac falſo memoriæ proditum uidebatur.
Idem pro Milone: Itaq; hoc iudices non ſine cauſa fictis fabulis doctiſſimi homines memoriæ prodiderunt.

Planum facere.

PLanum facere, modus hic loquēdi planus per ſe ſatis eſt: id ſignificat quod declarare, & rem difficilem, aut dubiam ſoluere, & ante oculos uerbis explanare, & patefacere. Translatio

enim a luce inæquali, qui cu'tu adhibito aut opera planus ſit.
Cic. in arte Rhetorica: *Si quis cum* Horeſtem *accuſet, planum faciat ab eo matrem eſſe occiſam.*
Ibidē: Illud docuimus, hoc planum fecimus. *Ibidē: quidnā amplius iudices deſideratis, cū uobis hoc & hoc planum factū ſit?*
Idem in Verrem: Hoc *planum factum eſt.*
Ibidē: Tabulis uobis, & teſtibus iudices planum faciam.
Ibidē: Cum præſertim planum facere multis teſtibus poſſim.
Ibidem: Vobis planum faciemus. *Ibidem: Cum planum fieret Decumis contra inſtitutum legis conſuetudinemq; omnium.*
Idem pro Rabirio *poſthumo: In illo prīo iudicio planū factū ſit.*
Idem pro Roſcio Amerino: *quid ſi tandem planum facio?*
Ibidem: Tamen cum planum iudicibus eſſet factum.
Ibidem: quod ei planum facere poſſum. *Ibidem: Hic niſi planum faciat ſextertia. liij. ad libellam ſibi deberi, cauſam perdit.*
Ibid. quod planū facere nō modo non poſſis, uerūne coneris qdē.
Cic. pro Clu. *Multorū teſtimonijs planum factū eſt. Ibid. quod planum fecerint illam ob rem iudicandam pecuniam accepiſſe.*
Ibidem: Quorum teſtimoniis planum factum eſt.
Idem pro P. Quintio: *Vt hoc tibi planum ſit faciendum.*
Ibidem: Id teſtibus pollicitus ſum planum me facturum.
Idem pro Aulo Cecinna: *Si planum faciat.*

Primoribus labris, primoribus digitis attingere.

PRimoribus labris, primoribus digitis *attingere, ſumere.* Hoc *modo loquendi id ſignificatur, quod parum attingere, parū eam rem de qua dicitur intelligere.* Nam *translatio eſt a prægustantibus cibum aliquem, uel potum.*
Cicero in Oratore: *quæ iſti Rhetores ne primoribus quidem labris attigiſſent.*
Plau. in Trinū. *Atq; etiam modo uerſabatur mihi in labris primoribus.*

Idem in Bacchi. *Si hoc tu digitulis duobus ſumebas primoribus.*

Pro *ſe quiſq*. Vter*q*;.

Conſiderar dū et hic pelegans dicendi modus, Pro ſe quiſq;, dum quandoq; pluribus, quandoq; ſingulis attribuitur: ut pro ſe quiſq; diligenter curant, & pro ſe quiſq; diligenter curat: hoc eſt: quiſq; pro uirili curam gerit. Idem fit de Vterq;.

Tit. Liui. ab urbe condi. Vterq; transfixus duabus hærentes haſtis moribundi ex equis lapſi ſunt.

Hora. Miſſi magnis de rebus uterq;.

Cic. in Ver. Tum pro ſe quiſq; quantum dicendo aſſequi poterat, docere me cœpit.

T. Liui. ab ur. con. Pro ſe quiſq; ſcelus regum ac uim queruntur.

Ibid. Pro ſe quiſq; minaciter fremunt.

Ibidem: Pro ſe quiſq; in urbem ex agris demigrant.

Ibid. Suas quiſq; abirent domos. Ibid. Ad ſe quiſq; omnia trahant. Ibidem: In ſua: quiſq; proficiſcuntur prouincias.

Ibi. Ex grauitate loci in ſuas quiſq; propinq̃s urbes delapſi ſunt.

Ibid. pro ſe quiſq; nomina dabant.

Ibid. pro ſe quiſq; iam nec conſilium ſibi ſuppetere diceret.

Idem de bello Macedo. Pro ſe quiſq; armis abiectis diffugiunt.

Pedibus ire, pedibus conſequi, Ad pedes deſilire.

Pedibus ire, pedibus conſequi: Primo modo ſignificatur id, quod inerudíti pedeſter dicunt: Secundus facultatem agendi quandam demonſtrat, cum uel pedibus rem transfigere quis oſtenditur. Ad pedes deſilire, hoc eſt quod de equo deſcendere. Modus dicendi fere uulgari ſermoni proximus.

Plaut. in Stico: quadrigas qui uehat, nam pedibus ire non queo.

Cic. Fabio Gallo: Sed tu pedibus es conſecutus.

Idem in Vatinium teſtem: Cum illud iter Hiſpanienſe pedibus fere confici ſoleat, aut ſi quis nauigare uelit, certa ratio nauigandi.

Cæſar in cō. Vno oīno loco flumen pedibus, atq; ęgre trāſiri pōt
Ibidem: Tarracone diſcedit, pedibuſq; Narbonam, atq; inde Maſ ſiliam peruenit.
Ibidem: Conſuetudine ſua ad pedes deſilierunt: ſuffoſiſq; equis compluribus noſtris uictis, reliquos in fugam coniecerunt.
T. Li. ab ur. cō. qui tum ſtipendia pedibus pp pauptatem feciſſet.
Idē de bel. Pu. Per Siciliā pedibus profectus, freto ī Italiā traiecit
Ibidem: Conſultum ut ij omnes pedibus mererent.
Idem de bello Macedonico: Qui proximis littori uadis īducti mare pedibus ingrediuntur.
Ibidem: Cum uideret illas uehi per urbem, ſe pedibus ſequi.

Participia nomina effecta.

EST hic quoq; dicendi modus apud diſertos illos uiros maxi mo in precio: quo nomina participia genitiuo iungebant.
Teren. in Phormione: Herus liberalis, fugitans litium.
Idem in Ecyra: Nemo ad te uenit, niſi cupiens tui.
Cice. pro P. quintio: Eques Ro. locuples, ſui negocii bene gerens.
Idem Attico: Timeo, tā uehemēs uir, tum q; acer in foro, et tum in ſuetus cōtumelię, ne oī animi impetu dolori & inuidię pareat.
Ibidem: Itaq; ille noſter amicus inſolens infamiæ, ſemper in laude uerſatus. (tuentes.
Idē in ora. poſt reditū, q̄ gratias agit: Cōſules modeſti, legū me-
Cæſar in commen. Nemo erat adeo timidus, aut fugiens laboris.
Ibidem: A multitudine oppreſſus, ac ſui deſperans.
Vergilius: Obſeruantiſſimus æqui.
Idem in Bucolicis: Lactis abundans. Idem in Geor. Experiere colendo: Et facilem pecori, & patientem uomeris unci.
Horatius in ſermonibus, Contentus paruo, metuens q; futuri.
Saluſtius in Cati. Animus inſolens malarum artium.
Idem: Alieni appetens, ſui profuſus.

Idem in Iugurtino: Manu promptus appetens gloriæ.
Ibidem: Quod locorum ſcientes erant. *Ibidem: Et ob eã ſcientes belli.* *Idem in Catilina: Laboris, ac belli patiens.*

Peius odioſſe, peius timere.

Peius odiſſe, peius timere & ſimilia, Modi loquendi illius tempore elegantiſſimi.
Plautus in Milite: Neq; quenq̃ peius odiſſe, quàm iſtum militẽ.
Cic. C. Mario: Oderá multo peius hunc q̃ illum ipſum Clodiũ.
Idem in Anto. Cum hoc ueteranus Capho, quo neminem ueterani peius oderunt.
Brutus Ciceroni: Neq; unquam exul eſſe poſſum, dum ſeruire, & pati contumelias peius odero malis omnibus aliis.
Hora. in epiſtolis: Cane peius, & angue, Vitabit chlamydem.
Idem: Peiusq; leto flagitium timet.
Plau. in Moſt. Pulchrũ ornatũ, turpes mores peius cœno collinũt.
Ouid. de Arte, Limina Gorgoneo ſæuius angue micant.

Paganus Miles.

Paganus ille erat, qui militię cupiens erat, & illi cingi, ſeu aſcribi uolebat. Eo n. interuallo, quo id quęrebat, et ad militiam aſpirare tentabat, Paganus: mox militiã adeptus, Miles dicebatur. Vnde Perſius uolens oſtendere ſe nõdũ Poetã eſſe, dixit. Nec in fonte labra prolui caballino. Nec bicipiti ſomniaſſe Pernaſo. Memini, repente ut ſic Poeta prodirem.
Sed arrogantiam uitans, ſubdit per translationem: Ipſe ſemipaganus Ad ſacra uatum carmen affero noſtrum. Sed autoritates quã diximus, melius oſtendent.
Marcellus de pœnis, lege, quædam delicta pagano aut nullã, aut leuiorem pœnam irrogant. Militi uero grauiorem uel leuiorem.
Triphonius de peculio Caſtrenſi, lege, Hęreditate, Filiusfamilias Paganus de Caſtren. Peculio fecit teſtamentum.

Martianus de militari teſtamento,lege,Tractabatur.Tractabant an tale aliquid,& in paganorum teſtamentis indulgendũ eſſet & placet non ſine diſtinctione id fieri.
V*ulpianus de mili.teſt.l.*Idemq́ *ut eſt reſcriptũ a diuo* Pio,*in eo qui cũ eſſet paganus fecit teſtamentum,mox militare cœpit.*
*Paulus de lib.& poſth.l.*Filiusfamilias.Miles *ſimiliter ut paganus nominatim a patre,aut hæres ſcribi,aut exhęredari debet.*
*Scęuola ad legem falcidiam,lege,*Miles *ſi dum paganus erat,fecerit teſtamentum,militiæ tempore codicillos:lex falcidia in codicillis locum non habet,in teſtamento locum habebit.*

Punctum,Momentum.

P*Unctum temporis,punctum horę,Momentum horæ,momentum temporis,& ſimpliciter momentum pro exiguo ſpacio ponitur.Dicendi ij modi a ſitu reuocandi ſunt.*
V*arro de lingua* Latina:Q*uod animus ita eſt,ut puncto temporis peruolet quo uult.*
Cic.*de natu.deo.*V*el innumerabiles potius in omni puncto temporis alios naſci,alios interire.* Ibidem:Conſules *ſummum imperium ſtatim deponere,quam id tenere punctum temporis.*
Idem *in* Verrem:Cum *iſte punctum temporis nullum uacuum peccato præterire paſſus ſit.*
Idem *pro domo ſua:*Habitare *late et magnificæ uoluit duaſq́; magnas ac nobiles domos coniungere eodem puncto temporis.*
Idem *in Philippica ſecunda:*Hunc *unũ inquam hodiernum diem, hoc punctum temporis quo loquor,defende ſi potes.*
Idem *in* Vatinium *teſtem:*Excluſus *miſer puncto temporis.*
Idem *pro* Cluen.Neq́; *poſtea* Latini *punctũ eſt tpis cõmoratus.*
Idem *in* Tuſculanis:Totumq́; *leue eſt,quodcunq́; eſt:ſit enim ad punctum temporis.*
Idem *de le.quę uno uerſiculo* Senatus,*pũcto tpis ſublatæ ſunt*

Idem in Catilinam: Puncto temporis frui uita, & communi ſpiritu non putat oportere.
Cæſar in com. Ita multorum menſium labor, hoſtium perfidia, et ui tempeſtatis puncto temporis interit.
Horatius: tanquã Sit proprium quicquam puncto quod mobilis horæ, Nunc prece, nunc precio, nunc ui, nunc morte ſuprema, Permutet dominos, & cedat in altera iura.
Idem: quid enim? concurritur horæ momento.
Hircius in com. Ita puncto temporis omnibus Legionariis ab hoſtium equitatu circumuentis.
Ibid. Atq; uno puncto tẽpis hoſtibus nullo negocio campo pulſis.
Ti. Liuius ab urbe condi. Puncto ſæpe temporis maximarũ rerum momenta uerti. Ibidem: Momento temporis in aduerſam incurſando aciem. Ibidem: Momento fuſi. Ibidem: Vt ſignum momento temporis acciperent. Ibidem: Momento arx occupata eſt. Ibidem: Momento horæ arſura omnia. Ibidem: Illo momento horæ. Ibidem: Momento temporis.
Ibidem: Horę momento.
Ibidem: Momento unius horæ.
Idem de bello Mac. Verſa momento temporis fortuna pugnę eſt.
Ibidem: Momento enim ad inanem locum peruenerunt.
Sed uidere licet momentum in alio ſignificato, iuxta modũ, quo multi dicunt, res parui momenti, magni momenti.
Titus Liuius ab urbe condita: Rege ſuperato, nullum momentum in ſolis per ſe Gallorum copiis fore.

Primę, primas ferre, deferre, tenere.

PRimas ferre, primas deferre, primas tenere, ueteres dicebant: ſubintelliguntur tamen partes. Sed is loquendi modus erat, qui poſtea non ſolum omiſſus, uerumetiam una cum alijs bonis prope ignoratus eſt.

Cicero in Bruto: Cotta *& Sulpitius cum ueſtro iudicio, tum omni um facile primas tulerunt.*
Idem *in Oratore*: Cui *primæ ſine controuerſia deferebantur.*
Idem *Attico*: Amoris *uero ergo me cum à fraterno amore, domeſtico q; diſceſſi, tibi primas defero.* Idem *de natura deorum*: Ad *quem tum* Epicurei *primas ex ueſtris hominibus deferebãt.*
Idem *in* Bruto: *Etſi utriq; primas, priores tamen deferunt* Lęlio.
Idem *in* Ora. *Nã quis unq̃ dubitauit, quin in repub. noſtra prĩas eloquẽtia tenuerit ſẽp urbanis pacatiſq; rebus, ſecũdas iuris ſciã.* Sed *hoc quoq; obſeruandum eſt, ut cum primas deferre dicebant, ſignificabant primas partes alicui concedere*: Cum *uero ferre primas ponebant, id ſignificabatur, quod illum primas ſecũ portare.* Horatius *eo modo loquendi, eodẽq; ſignificato quo ad uerbũ* Fero *dixit*: Omne *tulit punctum qui miſcuit utile dulci.*

Profiteri.

PRofiteri, *occultiore dicendi modo apud antiquos id ſignificat, quod uulgo dicunt, aſſignare quantum numerum uini, olei, frumenti, iugerum, pecuniæ, uel aliarum rerũ quilibet habeat.* Cic. *pro* l. Agra, *In poſterũ uero lex hęc imperatoribus noſtris cõſtituatur, ut quicunq; de prouincia deceſſerit, apud eoſdẽ decem uiros q̃tum habeat prędę, manubiarũ, auri coronarii profiteatur.* Idẽ ĩ Ver. Edixerat *ut aratores iugera ſationũ ſuarũ profiterent.* Ibidem: Non *quo iugerum numerum uere profiteri eſſet difficile, aut amplius etiã profiteri, ſed quod ex edicto profeſſus nõ eſſet.* Ibid. *Fecit ut* Decumanas Nymphonẽ *uocaret ex edicto illo pręclaro: quod nullã ad aliã rẽ, niſi ad huiuſmodi quęſtus ptinebat, numerũ iugerũ profeſſum nõ eſſe, & ſubdit*: Verres *in* Xenonem *iudicium dabat illud ſuum damnatorium de iugerũ profeſſione.* Idem Tironi: Tu *uero conficæ profeſſionem ſi potes, & ſi hęc pecunia ex eo genere eſt, ut profeſſione non egeat.*

Idem in Verrem: Si pateret iugera eiuſmodi fundi eſſe plura, quã Colonus eſſet profeſſus.

Salu. i Cat. Poſt Catilina pecuniarũ repetundarũ reus prohibitus erat cõſulatũ petere quia intra legitimos dies profiteri nequiuerat Vulpianus de Cenſibus, lege, Forma: Si uero quis agrum in alia ciuitate habet, in ea ciuitate profiteri debet, in qua ager eſt.

Idem: Vbi pupil. l. Ius alimẽ. Prius tamen exigere debet, ut profiteatur autor, quę ſit penes ſe ſũma, et cõminari grauiores ſe ei uſuras infligi eius, q̃d ſupra profeſſionem apud eũ fuerit cõprehẽſum.

T. Liui. ab ur. con. Profiteri cogendo frumentum, & uendere q̃d uſu menſtruo ſuper eſſet. Ibidem: Primo expectauerant, ut qui ſe dignos tanto Imperio crederent, nomina profiterentur.

Idem de bello Macedonico: Vt qui ſocii ciuibus Romanis crediſſent, pecunias profiterentur.

Ibidem: Poſtq̃ profeſſionibus detecta eſt magnitudo eris alieni.

Perſcribere, perſcriptiones, perſcriptor.

PErſcribere reconditum habet ſenſum certo modo loquendi: qui à paucis obſeruatus eſt, in bonis autoribus elegantiſſime poſitus, id ſignificat: quod in rationibus, aut in tabulis accepti & expenſi ſcripto aliquid notare, unde quę ita notabantur. Praeſcriptiones dictae ſunt, qui uero ea notabat, Perſcriptor.

Cic. pro Roſcio comoedo: ego ne hãc manũ plenam perfidiae, & hos digitos meos impellere potui, ut falſum perſcriberem nomen?

Ibidem: Aeque enim tabulę condemnantur eius qui uerum non retulit, & eius qui falſum perſcripſit.

Ibid. Suum codicem teſtis loco recitare arrogantię eſt ſuarum perſcriptionum & literarum aduerſaria proferre non amentię eſt.

Ibidem in Phil. quinta, Illa uero diſſipatio pecuniae publicae ferenda nullo modo eſt per quam ſepties millies falſis perſcriptionibus donationibuſq; uertit.

Idē in Ver. Scribā tuū dicit Verres huius pſcriptorē fœnerãdis fuiſſe. Quid illi fiet &c.

QVid illi fiet? quid illi faciam? quid illi factum eſt? Modi ſunt loquendi elegantiſſimi, & a paucis obſeruati. Id enī ſignificant quod nonnulli aliquid admirantes uel accepta aliqua calamitate aut iactura, inepte dicunt, Quid de illo fiet? quid de illo faciam? quid de illo factum eſt?

Plautus in Mercatore: Sed quid illi nunc fiet?

Idem in Moſtella. Quid mihi fiet tertio, qui ſolus facio facinora (īmortalia?

Idem in Bacchidibus: Quid mihi fiet poſtea?

Cicero. Trebatio: Quid porro fiet populo Vlubrano?

Idem Teren. Et ſi nos premet eadē fortūa, qd puero miſero fiet?

Idem Attico: Sed quid ijs fiet, ſi huc Paulus uenerit?

Eidem: Quid illi fiet quem reliquero?

Idem in Rullū: Quæro ſi qui uolunt uendere non fuerint, qd pecu(niæ fiet?

Idem in Ver. Occurrebat illi ratio, quid Cleomeni fiet.

Idē ī Acad. qō. Si cōprehēſio, pceptioq́; nulla ſit, qd fiet artibus.

Tibullus: Caſtra macer ſequitur, tenero quid fiet amori?

Ouid. de Arte: Perfidus ille abſens, quid mihi fiet ait.

Quid mihi fiet ait, ſonuerunt cymbula toto Littore.

Plautus in Mercatore: Neſcit quid faciat auro?

Terentius in Ecyra: Sed quid faciemus puero?

Cicero in Academicis quæſtionibus: Quid enim faceret huic concluſioni. Si lucet, lucet igitur, lucet autem.

Ibidem: Diodoro quid faciam Stoico, quem a puero audiui?

Idem de natura deorum: Quid Ioui facies? quid Vulcano?

Ibidem: Species arcus Taumante dicitur nata cuius ſi diuina natura eſt, quid facies nubibus.

Cato de re ru. ſine interrogatiōe poſuit: ſed fere idē eſt modus loquendi: Si ante, inquit, nō deportauerit dn̄s, uino qđ uolet faciet.

Plautus in Caſſina: Tuo *quid factum eſt pallio?*

Quid faceret aliud.

Quid faceret aliud? Modus *eſt dicendi, quo ineptæ dicunt quid poterat aliud facere?* Cicero de Oratore: *Valerius quotidie cantabat, erat enim Scænicus. quid faceret aliud?*

Quotus.

Licet ſuperlatiuo quotus, multi uaria ſenſerint, quo tamẽ apertius uis uerbi intelligetur, uolui pro more plurimas autoritates congerere. Videtur *enim mihi quotus quandoq; ſimpliciter interrogare, & numerum petere: ut quota hora eſt?* Dic *quotus eſſe uelis? quotus erit iſte denarius? Et quandoq; ſine interrogatione: ut quota pars ex eo deducetur, ea pars tibi ſit profutura. quandoq; quota pars ſignificat minimam partem, ut* Pars *quota laudis erat, quota portio fecis* Achiuæ. *quandoq; quotus iungitur cũ quisq;: & tum etiã interrogat: ut quotus quisq; bonus eſt?* Q*uotuſquis q; eſt qui teneat artem numerorũ? quaſi dicat, nullus, aut rarus.* I*nfraſcriptę autoritates plane omnia demonſtrabunt.*

Cicero in Ver. *quotus erit iſte denarius: qui non ſit deferendus?*
Horatius: Hora *quota eſt?* Idem: Tu *quotus eſſe uelis, reſcribe,*
Idem: Scire *uelim* Cartis *precium quotus arroget annus.*
Caius *de interrogatoriis actiombus, lege: qui interrogatur an hæres ſit? uel quota ex parte ſit?*
Idem *eodem titulo, lege.* Si *defenſor in iudicio interrogatus, an is quem defendit hæres, uel quota ex parte ſit?*
Paulus *ad. l. fal. l.* Plautius. Rationẽ *legis falcidię habẽdã, et quota pars ex eo decederet, eam ptem in fundo legato inutilem futurã.*
Ouidius *de* Ponto: *qui quota terroris pars ſolet eſſe mei.*
Idem *ad* Corinnam: Ex *tot in Atridis pars quota laudis erat.*

Quotuſquiſq;.

Varro *de lingua* Latina: *quotuſquiſq; iam ſeruus habet priſcis*

nominibus, quæ mulier ſuum inſtrumentum ueſtis atque auri ueteribus uocabulis non induſtis?

Cicero de finibus: *quis eſt enim, aut quotuſquiſque, cui mors cum appropinquet, non refugiat timido ſanguis atque exalbeſcat metu?*

Idem de Tuſcu. *quotus enim quiſque philoſophorum inuenitur, qui ſit ita moratus?*

Idē de diuinatiōe. *quota enim quæque res euenit prædicta ab iſtis?*

Idem de Oratore: *quotus enim quiſque eſt, qui teneat artem numerorum, atque modorum.*

Idem pro L. Flacco: *quotus enim quiſque eſt qui hanc in rempub. ſectam ſequatur?*

Idem pro Marco Cælio: *quotuſquiſque iſtam effugere poteſt?*

Idem pro P. Sextio: *quotuſquiſque inuenietur tanta uirtute uir?*

Quatenus, Hactenus, Eatenus.

Q*Vatenus particula, licet nonnulli diſcrimen faciant cum per e, & cum per i ſcribitur: ita tamen ſcriptione confuſa eſt, ut internoſci nō facile ſit.* Eius *tn̄ ſignificatū, et dicēdi modū, quo celebrata repitur, ſubdere nō omittā.* Eſt. *n. meo iudicio quod uſque ad quē finē, uel terminum.* Interdū *ſignificat quātum.*

Cice. in Oratore: *Itaque ſoli ii, qui ſciunt quid, & quatenus, & quomodo dicturi ſunt.* Ibidem: *Sed quærimus idem, quod in cæteris rebus maxime quærendum eſt, quatenus.*

Ibidem: *In omnibus rebus uidendum eſt, quatenus:* Et *ſi enī ſuus cuique modus eſt, tamen magis offendit nimium, quam parum.*

Idem in Oratore libro ſecundo: Q*uatenus hæc ſunt ridicula tractanda* Oratori, *per quam diligenter uidendum eſt.*

Idem in Tuſculanis: Magna *culpa* Pelopis, *qui non erudierit filium nec docuerit, quatenus eſſet quodque curandum.*

Idem in Anto. *quibus auſpiciis iſtos augur acciperem? quatenus haberem? cui traderem?*

Idem in Academicis: Rerum natura nullam nobis dedit cognitionem finium ut ulla in re ſtatuere poſſimus quatenus.
Idẽ de officiis: Aiaduertendum eſt etiam, quatenus ſermo delectationem hẽat, & ut incipiendi ratio fuerit, ita ſit definendi modus.
Ibidem: Vulgus quid abſit à perfecto, fere non ex toto intelligit, quatenus autem intelligit, nihil putat prætermiſſum.
Ibi. Sed aliter leges, aliter Philoſophi tollũt aſtutias, Leges quatenus manu tenere res poſſint, Philoſo. quatenus rõne et intelligẽtia
Idem de amicitia, Quamobrem id primum uideamus, ſi placet, quatenus amor in amicitia progredi debeat.
Ibidem, Eſt enim quatenus amicitiæ dari uenia poſſit.
Idem P. Lentulo: Poſtulatum eſt, ut Bibuli ſententia diuideretur, quatenus de religione dicebat.
Horatius: Iubeas miſerum eſſe libenter quatenus id facit.
Vulpianus de magiſtratibus, lege, In ordinem: Videamus an & quatenus teneantur, & ſubdit: An & quatenus in patrem eius actio danda ſit quæritur.
Vitruuius, In nauibus remi quum ſint in aqua directi, tamẽ oculis infracti uidentur, & quatenus eorum partes tangunt ſummã planiciem liquoris, apparent uti ſunt, directi.
T. Liuius ab urbe condita: Italiæ niſi quatenus uallum caſtrorũ cingit, nihil relinqueretis Pœno.
Ibidem, Vt quatenus tuto poſſent, Italiam ſpectatum irent:

Hactenus particula poſt ſe, ut, pleruncꝫ apud bonos autores trahit.

Idẽ de diuinatione, Et ſi uideo eo tum Stoicum eſſe conatum: qui hactenus aliquid egit, ut earũ rationẽ rerũ explicaret, quę mari, cœloue fierent, illa uero cur euenerint, qui probabiliter dixerit.
Celſus de uſufructu lege, Hactenus tamen ut ſarta tecta habeat, ſi qua tamen uetuſtate corruerint, neutrum cogi reficere.

Eatenus quandoq; poſt ſe, ut quandoq; quoad, quandoq; hactenus, trahit: ſignificat enim tandiu, uel uſq; ad id.

Cicero de optimo genere oratorum: Verba proſequens eatenus, ut non abhorreant amore noſtro.

Idem ad Q. fratrem: quorũ ſi quis forte eſſet ſordidior, ferres eatenus quoad per ſe negligeret eas leges, quibus eſt aſtrictus non ut eã poteſtate, q̃ tu ad dignitatẽ puniſſes, ad quæſtum uterentur.

Idem in Academicis: Sed hoc auile quod uocant, eatenus quoad populo præſtare uoluerunt.

Quandoq; eatenus quatenus, et hactenus quatenus dicitur.

Caius de inſtitoria actione: Eatenus dabitur in eum actio, quatenus ex ea re locupletior factus eſt.

Vulp. de in remuer. l. Si pro patre: Si domini debitor ſit ſeruus, et ab alio mutuatus ei ſoluerit, hactenus nõ uertit, quatenus dño dẽt.

Quod ſine moleſtia tua fiat, quod ſine incommodo tuo fiat, quod ſciam, quod pace tua fiat, quod inter uos liceat dicere.

QVod ſine moleſtia tua fiat, quod ſine incõmodo tuo fiat, quod ſciam, quod pace tua fiat, q̃d inter nos liceat dicere, & huiuſmodi loquendi modi orationẽ latinã candidã & luculentã efficiunt, quos modos qui obſeruare, & in ſcriptis uſurpare neglexerũt, nõ iniuria illiterati, ac prope infantes iudicãtur

Plau. in Mene. Nõ Edepol ego te (q̃d ſciã) unq̃ ante hũc diẽ uidi.

Ibid. Dic mihi tu, unquam tibi inteſtina tibi crepant quod ſentias?

Terentius in Eunucho: Pace quod fiat tua.

Idem Teren. in Adelphis: Non equidem inſtas, quod ſciam.

Cicero Seruio Sulpitio: Quare pergratum mihi feceris, ſi eum in amicitiam tuam receperis: atq; eum (quod abſq; moleſtia fiat) ſi qua in re opus fuerit, iuueris.

Eidem: Quare uelim, quicquid habent negocij, des operam, quod commodo tuo fiat, ut te obtinente Achaiam conficiant.

Idem Terentię: *Tu uelim(quod cum commodo ualetudinis tuæ fiat)q̃ longiſſime poteris, obuiam nobis properes.*
Idem Attico: *Et uelim cures epiſtolam, quam ad eum miſi reddendam, & ipſe(quod commodo tuo fiat) colloquere.*
Eidem: *Serapionis librum ad me miſiſti, ex quo quidem ego(qđ liceat inter nos dicere) milleſimam partem uix intelligo.*
Idē Len. *Decernit ut regē deducas, qđ cōmode rē facere poſſis.*
Varro de re ruſt. *Neq; explicatu tota ſeparatim(qđ ſciā) ab ullo.*

Quam pridem, quamdudum.

NEmo(niſi fallor) nemo inquam, modum eum plane aut recte obſeruat, quo admirandi illi ueteres utebatur, rogādi ſcilicet quāpridem, quādudum uenit ille? quem loquendi modū latiniſſimū pleriq; ignorantes, quādiu eſt quod uenit, aut quādiu eſt ex quo uenit, uel quantum tempus eſt, inepſiſſime dicunt.
Plau. in Stico: *quam pridem non ediſti?*
Teren. in Eun. *quærit iampridem pater mihi & mater mortui eſſent? dico, iam diu.*
Cic. pro Rabirio perduellione: *quæro quampridem hoc nomen Fanni in aduerſaria retuliſti?*

quamdudum.

Plaut. in Stico. *quamdudum in portum huc uenit? Reſpondetur: longiſſime.*
Idem in Trinum. *quamdudum iſtuc, aut ubi actum eſt?*
Idem in Aſinaria: *quamdudum tu aduenſti?*
Idem in Merca. *quādudum dixeras te odiſſe æque atq; angues.*
Terentius in Eunucho: *Venit quamdudum? Reſpondetur, modo.*

Quam mox.

Plautus in Stico: *Quā mox coctа eſt cœna? impranſus ego ſum.*
Idem in Moſtel. *quid nunc? quàm mox? & hic interrogantis eſt.*
Idem in Aſinaria: *quam mox mihi operam das?*

Quandoq; cum non interrogat, ſignificat id quod quam cito aut ſtatim:ut quam mox erit coſta cœna,id eſt cito uel ſtatim erit coſta cœna.

Idem in Bacch.*quam mox nauigo in Epheſum,ut aurum repetã à Thuonmo domum,tace?* *Ibidem:quam mox dico dabo.*

Teren.*in* Adelph.*Hora ego hinc ad hos prouiſam q̃ mox uirginem accerſam.*

Cicero pro Roſcio Comœdo*: Expecto quam mox Cherea hac oratione utatur.Hoc loco multi inepte dicunt:expecto quãto tempore,uel quamdiu hac oratione utatur.*

Titus Liuius *ab urbe condita: Intenti q̃ mox ſignum daretur.*

Quid, quod.

QVid quod,*cum ſimul iunguntur,mirificam* Latinitati *uenuſtatem pariunt:Modus enim eſt dicendi,cum quis interrogatur: uerbi gratia: quid quod me etiam occidere uult? Multi inepte dicunt,quid tibi uidetur? uel quid dicis etiã me occidere uult? Sed ſubiectæ autoritates id melius oſtendunt.*

Cicero in Academicis *quæſtionibus: Quid quod eadem illa ars quaſi* Penelopes *tela retexens,tollit ad extremum ſuperiora?*

Idem de offi.quid quod Theſeus *exegit promiſſum à* Neptuno?

Idẽ de ſene.quid q́d ſapiẽtiſſimus quiſq; æquiſſimo moritur?

Idem pro lege Manlia*: quid quod ſalus ſociorum ſummum in periculum,ac diſcrimen uocatur?*

Idem ad Pontifices*:Quid quod in meo reditu ſpes ocii,& concordiæ ſita uidebatur?*

Idem de natura deorum:quid quod earum rerum,quæ nunq̃ omnino fuerunt,neq; eſſe potuerunt,ut Scyllæ,*ut* Chimeræ*: quid quod hominum,locorum,urbium earum quas nunquam uidimus? quid quod ſimul ac mihi collibitum eſt, præſto eſt imago? quid etiam ad dormientem ueniunt inuocatæ?*

Idem Attico: quid quod ſenatus eos uoluit præeſſe prouinciis?
Ibidem: Quid quod te cum nunquam eſſem ſine cura?
Idem pro lege Manilia: Quid quod ſalus ſociorum ſummum in periculum ac diſcrimen uocatur?
Idem pro Cluen. quid quod Stalenus eſt condemnatus?
Idem de diuina. quid quæ à Phyſicis & Dialecticis tractãtur?
Idem in Cati. quid qđ aduentu ſuo iſta ſubſellia uacua fcã ſunt?
Idem Antoni. quid quod quum collega tulit, quem ipſe fecit ſua nunciatione uitioſum?
Idem Q. Ciceroni fratri: quid quod eodẽ tempore deſidero filiã?
Idem de Oratore: Quid quod dixiſti, inquit, Craſſe, ſi hic hodie apud te maneremus, te morem nobis eſſe geſturum?
Hora. quid qđ libelli Stoici inter ſericos iacere puluillos amant?
Ouid. de Ponto: quid quod ut emeritis referenda eſt gratia ſemp̃?
Idem in epiſt. Quid quod auus nobis idem Pelopeius Atreus?

Quæ malum.

SEd quis ſine piaculo prætereat enatum hunc quoq; in ipſa urbe latinitatis parente & altrice, tam bellum dicendi modum? Cum enim quem arguere, aut caſtigare uolebant, ſic ponebant: Quæ malum iſta tua dicacitas eſt? qui malum iſti Athenienſes? Sed clarius infra, & proprie magis uidebitur.
Plautus in Menechmis: Quæ malum hæc impudentia eſt?
Ibidem: Ego ne te iuſſi coquere? Reſpondetur: certo tibi & paraſito tuo. Reſpondetur, Cui malum paraſito?
Idẽ in Aul. quid tu malũ curas, utrũ crudũ, an ego coctũ edam?
Idẽ in Mer. qui malũ ego nugor, ſi tibi quod me rogas, reſpõdeo?
Ibidem in Bacchidibus: Qui malum facile?
Terenti. in Eunucho: Qui malum alij?
Cic. in Verrem: Quæ malum eſt iſta tua audacia, atq; amentia?
Ibidem: Quæ malum iſta fuit amentia?

Idem Attico: Qui malum iſti Pedenîſſe?
Idem in Philippicis: quæ malum iſta uoluntaria ſeruitus eſt?
Ibidem: quæ malum eſt iſta ratio ſemper optimis cauſis ueterano rum nomen opponere?
T. Li. ab urbe condi. quæ malum ratio expertis alia experiri?

Quamobrem, Cur, quapropter, quare.

QVamobrẽ, cur, quapropter, quare, ijs aduerbijs quãta ĩeſt dicendi gratia? quãta uetuſtas? eo modo loquendi, quo pfecti illi ueteres uſi ſunt, poſt quos nemo fere elegantiam illam, & purũ dicendi modum ſeruauit. Nã quis eſt, qui non ita poſt illos loquatur? Aliquã cãm quæris pp quam, aut ob quã me domo extrudas. Antiqui uero illi: Aliquam cauſam quæris, quam obrem me domo extrudas, aut cur me domo extrudas, dicebant. Et ubi dicitur a pleriſq; ineptiſſime: quid eſt qđ me uidere nõ potes? Antiqui dicebãt: quid eſt q̃obrẽ me uidere nõ potes? aut qd ẽ cur nõ uidere nõ potes? uel qd eſt quare me uidere nõ potes? quod obſeruãdũ maxĩe cẽſeo: quare pro more exẽpla aliqua ſubiecimus Teren. in Eun. Aliquã cauſam quærebat ſenex, q̃obrẽ inſigne ali quid faceret. Ibidem: Multæ ſunt cauſæ quamobrem cupio.
Idẽ ĩ Adel. Nihil repio q̃obrẽ laudet tãtopere Hegio meũ officiũ
Cic. Appio Pulchro: Multa mihi ueniebant in mentem, quamobrẽ iſtum laborem tibi etiam honori putarem fore.
Idem pro Aulo Cecinna. Deinde nihil rationis affers quamobrẽ, ſi libertas adimi nullo modo poſſit, ciuitas poſſit.
Idem pro M. Cælio: quæ fuit enim cauſa, quamobrem uenenum iſti mulieri uellet dare Cælius?
Idem pro Sex. Roſ. A me. Si uel minima pars reperietur, q̃obrẽ uideantur illi non nihil tamen in deferendo nomine ſecuti.
Idem pro Syl. quid. n. eſt, q̃obrem abs te Q. Hortẽſi factũ clariſ ſimi, atq; ornatiſſimi uiri nõ reprehendatur, reprehendatur meũ?

Idem pro Corn.Balb quid eſt quamobrem ciui Gaditano in hãc ciuitatem uenire non liceat.

Idẽ pro Clu.Nihil excogitẽ,q̃obrẽ Oppianico dãnari neceſſe ſit Ibidem.Quid eſt quamobrem quiſq; noſtrũ cenſorias ſubſcriptio nes omnes fixas,& imperpetuum ratas putet eſſe oportere? Idem in Ver.quæ mulier d gna quamobrem iſte diutius Lampſa ci commoraretur. Ibidem:Nulla res eſt quamobrem ego iſtũ nolim ex paternis probris,ac uitiis emergere.

Ibid.Neq; adhuc cauſam ullã excogitare potui,q̃obrẽ cõmiſerit. Ibidem Quid eſt quamobrem putes,te tuam culpam non modo deriuare in aliquem ſed communicare cum aliquo poſſe? Ibid quid tandem habuit argumenti,aut rationis res,quamobrem in eo potiſſimum Stenianum præmium poneretur?

Ibid.Multa ſigna dederat,q̃obrẽ quibus reſponſurus nõ uidetur, mentio de nulla fiebat. Ibidem:Quod ſi ab Apollonio aliquid commiſſum eſſet quãobrem iure in eum animaduerteretur.

Idem de fi.bonorum et malorum:Satis argumenti eſſe uidetur,q̃-obrẽ illa quæ natura prima ſunt aſcita,natura prima diligamus.

Alphenus,locati et conducti l.Habitatores:Ea cõditiõe habitato rem eẽ,ut ſi quid aduerſarium incidiſſet,q̃obrem dominũ aliquid demoliri oporteret,aliquã partem paruulã incommodi ſuſtineret.

Cur.

Cic.pro M.Cœlio:An uobis aliã cãm eſſe ullã putatis,cur in tan tis premiis eloquẽtię,tãta uoluptate dicẽdi,tãta laude,tãta gratia, tãto honore tã ſint pauci ſpq́; fuerint qui in hoc labore uerſentur. Idẽ pro Cluẽ.quid eſt Q.Naſo,cur tu in hoc loco ſexto ſedeas? Ibid.quę cauſa Habito fuerit,cur ĩterficere Oppianicum uellet. Idem pro Sexto Roſ.Amerino:quod ſi tibi nulla cauſa eſt, cur hunc miſerum tanta calamitate affici uelis.

Idem Attico:Sed erant cauſæ,cur hoc tempore iſtic eſſe nollem.

Idem pro Roſcio Comœdo: Non fuit cauſa, cur tantum laborem caperes, & ad me uenires. (lum timeret.
Alphenus, lo. & cõ.l. Habitatores: Si iuſta cauſa fuiſſet cur pericu
Catullus: Nam quid feci ego, quid ue ſum locutus,
Cur me tot male proderes poetis,

Quapropter.

Plau. in Bacch. Sed quid eſt quapropter nobis malũ minitemini?

qua cauſa.

Plau. in Menechmis: quid de te merui, qua me cauſa perderes?
Cic. pro lege Manilia: Satis mihi multa uerba feciſſe uideor, quare hoc bellum eſſet genere ipſo neceſſarium. Aſconius Pedianus, qui tametſi ſub Auguſto Cęſare floruit, bone q; multa, at q; elegantia ſcripſit, ſicuti libello, ſiue potius fragmento, quod ante hos annos repertũ eſt colligi põt, multa fluit, ac ſcatet barbarie. quã tamen barbariem, nõ ab illo certe, qui bono etiam tunc tempore eru ditus eſt, prouenire puto: ſed potius ab aliquo inſulſo, at q; inelegãti Grammatico, qui interpretis uice functus, inepta multa conſer uit, quæ poſtea una cum bonis autoris uerbis deſcripta ſunt. Is in quã Aſconius: Magnopere, inquit, me heſitare confiteor, quid ſit quare Cic. Placentiam municipium eſſe dicat. quid ſit quare, dixit, quod eleganter poſuit, & modo illorum ueterum uſus eſt.
Gn. Põp. L. Domitio: Miror qd cauſę fuerit, quare cõſiliũ mutaris.

Reſidere ſubſidere, deſidere.

MAxime abſtruſum hactenus (ut arbitror) quid ſignificet reſidere, ſubſidere, deſidere. Quod cum ex multa uariaq; lectione deprehendiſſem, nihil aliud eſſe terram deſidere, niſi cum terra magnis himbribus, uel ignota alia cauſa hiatum faceret: ita ut terra deorſum deſcenderet, uel ſubſtraheretur. Quæ res melius ex ſubiectis autoritatibus colligentur.
Cicero de offic. Hinc ille Giges inducitur a Platone qui cũ terra

deſediſſet magnis quibuſdã himbribus,in illũ hiatum deſcendit.
Idem de diuinatione: Delata etiam ad ſenatum labes agri Priuer natis,cum ad infinitum altitudinem terra deſediſſet.
Ibidem: Vt multa oppida corruerint, multis locis labes facta ſit, terræq; deſederint.

Terra conſedit apud Liuium.

Titus uero Liuius: Idem dixit de bello Macedonico: Terra inqt Velitris trium iugerum ſpacio cauerna ingenti deſederat. Non tamen dicendi modum ſeruauit,mutato fere,& abſoleſcente iam bono dicendi modo,cum dixit ab urbe condita: Arpini terra campeſtri in agro in ingentem ſinum conſedit,& ibidẽ: In Veliterno agro terra ingentibus cauernis conſedit arboreſq; in profundũ hauſtę. Conſedit igitur dixit pro deſedit,cũ conſidere ſit ſimul ſedere.
Verg. Dicite quandoquidem in molli conſedimus herba.
Varro de re ruſti. quod inane natat.plerum deſidet.
Ibidem: Vbi ſtramentum deſedit in aperto loco palam a quo nominata poteſt eſſe palea.

Reſidere eſt paulatim deorſum inclinare.

Plautus in Captiuis: Itaq; uenter gutturq; reſident.
Horatius: Noſtriſq; ductũ ſeditionibus. Bellum reſedit protinus.
Idem: Iam iam reſidunt cruribus aſperæ pelles.
Ex epi. Sabini pro Helena: Flam,recẽs parua ſparſa reſedit aqua
Subſidere eſt fere idem quod reſidere:ſed conſiderãtibus aliqđ diſcrimen oĩno occurrit,quod melius uideatur,q̃ demonſtretur.
Ver. in quinto Aeneidos: Subſidunt undę, tumidumq; ſub axe tonantis Sternitur æquor aquis.
Ouidius de Faſtis: quod ſimul emerſum eſt fragor ęthera terruit ipſum: Iactaq; ſubſedit pondere molis humus.
Ibidem: Iam leuis obliqua ſubſedit aquarius urna.
Ibidem: Pondere terra ſuo ſubſedit,& æquora traxit.

Idem in Metamor. *Iuſſit & extendi campos ſubſidere ualles.*
Ibidem: *Flumina ſubſidunt, colleſq; exire uidentur.*
Ibidem: *Paulum ſubſedit, & infra quam ſolet eſſe fuit.*
Idem in Ibin: *Sic tua ſubſidens deuoret oſſa canis.*
Idem ad Corinnã: *At uos qua ueniet tumidi ſubſidite montes.*
Pau. de dam. inf. l. Athenis: *Si uitio loci pars aliqua loci ſubſedit.*
T. Liuius ab urbe condita: *ſubſidunt Hiſpani aduerſus emiſſa te la ab hoſte, inde ad emittenda ipſi conſurgunt.*
Hircius in có. *Aqua quę paulatim ſpacio tp̃is liqueſcit: ac ſubſidet*

QVISQVAM.

QVisq̃ q̃tũ diſtet ab aliquo, a quoq̃, a quocũq;, a quolibet, a quopiá: ex ijs quę infra adduxi melius cognoſcetur. Interrogat enĩ fere ſemper, & cum indignatione requirit.
Cic. Pro Cluen. *Eſt quisq̃ qui cum hoc cognouerit, ſuſpicari poſſit Oppianicũ iudicio oppreſſum, et circũuentum eſſe innocentẽ.*
Idem in Ver. *In eiuſmodi re quiſquã tam impudens reperietur, qui ad alienam cauſam inuitis ijs, quorum negocium eſt, accedere, aut aſpirare audeat?* Ibidẽ: *Nũ aut in utilitate nummũ arator quisq̃ dedit aut in charitate de æſtimatione frumenti queſtus eſt?*
Ibidem: *quid enim quisq̃ ad meam pecuniam me inuito aſpiret?*
Idem pro lege Manlia: *Et quiſquam dubitabit, quid uirtute profecturus ſit, qui tantum autoritate profecerit?*
Ibid. *Et quiſquã dubitauit, quin hoc tm̃ bellum tranſmittendũ ſit.*
Idem pro domo ſua: *Hanc deam quiſquam uiolare audeat?*
Idem in Philip. *Ab hoc igitur quiſquam bellum timet?*
Vergilius: *Et quiſquam numen Iunonis adoret?*

Qua itineris, qua de Bruto.

QVa itineris, qua de Bruto, *Modus eſt dicendi, quo inepte dicunt, Ea parte qua itineris, uel de Bruto mentio ſit.*
Cic. Attico: *At q̃ honeſta, q̃ expedita tua conſilia, q̃ em=*

gilata tuis cogitationibus, qua itineris, qua nauigationis qua congreſſus, ſermonisq; cum Cæſare.

Eidẽ: *Cũ uideo te diſtentiſſimã eẽ, qua de* Butrotiis: *q̃ de* Bruto.

Quam plurimus, pro quanto magis &c.

E *Diſcendus eſt & hic loquendi modus, quo* Cato, *& alii ueteres uſi ſunt.* Idem *enim de re ruſtica: quamplurimum braſſicam ederit, tam citiſſimum ſanus fiet. Illiterati uero hunc quoq; dicendi morem non curantes dicunt: quanto plus, aut quanto magis ederis ex* Braſſica, *tanto citius ſanus fies.*

Quam citiſſime, tam maxime.

E T *hic modus alter, nõ ĩelegãtior ſpiore, nõ eſt prętereũdus.* Idem Cato: *q̃ citiſſime conficies, tam maxime expediet.* Ibidem: *quam acerbiſſima olea erit, tam oleum optimum erit.*

Quod te oro.

M *Odus eſt etiam* Romani *candoris plenius in particula quod.* Cum *enim aliquid timentes narrabant: ac deinde ne quid tale eueniret, obſecrabant, quod te oro dicebant, quod perinde eſt quaſi,* Quare *te oro.*

Terentius *in* Ecyra: Male *metuo: ne* Philomenæ *magis morbus aggraueſcat, quod te* Aeſculapi, *& te ſalus ne quid huius ſit oro.* Horat. *in* epiſto. Pol *me miſerum patrone uocares.*

Si uelles inquit uerum mihi dicere nomen:

quod te per genium, dextramq; deosq; penates

Obſecro, *& obteſtor, uitæ me redde priori.*

Renunciare.

Q *Vam diuerſum eſt quod in bonis autoribus legimus in uerbo* Renuncio: *ab eo ſenſu qui paſſim uulgo celebratur?* Eſt *enim renunciare legationem, idem quod referre quid in legatione geſtum ſit.*

Cicero *in* Philip. Cum *enim legati renunciauerint quod certe re-*

runciabunt,non in ueſtra poteſtate,non in Senatus *eſſe* Antoniũ
Ibid. Nec *uero dubito,quin ſi ille uir renunciare legationẽ potuiſ ſet,et reditus eius uobis gratus fuerit,&* Reip.*ſalutaris futurus.*
Varro *de re ruſtica:*Latis *tabulis ſortitio fit tribuũ: accepti ſunt a* Præcone *renunciari,quem quæq; tribus fecerunt ædilem.*
T.Liuius *ab urbe condita,*Hæc *cum legatio renunciaretur.*
Ibidem:*Qui iuſſi erant legationem renunciauerunt.* Renunciatur *præterea conſul:*Tribunus,*alius ue magiſtratus:id eſt: declaratur factus* Conſul,Tribunus *&c.*

Cicero *pro lege* Manilia:Nam *cum propter dilationem comitiorum ter* Prætor *primus* Centuriis *cunctis renunciatus ſum.*
T.Li.*ab ur.con.*Nec *me contra.*S.C.*Conſulẽ renunciare patiar.*
Aſinius Pollio Ciceroni:*Comitia biennii biduo habuit,hoc eſt renunciauit:quos ei uiſum eſt.*

Redire in gratiam.

REdire *in gratiã:*Modus *eſt dicẽdi,quo ſignificatur aliquẽ ex diſcordia reconciliatum in priſtinã amicitiam redire.*
Cicero *de ſenectute:*In *gratiam iam cum uoluptate redeamus.*
Idem Q. *u* Ciceroni: *Pompeius a me ualde contendit de reditu in gratiam, ſed adhuc nihil profecit.*
*Idẽ de pro.conſu.*Iurauitq; *in concione ſe in gratiam nõ rediiſſe.*
Ibidem:*Abſens mecum ſummo ſuo beneficio rediit in gratiam.*
Idem *ad* Atticum:*Cum* Luceio *in gratiam redi.*

Reſpondere ad rogatum.

REſpondere *ad rogatum, id eſt(quod ſatis per ſe noſcitur)cum quis rogat,quærit,petitue:& alter, ad ea quæ rogatur reſpondet.*Quod *multi peruerſo dicendi modo, reſpondere ad propoſitum dicunt.*
Cicero *pro* L.Flacco:Nunquam *nobis ad rogatum reſpondent, ſemper accuſatori pluſquam ad rogatum.*

Roget quiſ,dicat quiſ,petat quiſ.

ROget quis,Modus eſt loquendi politus,id eſt quod multi inepte dicunt:ſi aliquis me interrogaret repeteret,diceret. Terentius in Eunucho:Roget quis,quid tibi cum illo?

Reſpectus.

REſpectus mutato dicendi genere dici cœptus eſt hoc modo:Feci amicitiæ reſpectu:Feci reſpectu iuſtitiæ,quo loco Latinius diceretur:Feci amicitiæ cauſa uel ratione:Feci ratione iuſtitiæ.Reſpectus autem nomen eſt,a Reſpicio ueniens,ut Conſpectus a Conſpicio.perſpectus a Perſpicio,Circumſpectus a circũſpicio: Alio dicendi modo a Cicerone eloquentiæ principe uſitato,qui de diuinatione,Remigẽ inquit quendã ex q̃nqueremi Rhodiorũ uaticinarũ, maleſactum iri minus triginta diebus Greciam ſanguine,rapinas Dirachi,& cõſcenſione in naues cum fuga fugientibus miſerabilem reſpectum incendiorum fore. Idem in Philip.5.Itaq; cum reſpectum ad ſenatum,& ad bonos non haberet:eam ſibi uiam ipſe patefecit,ad opes ſuas amplificandas,quam uirtus liberi populi ferre non poſſet.

Reſpectum dixit non haberet,hoc eſt,non reſpiceret.

Reſecare ad uiuum.

REſecare ad uiuum eſt per translationem dictum ab iis qui uel ungues uſq; ad uiuum, uel arbores uſq; ad radices reſecant.Id poſtea dictum & ad eos transfertur, cũ quid nimium ad regulam reuocamus.

Cic.de am.Neq; id ad uiuũ reſeco,ut ii,qui hęc ſubtilius diſſerũt

Scribere mea,tua ſua manu,non propria.

SCribere mea manu,ſua manu,non propria manu quod,nuſq̃ apud bonos autores reperitur.

Cicero Attico:Antequã aliquo loco conſedero, ne q; longas à me, ſemper mea manu literas expectabis.

Eidem: *Obſignaram iam epiſtolam meam, quam puto te modo perlegiſſe ſcriptam mea manu.*
Eidem: *Ipſe in* Tuſculano *me referre in commentarium mea manu uoluit, quod idem in* Aſia *mihi ſua manu ſcriptum dedit.*
Eidem: *nunquam ante arbitror te epiſtolam meā legiſſe, niſi mea manu ſcriptam.* Eidem: *Hęc mea manu.*
Eidem: Noli *putare pigritia facere me quod nō mea manu ſcribā*
Eidem: Alteram *tibi eodem die epiſtolam dictaui: & pridie dederam mea manu longiorem.*
Ibid. Accepi *aliā alia iucundiorem: quę quidem erant tua manu.*
Idē Q. *fratri.* Cum *ſcripſiſſem hæc infima, quę ſunt mea manu.*
Ibid. *Hæc inter cœnā dictaui* Tironi, *ne mirere alia manu eſſe.*
Idem *in* Catilinam: *Legimus literas & ſcriptum ipſius manu.*
Idē appio pulchro, Ad *te ſtatim mea manu ſcriptas literas miſi.*
Brutus Ciceroni: Superioribus *literis mea manu ſcripſi.*
Scæuola de donationibus, lege, Ad *eum,* Hac *epiſtola manu mea ſcripta notum tibi facio.*
Idem *de lega. l.* Cum *quis,* Teſtamento *facto manu ſua ita cauit.*
Paulus *de Publicanis & uectigalibus, lege,* Si *publicanus:* Signi*ficentur ipſi libello manu ſua ſubſcripto.*
Caliſtratus *ad. l. Cor. de falſis. l. diuus* Claudius: Si *modo poſt eā ſcripturā manu ſua teſtator teſtamento codicillisue ſubſcripſerit.*
Marcellus. *Si quis aliquem teſtium, lege,* Diuus Seuerus, *Sua manu ſignatos* Codicillos *ualere uelit.*
Papinianus *de teſtamentaria tutela, lege,* Ex *ſententia, patris uoluntas hoc ipſum manu ſua declarantis.*
Vitruuius: *quod etiam ipſe ſua manu dicitur feciſſe.*
T. Li. *de bello puni.* Fœdera, Amilcaris *ſcripta manu.*
Idem *de bello* Macedoni. *Poliſenidas ſua manu ſcripſit.*
Ibidem: Iudicia *manu ſua teſtata daret.*

Ibidem: Auſa dicere ſe omnes ſua manu potius interfecturam. Ouid. in epi. Didonis: Ipſa ſua Dido concidit uſa manu.

Studeo illam rem.

STudere illi rei uulgare eſt. Studere autem illam rē minus obſeruatum, non caret gratia & uenuſtate.

Plautus in Milite, Magis metuant, minus hac res ſtudeant. Cicero in Antonium: Vnum ſentitis omnes: unum ſtudetis. Idem de reditu ſuo: Quum uero literas ſtudere incipit, & belluo immanis Cum græculis philoſophari, tamen eſt Epicureus. Idē de fi. bo. & ma. Vel illud quod ſtudet facere poſſit ornatus. Idem in Tuſculanis: Hæc cum diſputant, hæc ſtudent. Horatius: Hoc ſtudet unum.

Subſcribere.

SVbſcribere cauſſæ, & ſubſcribere cauſſam, apud bonos illos autores frequenter reperitur. Differentiam autem quæ inter ſit, pauci (ut arbitror) conſiderauerūt. Ego uero quid de re hac ex multa lectione collegerim, paucis pſtringam. Subſcribere cauſſæ, certo modo dicendi id erat, cum nomē alicuius deferebatur, accuſatores apud iudices ſe reorū accuſationibus ſubſcribebāt, ut qui ſic ſubſcriberent, ad talionis pœnam tenerentur, ſi inique accuſaſſent & niſi intra ſpacium triginta dierum cauſſam proſecuti fuiſſent. Iudices uero ſubſcribebant cauſſam, propter quam rei accuſabantur. Quæ oīa infra ſcriptæ autoritates apertius demonſtrabunt. Cic. de arte Rheto. Cum ueneficii cuiuſdam nomen eſſet delatū et quia parricidii cauſſa ſubſcripta eſſet, extra ordinē eēt acceptū, et īfra, Id aūt ſi dānaretur fieri neceſſe eſſet, qm̄ & id cauſſæ ſubſcriptum: & ea re nomen extra ordinem ſit acceptum, Ouidius de triſtib. Neue precor magnæ ſubſcribite Cæſaris iræ. Pau. de accuſatorib. l. Libellorū, itē ſubſcribere debet is, qui dat libellum, uel alius pro eo ſi literas neſciat, & ſubdit: Sed intra

ꝙ tempus uidebimus, & utrāq; xxx. dies utiles obſeruandi ſunt.
Vulpi. de ac. eſ iſcrip l. *Si cui crimen obijciatur, præcedere debet in crimine ſubſcriptio, quæ res adinuenta eſt, ne facile quis proſi liat ad accuſationē, cū ſciat inultam ſibi accuſationē nō futuram.*
Aſco. Pedianus: *Subſcripſerūt* Triario *in* Scaurū Q. Marius L. *filius, &* Q. Pacuuij *fratres cognomine* Claudij, *qui inquiſitionē in* Sardiniam, *itē q; in* Corſicam *inſulas dies tricenos acceperūt.*
Idem: *Deinde poſt paucos dies apud Conſidium quæſtorē, lege,* Plautia: *De ui ſubſcriptione ea quod loca occupaſſet, & cū telo fuiſſet, nam duces operarum Milonis accuſauerunt,* Caius Fidius, Gneus Appornus, *Gnei filius,* Marcus Seius.

Subſcribere cauſam.

Plautus *in* Penulo: *Cras ſubſcribam homini dicam.*
Idem *tamen dimiſit præpoſitionem, ſub quom dixit in* Aulularia: Ad *prætorem hodie te rapiam, & tibi ſcribam dicam.*
Cic. *pro* Clu. Video *igitur iudices aīaduertiſſe* Cēſores *in iudices quoſdā illius cōſilij iuniari, cū iſtā ipſam cauſam ſubſcriberem.*
Idē in diui. in Ver. *Cēſor* Caiū Atheiū *notauit, qđ ementitū au ſpicia ſubſcriberet: ergo fuerit hoc* Cenſoris *ſi iudicabat ementitū.*
Idē *pro* A. Clu. Nā *hęc quidē, quę de iudicio corrupto ſubſcripſe runt.*
Ibid. *Leue eſt quod* Cenſores *de cęteris ſubſcripſerunt.*
Vulpi. *de pri. deli. l. Si quis:* Tūc *ſubſcribere eū crimen oportebit.*
Aſco. Pedianus: Hūc Anto. Cellius, & Lentulus Cenſores *ſexen nio quo hęc dicerentur, ſenatu mouerūt: cāmq; ſubſcripſerunt, qđ ſocios diripuerit, quod iudiciū recuſauerit, qđ propter æris alieni magnitudinē prędia māciparit, bonaq; ſua in poteſtate non hēret.*

Subſcriptores.

Cic. *in diui. in* Ver. At *uenit paratus cū ſubſcriptoribus citatis & diſertis: eſt tamen hoc aliquid, tametſi nō eſt ſatis.* Oībus *enī rebus is qui* Princeps *eſt, in agendo ornatiſſimus & paratiſſimus*

eſſe debet. Veruntamen L. Apuleium eſſe uideo proximum ſubſcriptorē hoīem nō ætate, ſed uſu forenſi atq; exercitatione tironem.
Ibidem: Ex illo grege oratorum, qui ſubſcriptionem ſibi poſtularunt, & ſubdit: Vt mihi nō ex ijs, quos mecum adduxerim, ſed de populo ſubſcriptor addatur.
Ibidem: Accuſabat M. Aquilium ſubſcriptore C. Rutilio Ruffo.
Idem ad Q. Cic. fratrē: Gabinium tres adhuc factiones poſtulant, L. Lentulus flaminis filius, qui iam de maieſtate poſtulauit, T. Nero cum bonis ſubſcriptoribus. C. Memmius tribunus plebis.
Ad eundem: Gabinus abſolutus eſt: omnino nihil accuſatore Lentulo, ſubſcriptoribuſq; eius infantius, nihil illo conſilio ſordidius.
Idē pro L. Murena: Succeſſionem ſubſcriptorū animaduertebāt.
Sed quid ſint ſubſcriptores apertius declarat Aſconius Pedianus. Subſcriptores īquit, dicuntur, qui adiuuare accuſatorem cauſidici ſolent, quos oportet ſubmiſſius agere q̄ dicit ille quem ſequuntur.

Siccus.

SIccus, per translationē non eſt id quod exhauſtus, aut exercitus, ut nonnulli uolunt: ſed eſt ieiunus, ſobrius.
Plau. in Aſina. Ego præter alios meum uirum fui rata ſiccum frugi, continentem.
Cic. in Acad. quæſt. Dormientium, & uinolentorū et furioſorum uiſa imbecilliora eſſe dicebas, q̄ uigilantium, ſiccorum, ſanorum.
Idem pro lege Agraria: Hæc per deos immortales utrum eſſe uoles conſilia ſiccorum, an uinolentorum ſomnia: & utrum cogitata ſapientum, an optata furioſorum uidentur.
Horatius: Forum, putealq; Libonis Mandabo ſiccis.
Idem: Accedes ſiccus ad unctum.
Idem: Siccis omnia nam dura deus propoſuit.
Idem: Libertinus erat, qui circum compita ſiccus.
Lautis mane ſenex manibus currebat.

Stomachari, Stomachor omnia.

STomachari notum uerbũ, eſt enim indignari, & quaſi ex aliquo facto dictione offendi: ita ut ſtomachus inde moueatur. Hinc eſt alius ortus dicendi modus, q̃ dicitur: Nõ ſine ſtomacho illũ uidi. Sed in uerbo ſtomachor pręcipue obſeruãdũ eſt accuſatiuo id quãq; iungi, quãdoq; abſolute, quãdoq; cũ prępoſitiõe poni. Terentius in Eunucho: Id adueniens, mecum ſtomachabar.
Cicero Attico: Stomachor omnia. Eidem: In quo tamen ille mihi riſum magis q̃ ſtomachum mouere ſolet.
Eidem: Ille uero: ſed ſtomachari deſinamus.

Sexcenti.

SExcentis locis, ſexcentos habes tabellarios, & alia huiuſmodi hoc numero utebantur literati uiri felicis ſecu'i illius cũ infinitum, aut prægrandem numerum explicare uolebant.
Plautus in Aulularia: Sexcenta ſunt, quę memorem ſi ſit ocium.
Idem in Bacchidi. Sexcenta tanta reddam ſi uiuam.
Idem in Trinummo: Sexcentę ad eam rem cauſæ poſſunt colligi.
Idem: in Menechmis quum ſuſpirabo pluſquã ſexcentum dies.
Teren. in Phor. Sexcentas proinde potius ſcribito iã mihi dicas.
Cæſar in com. Cum ſexcentis deuotis.
Cicero Attico: Sexcentos habes tabellarios.
Eidem: Ne Sampſiceranii noſtri merita in patriã ad annos ſexcentos maiora uiderentur, q̃ noſtra.
Eidem: Poſt à Pompei procuratoribus ſexcentis premi cœptus ẽ.
Idẽ: multa moleſta, diſceſſus noſter, belli pic'ulũ, militum improbitas: ſexcenta pręterea. Ibidem: Venio ad epiſt. tuas, quas ego ſexcentas accepi. Ibidem: Sexcenta alia ſcelera moliri.
Eidem: Dignus ille qdẽ oĩum regno, ſed ꝑ fuluiã ſexcẽta ſimilia.
Idem in Verrem: Sexcentos pręterea ciues.
Ibidem: Poſſum ſexcenta decreta proferre.

Suppetere.

SVppetere, & ſupereſſe uita dicitur: Pro quo multi ſufficere uita, & barbaris aliis modis dicunt.

Cic. de ſom Scipionis: Scribentur fortaſſe p'ura, ſi uita ſuppetet.

Vergilius: Primus ego in patriam mecum modo uita ſuperſit.

SVpra caput. Modus eſt loquendi, rem quæ ualde urgeat, & immineat ſignificans. Cice. Octauio: Ecce ſupra caput homo leuis, ac ſordidus, ſed tamen equeſtri ince ſſu Catienus.

Saluſtius in Catilina: Dux hoſtium cum exercitu ſupra caput ẽ.

Vergilius: Olli ceruleus ſupra caput aſtitit himber.

Titus Liuius ab urbe condita: Quum hoſtes ſupra caput ſint.

Ibidem: Clamor ſupra caput hoſtilis captam urbem oſtendit.

Stare per me.

STare per me, per te, per illum: Modus eſt loquendi per elegans, & multis in locis apud bonoꝝ autores celebratus.

Cæſar in com. Vbi cognouit per Afranium ſtare, quo minus prælio dimicaretur.

T. Liui. ab ur. con. Per duces, non p̃ milites ſtetiſſe ne uincerent.

Superſedere.

SVperſedere, cum ablatiuo iungitur, certo modo dicendi id ſignificat quod intermittere.

Plautus: Superſede iis rebus iam.

Cice. Seruio Sulpi. Superſedeas hoc labore itineris.

Idem in arte Rheto. Exemplorum multitudine ſuperſedendũ eſt.

Cato de re ruſti. Litibus familiæ ſuperſedeat.

T. Li. ab urbe condi. Rebus diuinis ſuperſederi iuſſum.

Ibidem: Tributo, ac delectu ſuperſeſſum.

Stultus, Inſanus.

NOn pauci ſunt, qui in uerbo Stultus, Stulti non fiunt: non intelligentes, imo omnino confundentes uerbi proprietatem. Stultum

tem. Stultum enim id pleriq; iam putant quod inſanum: quum inter utrunq; non leue ſit diſcrimen. Eſt igitur ſtultus fere q rudis, imperitus, ingenio hebes, aut tardus, uel inconſtans. Inſanus autem qui non ſane, ſed alienatæ mentis eſt.

Plau. in Perſa: Nimis hodie ſtultus es pueriliter.

Idem in Moſtel. Interdum inepte ſtultus es.

Terē. in Eunuc. Dii boni, homo hoī quid præſtat? Stulto ſapiens quid intereſt. Ibidem: Hic homo e ſtultis inſanos facit.

Idē in And. Qn̄quidem tā iners, tam nullius conſilij ſum: Seruon fortunas meas me cōmiſiſſe futili? ergo precium obſtulatam fero.

Cic. de oratore, Oratoris peccatū ſi quod eſt animaduerſum ſtultitiæ peccatum uidetur. Stultitia autem excuſationem non habet.

Ibidem: quo quidem in genere familiaris noſter M. Bucculeius: homo ne q; meo iudicio ſtultus, & ſuo ualde ſapiens.

Ibidem: Neq; uult ita ſapiens inter ſtultos uideri.

Idē pro T. An. Milo. Negāt intueri lucē fas ei, qui a ſe hoīem occiſum fateatur. In qua tādē urbe hoc homines ſtultiſſimi diſputāt

Idē pro Deio. Et ab hoīe minime ſtulto eſſe cogitatū cōfingitis?

Idē pro Clu. Minus. n. ſtultus eſt is, cū nihil in mentē uenit, q̄ ille qui qđ ſtulte alteri uenit in mentē comprobat. Ibidem: Adeo ne erat ſtultus, ut ille qua tum ille uiuebat, uita eſſe arbitraretur?

Idem pro Aulo Cæcinna: Tertio ut cum tam ſtulto haberet.

Idem diffinit quid ſit ſtultitia in Tuſculan. Stultitiam enī cenſuerunt inconſtantiam. i. ſanitate uacantem: poſſe tamen tueri mediocritatem officiorum, & uitæ communem cultum atq; uſitatum.

De quo plane loquitur Ouidi. Faſtorum: Lux quoq; cur eadem ſtultorum feſta uocetur, Accipe: & ſubdit.

Stultaq; pars populi, quæ ſit ſua curia neſcit.

Feſtus: quirinalia ſtultorū feriæ dicebantur, qđ eo die ſacrificabāt ij, qui ſolēni die aut nō poterant rē diuinā facere, aut ignorabāt.

Venuleius: quod ui, aut clam, lege; Seruius: Ne melioris conditionis ſint ſtulta q̃ perita.
Hora. in ſermo. Stultus & inſanus, quid ſi quis non ſit auarus?
Et paulopoſt: Stultum me fateor, liceat concedere ueris.
Atq; etiam inſanum.
Idem: Quem mala ſtultitia, & quæcunq; inſcitia ueri, Cæcum agit inſanum Chriſippi porticus, & grex Autumat.
Idem: Vincat enim ſtultos ratio inſanire nepotes.
Idem: qua me ſtultitia qm̃ non eſt genus unum, Inſanire putas?

Spero & ſperor, Deſpero & deſperor.

SPero quandoq; actiuum ſimplex, & ſic ſuum format paſſiuum: Quandoq; neutrum abſolutum.
Plau. in Mene. Dii immortales ſpem inſperatam date mihi.
Idem in Mercatore: Spem ſperatam quem obtuliſti.
Cic. ad Quintum fratrem: Siue reſtituimur, ſiue deſperamur.
Idē At. Breuiloquētē iā me tēpus ipſum facit. pacē. n. deſperaui.
Eidem: Si hæc iam noſtra ſalus cum hac lege deſperata erit.
Idē in Catil. Eſſent illi quidē deſperandi, ſed tamē eſſent ferēdi.
Idem de fini. bonorum & malo. Aut omnia ſemper deſperantes.
Tit. Li. de bello Macedo. Hos deſperata ſalus ad rabiem magis q̃ ad audaciam accendebat.

Secundum.

OMiſſis uulgaribus ſenſibus de præpoſitione Secundum ab aliis ſedulo notatis, id proferamus quod latuiſſe hactenus. uidetur. Secundū abſentē: ſecundū præſentem iudicare: ferre ſententiam ſecūdū teſtamentū: ſecundū te ille mihi ita eſt, ut ſit pene par. Hęc notanda mihi uiſa ſunt, quę nō ab aliqua ratione, ſed ſola dicendi cōſuetudine uariantur. Iudicare abſentem ſecundū pręſentem, id eſt, qđ diceremus, iudicauit pro abſente ac ſi præſens eſſet. Ferre ſententiam ſecundū teſtamentum, hoc eſt, ꝙ diceremus pro

teſtamento,uel uulgatius,in fauorem teſtamenti.Secundum te ille mihi ita eſt,ut ſit pene par.i.ſecundo loco,aut proxime.
Cic.ad Q.fratrem:*Ille mihi ſecundum te, ad liberos noſtros ita eſt,ut ſit pene par.* Idem de offi.*Proxime autem,& ſecundũ deos homines hominibus maxime utiles eſſe poſſunt.*
Idem Attico:*Secundum te nihil eſt mihi amatius ſolitudine.*
Eidem:*Nunciauit iam populo pontifices ſecundum ſe decreuiſſe.*
Idẽ de ora.*quare in hac noſtra actiõe ſecundũ uocẽ uultus ualet.*
Idem in Verrem:*Vtatur conſilio ſuo,nec cogat ante horam decimam de abſente ſecundum præſentem iudicare.*
Varro de re ruſti.*Inſula Gallinaria,quæ eſt in mari Thuſco ſecundum Italiam.*
Vulpi.de Iudi.l.*Et poſt edictũ,ſecundũ præſentem iudicabitur.*
Marcellus de inofficioſo teſtamẽ.Si pars iudicantiũ de inofficioſo teſtamento contra teſtamentũ,pars ſecundũ id ſententiã dederit.
T.Li.de bel.Pu.*Secũdũ has preces tuba ſignũ dedit proficiſcẽdi*
Ibidem:*Nec erat gens alia,cuius ſecundum Gallicos tumultus arma terribiliora eſſent.*
Ibidem:*Nos autem qui ſecundum deos uiolati ſumus.*
Ibidem:*Secundum plebem in litem iudicem dare.*
Ibidem:*Prętores Siracuſani Marcello ſecundum ſalutem(ut aſſolet)ſcriptum erat,recte eum atq; ordine feciſſe.*
Idem de bello Maced.*Romani qui ſecundũ deos plurimũ poſſunt*
Ibidem:*Secundum orationem prætoris murmur ortum.*
Ibidem:*Secundum hæc Silentium fuit.*
Ibid.*Cũ oẽ humanũ genus ſecundum deos nomẽ Ro.uenerretur.*
*Varro de re ruſtica:Caſſius ſecundum columbinum ſtercus ſcribit eſſe hominis:*Tertio caprilum,*& ouilum & aſininum.*
Ibid.*Vt in Vmbria,ubi falce ſecundũ terrã ſucaduņt ſtramentũ.*
Ibidem:*Hyeme cum hybernant ſecundum mare.*

Præſumere.

QVod ſepiſſime, ac multa cũ barbarie dicitur Præſumere, antiqui ſumere, et aſſumere, quãq; et arrogare dicebãt. Nã præſumere aliud eſt, ſignificat enĩ ante capere, ut in bonis autoribus.
Vergilius: Et ſpe præſumite bellum.
Horatius: Tibi quidnam accedit ad iſtam.
Quam puer & ualidus præſumis molliciem.
Sed iam de ſumo & aſſumo, aliquid referamus.

Sumo.

Cicero in Catilinam: quibus ego ſi me reſtitiſſe dicam nimium mihi ſumam, & non ſim ferendus.
Idem in Antonium: Tantum ne ſibi ſumpſit, quia Mylaſſis Myr milonem trucem iugulauit? Idem Torquato: Sed hoc mihi tamen non ſumo, ut te conſoler de communibus miſeriis.
Idem pro Cluentio: Vt tantum mihi ſumam, quantum ſine huius periculo præterire non poſſum.
Idem Aulo Cæcinnæ: Non mihi ſumo, ut plus ipſe perſpiciam q̃ te uidere, & intelligere mihi perſuaſerim.
Idem Cæſar. Vide quid mihi ſumpſerim: cœpi uelle ea Trebatiũ expectare a te, quæ expectaſſet a me.
Idem Ariſto uel Cælio: Sumpſi hoc mihi pro tua in me obſeruan tia, quam penitus perſpexi, quamdiu Brunduſii fuimus, ut ad te familiarìter, & quaſi pro meo iure ſcriberem.
Idẽ pro L. Flac. Deniq; etiam ſi qua ſibi alia ſumunt nõ repugno.
Idem pro Sylla: quid ergo hoc tibi ſumis? dicet fortaſſe quiſpiã.
Idem pro Planco: quãq̃ mihi nõ ſumo tantũ iudices ne q̃; arrogo, ut Gn. Planco ſuis erga me meritis impunitatem cõſecuturũ putẽ.

Aſſumo.

Cicero de officiis: Si id mihi aſſumo, uideor id meo iure quodam modo uendicare.

Idē pro Sylla: Ego uero iudices nō mō nihil mihi aſſumo, in quo quiſpiā repugnet ſed ēt ſi q̄d ab oībus cōceditur, id reddo, ac remitto.

Scienter.

SCienter aduerbium a ſcio, non id ſemper ſignificat quod uulgo ab omnibus putatur, cum dicunt.

Scienter fecit, ſcienter dixit: & addunt etiam aliud inſolens aduerbium Appenſate. Sed id eſt latine ſcienter quod ſcite, diſerte, perite, a ſcientia ductum.

Cic. in Bruto: Quàm oīno multa de iure ciuili, quę quidem cīa cū perite & ſciēter, tum breuiter, & expreſſe, et ſatis ornate, & per eleganter diceret. Ibidem: Vt enim ex neruorum ſono in fidibus quam ſcienter ii pulſi ſint intelligi ſolet: ſic ex animorū motu cernitur, quid tractandis iis perficiat orator.

Hircius in com. Scaphis, nauibuſq; longis quinq; mobiliter & ſcienter anguſtias loci tuebantur.

Titus Liuius ab urbe condita: Inſcienter etiam poſuit cum dixit: Tuba inſcienter a Græco inflata.

Scriptura.

SCriptura (ut arbitror) ea erat præter alia ſignificata, quā exercebant, qui agris, paſcuis, aut pecoribus præerant, & tā ii quā qui portus, aut portoria curabāt, uectigalia deſcribentes, aut colligentes, Magiſtri ſcripturę & portus dicebantur.

Plau. in Tru. Ob meam ſcripturā pecudem cepit Deīde reſpōdet Aſtaphium ancilla, Plerīq; idem quod tu facis faciunt, rem male gerens: ubi nō eſt ſcripturæ unde dem, incuſant publicanos.

Ci. Attico, Magiſter ſcripturæ, & portus quidē L. Carpinacius. Eidem: Terentius meus neceſſarius, magnas operas in portu, & ſcriptura Aſiæ pro magno dedit.

Idem pro L. Flac. Mirandum uero eſt homines eos, quibus odio ſunt noſtræ ſecures: nomen acerbitati: ſcripturæ decumæ: porto-

rium morti, libenter arripere facultatem lædendi.
Idem in Verrem: *In ſcriptura* Siciliæ *pro magiſtro eſt.*
Ibidem: Portum *autem, & ſcripturas eadem ſocietas habebat.*
*Idem pro.l.*Manilia: Nam *cum hoſtium copiæ non longe abſint: et ſi irruptio nulla facta ſit, tamen pecora relinquuntur, agricultura deſeritur, mercatorum nauigatio conquieſcit.* Ita *neq́; ex portu, neq́; ex decimis neq́; ex ſcriptura uectigal conſeruari poteſt.*
Aſconius: Mancipes *ſunt publicanorum principes* Romani *hoĩes, qui quæſtus ſui cauſa decumas rediniunt qui paſtum: aut pecora publica portorii, aut pecuarii, quorum ratio ſcriptura dicitur.*
Pro *ſcriptura puto ſcriptũ accipi* T.L. Patauino *labente (ut ſæpe dixi) in barbariem eloquentia* Romana, *dum ab urbe condita dicit:* Neq́; *eius accipi nomen, quod ſcriptum faceret, tabulam poſuiſſe, & iuraſſe ſe ſcriptum non facturum, quẽ aliquando antea deſiſſe ſcriptum facere arguit* Macer Licinius.

Saluere.

H*Oc quoq́; notare uiſum eſt, quod* Cicero Attico *ſcripſit:* S*aluebis inquit a meo* Ciceroni,

Species, genus.

Q*Vod* Cicero *& eius æquales priſcam* Latinitatem *per minima quæq; uerba examinarent, polirent ac quaſi deterſa rubigine, ſituq; purgarent, uel ex hoc, quod de ſpecie ſubieci facile cognoſci poteſt.* Quod *uerbum cũ* Ciceroni *eloquentię ac elegantię magiſtro non omnino placeret: tametſi & ipſe eo nomine quandoq́; uſus eſt, formamq́;, aut partem pro eo introducere mallet.* Quæ *uerba de ea re, & quoties fecerit, infra poſui.*
Cicero *in* Topicis: Species *appellant, non peſſime id quidem, ſed inutiliter ad mutandos caſus in dicendo.* Nolim *enim (ne ſi latine quidem dici poſſit)* Specierum *& ſpeciebus dicere.* Et *ſæpe iis caſibus utendum eſt, at formis & formarum uelim.* Cum *aũt utroq́;*

uerbo idem ſignificatur, cō nodicatem in dicendo non arbitror negligendam, Genus & formam diffiniunt hoc modo. Genus eſt notio ad plures differentias pertinens Forma eſt notio, Cuius differentia ad caput generis, & quaſi fontem referri poteſt.

Idem de arte Rhetorica: Genus eſt quod plures partes amplectitur, ut animal. Pars eſt quæ ſubeſt generi, ut equus. Sed eadē res ſæpe alij genus, alijs pars eſſe poteſt: Nam homo pars animalis eſt Thebani aut Troiani genus.

Idem in topicis: Forma enim a genere quoad ſuum nomen retinet nunquam ſeiungitur, & ſubdit: A forma generis, quam interdum (quo planius accipiatur) partem licet nominare.

Ibidem: Formæ ſunt igitur hæ, in quas genus ſine ullius prætermiſſiōe diuiditur: ut ſiquis ius in legē, morē, æquitatē diuidat. Formas q̄ putat eſſe q̄ꝗ partes, confundit artem, & ſimilitudine quadam conturbat, & non ſatis acute quę ſunt ſecernēda diſtinguit.

Idem de arti Rhetorica. Genus eſt quod partes aliquas amplectitur, ut cupiditas pars eſt, quæ ſubeſt generi, ut amor, auaritia.

Idem de Oratore, Aut traducta ex parte ad genus notatio.

Ibidem, Tum (ut ſcis) explicato genere cuiuſq; rei, uidendum eſt quæ ſunt eius generis ſiue formæ, ſiue partes.

Idem in Philipp quinta: Num Latine ſcit? Num ex iudicum genere & forma? Num leges noſtras, mores ue nouit?

Hora. Nam genus & formam regina pecunia donat.

Sectari.

SEctari clare patet quid ſit, Sed ſectari apros uel ſimiam aut alias belluas, recondito (ut arbitror) modo loquendi & per translationem id eſt quod inueſtigare, perquirere, ſequi.

Plautus in Milite: Reſpondit ſe ſectari ſimiam.

Terē. in Phor. Adoleſcentulū ceruā uidere, fugere et ſectari canes

Vergilius in Bucolicis: Si dum tu ſectaris apros, ego retia ſeruo.

SVB.

PRæpoſitio hæc ſub, elegantia non caret, cũ uulgarem tranſgreſſa modum, in alium tranſit ſenſum.

Plautus in Perſa: Solet illa recte, & ſub manus ſuccedere.

Cęſar in cõ. Sub ueſperũ Cęſar ĩtra hãc foſſam legiões deducit.

Idem: Tantam noſtri eorum multitudinem interfecerunt quantũ fuit diei ſpacium, ſub occaſumq́ ſolis deſtiterũt. Idem: Sub ueſperum Cæſar portas claudi, militiſq́ ex oppido exire iuſſit.

Cicero Planco: Sub eas ſtatim recitatæ ſunt tuæ.

Idem ad Qu. fratrem: Menſe Decembri ſub dies feſtos.

Idem de Oratore: Ea quæ ſub oculos ipſa non cadunt.

Vergilius: Et ſub noctem aura recurſat.

Horatius: Dictitet occultum febrem ſub tempus edendi.

Idem: Forte ſub hoc tempus caſtellum euertere Prætor.

Idem: Sub galli cantum conſultor ubi hoſtia pulſat.

Idẽ: An hic peccat ſub noctẽ, q̃ puer unã Furtiua mutat ſtrigili?

Hircius in com. Ex proximis caſtellis infrumentarios ſub ipſam lucem impetum fecit.

Notãdũ ẽt eſt prępoſitionẽ hãc, quã plęriq; uel ablatiuo, uel accuſatiuo ſolis iũgi aſſeuerãt, ẽt datiuo cũ cõponitur cõiũgi: ut ſubſcribere cauſæ, ſubeſſe ĩpio, ſubuenire egeno, uel calamitoſo, et huiuſmodi.

Seruire auribus. Dare auribus.

SEruire auribus, dare auribus, frequenter apud bonos autores reperitur, qui modus loquendi nihil aliud certe ſignificat, quam aſſentari & eblandiri.

Cæſar in commenta. Auribus Varri ſeruiunt.

Trebonius Cic. Noli putare mi Cicero, me hoc auribus tuis dare.

Si Diis placet.

ADmirãtes antiq alicuius ĩdignitatẽ, uel temeritatẽ, aut indignantes, certo modo loquendi dicebant: Si diis placet.

Cicero in Oratore: Etiam *Latini, ſi diis placet: hoc biennio magiſtri dicendi extiterunt.*
Idem in Tuſculanis: Qua *gloria commotus* Epicurus *exoritur, cui etiam, ſi diis placet, uidetur ſemper ſapiens beatus.*
T. *Liuius ab urbe condita,* Perpetuos: *ſi diis placet tribunos.*
Ibid. quin e͞t, ſi diis placet, nefas aiunt cõſule͞ plebeium fieri.
Idem de bello Macedonico: Nos, *ſi diis placet, jam rempublicam etiam capeſſere eos patimur.*
Ibid. Non *ſocietate͞ modo, ſed ſi diis placet, affinitate͞ e͞t pepigiſti.*
Ibidem: Qui *nunc nos, ſi diis placet, accuſatis.*

Satin ſaluæ?

M*Odus loquendi apud ueteres, cum quid turbati interrogabant,* An *ſatis ſaluæ res eſſent.*
Teren. in Eunu. Hem *quid eſt? quid trepidas? ſatin ſaluæ.*
T. *Liuius ab ur. con. quęrenti* que *uiro, ſatin ſaluæ? minime inquit?*
Ibid. Satin ſaluæ inquit L. Volumni, *ut ſeſe in* Samnio *res habe͞t.*
Ibidem: Percunctatus *ſatin ſaluæ?*
Idem de bello Macedo. Cum *pater ſatin ſaluæ res interrogaret.*

Sarta tecta quid ſint, & quid ſit ea exigere.

S*Arta tecta, ſine copula plerun*que *poſita comperi, a Sarcio et tego certo modo dicendi deducta ut infra oſtenditur.* Cu͞ *n. ędificia publica, ędes ſacræ, et alia loca, & opera publica rede͞ptoribus locaba͞tur pręcipua inter cętera conditio apponebatur, curarent ut ſarta tecta*que *eſſent, id eſt bene prouiſa, aut reparata.* Quæ *uero rede͞ptores ex locato debeba͞t cu͞ exigebatur, ſarta tecta exigi dicebantur.* Q*ñ*que *per translatione͞ ea uerba ſarta tecta uſurpa͞tur.*
Plau. in Tri. *Sarta tecta tua præcepta uſ*que *habui mea modeſtia.*
Cicero Cælio: Hoc *mihi da, at*que *largire, ut* Marcum *Curium ſartum & tectum, ut aiunt, ab omni incommodo, detrimento, moleſtia ſyncerum integrum*que *conſerues.*

Idem in oratione ante exilium: Qui numini deorum conſecratum ſartum tectum ab omni periculo conſeruaui.

Sarta tecta ſimpliciter.

Plautus in Moſtellaria: Non uideor mihi ſarcire poſſe ędes meas, quin tote perpetuo ruant.

Cicero Bruto: quorum quidem omnia commoda, omnesq; facultates, quibus & ſacra conficere, & ſarta tecta ædium ſacrarũ, locorumq; communium tueri poſſit conſiſtunt in iis uectigalibus.

Idem in Verrem: Cum conſules ędes ſacras locauiſſent, neq; potuiſſent omnia ſarta tecta exigere. Ibidem: Eundemq; te memini, Cenſorias quoq; leges in ſartis tectis exigendis tollere. Ibidem: Verumetiam in iis ſartis, tectisq; damnetus eſt.

Vulpianus de officio proconſulis, lege: Si in alicuius ędes ſacras et opera publica circumire inſpiciendi gratia, an ſarta tectaq; ſint uel an aliqua refectione indigeant.

Cælſus de uſufructu: Hactenus tamen ut ſarta tecta habeat, ſi qua tamen uetuſtate corruiſſent, neutrum cogi reficere, et ſubdit: Vnde Celſus de modo ſarta tecta habendi quærit.

Tempus.

ANte tempus, poſt tempus, ad tempus, per tempus, in tempus, in tempore, primo quoq; tempore, primo quoq; die, pro tpe. pro re, pro loco, uno tpe: Hos et alios dicẽdi modos, mira elegantiq; uarietate pfecta illa Latinitas condidit. Si quis ea, quæ infra poſuit diligẽter legerit, ſine alio ĩterprete p ſe ſatis ĩtelligẽt.

Ad tempus.

Terentius: Cõmodiorem hominis aduentum ad tempus non uidi. Cic. de finibus bono. & malo. Itaq; ad tempus ad Piſonem oẽs. Idem Planco: Is autem, qui uere appellari poteſt honor non inuitamentum ad tempus, ſed perpetuæ uirtutis eſt præmium. Idem Atti. Satis erat dierum, ut Puteolos excurrere poſſem, et ad

tempus redire. Eidem: *Aderis autem ad tempus.*

Idem *in Verrem: Si quæ caſtiores erant, ad tempus ueniebant.*

Plã. Cic. *Si aũt in itinere meo ſe oppoſuerit, ad tẽpus cõſiliũ capiã*

Aſconius Pedianus: Cur fraudi ſit Ciceroni, quum ad tempus oratorum dicta proferantur.

Idem: Non *intelligunt hæc ad tempus commode adiungi.*

Paulus de damno infecto, lege, Ad curatoris: Si dominus ad tempus pecuniam impenſam cum uſuris reſtituere uoluerit.

Per *tempus.*

Plautus: Mihi *per tempus inceptum eſt iter.*

Idem *in* Bacchidibus: Per *tempus hic uenit miles.*

Idem *in* Trucu'en. Per *tempus ſubueniſtis mihi.*

Idem *in* Menech. Nõ *potuiſti ꝑ tẽpus magis aduenire q̃ aduenis*

Teren. *in* Ecyra: Sed *uideo Philippum per tempus egredi.*

Cato *de re ruſti.* Frondem *populeam, ulmeam, queruam cędito, et per tempus eã condito.* Ibidem: Et *ꝑ tempus radices quã plurimas cũ terra ſerere.* Ibidem: *Vmbram parum ꝑ tempus habet.*

Ibidem: *Vimina matura, ſalices per tempus leguntur.*

Poſt tempus.

Plautus in Captiuis: *Sero poſt tempus uenis.*

Cicero *pro* P. *Quintio*: *Ego pro te hoc conſulo, poſt tempus, & in aliena re; qm̃ tu in tua re cum tempus erat, conſulere oblitus es.*

Varro *de re ruſtica*: *Quæ poſt tempus naſcuntur, fere uitioſa, atq; inutilia exiſtunt.*

In tempus.

Cicero Attico: Nam *& eiuſmodi ſunt ij uerſus, ut ab initio Pompei in tempus ſcripta eſſe uideantur.*

Horatius: Et *præſens in tempus omittas.*

Vno tempore.

Cicero Attico: *Multas uno tempore accepi epiſtolas tuas.*

Suo tempore.

Idem in Verrem: *Scandilius rem ſe totum relicturum dicit, & ſuo tempore eſſe rediturum.*

Primo quoq; tempore.

T. Liuius ab urbe condi. *Vt primo quoq; tempore in Italiam trāſgreſſus iungeret ſe Annibali.*

Ibidem: *Primo quoq; tempore redire in Hiſpaniam iuſſit.*

Ibid. *Decreuerūt, ut primo quoq; tpe de ea re ad populū ferretur.*

Primo quoq; die.

Ibidem: *Decreuerunt, ut primo quoq; die ad populum ferrent.*

Gn. Pomp. L. Domitio: *Vt primo quoq; die Luceriam aduenires.*

Tempeſtiuū cōuiuium, Magiſteria à maioribus instituta, ſermo qui more maiorum à ſummo magiſtro adhibetur in populo.

NOndum cuiquam ſatis arbitror exploratum, quid ſit in tempeſtiuum conuiuiū. Hoc certe liquet, non eſſe id quod ſimpliciter uerba oſtendunt: ut id ſit conuiuium tempeſtiuum, quod conuiuium in tempore paratum: Nam ut patet ex iis, quas infra poſui autoritatibus, aliquid praecipui in eo erat conuiuio, quod non erat item in alijs, ut Magiſteria à maioribus instituta: ut ſermo quidem, qui more maiorum à magiſtro adhibebatur in poculo, ea eiuſmodi eſſent nemo (quod ſciam) prodidit.

Cicero Attico: *Audio à bonis uiris, qui & nūc, & ſępe antea magno pręſidio reipub. fuerunt, hanc cunctationem noſtram nō probari, multaq; mihi & ſeuere in conuiuiis tempeſtiuis diſputari.*

Idē pro P. Scyl. *quātū alii tribuunt tēpeſtiuis cōuiuiis, q̄tū aleæ*

Idem pro L. Murena: *Nemo fere ſaltat ſobrius, niſi forte īſaniat, neq; in ſolitudine, neq; in cōuiuio moderato, atq; honeſto. Tēpeſtiui cōuiuii, amœni loci, multarū delitiarū comes eſt extrema ſaltatio*

Idē in Ver. *Statuitur Lollius in illo tēpeſtiuo gladiatorū cōuiuio*

Idem de ſene. *Catonem loquentē facit: Ego uero propter ſermo-*

nis delectationem tempeſtiuis quoq́; conuiuiis delector & ſubdit. Me uero & *magiſteria delectant, a maioribus inſtituta, et is ſer mo qui more maiorum a ſummo magiſtro adhibetur in poculo.*
Idem Atti. *Quas enim cœnas, & facere, & obire ſcripſit ad me* Sextius? *quam lautas? quam tempeſtiuas?*
Hora. in Odis: T*empeſtiuius in domo Pauli purpureis ales oleribus* Commeſſabere *maximi.*

Tempeſtas, *idonea, mala.*

NOn *eſt ſemper tempeſtas mala, ſed quãdoq́; bona, ut conſtet uerbum medium eſſe.*
Cicero Q. *fratri:* Tu *ſi ita expedit, uelim quàm primum bona, & certa tẽpeſtate conſcendas, ad me quę uenias.* Ibidem: *Primã nauigationem (dummodo idonea tempeſtas ſit) ne omiſeris.*
Cato de re ruſti. Dicit *uillicus ſedulo ſe fecisse, ſeruos nõ ualuiſſe tempeſtates malas fuiſſe.*

Tabeſcere.

TAbeſcere *nõ eſt languere, aut deficere, aut putreſcere, ut nõ nulli putãt: ſed ĩteriore ſenſu eſt proprie liq̃ſcere, cõſumi.*
Plautus *in* Merca. Cor. *ędepol miſerum quod guttatim contabeſcit, quaſi in aquam tu indideris ſalem.*
Cato de re ruſtica: F*iſcellam cum ſale populari ſuſpendito, et quaſ ſato. ſuppletoq́; identidem: id aliquoties in die facito, uſq́; adeo donec ſal deſierit tabeſcere biduum.*
I*bidem:* S*alis puri modium, & eum in fiſcellam ſuſpendito, finitoq́; cum muſco diſtabeſcat.*
Hora. *Quodq; aliena capella gerat diſtentius uber,* Tabeſcit.
Ouidi. *in metamor.* T*abuerant ceræ, nudos quatit ille lacertos.*
Ibidem. Non *tulit ulterius, ſed ut intabeſcere flauæ.*
Igne *leui ceræ, matutinę́; pruinę.*
Sole tepente ſolent, ſic attenuatus amore Liquitur.

Tantum abeſt, parum abeſt, nihil abeſt.

TAntum abeſt, parum abeſt, nihil abeſt, dicendi elegantiſſimi modi non ſunt a ſtudioſis literarum prætereundi. Cicero in Tuſculanis: Sed tamen tantum abeſt, ut ſcribi contra nos nolimus, ut id etiam maxime optemus.

Idẽ pro lege Mani. Tãtũ q; abeſt, ut aliquã bonã gratiã mihi quęſiſſe uidear, ut multas ẽt ſimultates, partim obſcuras, partim apertas intelligatis, mihi nõ neceſſarias, uobis non inutiles ſuſcepiſſe.

Tandem aliquando, quouſq; tandem.

TAndẽ aliqñ, quouſq; tãdẽ, hęc cõiũcta aduerbia in oratione uelutu duę ſtellę coruſcant, eamq; magnopere exornant

Cic. Tiro, Tãdẽ aliqñ mihi a te expectatiſſimas literas reddidit.

Idem in Catilinam: quouſq; tandem abutere pacientia noſtra.

T. Li. ab urbe condi. quouſq; tandem ignorabimus uires noſtràs.

Tentare: attentare.

TEntare paulo occultiore ſignificato, ideſt, quod afficere & occupare. Attentare autem: quaſi inſidioſe perueſtigare.

Cice. Atti. Scripſeras te quodam ualetudinis genere tentari.

Eidm: Valetudinem tuam iam cõfirmatam eſſe, & a uetere morbo, & ab omnibus tentationibus gaudeo.

Idem in Tuſculanis: Quid animi ualentes morbo tentari nõ poſſunt: corpora poſſunt.

Idem de orato. quum is eſt auditor, qui non uereatur, ne compoſitæ orationis inſidijs ſua fides attentetur.

Vergi. in Georg. Turpis oues tentat ſcabies.

Hora. Si latus, aut renes morbo tentantur acuto.

Idem: At ſi condoluit tentatum frigore corpus.

Tantiſper dum.

TAntiſp plerũq; ꝑticulã dũ, poſt ſe trahit apd autores, quos nunq̃ ſatis laudare, ſatis admirari, & ſuſpicere poſſumus.

Plau.in Me.Meretrix tâtiſp blenditur, dû illud qđ rapiat,uidet
Teren.in Heauto.Ego te meum eſſe dici tantiſper uolo,dum quod te dignum eſt facis. Ibidem:Decreui tantiſper me minus iniuriæ Chreme meo Gnato facere,dum fiam miſer.
Idem in Adelphis:Malo coactus qui ſuum officium facit,dum id reſcitum iri credit tantiſper cauet.
Cicero M. Varroni:Habes rationem conſilii mei:tibi igitur cenſeo latendum tantiſper ibidem dum efferueſcit hæc gratulatio,& ſimul dum audiam quemadmodum negocium confectum ſit.
Idem in arte Rhetoricæ: Vt ubi eſſet tantiſper dum Culleus, in quem coniectus in profluentem deueheretur,compararetur.

Tranſuerſum unguem non diſcedere, uel digitum aut pedem latum,uel digitum latum.

TRanſuerſum unguem uel digitum, aut pedem latum uel digitû latû non diſcedere:Modû etiâ hunc dicendi formauerunt Latini illi,quum paruulum interuallum oſtêdere uelebant.
Plautus in Aulula. Si ex iſto loco tuo digitum tranſuerſum, uel unguem latum exceſſeris.
Idê in Bacch. Nego tibi annis.xx.fuiſſe primis copiæ digitû longe a pędagogo,pedê ut efferres ex ędibus ante ſolem exorientê.
Idem in Moſtel. Si poſt hac me pedem latum modo ſcies impeſuiſſe in undum,haud cauſa eſt ilico, quod nunc uoluiſti facere, quin facias mihi.
Cicero in Acade. Ab hac mihi non licet tranſuerſum (ut aiunt) digitum diſcedere.
Idem in Ver. Pueri Siſennę credo qui audiuiſſent quæ in iſtum teſtimonia eſſent dicta,oculos de iſto nunq̃ deiicere,neq; ab argêto digitum diſcedere.
Idem C. Fabio Gal. Vrgeo igitur tranſuerſum unguem (quod aiunt) a ſtilo,is enim eſt dicendi opifex.

Tollere pedes.

TVrpem & obſcœnam ſignificationem habet is loquendi modus, qui apud eos, quos ſæpe memoro bonos autores frequens eſt. Dicebant.n. tollere pedes ea modeſtia, ut quæ obſcœnitas rebus ineſſet, honeſtis utcunque uerbis tegeretur.

Cic. Atti. Sed ſoror quem quæ tantũ habeat conſularis loci, unũ mihi ſolum pedem dat. Noli, inquam, de uno pede ſororis quæri, licet etiam alterum tollas. Non conſulare inquies dictum fateor.

Tollere manus.

TOllere manus, Modum hunc loquendi in lętitia uel admiratione rei gratę antiqui adhibebant. Cicero Cæſari: Suſtulimus manus & ego & Balbus: tãta fuit opportũitas Idem in Acad. Hortenſius aũt uehementer admirans, quod quidẽ perpetue Lucillo loquente fecerit, ut etiam manus ſæpe tolleret.

Tendere iter.

TEndere iter, id eſt quod iter facere, uter q; loquẽdi modus uenuſtiſſimus. Vergi. Tendere iter pennis.

T. Liui. de bel. Pu. Cum ab occaſu ſolis ad exortus tẽderent iter.

VT.

EXprimi uix poteſt quantum partem Latini ſermonis particula Vt, contineat, quamue uario dicendi modo per rationem ſerpat, ac ueluti laſciuia luxuriet.

De Vt, quo loco multi ne, inepte ponunt, & ſignificat dubitationem, & coniungitur cum metuo, uereor, timeo.

Terentius, Metuo ut ſubſtet hoſpes.

Idem Teren. in Andria: Dies mihi ut ſit ſatis uereor ad agendũ.

Idem in Ecyra: Sed firmę uereor hę ut ſint nuptiæ.

Cęſar in cõ. Vt ſatis cõmode ſupportari poſſet timere dicebant.

Cicero M. Marcello, Sed cum ita late pateat eius poteſtas, quam ueremur, ut terrarum orbem complexa ſit: nõne mauis ſine periculo

culo domi tuæ eſſe, quàm cum periculo alienæ.

Idem Att. *Et tamen uereor ut iis ipſis contentus ſit.*

Eidem: *Quod enim tu abſuiſti, uereor ut ſatis diligenter actum in ſenatu ſit de litteris.*

Idem pro Milo. *Accepi a te literas, quibus uereri uideris, ut epiſtolas illas acceperim.*

Idē Teren. *Omnes labores te excipere uideo, timeo ut ſuſtineas.*

Eidem: *Si homo amens diripiendam urbem daturus eſt, uereor ut* Dolobella *ipſe nobis ſatis prodeſſe poſſit.*

Idem pro P. Quintio: *Tamen ne uereris ut poſſit hęc contra* Hortenſium *contendere?*

Idem contra Rullū. *Veretur* Hyempſal *ut ſatis firmū ſit et ratū.*

Idē ī An. *Ne uerēdū quidem eſt, ut tenere ſe poſſit, ut moderari.*

Horatius: *O puer, ut ſis uitalis metuo.*

De Vt, *pro quemadmodum.*

Ci. ad Bru. *Ago uero teſte producto credo te exclamationē* Clodii *aduocati audiſſe, quę cōſurrectio* Iudicū *facta ſit, ut me circū ſteterint, ut apte iugula ſua pro meo capite.* P. Clodio *oſtēterint.*

Idem in Rul. *Sed omitto ut ſit factus uterq; noſtrum.*

Vergi. in Buco. *Aſpice ut antrum.*

Syluestris raris ſparſit labruſca racemis.

Ouidius *de morte* Tibulli: *Aſpice demiſſis ut eat miſerabilis alis.*

Hora. *Viden ut geminæ ſtent uertice criſtæ?*

Idem: *Viden ut alta ſtet niue candidum* Soracte

De ut *pro quomodo, & interrogantis.*

Plautus *in* Perſa: *ut uales?* Reſpondetur, *ut queo.*

Ibidem: *Vt munitum tibi uiſum eſt oppidum?*

Idem in Trinummo: *Quid agit tua uxor? ut ualet?*

Idem: *Vt uidetur mulier?* Reſpondetur, *non ædepol mala.*

Hora. *Vt ualet? ut meminit noſtri?*

Oui. de Ponto: Cernis ut exiguũ corrumpant ocia corpus.

De Vt, pro quõ, ſed cum quadam admiratione interrogat.
Plautus in Captiuis: Vt ſæpe ſumma ingenia in occulto latent.
Idem in Rudente. Vt afflictantur miſeræ? Ibidem: Vides ne al teram illam ut fluctus eieci foras? Ibidem: Vt præ timore inge rua in undas concidit? Ibidem: Vt te amplector libens.
Ibidem: Vt ego amo te mea Ampeliſca, ut dulcis es?
Idem in Mercatore: Vt diſſimulat miluus
Idem in Stico: Vt ego te nunc conſpicio libens? ut prę letitia la chrymæ proſiliunt mihi?
Cice. pro Mi. Vt contempſit? ut pro nihilo putauit?
Eid. Gneus aũt noſter, o rẽ miſerã, et ĩcredibilẽ: ut totus iacet?
Vergil. Vt te fortiſſime Teucrum,
Accipio, agnoſcoq́; libens? ut uerba parentis? Idem in ſecundo Ae neidos. Vt te poſt multa tuorum funera, poſt uarios hominumq́; orbisq́; labores, Defeſſi aſpicimus.
Horatius: Vt iuuat paſtas oues uidere properantes domum.
Idem: Vt ſemper gaudes illudere rebus Humanis?
Idem in Odis: Vt gaudet inſitiua decerpens pira?
Vt pro licet, uel poſito, uel dato, ut nunc loquimur.
Cæſar in commentis. Ac iam cum ut omnia contra opinionem acciderent, tamen multo ſe plurimum nauibus poſſe proſpiciebãt.
Ci. At. quis aũt locus erit tutus: ut placatis utamur fluctibus?
Idem Bruto, Nos te tuumq́; exercitum expectamus ſine quo ut reliqua ex ſententia ſuccedant, uis ſatis liberi uidemur fore.
Idem in Oratore: Vt enim quæras omnia, quomodo Grę ci ineptum appellent, non reperies.
Idem pro P. Quintio: Ad me uentum eſt, qui ut ſumma haberem cæ tera, temporis quidem certe uix ſatis habui, ut rem tantam, tot controuerſiis implicitam poſſem cognoſcere.

Idem pro lege Agraria, Etenim ut circumſpiciamus omnia quę populo grata: atq; iucunda ſunt, nihil tam populare quam pacē: quam concordiam, quam ocium reperiemus.

Idem in Anto. Quod ſi pacis, id eſt timoris noſtri nomen adiuuerit, ut non referat pedem, inſiſtet certe.

Idem in Philip. Legem illam appellare fas non eſt, & ut ſit lex, non debemus illam Hircii legem putare

Cato de re ruſti. Non eſt in noſtra poteſtate, ſed in naturę ut tamen multum ſit in nobis.

Oui. de Pon. Vt mihi diis faueant, quibus eſt manifeſtior ipſe, Pœna poteſt demi, culpa perennis erit.

Ibidem: Luce minus decima dominam uenietis in urbem: Vt feſtinatum non faciatis iter.

Idem: Vt multum demas noſtro de corpore curæ, Non minus exhauſto quod ſuperabit erit.

Idem in epiſt. Vt terrā inuenias, quis eā tibi tradet habendam?

In eiſdem: Vt pelago ſuadente etiam retinacula ſoluas: Multa tamen laus triſtia pontus habet.

Hora. in epiſt. Multę ſunt platęę nihil ut meditantibus obſtet.

Titus Li. ab urbe condi. Ex Brutio agro, qui ut omnis colaretur exiguus tamen tanto alendo exercitui erat.

Idem de bello Macedonico: Vt trium numero ſcriptorum parum fidei ſit, magnam tamen uictoriam fuiſſe apparet.

Vt, pro ſicut.

Cæſar in commenta. Horum autoritate finitimi adducti, ut ſunt Gallorum ſubita & repentina conſilia eadem de cauſa Trebium Terraſidiumq; retinent.

Cicero ad Brutum: Habes ut breuiſſime potui genus iudicii.

Idem de Senectute: Multæ etiam ut in homine Ro. literæ erāt.

Idem de finibus: Pueri in quibus ut in ſpeculis natura cernitur.

Idem in Bru. Fuit ut tpibs illis Lucileĩus iuris ualde peritus.
Ibidem: Erat cum literis Latinis, tum etiam Græcis (ut temporibus illis) ſatis eruditus.
T. L. ab ur. cõ. Sacra publica, ut à Numa erant inſtituta facere.
Ibidẽ: Vt in tali tumultu portas inuadit. Vt, pro utinã, execrãdo, uel optando. Plaut. in Perſa: Vt iſtũ di, deæq; perdant.
Idem in Moſtel. Vt di, deæq; omnes me peſſimis exemplis interficiant, niſi ego illam interfecero ſiti, fameq; atq; gelu.
Terentius in Heauton. Vt te omnes quidem di, deęq; quantum ẽ Syre, cum tuo iſto inuento, cumq; incepto perdant.
Idẽ i Adel. Vt Syre te cũ tua mõſtratiõe magnus pdat Iuppiter
Idem in Eunucho: Vt illum di deæ q; omnes ſenem perdant.

Vt, pro poſtquam.

Plau. i Stico: Nã uiri noſtri domo ut abierũt, hic tertius annus ẽ.
Cicero in Anto. Eſt enim annus ut repulſam tulit.
Idem in Bruto: Nam ut illos de repub. libros ædidiſti nihil a te ſane poſtea accepimus. Eidem: Vt ueni in Arpinum, cum ad me frater ueniſſet, in primis nobis ſermo, iſq; multus de fuit.
Eidẽ: Vt primũ iudices cõſederũt, ualde diffidere boni cœperũt.
Eidem: Vt ab urbe diſceſſi, nullum intermiſi diem, quin aliquid ad te literarum darem.
Idem Attico: Vt Athenas ad. XV. Calend. quintiles uenerã, expectabam quartum diem Pompeium.
Ouidius de Ponto: Nec quicquam ad noſtras peruenit acerbius aures: Vt ſumus in Ponto, perueniatq; precor.

VE.

Particula Ve, dici uix poteſt, quãta cũ uenuſtate et gratia ponatur ab antiquis. Legẽdo tamẽ, et meditãdo melius cõſideratur. Diſiunctiua enim coniunctio eſt, ut id ſignificet q aut Cic. A. Appius enim ad me extinere bis terue literas miſerat.

Eidem: Amici regis duo treſue per diuites ſunt.
Idem Anto. Cenſeo uti Caius Panſa, Aulus Hircius Conſules alter amboue deffendant. In eundem: Poſt hanc habitam concionem duabus tribuſue horis hæ literæ uenerunt.
In eũdem: Vt Caius Panſa, Aulus Hircius conſules alter amboue rationem agri habeant. In eundem: quid cum decreuiſtis, ut cõſules alter amboue ad bellum proficiſcerentur?
Sed elegantiter geminatu poſtponitur negatiue.
Cic. Lentulo: Peto a te, ut id a me neue in hoc, neue in alii q̃ras
Idem in Ora. Cõponere, et ſtruere uerba ſua, ut neue aſper eorũ concurſus, neue hiulcus ſit, ſed quodãmodo coagmẽtatus et lenis.
Ibidem: Id aſſequemini, ſi uerba extrema cũ cõſequẽtibus primis ita iũgetis, ut neue aſpere concurrãt, neue uaſtius deducantur.
Vergi. in Georgicis: Neue tibi ad ſolem uergant uineta cadẽtem, Neue inter uites corylum ſere neue flagella Summa pete.

Vſu uenire.

VSu uenire, uel euenire, id eſt, quod accidere contingere, Sed aliquid contingere, aut accidere ſemel, aut raro poteſt, q̃ non ſit conſuetum, uel in uſu. Vſu autem uenire eſt id quod frequentius accidere. Modus eſt loquendi Latino candore inſignis.
Terentius in Phormione: Nec enim huiuſmodi tibi unquam uſus uenit ut conflicta res malo.
Cic. Ap. Pulchro: Q̃d ſi quis me aſtutiorem fingit, quid poteſt eẽ callidius, q̃ cũ te abſentem ſemꝑ defenderim, cũ preſertim mihi uſu uenturũ nõ arbitrarer: ut ego quoq; a te abſens defendẽdus eſſem, nũc cõmitterẽ: ut tu iure optimo me abſentẽ deſerere poſſes.
Idem Caſſio: Videor enim cum poteſtate loqui & iocari nec tamen hoc uſu uenit.
Idem in Oratore: Quid quod uſu memoria patrum uenit?
Ibidem: Quod idem mihi ſpero uſu eſſe uenturum in hac diſputa

tatione, quod in dicendo ſolet, ut nulla expectetur ornata oratio Idem in arte Rhetoricae: Idẽ *in demonſtratione ſolet uſu uenire.* Et in eadem: Aut *ſi quod in quibuſdam rebus hominibus acidit, id dicitur uſu uenire.* Ibidẽ: Duodecimus *locus eſt ꝑ quẽ ĩdignamur ꝙ nobis hoc primum acciderit, nec alicui unq̃ uſu euenerit.*

Idem pro Cluentio: Hoc *citius uſu uenire poſſe quærebat.*

Idem Attico, *nunc uenit idem uſu mihi, quod tu tibi ſcribis.*

Eidem: Credo *igitur hunc me non amare, at ego me amabo, qđ mihi pridem uſu uenit.*

Idem *de finibus bonorum & malorum:* Sed eo credo *quibuſdam uenire uſu: ut abhorreant a* Latinis.

Idem in Tuſculanis: Quod *iis ſæpe uſu uenit, qui cũ acriter oculis deficientem ſolem intuerentur, aſpectum omnino amitterent.*

Idem pro Roſc. Co. Quod *itẽ nuper in* Erote Comœ. *uſu uenit.*

Idem pro P. Quintio: Nam *quid homini põt turpius quid uero miſerius aut acerbius uſu uenire? quod tantum euenire dedecus?*

Idem pro Sex. Ro. Amerino: Idem *uſu mihi uenit in cã optima.*

Idem ĩ Ver. Hoc *enĩ ſolet uſu uenire iis, qui in agris redemerũt.*

Varro *libro. ii. re. ruſt.* Id *qđ uſu uenit* Baberio *equiti* Romano.

Idem: Quod *uſu uenit memoriæ mandandum.*

Aſco. *pedia. hoc ſuo iure declarat, cũ dicit,* Vſu *ueniſſe. i. cõtigiſſe*

Vitruuius: Quod *in multis ciuitatibus ſolet uſu euenire.*

T. Liuius. ab ur. con. Quod *ad eam diem nunquam uſu ueniſſet.*

Valitudo *infirma, infirmitas ualitudinis.*

VAlitudo *infirma, infirmitas ualitudinis, certo dicendi modo a doctis illius perfecti ſeculi dicitur, quod uno uerbo illiterati non morbum, ſed infirmitatem uocant.* Cicero Tironi: Valitudinem *iſtam infirmam (ſi me amas) noli uexare.*

Eidem: Vix *in ipſis tectis et oppidis frigus infirma ualitudine uitatur, nedum in mari.*

Idem M. Mario: Si te dolor aliquis corporis, aut infirmitas ualitudinis tuæ tenuit, quo minus ad ludos uenires, fortunæ magis tribuo, quàm ſapientiæ tuę.
Idem pro Aulo Cluentio: Cecidiſſe ex equo dicitur, et homo infirma ualitudine latus offendiſſe uehementer.
Idem pro eodem: Erat illo tempore infirma ualitudine ab tus.
Idē de Ora. In eius infirmiſſima ualitudine, affectaq; iam ętate.
Idem in Bru. Niſi ſp infirma, atq; etiam ægra ualitudine fuiſſet.
Idem de le. qui cū eſſet infirma ualitudine, hic ętatē egit ī literis.
Idē de Of. pp̄ īfirmitatē ualitudinis nō potuit ſimilis eſſe patri.
Paulus de mortis cā dona. Mortis cauſa donare licet, nō tantum infirmæ ualitudinis cauſa, ſed periculi etiam propinquæ mortis.

Firmus, & infirmus.

Cicero Tironi: Te penitus rogo: ne tam longę nauigationi et uiæ per hyemem niſi bene firmum committas.
Eidem: Ibi te ut firmum offendam mi Tiro effice.
Idem Attico: Sed hominem infirmum in uillam apertam ac ne rudem quidem etiam nunc inuitare nolui. Eidem: Sed confido, ſi diligentiam, quam inſtituiſti adhibueris, cito te firmum fore.
Nota ut firmum, nō ita infirmū dici: ſed infirma ualitudine, et infirmus hō. Firmus autem homo nunquā dicitur, ſed abſolute firmus. Firmus enī integrum, ualidum, robuſtum ſignificat, Infirmus uero nō ægrotū (ut illiterati dicunt) ſed imbecillem debilē. Cicero in Academicis quæſtionibus: Aſſidamus inquam ſi uidetur ſane iſtud eſt inquit, ſum enim admodum infirmus:

Vt ne.

Elegantiſſimæ particulæ hæ binæ, Vt ne, idem ſignant qđ Ne particula ſola. Seu dicendi modus quo literatiſſimi illius fęlicis ſeculi utebantur. pro ratione eſt.
Plautus: Niſi ut ne exurirem.

Idem in Aulularia: Vt ne abſtuliſſe intelligam.
Idem in Merca. At ego expurgationem habebo, ut ne ſuccéſeat.
Idem in Aſin. Licet laudē fortunā, tamen ut ne ſaluam culpem.
Teren. in Ecyra: Nempe ea cauſa ut ne id fiat palam.
Idem in Eunucho: Vlciſcar ut ne impune in nos illuſeris.
Ibidem: Itaq; ne id uideam, miſera huc effugi foras.
Idem in Andria: Vt ne pater per me ſtetiſſe credat.
Cicero Curioni: Petiui non ut decernantur aliquid noui, quod ſolet eſſe difficilius, ſed ut ne quid noui, decernantur.
Eidem: Sed tamen ita uelim ut ne quid properes.
Idem pro Milone. Opera datur, ut iudicia ne fiant.
Ibidem: Si hic illi, ut ne ſit impune.
Idem pro P. Sextio: Vt lex Helia, lex Fuſia ne ualeret.
Idem in Verrem: quid arbitramini Reginos, qui iam ciues Romani ſunt, uelle, ut ab iis marmorea Venus illa ne auferatur? quid Tarentinos, ut ne Europam in Tauro ſedentem amittant?
Ibidem: Impetrant ut ne iurent.
Idem Lentulo: Non tam ut te impidiret, quam ut ne quis propter exercitus cupiditatem, in Alexandriam uellet ire.
Idem pro Ligario: Nam quid agis aliud niſi ut occidatur? ut Romæ ne ſit? ut domo careat?
Idem: Vt ne ſine Scaleno in concilium irent.
Idem pro Cluen. Statuit tamen nihil ſibi in tantis iniuriis, ac tāto ſcelere matris grauius faciendum, quā ut illa matre ne uteretur.
Idem pro T. Annio Milone: Num quid igitur aliud in iudiciū uenit, niſi uter utri inſidias fecerit? profecto nihil, ſi hic illi, ut ne ſit impune: ſi ille huic, tum nos ſcelere ſoluamur.
Idem Thermo: Operam des quod fides tua patietur, ut ſocrus adoleſcentis rea ne fiat.
Idem ad Brutum: quare omni ſtudio à te mi Brute contendo, ut

Ciceronem meum ne dimittas,
Eidem: Vt *eum à magiſtris ne abducam.*
Idem Attico, *Tantum igitur noſtrum illud ſolenne ſeruemus, ut ne quem iſtuc euntem ſine literis dimittamus.*
Idem de Officiis: *Modo hoc ita faciat, ut ne ipſe de ſe bene exiſti mans, ſeſeq; diligens, hanc cauſam habeat ad iniuriam.*
Idem *de arte Rhetorica:* Vt *ne alterius defendendi cauſa hunc accuſare, ſed hunc accuſandi cauſa defendere alium uideatur.*
Idē *pro* Cluentio: *Me obſeruare cœpit, ut ſeſe lege defenderem.*
Idem pro. P. quintio. *Ita poſſidero, ut quintio ius ne auferatur.*
Idē: Q*ua populo gratias agit de reditu ſuo.* At *de me ut ne ua lerent, ſemper ſenatus flagitauit.*
Idem pro domo ſua. Vt M. *Tullius in ciuitate ne ſit.*
Ibidem: Primum ut ne pœna capitis cum pecunia coniungantur.
Idē *pro.* Sex. Ro. Ame. Vt *ne plane illudamur ab accuſatorib.*
Idē *pro* Rabirio Poſthumo: *Vos obſecro iudices, ut huic optimo uiro, quo nemo melior unquam fuit, nomen equitis* Romani, & *uſuram huius lucis, & ueſtrum conſpectum ne aripiatis.*
Idem pro L. Murena: *Obſecro iudices, ut ne hominis miſeri, & cum corporis morbo tum animi dolore confecti.* L. *Murenæ recen tem gratulationem noua lamentatione obruatis.*
Idem pro Gn. Rabirio, Vt *ne plura de pudicitia dicerem.*
Idem pro Aulo Cæcin. *Secundo ut ne cum tam improbo homi ne, Tertio ut cum tam ſtulto haberet.*
Varro *in lib. ruſt. rerū:* Vt *ne plus quarta pars eximatur mellis*
Vitruuius: Vt *ne plus pateant palmum.*
Idem, Vt *ab aquæ ui ne diſſoluantur.*
Ti. *Liuius de bel.* Ma. *Id ut ne fiat, uno modo cauendū arbitror.*
Modeſtinus de confirmando Tutore, *lege,* Vt *ne de confirmandis quærentibus tutoribus relinquamus.*

Venire in mentem illius temporis.

NEglig endus nõ eſt hic quoq; dicẽdi modus, apud optimos autores celebratus: Dicebãt enim, quũ mihi in mentem uenit illius tpis, quem multi imitari neſcientes immutãt, ut rudi ac uulgato modo dicam: Quũ mihi illud tempus uenit in mentem.
Cicero Mario: Solet uenire in mentem illius temporis, quo proxime fuiſſemus una.
Idem in Ver. quum illius temporis mihi uenit in mentem.
Ibid. Non dubito quin in tanto tuo periculo tuorũ tibi ſcelerũ ueniat in mentẽ. Ibid. Facito ut uobis triennij totius ueniat ĩ mẽtẽ
Ibidem. Venit enim mihi fani, loci, religionis illius in mentem.
Idem pro P. Scylla: Sed cũ mihi patriæ imaginis, cũ ueſtrorũ pi culorũ, cũ huius uerbis, cũ illorũ delubrorũ, atq; templorũ, cũ puerorũ infantum, cũ matronarũ, ac uirginum ueniebat in mentem.
Idem pro Sex. Roſc. Amerino: Venit. n. mihi in mentẽ oris tui.

Vel.

QVanta gratia, & uenuſtate ſplendet hec particula Vel, modo illo dicendi in libris perfecti illius ſeculi ita abſtruſa, ut data opera ab diuinis illis uiris occultata uideatur, quo rimantibus maiori (cum reperietur) uoluptati eſſet. Non enim coniungit aliquid, diſiungit, aut diſcernit, aut copulat, aut affirmat, ut aliqui dicunt: Sed id proprie ſignificare uidetur, quod interrogantes dicimus. Quid tibi de hoc uidetur? aut quid nunc dices? Sed melius iſta ex ſubiectis conſiderabuntur.
Plau. in Menech. Vel herę illæ quę pallio me cõprehendere, obſecrauerunt, ut te hodie quaſi pompam illac præterducerem.
Ibid. Di ueſtrã fidẽ, uel hic qui nunc inſanit q̃ ualuit pauloprius
Idem in rudente: Vel papillę cuiuſmodi.
Teren. in An. Vel hęc quis nõ credat q̃ te nerit, abs te eſſe ortũ?
Idem in Eunuch. Vel rex ſemper maximas mihi gratias agebat,

quicquid effeceram, alijs non itidem. Idem in Hea. *Vel me hæc deambulatio, quam non laborioſa ad languorem dedit?*
Idem in Ecyra: *Vel hic Pamphilus quoties iurabat Bacchidi, quã ſanctè, ut quiuis facile poſſet credere, nunq̃ illa uiua ducturum.*
Vergi. *Vel cum ſe pauidum contra mea iurgia fingit:*
Hora. *Vel mea cum ſæuis agitat faſtidia uerbis.*

Clarus eſt eius particulæ alius ſenſus quo ſignificatur etiam.
Cic. ad Atticum: *Vt uel perire maluerit, quàm perdere omnia.*
Ad eundem, *Occupationum mearum uel hoc ſignũ erit quod epiſtola librarij manu eſt,* Et *alia huiuſmodi locis innumeris.*

Vſq; dum.

VSque dum, hæ due particulæ compoſitæ idem ſignificant, quod uſq; quo, uel quoad. Abierunt *tamen per incuriam a communi ſermone ferè in deſuetudinem.*
Cic. in Ver. *Fatetur id quod negari non poteſt, ſe priuatum hominem prædonum duces uiuos atq; incolumes domi ſuæ, poſteaq̃ Romam redierit uſq; dum per me licuerit tenuiſſe.*
Catul. *Hic me grauedo frigida, & frequens tuſſis quaſſauit, uſq; dum in tuum ſinum fugi.*

Villa rudis, terra rudis.

VIlla rudis, terra rudis, quid eſſet, pauci, ut opinor aduerterunt. Eſt enim quæ prius proſciſſa non fuit, ſed intacta (ut uulgo dicunt) noua.
Cic. qu. fratri: *In uillã aptã, ac ne rudem quidem ducere nolui.*
Varro de re ruſti *Terram rudem proſcindere oportet.*
Ibidem: *Illud quoq; multum intereſt, in rudi terra, an in ea feras, quæ quotannis ſit obſita, quæ uocatur reſtibilis.*
Oui. in Met. *Rudis indigeſtaq; moles.*
Catullus in Argona. *Illa rudem curſu prima imbuit Amphitritẽ quæ ſimul ac roſtro uentoſum procidit æquor.*

Vbiuis gentium. Quiſq̃ gentium, ubi ſis gentium, ubi terrarum quid rerum. &c.

VNdequaq; patet latinitatem nil aliud eſſe, q̃ certũ modũ loquendi. Vbiuis gentiũ quiſq̃ gentiũ, ubi ſis gẽtiũ ubi terrarum, aliquo terrarum, quoquo gentium, ubi loci, quid rerũ, quo locorũ, & huiuſmodi, præcipua ſunt obſeruatione digniſſima.

Plaut. in Mer. Vbi nam eſt is homo gentium.

Ibidẽ: Minime gentium. Ibidem: Nuſquam gentium.

Ibidem: Illam quærere quoquo hinc abducta eſt gentium.

Idem in Pſeudolo: Neq; libellæ ulla ſpes ſit uſquam gentium.

Idem in Aſinaria: Vnde gentium?

Idem ĩ Aul. Neq; ligna ego unq̃ gentiũ præberi uidi pulchrius.

Idem in milite: Conueniam illum ubiubi erit gentium.

Idem in Bacchidi. Sequere hac me, Reſpondetur, Quo gentium?

Idẽ in Aſi. Perij ego oppido, niſi Litanũ ĩuenio iá ubiubi ẽ gẽtiũ

Teren. in Ecyra: Cui quanto fuerat præſtabilius, ubiuis gentium ætatem agere. Ibidem: An quiſq̃ gentium eſt æque miſer?

Cic. in Catilinam. O di immortales, ubi nam gentium ſumus?

Plaut. in Amphi. Non ædepol nunc ubi terrarum ſim ſcio.

Idem in Mercatore: Vbi loci res ſumma noſtra publica?

Teren in Phorm. quoquo hinc aſportabor terrarum certum eſt proſequi, aut perire.

Cicero Attico, Et ſi mihi nihil erat propoſitum ad ſcribendum, quia quid ageres, ubi terrarum eſſes, ne ſi ſpicabar quidem.

Ibidem. Neq; adeſt iſtic, neq; ubi terrarum ſit, ſcio.

Decius Brutus Bruto & Caſſio: Fortunæ cedendum, ex Italia migrandum Rhodum, aut aliquo terrarum arbitror.

Cic. in Philip. qui ubi terrarum ſit, quid agat uiuat deniq; an mortuus ſit, quis aut ſcit aut curat?

Ibidem: Vbicunq; terrarum ſunt, ubi eſt omne reip. præſidium,

Idē pro Rab.Poſthu.Nūc uero quid agimus?ubi terrarū ſumus?
Hor.Mitte ſectari roſa quo locorum Sera moretur.
Tit.Liuius ab urbe con.quo terrarum uelint traijciant.
Idem de bello punico:Percontatur ubi terrarum eſſet.
Idē de bel.Ma.Se tutos abire quo terrarū poſſēt ī aīo habuiſſe
Plaut.in Rudente:Sed Grippus noſter quid rerum gerit?
Catullus:quid rerum geritis?
Plau.in Aulu.Sed quid hoc clamoris oritur hic ex proximo?
Horatius:quid hoc ueneni ſæuit in præcordijs?

Vſq;

PRæpoſitio Vſq; obſeruatione digniſſima eſt. Cōiungitur enim plerūq; a pſectis illis uiris cū alijs præpoſitionibus A ab,ad,antē,e,ex.Interdū etiam cū aduerbio.pridie poſtridie,dum iſtinc,magna cū uenuſtate.Quē dicendi modū qui nō tenēt erro rē aut malæ Latinitatis eſſe,aut ſcripturæ puerſitatē putant.

Vſq; ad.

Cicero Atti.Ibi eſſe uolo uſq; ad pridie Calen.Maias.
Ibidē:Nos in Formiano eſſe uolumus uſq; ad pridie No.Maias
Eidem de Q.fratre:Nuncij nobis triſtes:nec uarij uenerunt,ex ante diem No.Iunij,uſq; ad pridie Calen.Septembris.
Ti.Liuius ab urbe con.Vſq; ante diem quinto Calen.Maias.
Ouid.in Meta.Ad uſq; Decolor extremo q̄ cingitur India Gāge

Vſq; a,uſq; ab.

Plaut.in Rudente:Longe uſq; a campis ultimis.
Idem in Trinummo:Vſq; ab ſtirpe.
Idem in Perſa:quas tu attuliſti mihi ab hero meo uſq; e Perſa.
Idem in Stico:Vbi perpruriſcamus uſq; ex unguiculis.
Teren.Ex Aethiopia eſt uſq; hæc.
Cice.pro A.Cluētio:Cōperi mulierem quandā Larino,atq; illā uſque a mari ſupero Romam proficiſci cum magno comitatu.

Idem in Verrē: Hoc illi nauigio ad oēs po. Ro. hoſtes uſq; ab Diano, quod in Hiſpania eſt, ad Sinopē q̄ in ponto eſt, nauigauerūt.
Idē in Vati. teſtē: quod augures oēs uſq; a Romulo decreuerūt.
Vergi. Vſq; a proauis uetus ordinis æuus.
Idem: Siculo proſpexit ab uſq; Pachinno.

Vſq; dum, id eſt, donec.

Plaut. in Menechinis: Vſq; dum regnum obtinebit Iuppiter.
Cicero pro P. Quintio, Tacet res in controuerſiis iſto calumniante biennium uſq; dum inueniretur.
Catullus: quæ tibi ſine fine ſeruiat, uſq; dum tremulum mouens cana tempus anilitas, omnia omnibus annuit.

Vſque eo, id eſt, tamdiu.

Cicero de natura deorum: Vſq; eo premere earum capita mordicus dum captum amitterent.
Idē pro Sex. Roſc. Amerino: Sed uſq; eo quid arguas nō habes.
Cice. Atti, Noſti ſonitus noſtros tanti fuerunt, ut ego breuior ſim q; eos uſq; iſthinc exauditos putem.

Vacuus a culpa, a periculo, a dolore.

OBſeruandus eſt hic quoq; dicendi modus quo rari poſt felix illud doctorū ſeculū uſi ſunt. Poſt quæ tempora mira paucitas bonarū literarū, & apud paucos reſedit. Nam quotus quiſq; eſt, qui poſtea non uacuū culpa uacuū periculo, & uacuum dolore dicat? Antiqui autem illi uacuū a culpa, uacuū a periculo, et uacuum a dolore, & huiuſmodi addita præpoſitione dicebant.
Cice. in Ver. Nā ipſa Meſſana, quæ ſitu, mœnibus portu q; ornata ſit, ab ijs rebus, quibus iſte delectatur, ſane uacua, ac nuda eſt.
Idem Attico: Sin eris ab iſto periculo uacuus.
Idem de offi. Adhibenda eſt uacuitas angoribus.
Idē de fi. bo. & ma. quod is locus ab oī turba id tpis uacuus eēt.
Idem Q. fratri: Sin eris ab iſto periculo uacuus, ages ſcilicet, ſi

quid agi poſſe de nobis putabis.

Idem de arte Rheto. *Si animus a talibus factis uacuus, & integer eſſe dicatur.*

Idē pro l. Manilia: *Itaq; neq; hic locus uacuus unq̄ ab ijs q̄ noſtrā cauſam defenderēt: et meus labor ī priuatorū piculis caſte, ītegreq; uerſatus ex ueſtro iudicio fructū āpliſſimū ē cōſequutus.*

Idē de prouin. cōſul. *Nā quis hoc tpe non ſentit omnia alia eſſe uobis uacua ab omni periculo, atq; eadē ab omni ſuſpitione belli?*

Idem pro Deiotaro: *Sed tamen quicquid a bellis Po. Ro. uacabat cū hoībus noſtris conſuetudines, amicitias, res rationeſq; iūgebat.*

Idem ad equites Romanos: *Profecto iſtis hora nulla eiecto M. Tullio uacua a periculo.*

Saluſtius in Catilina: *Quod ſi quis etiam a culpa uacuus in amicitiam eius liber inciderat, quotidiano uſu atq; illecebris facile par, ſimiliſq; cæteris efficiebatur.*

T. Liuius ab urbe con. *Ne quando a metu, ac periculis uacarem.*

Venire hæreditas.

VEnire hæreditas, Latine dicitur id, quod multi dicunt, In hereditatem ſuccedere.

Cicero in Verrem: *Cuius filie cum a propinquo hæreditas permagna ueniſſet.*

Ibi. *Præſertim cū tibi illo ipſo ānc e Chelidone ueniſſet hæreditas*

Ibidem: *Hic Verres hæreditatem ſibi ueniſſe arbitratus eſt, quod in eius regnū ac manus uenerat iſte.* Ibidem: *Quā pridem ſibi hæreditas ueniſſet docet.* Ibidem: *Omnibus ijs quibus hæreditas uenerit, cohæredem prætorem eſſe oportere.*

Ibidem: *Quid hæc hæreditas, quo Prætore Dionis filio uenerat?*

In eundem: *Audiuit Dioni cuidam Siculo permagnam ueniſſe hęreditatem, & paulopoſt, Huic hæreditas facile ad ſextertiū tricies uenit teſtamento propinqui ſui Heraclij.*

Ibidem: Se de hæreditate uelle cognoſcere: quæ eius filio a propinquo homine Apolodoro Laphicone ueniſſet.

Idem in Philip. Hæreditatem mihi negaſti uenire.

Idem de arte Rheto. De hæreditate quæ uenit pupillo.

Idem pro L. Flacco: Tu Tite Veſti ſi qua tibi in Africa uenerit hæreditas, uſu amittas.

Ibidem: quid ab ingenuis mulieribus hęreditates lege nõ ueniũt?

Idem pro Aulo Cecinna: Mihi credite, maior hæreditas uenit uni cui q; noſtrum in iiſdem bonis a iure & a legibus, q̃ ab is, a quibus illa ipſa bona relicta ſunt.

Idem pro L. Flacco, Maximas audio tibi. L. Lucalle, qui de L. Flacco ſententiam laturus es, pro tua eximia liberalitate, maximis q; beneficiis in tuos, ueniſſe hęreditates.

Vicarius.

VIcarium eum eſſe qui alicuius uices gerat planiſſimum eſt et quas iis ſubdam autoritatibus palam fiet, quod multis abſconditum in eo uocabulo fuerat. Eſt enim alio ſenſu Vicarius, ſeruus qui ſerui uices gerit. Ab eo (ut arbitror) poſtea in alios quoq; uis uocabuli transfuſa eſt.

Plau. in Aſi. Ex perſone Leonidæ ſerui, Mihi ſcio Vicarium eſſe neq; eſſe ſeruum in hæri ædibus, qui ſit pluris quã ille ſiet.

Cicero in Verrem: Peculia omnium, uicarii q; retinentur.

Horatius: Siue uicarius eſt, qui ſeruo paret: ut eſt mos ueſter ait, ſeu conſeruus.

Paulus de nox. act. l. Si in re: Si ſeruus tuus nauẽ exercuerit eiuſq; uicarius ſeruus, & idẽ nauta in eadem naui damnum dederit.

Idem de manumiſſis, lege, ſi peculium prælegatum eſt, & uicarius liber eſſe iuſſus ſit.

Vulpianus de inſtitoria actione, lege, Sed & ſi: Si a ſeruo tuo operas uicarii eius conduxero.

quæ cum

QVæ cum uerſum, uel uerſus, compoſita ſunt. mirificam in Latinitate elegantiam obtinent, ſuntq; uel præcipua obſeruatione digniſſima.

Quoquo uerſum aduerbium ad locum, id eſt uerſus quẽcũq; locũ.
Cæſar in com. Eius imperio claſſem quoquo uerſum dimittunt.
Ibidem: quoquo uerſum quo pabulandi mihi adire poſſe uideatur
Ibidem: Rates duplices quoquo uerſum pedibus. xxx. e regione Solis collocabat.
Cato de re ruſti. Pedes denos quoquo uerſum habeat.

Quaqua uerſum, id eſt per quencunq; locum.

Cæſar in com. Legatos quaqua uerſum dimittere.

Aliquo uerſum, id eſt, uerſus aliquem locum.

Plau. in Caſſina: Ego pol iſtã iam aliquo uerſum regulã dedero.

Alio uerſum, id eſt, uerſus alium locum, uel per translationem, ob aliam cauſam.

Plautus in Aulu. At qui ego iſtuc Antrax alio uerſum dixeram.

Vtroq; uerſum, id eſt, uerſus utrunq;.

Plau. in Capti. Vtroq; uerſum rectũ eſt ingeniũ ad te atq; illum.

Deorſum uerſum, id eſt, uerſus inferiorem locum.

Varro de lin. Latina: Deorſum uerſum ad ſingularia perueniunt.

Surſum uerſum, id eſt, uerſus ſuperiorem locum.

Cic. in para. orato. Et idem quaſi ſurſum uerſum utroq; dicatur.
Idem de Orato. Cum gradatim ſurſum uerſum redditur.
Cat. de re ruſt. Vites propages ſulcos ſurſum uerſum quo ad eius facere poteris, uites facito uti ducas. Ibidem: Surſum uerſum ſemper adducito. Ibidem: Vicia dicta a uinciendo, quod item capreolos habet, ut uitis, quibus ſurſum uerſum ſerpit.
Paulus de gra. affini. l. Iuriſconſultus: Surſum uerſum, uel deorſum uerſum tendẽs, et ſubdit: Prio gradu cognationis ſunt ſurſum uerſum duo, pater & mater: deorſum uerſum duo, filius & filia.

Deorſum uerſum.

Teren. in Adelphis: Cliuus deorſum uerſum, hac te precipitato.
Varro lib. ij. rerum ruſticarum: Linulis deorſum uerſum preſſis.

Vſpiam.

VSpiam quaſi ſcintilla quædam in oratione refulget, cum a recte conſiderantibus obſeruatur. Nec quicq̃ meo iudicio magis ſermonẽ illuſtrat quam paruulæ hæ clauſulæ, quæ a pleriſq; qñ ſunt omiſſę illaudata eorum ac ſordida ſurgit oratio Loco huius particulæ Vſpiam, multa ineptę, in aliquo loco, dicunt.
Cic. Attico: Sed tamen hoc me ipſe cõſolabar, quod nõ dubitabât quin te ille aut Dirachij, aut in iſtis locis uſpiam uiſurus eſſet.
Eidẽ: Inde utrũ conſiſtere uſpiam uelit, an mare tranſire neſcit:
Idem in Academicis: ſiue eſt illa ſcripta uſpiam, ſiue nuſquam.

Vti frui, dare legare, dare præſtare, dari fieri, eſſe bibere, ire agere.

DVo uerba, eorumq; infinita, nulla copula coniuncta, ſæpe numero apud antiquos reperiuntur, nulla ratione, ſed ſolo modo loquendi, Vti frui dare legare, dare præſtare, dari fieri, eſſe bibere, ire agere.

Vti frui.

Caius de acqui. re. do. l. Acquiritur: Habet ius utendi fruendi.

Dare, legare.

Iabolenus de ſtatu liberis. l. Sticũ. Ticio do lego.
Paulus ad. l. falcidiam. l. i. Eaſq; res quibuſq; dare legare uolet.

Dare, præſtare.

Scæuola de ſta. lib. l. Stico: Iubeo det præſtet filio & uxori meę.

Dari, fieri.

Idẽ de inof. teſt. l. Titia: quę ſupra dari, fieri: iuſſi & dari fieri uolo.

Eſſe, bibere.

Vulpianus de actionibus empti & uenditi, lege, Ex empto: Qui iumenta uendit, ſolet ita promittere eſſe bibere, ut oportet.

Ire, agere.

Celſus de ſeruitutibus, lege, Si cui: Ire agere licebit.
Idē eo.ti. Per fundū: qui pluriū eſt ius mihi eſſe eūdi agendi pōt.
Paul. e. ti l. Seruitutes: Per areā tuā in domū meā ire agere aſſiſti.
Idem eodem titulo, lege, Si prius ius eſſet mihi ire agere.
Idem de aqua pluuia arcenda, lege, Supra iter: Sed Pontem quo poſſis ire agere iure extruet.

Fecerūt negocia tū forenſia, tū domeſtica, quibus poſteaq̄ Romā redii, ualde diſtineor: ut nō ſingula (ut par erat) ac curate ſeduloq; reguſtauerim, et ſuo quæq; rē loco diſpoſuerim quare legētes quæſo, uitio mihi ne dent, ſi quid præter ordinem aut perperā notatū repererint.

Conando, & remitto.

NOn ab re, ne q; ſupuacaneum putaui aliquid etiam ſcribere de modis dicendi, quibus proferuntur uerba intendo, ſiue contendo & remitto, quæ contraria ſunt: & Aſtringo ſiue denſo, ac relaxo quę item diuerſa ſunt, & contraho ac dilato, ſimiliter contraria: quæ a diuerſis diuerſo quidem ſenſu accipiūtur. Quare qui tot in unum congeſtas autoritates legerint, dubitare de inceps, & uariare deſiſtent. Primo de intendo, & remitto.

Cic. in Tuſc. Vt onera contentis corporibus facilius feruntur, remiſſis opprimunt: ſimillime animus intentiōe ſua preſſum depellit oēm ponderū: remiſſione autē ſic urgetur, ut ſe nequeat extollere
Idem de Oratore: Oculi ſunt, quorum intentione, tum remiſſione, tum coniectu, tum hilaritate, motus animorum ſignificamus.
Titus Liuius ab urbe condita: Remiſſo fune quo ſuſpenſa erat, catara?ta magno ſonitu cecidit.

De aſtringo & Relaxo.

Cicero de natura deorum: Eaq; tum aſtringitur, tum relaxatur.
Ibid. Quēadmodum autem reliquiæ cibi propellantur, tū aſtringētibus ſe inteſtinis, tum relaxantibus, haud ſane difficile dictu eſt.

Idem Attico: *Vellem ſuſcepiſſes iuuenem regendum, pater enim nimium indulgens, quicquid ego aſtrinxi, relaxat.*
Idem in Anto. *Neq; tamen uos urget mandatis pluribus, remittit aliquantum, & relaxat.*
Vergilius: *Denſat erant quæ rara modo, & quæ denſa relaxat.*

De contraho, & dilato.

Cicero de natura deorum: *Partes quæ ſunt infra q̃ id deuoratur, dilatantur: quæ autem ſupra contrahuntur.*
Ibid. *Pulmones tũ ſe cõtrahunt aſpirãtes, tum ſpiritu dilatant, ut frequenter ducatur cibus aĩalis. Per translationẽ aũt dicitur remittere & relaxare animum hoc eſt, non ſemper curis intentum eſſe.*
Cic. *in Phi. ij. Tñ ſi modo hoĩes ſunt, interdum animis relaxãtur.*
Idem Bruto: *Tantum ſpem attulerat explorata tua uictoria, ut omnium animi relaxati ſint.*
Idem de legibus: *Et cum remittit animos, tum contrahit.*

QVod multi inſcite quidem, & minus Latine dicunt uſq; nunc, uſq; tunc, uſq; ad tempus: perfecti illi Romani ſermonis parentes, etiam nunc, etiam tunc, uel etiam tum, etiam tum dicebant. Quod quandoq; præter ſupra dicta, adhuc ſignificat. Poſteri (ut alia multa) inuerterunt.

Etiam nunc.

Plautus in Aulularia: *Abſcede hinc etiam nunc, etiam hoc.*
Idem in Milite: *Etiam nunc uale.*
Idẽ in Aſinaria: *Etiam nũc dico Periphanes Rhodius. Mercator diues abſente hero, ſolus mihi talentum argenti ſoli adnumerauit.*
Cæſar in cõ. *Atq; hortabatur, incerto nunc etiã exitu uictoriæ.*
Cicero pro L. Murena: *Homines tam ingenioſos per tot annos etiam nunc ſtatuere non poſſe, utrum diem tertium dici oporteret.*
Idem pro Sexto Roſcio Amerino: *Salui etiã nunc eſſe poſſumus.*
Ibidem: *quæritur etiam nunc, quis eum nuncium miſerit.*

Idem de Oratore: *De materia loquor orationis etiam nunc nō de genere ipſo dicendi.*

Idem Attico: *Vide quæſo etiam nunc de teſtamento.*

Eidem: *Brutus erat in Veſide etiam nunc.*

Eidem: *Etiam nunc ſi dubitas fac ut ſciamus.*

Idem pro lege Agraria: *In quibus ille etiam nunc bellum gerat.*

Idem de diuinatione: *Vt mihi per mirum uideatur quenq̨ extare, qui etiam nunc credat iis.* Idem in Verrem: *Etiam nunc mihi expectare uidemini iudices, quid deinde factum ſit.*

Idem de arte Rhetorica: *De altera patris etiam nunc mortui uoluntas plurimum ualebat.*

Idē pro Clu. *quo de hoīe nihil etiā nunc dicere nobis eſt neceſſe.*

Idem pro Tito Annio Milone: *Cur tamen ſi metuitur etiā nunc Milo, non tam hoc quotidianum crimen timemus?*

Varro de lingua Latina: *quod crepuſculum dies etiam nunc ſit, an iam nox, multis dubium.*

Idem lib. iij. rerū ruſti. *Cuius aues hoſpitales etiam nunc ructor.*

Ibidem: *Ruſtici etiam nunc quoq; uiam Veham appellant.*

Publiciis Lentu. *Conſulibus, Prçt.* Tribuniſplebis, Senatui, *Plebiq;* Ro. *Vt patiētiā ſenatus, et optimi cuiuſq; manere ēt nūc cōſiderēt*

Ouidius de Arte: *Dum licet & ueros etiam nunc editis annos.*

Idē in maiori ope: *Nec Telo moniadis ēt nūc hiſcere qcq̄ Audeat*

Titus Liuius de bello Punico: *quid eſt Hanno, inquit, etiam nunc pœnitet Belli ſuſcepti aduerſus Romanos.*

Etiam num.

Plautus in Menechmis: *Ibo etiam num.*

Varro de re ruſti. Cum etiam num platanus nouella eſſet.

Etiam tum.

Terentius in Ecyra: *Me educit foras, narratq; ut uirgo ab ſe integra etiam tum ſciet.*

Cic. de orato. Oẽs etiam tum retinebant illum periclis ſuccum.
Ibidem: Cum etiam tum in lecto Craſſus eſſet.
Varro de re ruſti. Vineas ueteres iterum ocare, & nouellas etiã tertio, ſi ſint etiam tum glebæ.

Iam tum, Iam nũc, al ud certe eſt, ſignificatq; id quod Ex tunc, ex nunc inepte dicunt.

Cicero pro Aulo Licinio: Ita ſciam tum geſſiſſe pro ciue iis tẽporibus, quæ tu criminaris.
Idem in Ver. Iam tum cum bello fugitiuorum tota Italia arderet.
Idem pro Cluentio: Qui omnes in iudicijs publicis iam tum florente Romano populo floruerunt.
Vergi. Iam tum relligio pauidos terrebat agreſtes.

Iam nunc.

Cicero de diuinatione: Iam nunc mente & cogitatione perſpicio, quæ tum ſtudia hominum, qui concurſus futuri ſint.
Ibidem: Quæ cum cogito, iam nunc timeo.
Vergi. in Geor. Et uotis iam nunc aſſueſce uocari.
Propertius: Iam nunc me ſacra Dianæ Suſcipere, & Veneri ponere uota iuuat.

Prudens, imprudens legum.

OBſeruandus eſt & hic dicendi modus, Prudens imprudẽs legum, & in legibus, iuris &c.
Cic. de ar. Rhe. Imprudẽtes legis cũ exiſſent uitulũ imolauerũt.
Idem de amicitia: quia prudens eſſe in iure ciuili putabatur.

Habere quęſtui, habere honori, habere prędę, habere uoluptati.

HAbere quæſtui, habere honori, habere prædę, habere uoluptati: Modi dicendi elegantiſſimi non ſolum intermiſſi uerumetiam ueluti de induſtria omiſſi.
Cice. de offi. Habere enim quæſtui remp. non modo turpe eſt, ſed ſceleratum etiam, & nefarium.

Saluſtius in Iugurtino: Sed incedunt per ora ueſtra magnifice ſacerdotia & Conſulatus, pars triumphos ſuos oſtentantes, perinde quaſi ea honori, non prædæ, habeant.
Idē in eodē: Et alia, quę cęteri miſerias uocant uoluptati habuiſſe.

Certum habere, pro certo habere.

CErtum habere, pro certo habere, Certum ſcire, Certo ſcire, Modi ſunt loquendi candidiſſimi.
Cicero ad Atticum: Neq; id ipſum tamen certum habeo.
Idē ad eūdē: quod quęris q̄diu, hic paucos dies, ſed certū nō hēo.
Idem Brut. Neq; nunciabatur quicq̄ quod pro certo haberemus.

Certum ſcire, certo ſcire.

Cicero Bruto: Cum certum ſciero, ſcribam ad te.
Idem eidem: Noſtræ res meliore loco uidebantur, ſcripta enim ad te certo ſcio, quæ geſta ſint.

Ad rem pertinet, Ad rem facit.

HOc ad rem pertinet, nō ptinet: Hoc ad rem facit, nō facit, quod eſt nō conuenit. Modus eſt idē dicendi, quo iam parum aliqui utuntur, ſed pro eo inſcite dicunt: Hoc ad propoſitū facit, uel pertinet: aut ad propoſitum non facit, uel non ptinet.
Cicero in epiſtola: Et ſi quid ad rem pertinet, etiam locupletem.
Ouidi. in epiſt. Ad talem formam non facit iſte locus.
Idem: Non facit ad citharas Barbiton ulla meas.
Iulianus de uerb. oblig. l. lege, Eum qui nec ad rem pertinet.
Papinianus de conditionibus leg. Pater: Nec ad rem pertinere, ſi portionem filiorum, ſiue ſubſtitutionis quæſiſſet.

Summum, Minimum.

SVmmum, Minimum: Modo hoc loquendi ſignificatur, quod illiterati dicunt, ad maius, ad minus.
Cic. Attico: Scias igitur fortaſſe cras, ſummum perendie.
Var. de re ruſt. Ita fiunt oīum partes minimum octuaginta una.

Ibidem: Harum genera minimũ in binas ſpecies diuidi poſſunt.
T. Liui. de bello Macedo. Cum tribus ſimmum militibus.

Maxime omnium, Minime omnium.

QVod inſcite dicunt, plusq̃ omnes, minus q̃ omnes: Maxime omnium, minime omnium, antiqui dicebant.
Cic. in Bruto: qui maxime oĩum nobilium Grecis, literis ſtuduit.
Idem de Orato. quod quidem tu minime omnium ignotus.

Hoc me mouet.

DIcebant antiqui, Hoc me non mouet, uel hoc me mouet, quando res aliqua non illi cordi erat: uel contra, quum maxime urgebat, aut premebat.
Cæſar Ciceroni: Neque illud me mouet, quod ij, qui a me dimiſſi ſunt, diſceſſiſſe ſe dicunt.
Cic. Atti. Vnus Pompeius me mouet beneficio, non autoritate.
Paulus de uſu. & de uſufructu, lege Sempronius. Mouet me, q̃ dies legati huius ſiue fideicommiſſi ceſſerit.

Verba quædam modo neutra abſoluta, modo actiua ſimplicia.

OBſeruaui uerba nõnulla modo neutra abſoluta, modo actiua ſimplicia in ſcriptis illorum p̃fectorum autorũ uerſari, quę nõ ab re putaui (ut uſui lectoribus eſſent) literis mandare.
Horatius: Comis garrire libellos.
Idem: Huc appelle trecentos inſeris ohe.
Idem: Ne mea ſæuus iurgares:
Idem: Fidis enim manare Poetica mella Te ſolum.
Idem: Syluas & uineta crepat mera.
Idem: Si quid Sertinius ueri crepat.
Idem: Et quæ pars quadret acervum.
Idem: Libenter hoc & omne militabitur bellum
In tuæ ſpem gratiæ.

Idem: Præterea ne uos titillet gloria, iure iurando obſtringam.
Cic. de off. Hæc eſt grauiū hoīum: atq; magnorū, illa quaſi aſſentatorū populi multitudinis leuitatē et uoluptatē quaſi titillantiū.
Idem de fi. bo. & ma. Si ea uoluptas eſſet, quę q̄ſi titillaret ſenſus

Experiens uir.

EXperiens uir, Arator experiens, corrupto modo dicendi, ideſt, quod dicunt, Vir expertus, Arator expertus.
Cic. pro Cluen. Aulus Aurius uir fortis, & experiens.
Idem in Verrem: Aliquis experiens arator.
Horatius: Et deus, & precium recte petit experiens uir.

Tangere de cœlo.

TAngere de cœlo, negare nemo audeat certo dicendi modo in latinitatem introductum eſſe: id enim ſignificat quod peruerſe dicunt fulminare.
Cato de re ruſtica: Si de cœlo uilla tacta fiet, de ea re uerba diuina uti fiant procuret.
Vergi. De cœlo tactas memini prædicere quercus.

Dare promiſſa.

DAre promiſſa: Eſt et hic alius perelegans dicendi modus diſtinctus ab eo quem antea notaui, Facere promiſſa: Nam hoc pro alto ſpondere, illud per ſe polliceri ſignificat.
Catul. At non hæc quondam blando promiſſa dediſti?
Verg. Nō hęc Euandro de te promiſſa parenti Diſcedēs dederā.

In apertum proferre.

IN apertum proferre, nil eſt aliud, quam (ut dicunt) in publicum uulgare. Sed modus antiquus dicendi obſeruandus eſt.
Cic. in Para. Hoc tn̄ opus ut in apertum proferas, nihil poſtulo.
Hora. In apertum proferet ætas.

HADRIA. CARDINA. DE SERMONE Lati. modisq; lati. loquendi Finis.

HADRIANI CARDI. S. CHRISOgoni ad Arcanum Cardinal. ſancti Viti uicecancellarium, uenatio.

EIa ſurgite, nunquid excitauit,
Dudum Rauciſono Diana cornu?
Actutum properate, iam parata eſt,
Et ſecum Aſcanius ſuus paratur.
Venatoribus hac die eſt eundum,
Qua Salaria proſpicit lacunas
Claras ſulfure Tyburis ſuperbi.
His dictis iuuenum ruunt manipli
De conclauibus omnibus frequentes.
Hic uenabula, cuſpides ahenas,
Aeratas, ualidasq; fert bipennes,
Ille haſtilia, ferreas ſecures,
Cruda ſpicula Martis uniuerſi.
Deducunt alii canum phalanges,
Latrantes abeunt ſimul moloſſi
Mox indaginis unicę ſagaces.
Tollunt retia rara Muliones.
Procedit Dea proſequente magna
Caterua, chlamydem recincta pictam
Ventilantibus aureis capillis,
Suras purpurei tegunt cothurni,
Aurata ex humero ſonat pharetra
Iungit Aſcanius ſuas cohortes
Solertiſſimus unus inter omnes.
Sublimes Lybicis equis uehuntur.
Aurora interea thorum relinquens

Quadrigis roſeis diem uehebat,
Ventum eſt ad iuga, deuiosq́; ſaltus,
Conuallis quibus obſidetur ingens.
Præterlabitur hanc, ſecatq́; riuus
Rauco murmure, leuibus ſalebris,
Limo ſordidus, hinc & inde ripas,
Multa tectus harundine, & paluſtri
Iunco, nec procul albicat ſalictum:
Dextra, qua uidet Herculis popellum,
Cliui ſylua latus tenet ſiniſtri.
Floret perpetuo, uiretq́; iuxta
Vaſta planicies feracis agri.
Vt ſignum Aſcanius dedit, repente
Sortiti iuuenes uices laborum,
Seruat quisq́; ſui locum negoci.
Hi uallant aditus, nemusq́; cogunt
Hi per inuia luſtra muſſitantes
Veſtigare feras docent catellos.
Extendunt alij plagas doloſos.
Diſponunt alii feros moloſſos,
Hic ſub ilice, & ille ſub ueruſta
Quercu ſternitur: hunc tegit ſupinum
Grauis Iuniperi uirentis umbra.
Denſa ſub platano & comis opaca,
Quæ de colle leui tumore ſurgit,
Diua & Aſcanius ſimul recumbunt,
Omnes ſollciti uidere, quænam
Ex tanto ueniat labore præda.
Ecce protinus horridus, feroxq́;
Aper ſpumeus ore, dent frendens,

Voluens trux oculos modo huc, modo illuc,
Dorſo horrentibus, hiſpidiſq; ſetis,
Calloſa cute cute duriore,
Excitus canibus per antra fertur.
Præceps, uulnificis utrinq; roſtris,
Stipatus grege mordicus petentium
Aures & latus omne lancinantium.
Accurit Dea, nec globus ſinebat
Quicq̃ præter apri uidere rictum,
Depromptis pharetra illico ſagittam,
Lunauitq; genu potenter arcum,
Et iacit. Volat illa qua uideri
Rictus uix poterat, ſecanſq; hiatus
Per præcordia labitur. Quis unquam
Vati crederet? ultimos receſſus
Caudæ tranſabiit, ſolumq; fixit.
Procumbit quadrupes humi uolutus,
Tendens ilia, calcibusq; fruſtra
Alternis uacuas laceſſit auras.
Flumen ſanguinis undat ex baratro
Vaſti gutturis, hiſpidaq; cauda.
Dum ſpectant ſtupidi, feræq; magnos
Artus grandia & aſpera extimiſcunt
Oſſa, & ingluuiem capacis alui,
Vmbroſi nemoris fugatus antro
Ceruus, Caſſibus expeditus ingens
Celſis cornibus arduus ruebat.
Septus puluerea canum corona
Saltu tranſilit unico paludem,
Ripaq; ulteriore adhuc ueretur

Vertens arborem ſubinde frontem,
Dum certant properi canes natare
Summis naribus & reflant biantes.
Volans Aſcanius leui ueredo
Precatus Triuiæ perenne numen.
Inuadit iaculo, diuiq; librans
Iecit eminus, hæſit impeditum
Ferrum cornibus, ac ſolo reflexa.
Ne quicquam ante oculos pependit haſta.
Fremens Aſcanius rapit rotat q;
Enſem fulmineum, abſcidit q; ab armis
Cum ceruice caput: micat per herbam
Hic corpus, caput hic, rubet cruore
Interfuſa palus: ruunt repente
Venantes querula procacitate,
Strata q; obſtupuere mole cerui.
Ridens Delia quid ſtupetis inquit
Noſter Aſcanius minora neſcit.
Clamor interea tumultuantum
Circum retia uertit ora turbę,
Captam terribilem Hiſtricem fremebant,
Quæ roſtrum, at q; pedes plagis ligata
Spinis miſſilibus canes, uiros q;
Acerbat procul, & fugabat omnes.
Venator ſibi quisq; conſulebat.
Multi ſub clypeo arborum latebant,
Multos obice texerat crepido.
Poſt carecta canes inane latrant.
Denſant ſpicula mutua: & ulciſſim
Bellantum furit incruentus ardor,

Nam ſpinæ nequeunt ferire tectos,
Et tecti nequeunt feram ferire.
Tanta duricie cutis regebat
Crebris miſſilibus petita, nullis
Interpuncta notis. Erat Sicamber
Forte in tam celebri ſodalitate,
Audax prælia tanta qui cieret,
Libs cognomine, machinæ repertor
Mirandæ, horrificæ, minacis, atræ:
Qualem, nec Steropes, nec ipſe fertur
Paræ Lemnius inferis cauernis
Informaſſe Ioui, nec ulla in orbe
Per tot ſecula cogitauit ætas.
Nam truncum teretem, æneum, cauumq;
Nitro, ſulfure, puluere & ſaligni
Carbonis replet uſq; ad umbilicum.
Includitq; pilam ex liquente plumbo,
Superne, tenue oppido foramen
Spirat: hinc iacit igneam fauillam.
Hiſtrix continuo forata ſumat.
Non ſic fulminis impetus triſulci,
Nec falarica ſic rotata fertur,
Sed nec ſic Scythico ſagitta neruo,
Nec fundis Balearibus lapillus.
Mox tanto intonuit fragore cælum,
Et tanto ingemuit tremore tellus,
Ut quicquid caueis latebat uſquam,
Ferrarum omne genus, feri leones,
Auriti lepores, lupi uoraces,
Et damæ timidi, uolatileſq;

Cerui,& capreoli leues fugaceſq;,
Apri ſetigeri,doliſq; uulpes
Inſignes,ruerent metu per agros.
Vaſta ut planicie nihil uideres
Vſquam præterea:latent ſub illis
Arbuſta omnia,& omnis herba prorſus.
Canes interea modo has,modo illas
Paſſim cædere,nec locus cadenti eſt.
Denſo in agmine ſtant,feruntq; morſus
Immotæ.ſuperambulant moloſſi
Strage incredibili uſq; ſeuientes.
Seuitum nimis eſt,Diana clamat,
Quo tandem ruitis?redite in orbem
Palantes,neq; enim expedit ferarum
Omne funditus interire nomen
Sat noſtro Aſcanio datum,nec ultra
Modeſtiſſimus omnium rogaret.
Cornu perſonat aureo reducens.
Triumphalia caſtra mox recenſent.
Plenum ſanguinis agmen , interremptum:
Nec tot millia computare poſſunt.
Implent eſſeda,conuehunt quadrigis,
Pars geſtant humeris ,ſoloue raptant.
Hi ſub ponderibus gemunt iniquis,
Feruet Mulio,corbuloq; feruet.
Rus eſt non procul hinc penes ſacellum
Deſertæ Cereris loco remoto,
Huc armenta,greges canum labores,
Et uaſtas nemorum ferunt ruinas.
Hanc cuncti properant tenere metam,

Hac tandem reduces ſimul quieſcunt.
Ruri ſubditus hortulus uirebat,
qualis Corycium ſenem bearet,
Et qualem Heſperides uelint ſorores.
Hic inter uiolas Thymum, liguſtrum,
Narciſos, Hyacinthinosq́; flores
Fons ſcatens uitreis aquis ſuſurrat.
Hunc pomaria tam beata cingunt,
Ver ut perpetuum colant, & uſq;
Argutis auibus canora uernent.
Regis Alcinoi fuiſſe credas.
Patens area propter ima fontis
Labra tenditur, hanc tegunt corymbis
Pallentes hederæ, roſas achanti
Flexo uimine textiles obumbrant
Lente lilia ſubligant geniſtæ.
Sub his floribus apparata menſa eſt,
Inſtratusq́; thorus tapete picto,
Et Semyramia manu figuris
Diſtincto uariis, ſuper tapetum
Albet mappula delicatioris
Villi, Barbaricis notata punctis
De menſis Abacus nitens acernis
Pandit uaſcula Mentoris uetuſta,
Priſcorumq; torreumata aulicorum,
Aetate, & facie pares miniſtri,
Nympharum Triuiæ chorum æmulantes,
Expectant thalamo beatiore
Diuam, & Aſcanium labore feſſos,
Pars ſacris adolet focis penates.

Et iam

Et iam ſol medium ſecabat axem
Flammis omnipotentibus coruſcans.
Tandem numine prodeunt ſecundo
Felici omine, quicquid eſt ferarum
Magno pontifici dicant Iulo.
Crines ſubtilibus roſis coronant
Vnguentis Megalenſibus *madentes,*
Cuſtodit ſoleas puer relictas.
Sponda ſe mediam locat Diana
Gemmis Splendidulis decora uirgo.
Poſt, multo Aſcanius *coruſcus oſtro,*
Flexo poplite cernuus miniſter
Dat ſummis digitis aquas odoras.
Mox mantilia Nympha ſubminiſtrat
Apponunt alii nouas figuras
Extructæ Cereris, *Dryas catillum*
Fragrantem Ambroſia *gerit* Dianæ.
Poſt hanc ſyderei ferunt ephebi
Lances ordine. Phaſiana *prima eſt.*
Stat Iunonis *auis ſuperba cauda.*
Phœnicopteras eminente lingua,
Et criſta Meleagrides *rubenti,*
Et pluma niuei patere olores.
Hinc albi iecur anſeris tumebat.
Hinc Capo Cybeli *deæ dicatus.*
Perdices ſtrue maxima ferebant,
Et pulpæ melioris Attagenes.
At ſturnos inopes, grues, palumbes,
Cunctas cortis aues cocis relinquunt.
Subuectant alij ſalariorum

Quicquid ars potuit nouare lauti.
At farcimina dant uetuſtiora.
Turget lactea ſuminis papilla.
Campano petaſone gloriantur.
Veſtino quoq; caſeo intumeſcunt.
Non lucanicæ, non tomacla deſunt
Fracto uentre ſuis ſolo ex phaliſco,
Non deeſt oxigarum, offulæ, minutal.
Liba adorea, candidæq; plures
Conchis, Glandia, Spondili, Botelli,
Nec muſtacea lixulæ Sabinæ.
Cerebella auium: ſalaxq; bulbus,
Nec iecuſcula iuſculis odora.
Nec deſunt patinæ omnium nepotum.
Exquiruntur & omnibus popinis
Pulmentaria ueſca, quæ palatum
Irritare ſaporibus putentur.
Vincunt feraula cogitationem,
Nec ſtilus meus explicet, nec uſquam
Maiore in precio fuit culina
Nuſquam prandia ſumptuoſiora.
Triumphalia erant minora multo.
Nemo pontificum dapes reponat,
Aut cœnis ſaliaribus laboret.
Ponunt mox alij maris rapinas,
Mullos Adriaci ſalis colonos,
Murenas Siculis aquis natantes.
Latum ampliſſima fert patella rhombum
Baiana oſtrea, murices, luposq;,
Auratas, Acipenſeres, Scarosq;,

Structoris manus erudita raptim
Cultello dirimit, ſecat q́; paruo.
Dum cœnat, citharis comatulorum
Et cantu uario, nouo q́; plauſu
Valles undiq; concauæ reſultant.
Et iam prima epulas quies tenebat,
Quum cellarius eligit miniſtros
Bacchi munera læta qui propinent.
Hæc eſt amphora nectaris beati,
Qua Latonia ſola proluatur.
Trullam hanc Aſcanio dedere Galli
Spumantem Bromio Paraſiorum,
Miſce his tu cyathis Drias ſalernum
Tu cape has pateras puer Caleni
Inger tu hos calices Opiniani,
Vos Setina date his ſcyphis uetuſta,
At uos Cecuba fundite hoc Triente,
Momentum dedit hęc heri lagenam.
At Surrentum hodie cadum hunc picatum.
Culpa hac conditur Adrianus humor.
Priuernatia congio hoc Sagunti,
Chium hoc urceolo ſapit rotundo.
Bio hæc ſeriola optimo redundat.
Plena hęc aurea defructo metreta eſt.
Mulſum hæc crinea dulcius recondit.
Tum bellaria largiora ponunt
Menſæ delitias deum ſecundę,
Electiſſima poma porriguntur.
Inter quæ melimella principatum
Malorum facile omnium obtinebant.

Poſt petitia parua, manliana,
Tum ſpadonia, Græcula, Appiana
Lanata, orbiculata Septiana.
Dant pannucia ſericæ & gemella.
Ad hæc Cruſtumiis piris abundant
Suci plena tument falerna ciſta,
Et longo pede Dolobelliana
Pempeiana placent fauore magni,
Et teſtacea de colore teſtæ.
Dant uoconia Laurea, & uolema
Ampullacea prominente collo.
Nardina, & decumana grandiora.
Hæc tum nomina repperit uetuſtas.
Nunc ſeclum inſipiens nouis ineptit.
Adduntur Cariotides mariſcis,
Et Cydonia coſtanis recincta
Et tuber Libycis madens pruinis,
Nux amygdala, pinea, atq; iuglans,
Laxant caſtaneæ ſuos echinos.
Picenas quoq; porrigunt oliuas.
Ollares etiam dabantur uuæ
Ponunt frigore gratiora rapa.
Plura his & meliora, quæ ſilenter
Redundantibus ingerit caniſtris
Miris munditiis ſecunda menſa.
Exempta procul eſuritione,
Et menſis procul omnibus remotis,
Sic eſt poſt epulum locuta uirgo,
Aſcani Ducis optimi propago,
Ingens purpurei decus ſenatus,

Vides ut iaceant in orbe cuncta,
Quæ mortalibus eſſe iam ſolebant
Vitæ præſidium laborioſæ.
Et quibus tenebris operta uirtus
Paſſim calcibus improbis teratur.
Quid primum quærar, ordiarue primum?
Cum ſuperſtitio deos putaret,
Id quod quenq; ſuus mouebat ardor
Mundus artibus optimis ſcatebat.
Poſtq̃ de Solymis deus peruſtis
Veræ religionis imperator
Noſtra numina uana diſſipauit,
Et totum pedibus ſubegit orbem,
Apportans pereuntibus ſalutem,
Ius fas, ueridicas, tulitq; leges,
Et mores docuit bonos, ſuoq;
Culpas ſanguine omnium expiauit,
Vt clauſum ad ſuperos iter pateret,
Fit mutatio numinum repente.
Certatim properant, uolantq; cincti,
Et cultus auidi nouos adorant.
Faſſi unum coluere. Sed quod ille
Ferre omnes uoluit, tulere pauci.
Nec omnes capiunt, quod omnibus dat.
Vt peruerſa hominum, malignaq; eſt mens,
Verſa in ſegnitiem fides, & omnis
In quæſtum pietas. Simul ſecuta
Miris illecebris placens uoluptas.
Nunquam delitiæ ſupiniores,
Nunquam auaritiæ altior charybdis.

quando ita ambitio negociata eſt
quando nequius, inquinatiusue
Peccatum? Patet ilias malorum
Grandis, fons ſcelerum ſcaturientum.
Vel gentes penitiſſimas reuiſit.
quæ ueſtro ſine numine inſoleſcunt
Bacchanturq́; magis monente nullo,
Tu uero genus inclytum ſenator
Flamen ætheriæ Dialis aulæ,
quo res publica tota gloriatur,
Cuius cardine ſuſtinetur orbis,
Ne mentis propriæ inquilinus erres,
Ab omni popularitate debes
Diuinos animi auocare motus.
Nec plebecula quid miſella latret:
Sed quàm ſit fragilis, caduca, fluxa,
Et quam lubrica uita cogitare,
Cauſas diſcere & æſtimare rerum,
quid nam gigneris, unde quo feraris.
Spem longam reſeces, uides in orbe
Nihil perpetuo tenore uerti.
Si fortuna facit pecunioſum,
Nil remordeat eſſe liberalem.
Scis quantum deceat Potentiorem,
Vt comi domus hoſpitalitate
Ianuis bipatentibus fatiſcat.
Laus non ultima, diſplicere nulli,
Præſtare ingenuum, facilimumq́;,
Verbis parcere contumelioſis
Seruorum meminiſſe, qui fideles

Aduerſis fuerint, malisq; rebus.
Nouit Aſcanius, quid ipſa dicam.
Nec caſus memorabimus peractos.
Quis fratrem ſine quæſtibus reuellat?
Ducem Inſubria quem tremebat audax?
Quis ficcis poterit nepotem ocellis,
Regem Parthenopeium referre?
Erumnas tibi quis peculiares
Monendo renouet? Satis, Superq;
Deplorauimus iſta, dum ruebant.
Et nunc ſis quibus erutus ruinis,
Et qui ſis modo redditus memento.
Nec tam perdita. quàm reperta cures,
Per ſer qualiacunq;, non pigebit
Tot pericula ferre, tot tuliſſe.
Poſſem pluribus admonere, & ultra
Quæ pœnæ maneant malos docere,
Et quæ præmia debeantur illis,
Qui non corporeo obliti ſepulchro
Perſtringunt animi igneum uigorem,
Ne terrę infodiunt datum talentum
Ne tibi iſta domi elegantiora
Naſcerentur, & unicus deorum
Veſtris uatibus omnia explicaſſet.
Ad hæc Aſcanius refert Diana
Syluarum & nemorum patrona uirgo,
Seu Proſerpina noctibus relucens.
Seu Lucina, Hecate, uel alma Iuno,
Dictynna, aut Triuia expetis uocari,
Te quæcunq; meum leuas laborem,

Semper pectore conditum tenebo.
Veſper interea exiens Olympo
Nocturnis comitantibus tenebris,
Mergensq; Oceano caput ruebat.
amq; in faucibus atrii miniſtri
Pæana ad litui ſonum canentes
Expectant in equis heros ituros.
Lucum Delia fertur in propinquum,
Denſæ Oreades hinc & hinc ſequuntur,
Stipant Aſcanium ſuæ cohortes,
Ardentes animis redire in urbem.

FINIS.

ITER IVLII II. PONTIFICIS
Romani.per Hadrianum Cardinalem ſancti Chryſogoni.

AVguſti memoranda dies uigeſimaſexta.
Pontificem magna Roma dimiſit Iulum,
Pene omni Patrum,& procerum comitante ſenatu
Formello pius excepit Iordanus,& uxor,
Moribus,ingenio,formaq; & nomine Felix.
Poſtera lux nepæ antiquum,tum proxima Veios
Oſtendit:mox per Cimini montemq; lacumq;
Tendimus inſignem per balnea multa Viterbum,
Diſcordes bonus hic ciues pacauit Iulus.
Præbuit hinc celeber mons dulcia uina Faliſcus,
Detinuitq; diem. Veterem poſt uidimus urbem
Excelſæ rupi impoſitam ſine mœnibus ullis.
Hic templum genetrici ingens,cui ſculpta uetuſto
Marmore ſtat facies,ſpiramq; in marmore uultus.
Carnaiola procul pons hinc ſex milia diſtans
Cyaneas tranſmittit aquas,ſparſasq; paludes
Per ſata,per ſyluas:ah quantum abſumitur agri
Plebis ad indomitæ caſtrum peruenimus,inde
Impoſitæ apparent Peruſinis collibus arces:
Caſtellona lacus Treſymenus mœnia cingit,
Hunc ratibus læti tranauimus,Inſula lætos
Accipit hoſpitio,Paſianum allabimur,unde
Proſpicimus campos Romanis oſſibus albos
Seruat adhuc nomen locus:& de ſanguine fuſo
Sanguineos campos Peruſini nomine dicunt:
Hic ubi commiſſo fallax certamine pœnus

Flammine unq; ducem, Mauortiaq; arma ſubegit:
Per colles ripamq; lacus Corclama ſubimus
Mœnia, oliuiferis rumu'is lætiſſima rura:
Vicina placuit patribus recubare ſub ulmo.
Hic ſimul ocurrunt equitum, peditumq; cateruæ
Vrbinate duce illo nec melior fuit alter
Nec pietate prior, ſed nec præſtantior armis:
Tot dotes inueni inuidit lapidoſa podagra.
His circumſepti legionibus, ordine longo
Ingredimur Peruſinam urbem, ciuilibus actam
Euerſamq; odijs, hanc tu pater optime Iuli
In placida tandem compoſtam pace relinquis.
Non procul oppidulum eſt, Fractam cognomine dicunt
Amnis obit muros cęno, & graue olentibus undis.
Huc ubi delati montes Eugubia tecta,
Hærentemq; iugis urbem ſperauimus, inde
Perpetuos colles Catiani uillula findit:
Villula mirifico non aſpernanda popello.
Hos prætervectis tumulos plebecula callem
Quæ colit auguſtum, Cali cognomine dicunt:
Occurrit facie obducta, nam tabida fertur
Infeciſſe lues, celeri pede fugimus omnes.
Hinc ad aquas Lanias perreximus, unde Methaurus
Confuſis Cauno Foruli ſpectacula præbet,
Eſt operæ precium uerſu deſcribere mirum
Naturæ ludentis opus: ſtant uertice ad auras
Hinc atq; hinc montes prærupti flumine ſubter
Secretis labente uijs, ue fumus ab imis
Surgat aquis, lateq; fluant aſpergine cautes.
Rupis ad extremum leua uenientis ab urbe

Porrigitur molis dorſum, qua ſemita nulla
Nulli aditus quondam, nec erat uia peruia cuiq̃.
Cæſar inacceſſam patefecit Titus: & illam
Quantum acie poſſunt oculi ſeruare cauauit,
Inſcripſitq́ fores, & adhuc ueſtigia utrunq́
Limen habet, ſcabro & fragili uix cognita topho,
Sunt ſolita hac camera multi lautare latrones;
Exceptoſq́ uiatores demergere in amnem.
Repſimus e crypta, atq́ anguſta fauce uiritim
In campos Vbalde tuos, hinc imus in urbem.
Vrbinum dixere Patres tua regia tecta.
Ardua quæ ſaxo colitur Macerata uetuſto
Hinc petitur, uicoq́ breui ſuccedimus, inde
Scandimus excelſa, nymboſa cacumina pennas
Diue. Marine tuas, tumidi hic ſubſidere montes
Incipiunt, ſuperoq́ mari conſternere litus
Planiciem ingentem terris, opibuſq́ ſuperbam,
Gallia quæ fluuio Rubicone cumata patefcit.
Italiæ hic finis quondam, nunc omnia miſcet
Effera Barbaries, antiquaq; nomina uertit.
Sauignana uocant pinguiſſima rura coloni.
Huc madidi multoq́ luto, feſſiq́ uenimus.
Progreſſi meliore uia, cęlo grauiore
Cæſenam intramus, culices auertere ſomnos
Omnibus, & uarijs uultus maculare figuris,
Pompili Liuiq́ forum diuertere cogunt:
Terra ferax, populuſq́ ferox, ac cæde frequenti
Terribilis, ſemperq́ furens ciuilibus armis.
Vt ter quinq́ dies abierunt, Liuia tecta
Linquimus, atq́ iterum montes ire per altos

Iulius,& Caſtri ad leuam iuga uiſere Cari.
Imus præcipites per mille pericula rerum
Turrigeraſq; arces rupes,& inhoſpita ſaxa.
Apenninicolæ accurrunt.uiſoq; ſenatu
Reptantes genibus per humũ noua numina adorãt:
Mudiana iacet uaſto depreſſa barathro
Accola torrenti, truncas, ſalebriſq; fragoſo:
Hanc terram pedibus celſo de monte ruentes
Prændimus,& placido curamus corpora ſomno.
Poſtera lux alios ſcopulos,cæloq; propinquas
Nubigenaſq; alpes aperit,Marradia uulgus
Saxa uocat,ſummum excipiunt megalia Iulum.
Inde palatiolum ſtatio opportuna labori
Hoſpitio laſſos refouet,tum fluminis arcta
Prouehimur ripa tenui diſcrimine euntes.
Eſt locus extremis in montibus aſper Hetruſcis,
Hunc dictum perhibent a tuſſi Tuſſinianum:
Huc quoq; delati montes deuouimus omnes
Orta dies latos campos,& amœna uireta
Corneliq;forum feliciaq; arua reducit.
Hic meus ortus habet ſedes Papienſis auitas
Nobilis & clarum genus alto a ſanguine ducit.
Conſtitit hic paſtor,dum proſpicit omnia Iulus:
Et belli,paciſq; ſimul dum pondera librat.
Conſilioq; patrum rerum moderatur habenas,
Appulit interea Gallorum exercitus ingens.
Conſeruitq; manum:& muros circumſtetit armis
Felſina docta tuos:uolat impiger actus ab urbe
Nuncius:& Serram exactã pulſumq; Tyrannum,
Excuſſumq; iugum patriæ ceruicibus affert

Pontificem implorat feſſis ſuccurrere rebus.
Hoc oratores certatim ex urbe frequentes
Expoſcunt patriæq; patrem properare precantur.
Thura adolet Iulus templis, ſacriſq; peractis
Tendit iter, greſſum celerans, urbiq; propinquat.
Vrbs antiqua ingens hetruſcis regia quondam
Felſina: tum Bois ſato irrumpentibus impar
Accepiſſe nouum fertur Boionia nomen:
Verum ubi ſunt Boi Romano milite pulſi,
Barbariem excuſſit, cępitq; Bononia dici:
Subditur ad Boream radicibus Apennini:
Planicie accliui, procumbens ſolis ad ortus:
Inter aquas Sapinæ, & Rheni, quarum utraq; in urbem
Ducta uehit, reuehitq; rates, piſtrinaq; uerſat:
Aemiliæ decus, & belli, paciſq; patrona:
Diues opum uariarum, & nullius indiga cultus:
Muſarum domus, atq; omnis nutricula iuris,
Iamq; dies aderat, mediumq; uehebat ad axem
Omnia conſpiciens Phębeæ lampadis aſtrum:
Obſedere patres maioris lumina portæ,
Qua modo Felſinea paſtor requieuerat æde:
Porticibuſq; amplis expectant numen Iuli.
Tandem de thalamo ſella ſublimis eburna,
Geſtatuſq; hominum ſcapulis longo agmine prodit:
Cui trabea ex auro gemmis, oſtroq; coruſcat:
Tempora conchili fulgent redimita tiara:
Progreditur procerum legio tua Felſina proles:
Aerateq; ruunt acies, clypeataq; circum
Agmina funduntur, placidos dat Curia greſſus
Aequati ſpatiis omnes, & ueſtibus omnes:

Purpureiſq; patres tecti capita alta galeris:
Obuia quæq; oculis perſtringunt ruminis inſtar
Viſendi ſtudio effuſi iuueneſq;, ſeneſq;,
Et matres pueriq; ſimul tecta omnia complent,
Culminibus aſtant, portiſq; & turribus hærent,
Vt uero ad diui uenit penetralia Petri
Iulius: aſperſitq; patres in limine primo
Rore leui geminis manibus ueneratus ad aras
Effigies ſacras: Grates quas poſſumus inquit
Accipe Chriſte deus: nã quæ ſat digna queamus
Munera? quas laudes humana uoce referre?
Tu nos incolumes per tot diſcrimine uectos
Vrbe hac Felſinea ſine cæde, & ſanguini donas
Da pater omnipotens, rerumq; eterna poteſtas
Sic ſuperos penetrare aditus, ueroſq; triumphos,
Terreno ut uolucro exutos, uitiiſq; ſubactis.
Hæc ubi ſupplicibus uotis orauit Iulus,
Quiſq; domum properat, factoq; hic fine quieſcit.

F I N I S.

Regiſtrum.

A B C D E F G H I K L M N O
P Q R S T V X.

Venetijs per Melchiorem Seſſam. Anno ſalutiſere
circumciſionis domini noſtri Ieſu Chriſti.
M D X X X I I I I.
Menſe Februario.

153,366

alios subrogare ex sedū fo ut pertinent superioibz extans stifficared

298

Digitized by Google